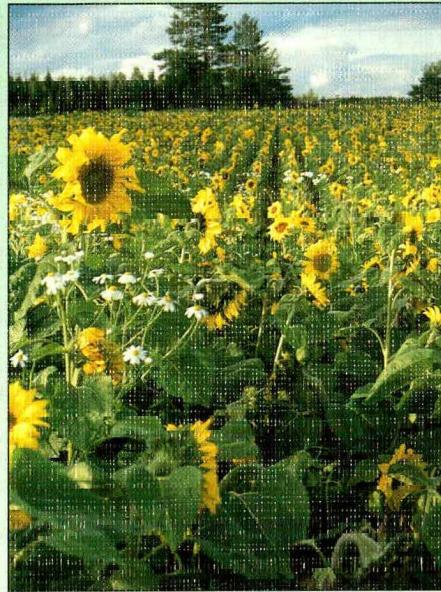
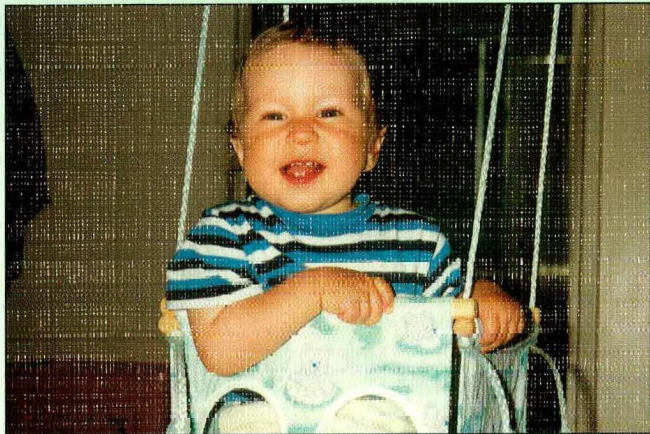
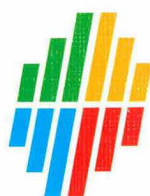
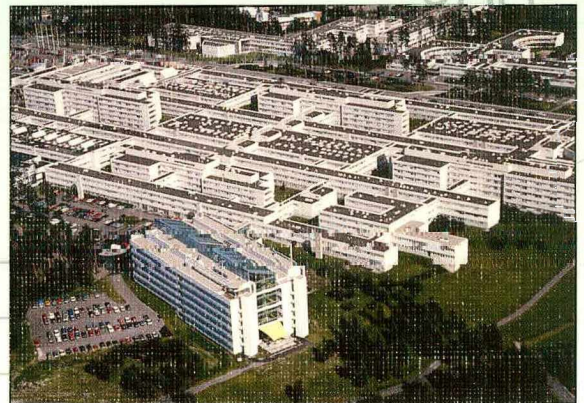
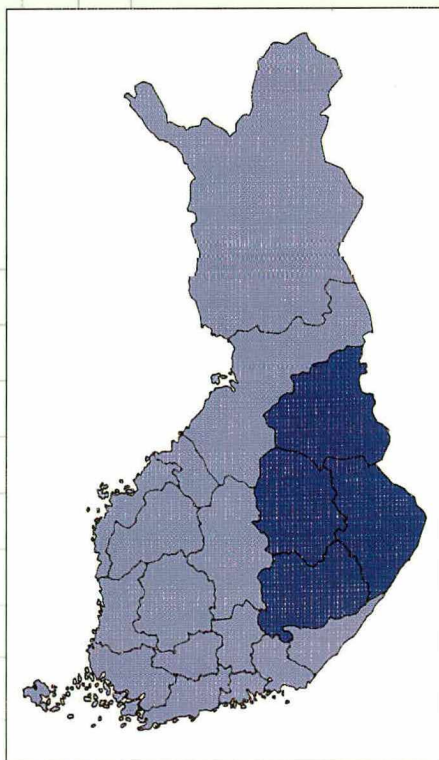

Itä-Suomen katsaus 1999

1600
1400
1200
1100
1000
900

Tilastokeskus

Itä-Suomen katsaus

Tiedustelut:

Esko Syrjäkari (08) 537 2045
Leena Jäntti (08) 537 2046

Kansi: Mervi Heusala, Mainostoimisto Turbiiniryhmä Oy
Kannen kuvat: Leena Jäntti, Sanna Tuomaala, Studio Juha Sarkkinen (Medipolis Oy)

ISSN 1239-7466
ISBN 951-727-665-6

© 1999 Tilastokeskus

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.

Multiprint, Oulu 1999

ALKUSANAT

Itä-Suomen katsaus 1999 on yksi kuudesta Tilastokeskuksen tuottamasta aluekatsausjulkaisusta. Muut vastaavalla tietosisällöllä ja esitystavalla toteutetut julkaisut ovat Pohjois-Suomen, Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen katsaukset sekä koko maata tarkastelevat Seutukunta- ja maakuntakatsaus sekä Kuntakatsaus. Itä-Suomen katsauksen tarkastelualueeseen kuuluu Itä-Suomen läänin lisäksi myös Kainuun maakunta, joka on mukana myös Pohjois-Suomen katsauksessa.

Itä-Suomen katsauksen tavoitteena on antaa alueellista tietoa Itä-Suomesta, sen maakunnista sekä kunnista ja niiden keskinäisistä eroavaisuuksista. Vertailukohtana on useimmin käytetty Itä-Suomen läänin sekä koko Suomen tietoja. Tiedot esitetään visuaalisesti joko kuntapohjaisina teemakarttoina tai diagrammeina. Tietolähteinä on käytetty runsaasti muitakin kuin Tilastokeskuksen tuottamia tilastoja.

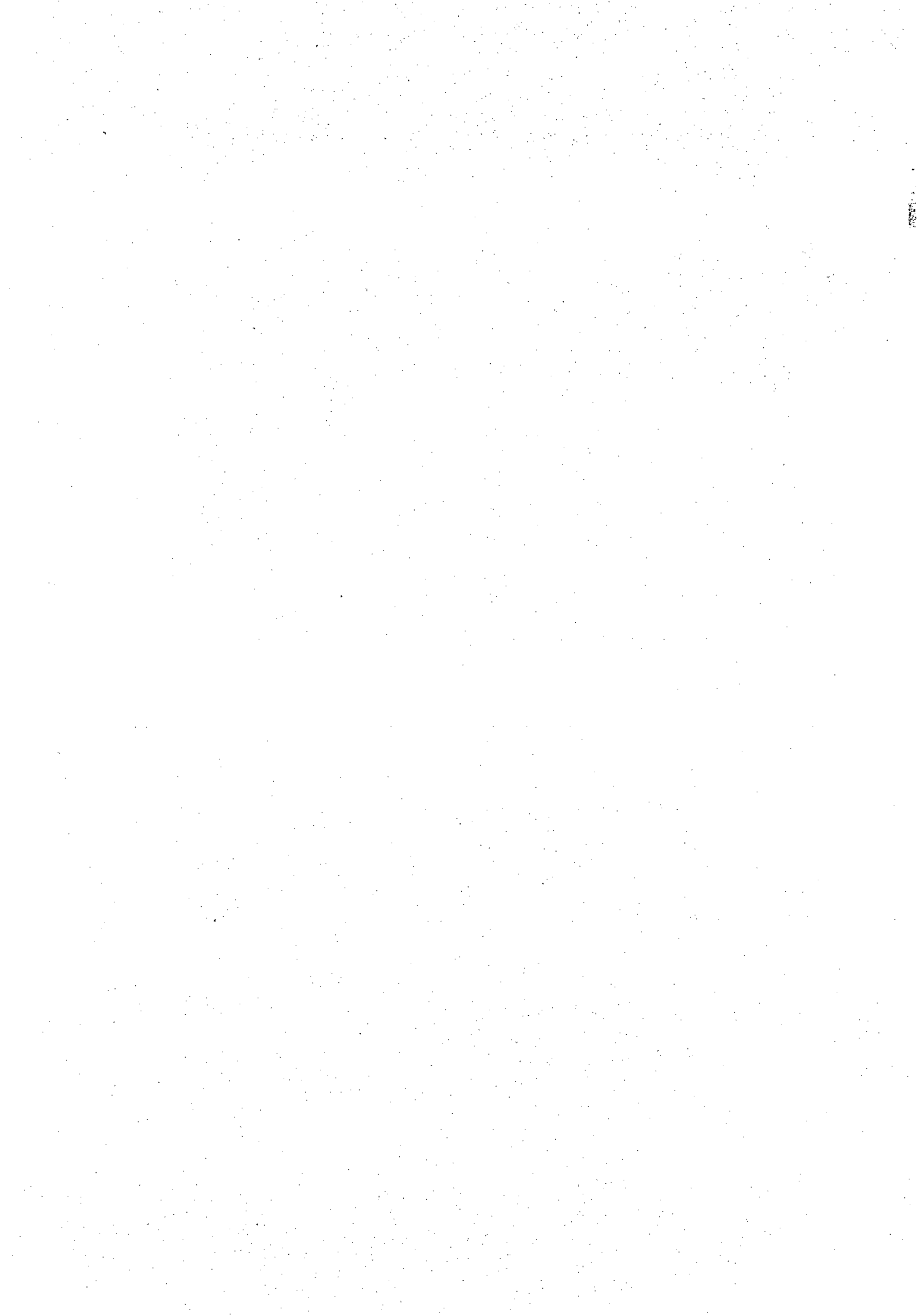
Katsauksen tietosisältö on pyritty pitämään kutakuinkin samanlaisena edellisten julkaisujen kanssa, jotta ajallinen vertailtavuus säilyisi. Viimevuotisessa katsauksessa tästä tavoitteesta jouduttiin jossain määrin tinkimään kuntien taloutta kuvaavassa osassa. Vuoden 1997 alussa otettiin kunnissa käyttöön uusi kirjanpitojärjestelmä, jossa soveltuvien osin noudatetaan kirjanpitolakia. Tästä johtuen kuntien taloutta kuvaavat tunnusluvut eivät ole vertailukelpoisia vuoden 1996 ja sitä aikaisemmissa tilastoissa julkaistujen tunnuslukujen kanssa.

Katsauksen kuvat tuotetaan myös värillisinä kalvoina. Koska tietosisältöä päivitetään jatkuvasti, on kalvokokoelma aina ajantasainen. Kalvoja voi tilata Tilastokeskuksen aluepalvelutoimistoista. Myös kuvien pohjana olevat tilastoaineistot ovat erikseen hankittavissa.

Itä-Suomen katsaus 1999 on tehty Tilastokeskuksen Oulun aluepalvelussa. Sen toteutuksesta ovat vastanneet suunnittelijat Leena Jäntti, Sirkku Hiltunen ja Katja Niemelä.

Oulussa, marraskuussa 1999

Leena Jäntti
vs. aluepäällikkö

SISÄLLYSLUETTELO

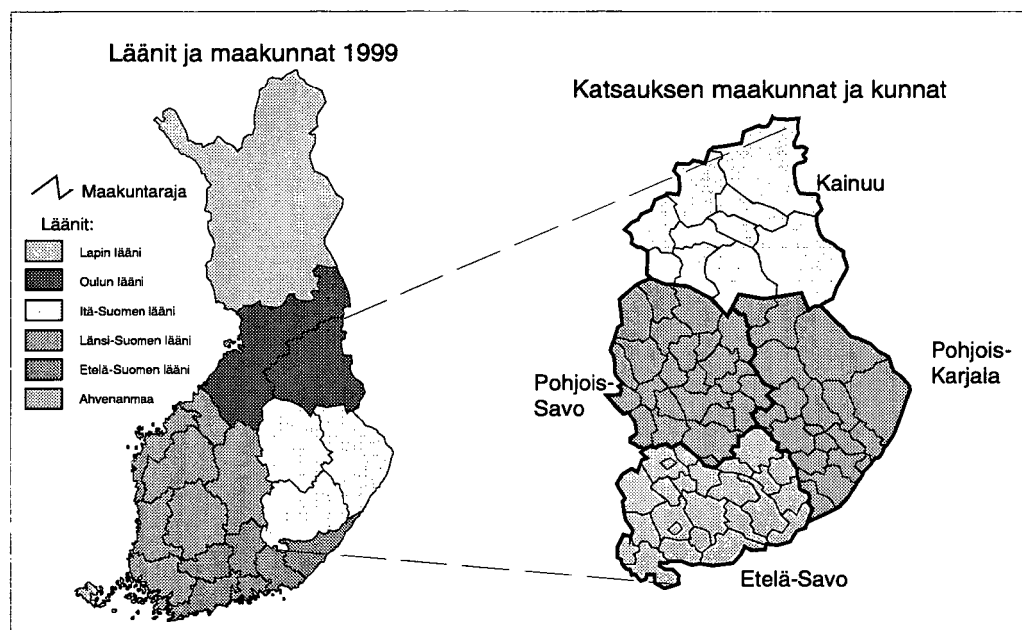
	SIVU
ITÄ-SUOMI.....	7
VÄESTÖ.....	13
ELINKEINOELÄMÄ.....	33
Yritysten toimipaikat.....	33
Elinkeinorakenne.....	39
Alkutuotanto.....	39
Jalostus.....	45
Palvelut.....	51
Tulonsaajien tulot.....	55
Bruttokansantuote.....	58
TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS.....	61
KOULUTUS.....	69
TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT.....	74
RAKENTAMINEN JA ASUMINEN.....	81
Vapaa-ajan asuinrakennukset.....	86
LIIKENNE JA MATKAILU.....	88
Majoitus- ja ravitsemispalvelut.....	90
ENERGIATALOUS.....	94
YMPÄRISTÖN TILA.....	98
OIKEUSTILASTOT.....	102
KUNNALLISTALOUS.....	105
ALUEPOLTIKKA.....	116
VAALIT.....	120
LÄÄNIT.....	125
<i>KÄYTETYT KÄSITTEET JA LYHENTEET</i>	132
<i>KUVALUETTELO</i>	134

ITÄ-SUOMI

Valtion aluejakoa uudistettiin huomattavasti vuonna 1997. Tällöin läänien määrää vähennettiin kuuteen. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan maakuntajako otettiin valtion aluehallintoviranomaisten aluejakojen pohjaksi.

Uusia läänejä on käsitelty tarkemmin tämän julkaisun viimeisessä kappaleessa.

Tässä julkaisussa Itä-Suomella tarkoitetaan aluetta, joka käsittää *Itä-Suomen läänin* kokonaisuudessaan ja lisäksi Oulun läänistä *Kainuun maakunnan*. Itä-Suomen lääni muodostuu Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnista. Katsauksen tarkastelualueeseen kuuluu yhteensä 17 seutukuntaa ja 78 kuntaa.

Kuva 1. Läänit ja maakunnat 1999.

Euroopan Unionin hierarkisessa NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) -alueluokitusjärjestelmässä Suomi on jaettu ylimmällä eli NUTS 1 -tasolla Manner-Suomeen ja Ahvenanmaahan, seuraavilla tasoilla kuuteen suuralueeseen (NUTS 2) ja 20 maakuntaan (NUTS 3). Koko Euroopan Unionin alueella on NUTS 2 -alueita 211 ja NUTS 3 -alueita 1 093. Edellisten lisäksi seutukunnat ja kunnat muodostavat omat tasonsa (NUTS 4 ja NUTS 5). Tässä julkaisussa tarkastellut maakunnat muodostavat NUTS 2 -tasolla Itä-Suomen suuralueen.

Maakunnat

Etelä-Savon maakunnan muodostavat 25 kuntaa, joista väestöltään suurimmat ovat Mikkeli ja Savonlinna. Pienin kunta on Virtasalmi. Yhteensä maakunnassa asui vuoden 1998 lopussa 170 348 asukasta. Maakunnan pinta-ala on 14 436 km² ja väestötiheys siten 11.8 asukasta/km². Kaupunkeja alueen kunnista on kolme.

Pohjois-Savon maakuntaan kuuluu 24 kuntaa, joista väestömäärällä mitattuna suurin on Kuopio ja pienimmät Vehmersalmi ja Tervo. Maapinta-alaa maakunnalla on 16 510 km².

Väestömäärä oli vuoden 1998 lopussa 225 234 ja asukastiheys 15.5 asukasta neliökilometrillä. Seitsemän kunnista on kaupunkeja.

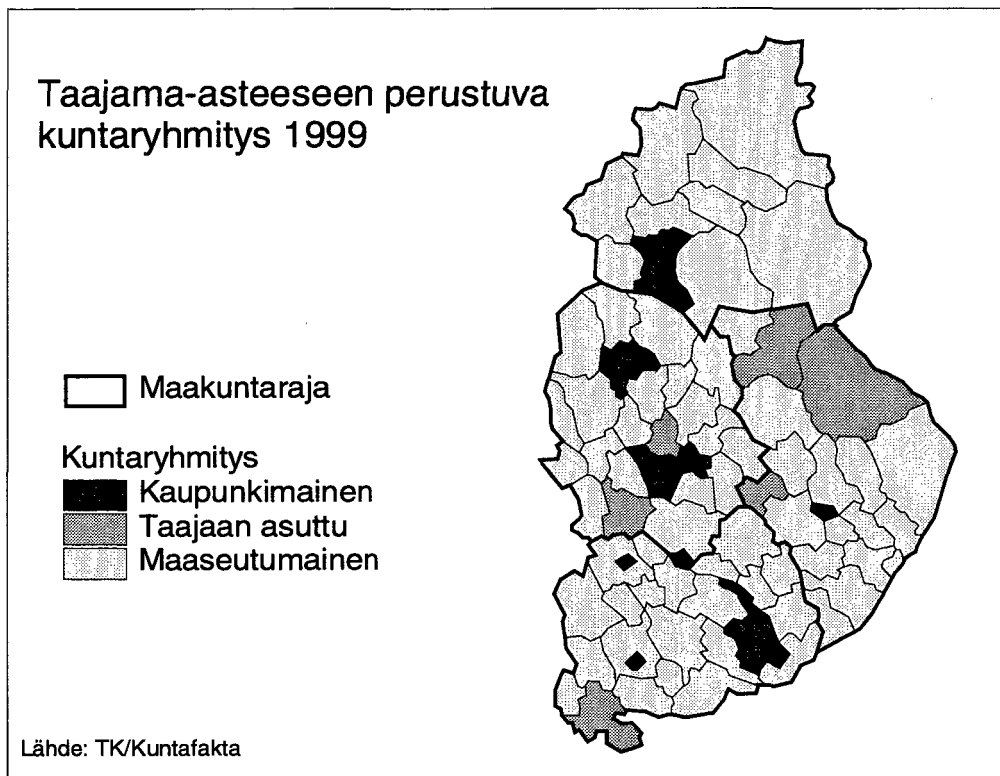
Pohjois-Karjalan maakunnan väestömäärä oli vuoden 1998 lopussa 173 664 ja pinta-ala 17 782 km². Väestötiheys on 9.8 asukasta neliökilometrillä. Maakuntaan kuuluu 19 kuntaa, joista viisi on kaupunkeja. Väestömäärällä mitattuna suurin kunnista on Joensuu ja pienin Värtsilä.

Kainuun maakuntaan kuuluu kymmenen kuntaa, joista Kajaani on väkiluvultaan suurin ja Ristijärvi pienin. Kaksi kunnista on kuntamuodoltaan kaupunkeja. Pinta-alaa maakunnalla on 21 567 km². Väestömäärä oli vuoden 1998 lopussa 92 071. Kainuun asukastiheys on 4.3 asukasta neliökilometrillä.

Kunnat

Vuonna 1999 Suomessa on 452 kuntaa. Maan pääkaupunki Helsinki on väkiluvultaan suurin (546 317 asukasta 31.12.1998) ja Ahvenanmaalla sijaitseva Sottunga maan pienin kunta (126 as.). Itä-Suomen alueen 78 kunnasta asukasluvulla mitattuna suurin on Kuopio (86 203 as.) ja pienin Värtsilä (684 as.). Kaupunkeja Itä-Suomen kunnista on 17. Pinta-alaltaan suurin kunta tarkastelualueella on Kuhmo ja pienin Pieksämäki.

Taajamaväestön osuuteen ja suurimman taajaman väkilukuun perustuvan Tilastokeskuksen kuntaluokituksen mukaan vuonna 1999 kaupunkimaisia kuntia on tarkastelualueella kahdeksan, taajaan asuttuja kuusi ja maaseutumaisia 64. Kaupungeista Kitee, Kiuruvesi, Nilsjä, Juankoski ja Kuhmo lasketaan kuuluvaksi maaseutumaisiin kuntiin.

Kuva 2. Taajama-asteeseen perustuva kuntaryhmitys 1998.

Katsauksen kunnat ja maakunnat 1999

Lähde: TK/Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot 1999

Kuva 3. Katsauksen kunnat ja maakunnat 1999.

Taulukko 1. Perustietoja Itä-Suomen kuntien väestöstä.

	Väkiluku 31.12.1998	Väestön- muutos 1998 (%)	Väestön ikärakenne (%)			Tutkinnon suorittaneet 1998 (%)	Työttö- myysaste 8/1999
			0 – 14 v.	15-64 v.	yli 64 v.		
<i>Etelä-Savo:</i>							
Anittola	1868	-1,2	18	62	20	53,0	18,4
Enonkoski	1938	-1,9	17	62	22	46,8	21,5
Haukivuori	2534	-2,2	15	60	25	43,9	16,0
Heinävesi	4777	-1,3	15	61	24	42,2	12,7
Hirvensalmi	2673	-0,6	15	60	25	42,2	18,3
Joroinen	6019	-1,2	19	64	18	53,5	12,0
Juva	7852	-1,7	16	63	21	48,1	12,6
Jäppilä	1689	0,5	18	61	21	47,1	13,7
Kangaslampi	1693	-1,9	19	62	19	50,1	17,1
Kangasniemi	6881	-1,3	17	62	22	44,8	20,7
Kerimäki	6263	-1,0	19	64	17	52,1	15,7
Mikkeli	32950	0,3	17	69	15	63,0	18,5
Mikkelin mlk	11886	-0,8	20	67	13	56,5	13,7
Mäntyharju	7300	-1,1	16	63	21	46,0	17,0
Pertunmaa	2198	-1,0	15	60	25	41,6	12,3
Pieksämäen mlk	13266	-0,8	20	65	15	54,3	14,0
Pieksämäki	6422	-2,1	16	66	18	55,9	19,3
Punkaharju	4406	-1,2	17	63	21	48,5	12,4
Puumala	3144	-1,8	16	59	25	45,4	14,2
Rantasalmi	4745	-1,7	17	61	23	49,2	13,0
Ristiina	5199	-0,2	17	65	19	49,4	17,4
Savonlinna	28452	-0,8	17	67	17	57,4	20,6
Savonranta	1388	-2,9	15	61	24	41,6	23,1
Sulkava	3562	-1,8	15	61	24	44,8	17,8
Virtasalmi	1243	-1,5	16	60	25	42,8	17,6
<i>Pohjois-Savo:</i>							
Iisalmi	23612	-0,7	18	67	15	57,5	16,8
Juankoski	6043	-1,1	17	64	19	49,4	12,6
Kaavi	3932	-1,9	17	62	21	43,2	19,2
Karttula	3512	-0,2	22	62	16	52,1	16,6
Keitele	3044	-1,4	16	63	21	46,1	15,2
Kiuruvesi	10595	-2,4	18	62	21	47,6	17,6
Kuopio	86203	0,4	18	69	13	65,3	16,7
Lapinlahti	7924	-0,8	20	63	18	51,0	13,9
Leppävirta	11285	-1,3	18	64	18	51,7	16,8
Maaninka	3966	-1,7	19	61	20	48,4	16,0
Niisjä	7030	-1,2	17	63	20	47,7	16,0
Pielavesi	6170	-1,9	18	59	24	44,1	19,3
Rautalampi	4006	-2,5	15	61	24	46,0	15,4
Rautavaara	2558	-2,8	17	63	20	37,1	20,8
Siilinjärvi	19595	0,8	23	68	9	63,8	13,4
Sonkajärvi	5498	-1,9	17	63	20	46,6	16,6
Suonenjoki	8297	-1,1	17	62	21	51,6	18,3
Tervo	2064	-2,3	17	59	23	43,5	15,0
Tuusniemi	3308	-3,1	16	62	22	45,4	14,5
Varkaus	23667	-0,9	17	67	16	57,9	18,7
Varpaisjärvi	3298	-1,1	18	61	22	43,0	14,2
Vehmersalmi	2161	-2,6	16	62	22	45,9	15,3
Vesanto	2952	-1,6	16	60	24	41,5	15,1
Vierämä	4514	-0,9	19	63	18	48,5	15,0

	Väkiluku 31.12.1998	Väestön- muutos 1998 (%)	Väestön ikärakenne (%)			Tutkinnon suorittaneet 1998 (%)	Työttö- myysaste 8/1999
			0 – 14 v.	15-64 v.	yli 64 v.		
<u>Pohjois-Karjala:</u>							
Eno	7200	-2,1	17	65	18	45,3	24,6
Ilomantsi	7493	-1,8	17	62	21	45,5	21,3
Joensuu	51113	0,3	17	70	13	65,6	20,4
Juuka	6764	-2,2	17	63	20	44,3	21,3
Kesälahti	2930	-1,5	18	60	21	46,4	19,9
Kiittelysvaara	2716	-0,5	23	63	15	52,9	18,8
Kitee	10698	-1,3	17	66	17	53,3	18,1
Kontiolahti	11228	1,0	24	66	11	61,9	14,2
Lieksa	15827	-2,0	16	64	20	48,9	23,9
Liperi	11553	-1,0	21	64	16	56,3	13,9
Nurmes	10108	-1,6	17	64	19	48,7	22,5
Outokumpu	8557	-0,9	18	64	18	52,5	20,6
Polvijärvi	5501	-2,2	18	63	19	47,3	19,9
Pyhäselkä	7162	-0,2	26	63	11	60,3	14,4
Rääkkylä	3229	-0,8	16	61	23	47,4	17,6
Tohmajärvi	5375	-1,0	18	63	19	46,9	21,1
Tuupovaara	2389	-3,4	16	63	22	43,8	17,6
Valtimo	3137	-1,8	18	62	20	41,3	23,7
Värtsilä	684	-2,4	15	61	24	40,7	18,5

Kainuu:

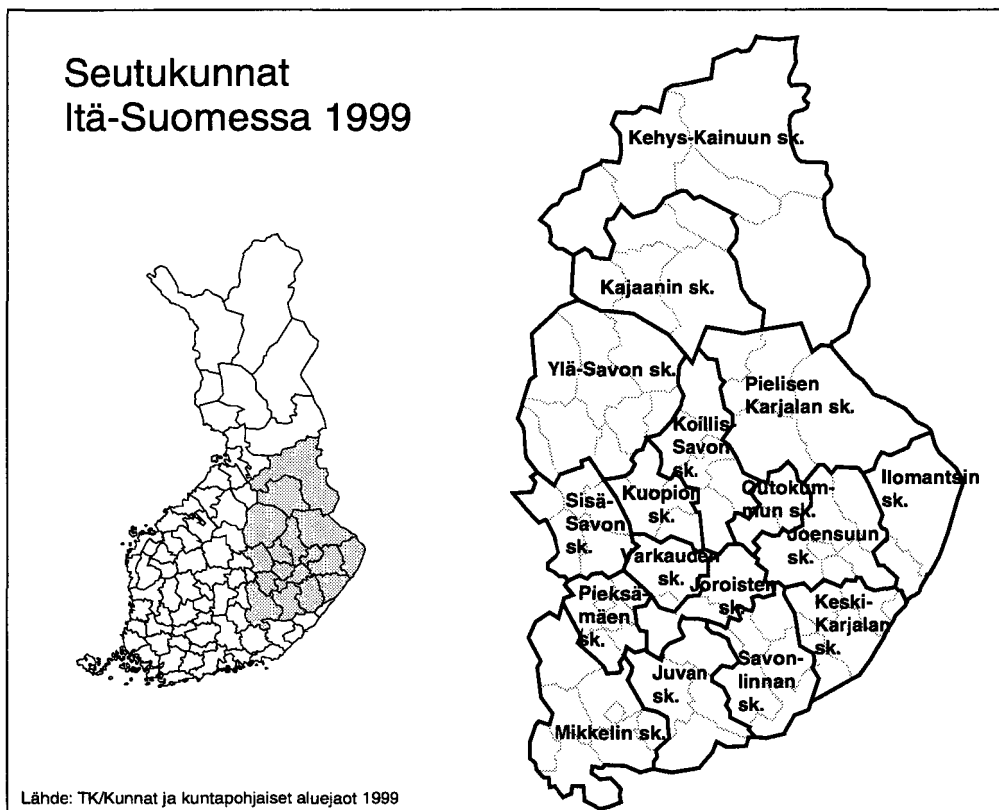
Hyrnsalmi	3663	-1,8	19	62	19	44,6	22,4
Kajaani	36560	0,1	19	68	13	61,6	19,4
Kuhmo	11574	-2,8	17	66	17	51,5	23,2
Paltamo	4600	-1,1	19	63	19	47,4	22,2
Puolanka	4031	-2,9	17	64	19	44,9	21,0
Ristijärvi	1874	-2,2	16	58	26	43,9	18,1
Sotkamo	11289	-0,9	18	65	17	53,3	15,0
Suomussalmi	11411	-2,4	16	66	18	50,8	25,7
Vaala	4228	-2,2	19	61	20	48,5	16,9
Vuolijoki	2841	-2,3	21	62	17	51,3	21,5

Seutukunnat

Seutukunnat (NUTS 4) ovat kahden tai useamman kunnan muodostamia kuntaryhmiä. Sisäasiainministeriö on määritellyt seutukunnat aluepoliittisen tukialuejaon perusalueiksi. Seutukuntien muodostamisen kriteerinä käytettiin kuntien välistä yhteistyötä ja työsäkäyntiä.

Suomen kaikkiaan 85 seutukunnasta 17 sijaitsee tämän katsauksen tarkastelualueella. Etelä-Savossa, Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa seutukuntia on kussakin viisi ja Kainuussa kaksi. Kuntien lukumäärä vaihtelee Itä-Suomessa Outokummun, Varkauden ja Ilo-mantsin seutukuntien kahdesta Ylä-Savon yhdeksään. Maapinta-alaltaan suurimmat seutukunnat Itä-Suomessa ovat Ylä-Savo ja Pielisen Karjala. Itä-Suomen pienin seutukunta on Varkaus. Asukasmäärällä mitattuna Kuopion seutukunta on Itä-Suomen suurin ja Ilo-mantsin seutukunta pienin.

Lisätietoja Suomen seutukunnista ja niiden välisistä eroista löytyy Tilastokeskuksen vuosittain ilmestyvästä ja vastaavalla tavalla toteutetusta Seutukunta- ja maakuntakatsausjulkaisusta.

Kuva 4. Seutukunnat Itä-Suomessa 1999.

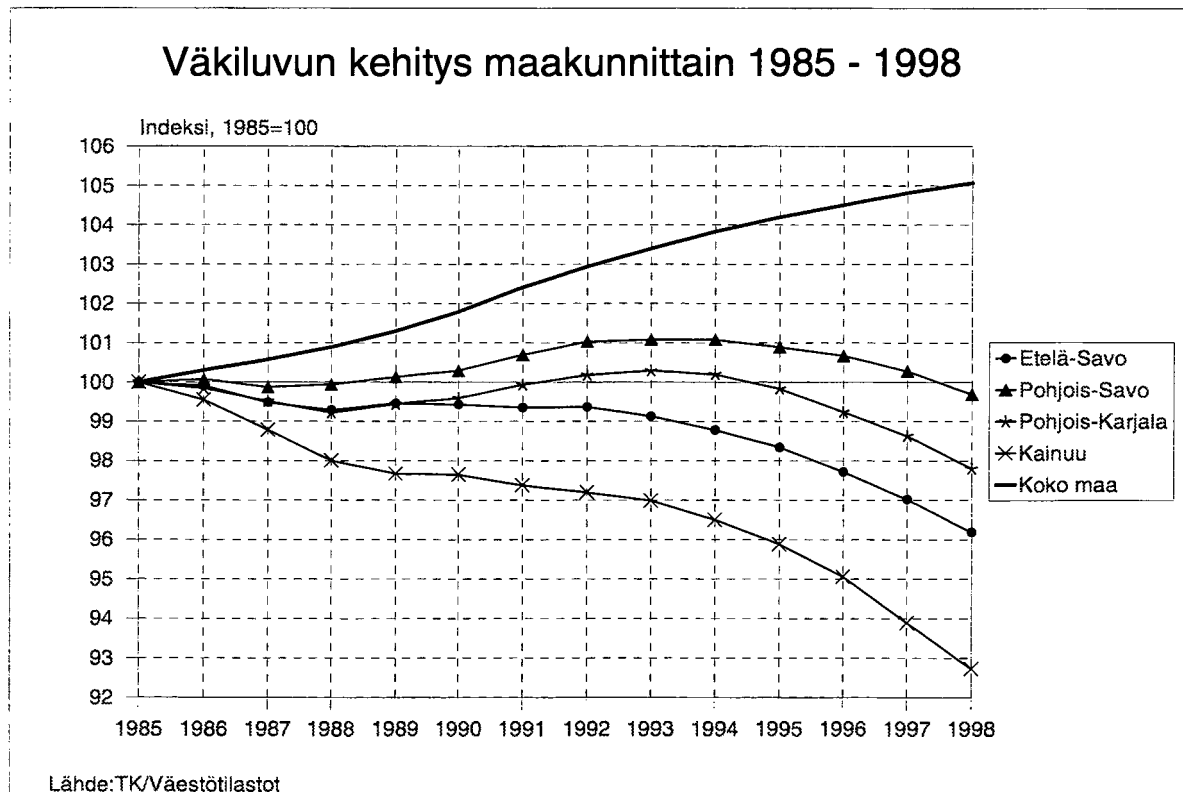
VÄESTÖ

Itä-Suomen katsauksen käsittävällä alueella asuvien osuus koko maan väestöstä oli noin 13.4 % vuoden 1998 lopussa. Alueella asui yhteensä 691 317 henkeä. Maakunnittain tarkasteltuna Pohjois-Savossa oli asukkaita 255 234, Etelä-Savossa 170 348, Pohjois-Karjalassa 173 664 ja Kainuussa 92 071. Väkiluvultaan Itä-Suomen suurin kaupunki on Kuopio, jossa asukkaita oli vuoden 1998 lopussa 86 203. Etelä-Savossa suurin väkimäärä on Mikkelissä (32 950) ja Pohjois-Karjalassa eniten asukkaita on Joensuussa (51 113). Kainuun suurimmassa kaupungissa, Kajaanissa, asukkaita oli vuoden 1998 lopussa 36 560. Väestöltään pienimmät kunnat ovat Etelä-Savossa Virtasalmi ja Savonranta, Pohjois-Savossa Tervo ja Vehmersalmi sekä Pohjois-Karjalassa Värtsilä. Kainuun pienin kunta on Ristijärvi.

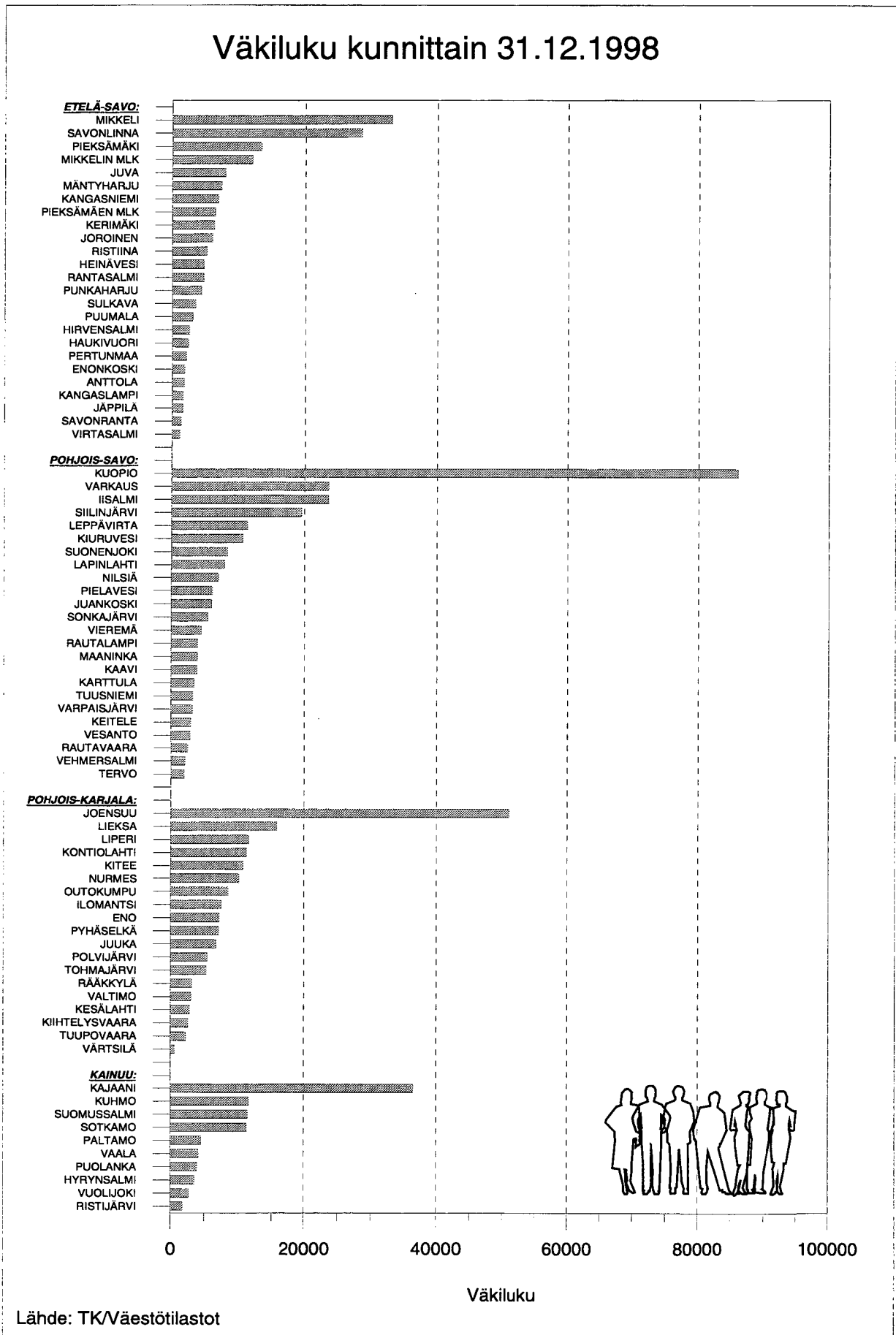
Väestönmuutokset

Kaikkien Itä-Suomen maakuntien väkiluku oli vuonna 1998 pienempi kuin vuonna 1985. Kainuussa väkiluku väheni eniten, yli 7 %. Pohjois-Savossa ero oli pienin, alle 0.5 %.

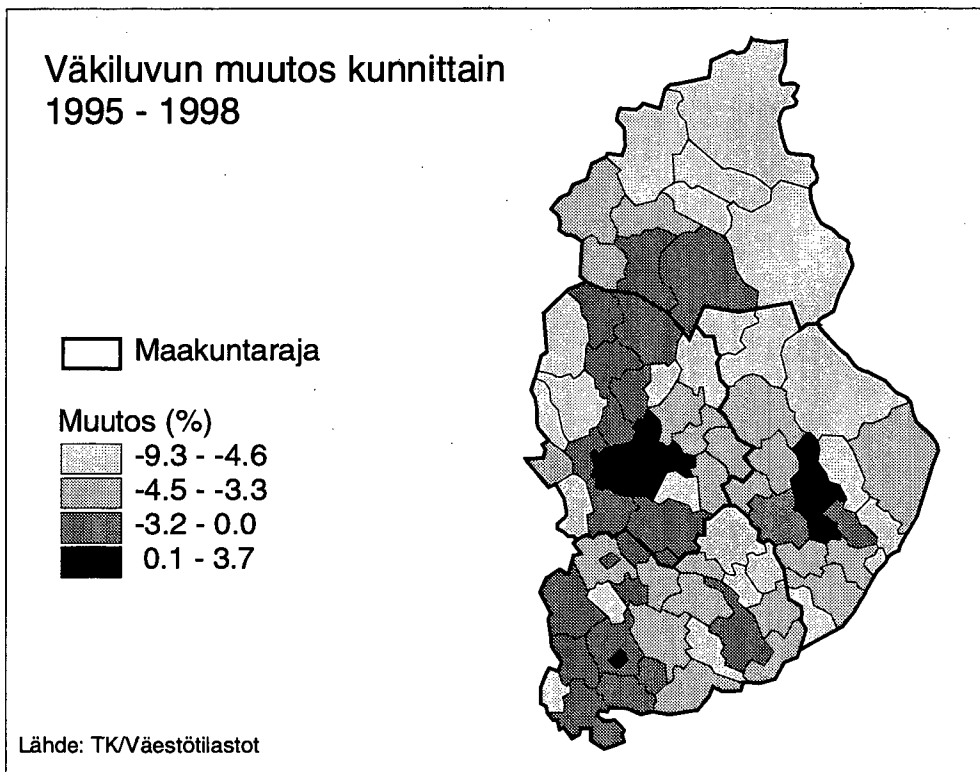
Vuodesta 1995 vuoteen 1998 suhteellinen väestönmuutos oli suurin Kontiolahdella ja pienin Värtsilässä. Vuonna 1998 väkimäärä kasvoi seitsemässä Itä-Suomen kunnassa. Suhteellisesti suurinta kasvu oli Kontiolahdella ja Siilinjärvellä. Suhteellisesti eniten väestöä menetti samana vuonna Tuupovaaran kunta.

Kuva 5. Väkiluvun kehitys maakunnittain 1985 – 1998 (1985=100).

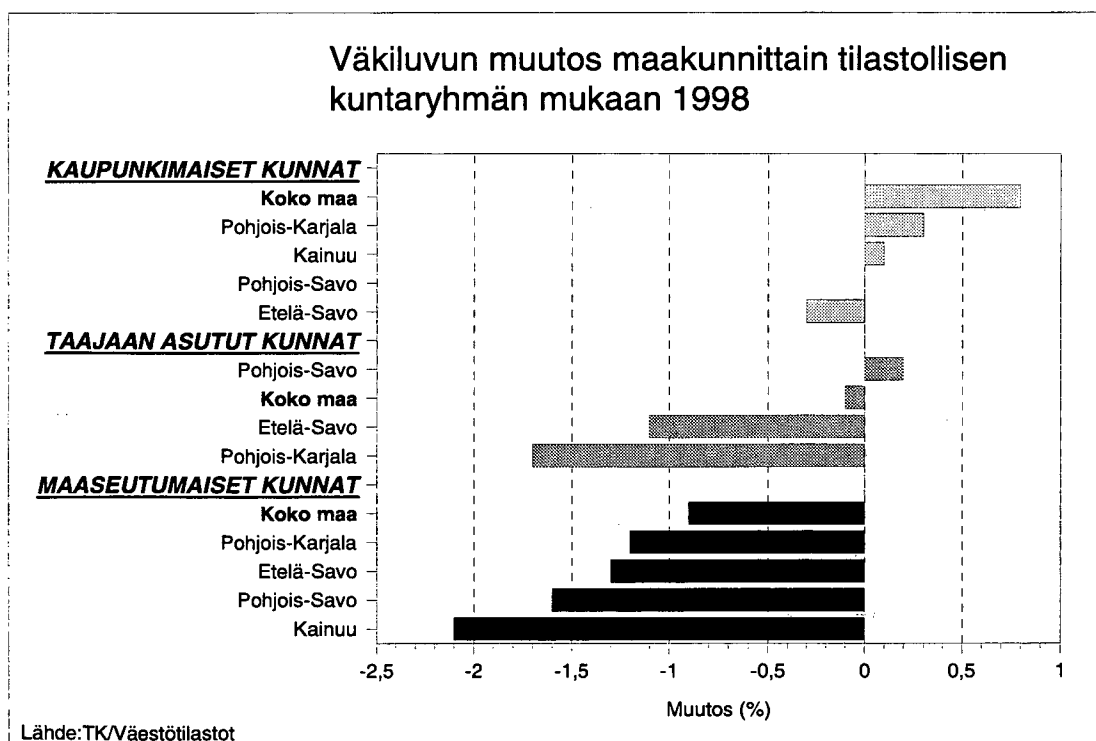

Kuva 6. Väkiluku kunnittain 31.12.1998.

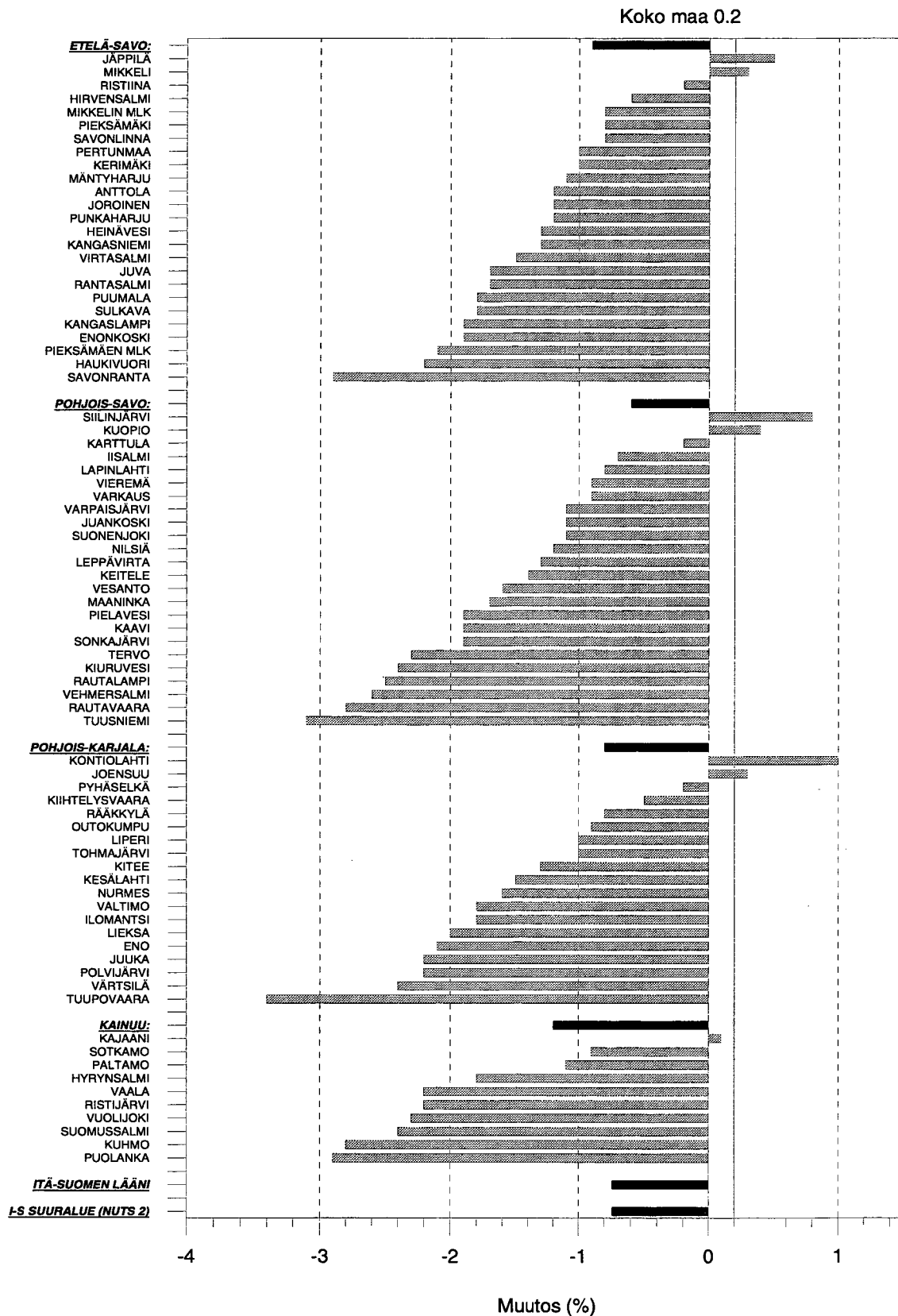
Kuva 7. Väkiluvun muutos kunnittain 1995 – 1998.

Tilastollisen kuntaryhmittelyn mukaan vuonna 1998 väkiluvun muutos Itä-Suomessa oli positiivinen vain Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon kaupunkimaisissa kunnissa sekä Pohjois-Savon taajaan asutuissa kunnissa. Negatiivisin väestönmuutos oli Kainuun maaseutumaisissa kunnissa.

Kuva 8. Väkiluvun muutos maakunnittain tilastollisen kuntaryhmän mukaan 1998.

Väkiluvun muutos kunnittain 1998

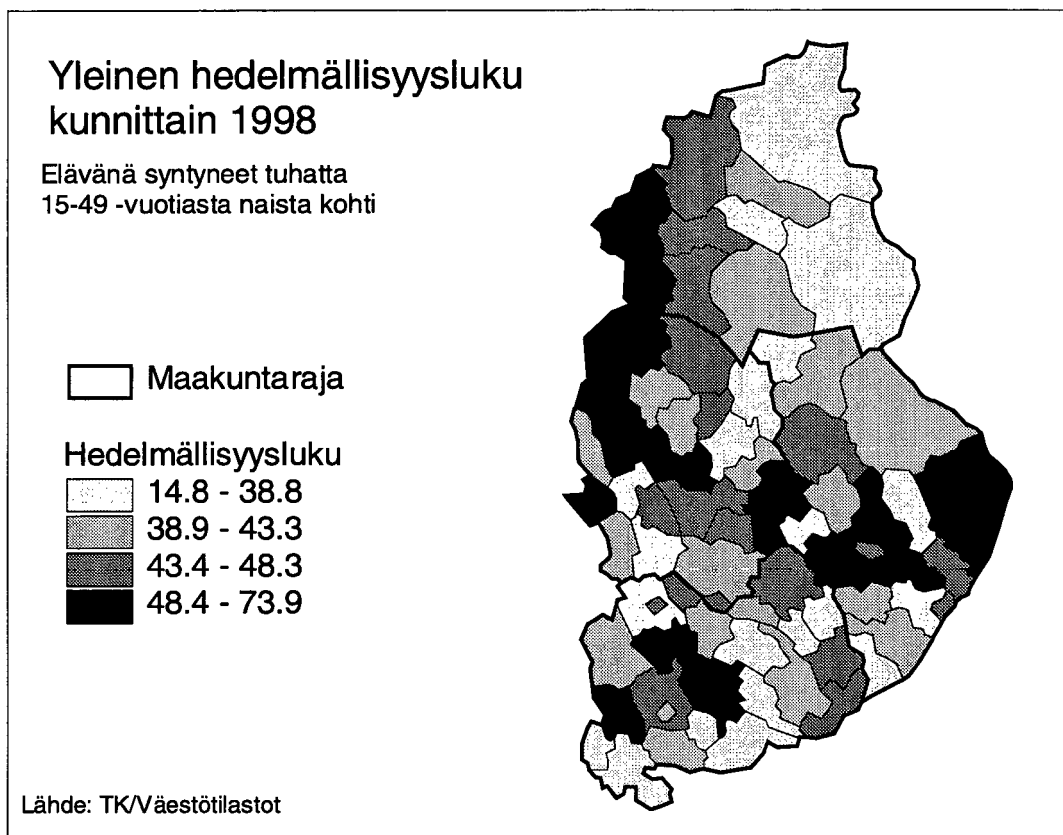
Kuva 9. Väkiluvun muutos kunnittain 1998.

Itä-Suomen maakunnissa kokonaisnettomuutto on ollut 1980- ja 1990-luvuilla yleensä negatiivinen muutamia vuosia lukuun ottamatta. Kaikissa maakunnissa syntyvyys ja kuolleisuus ovat olleet lähellä toisiaan, syntyvyys on ollut osittain jopa kuolleisuutta alhaisempi.

Luonnollinen väestönkasvu

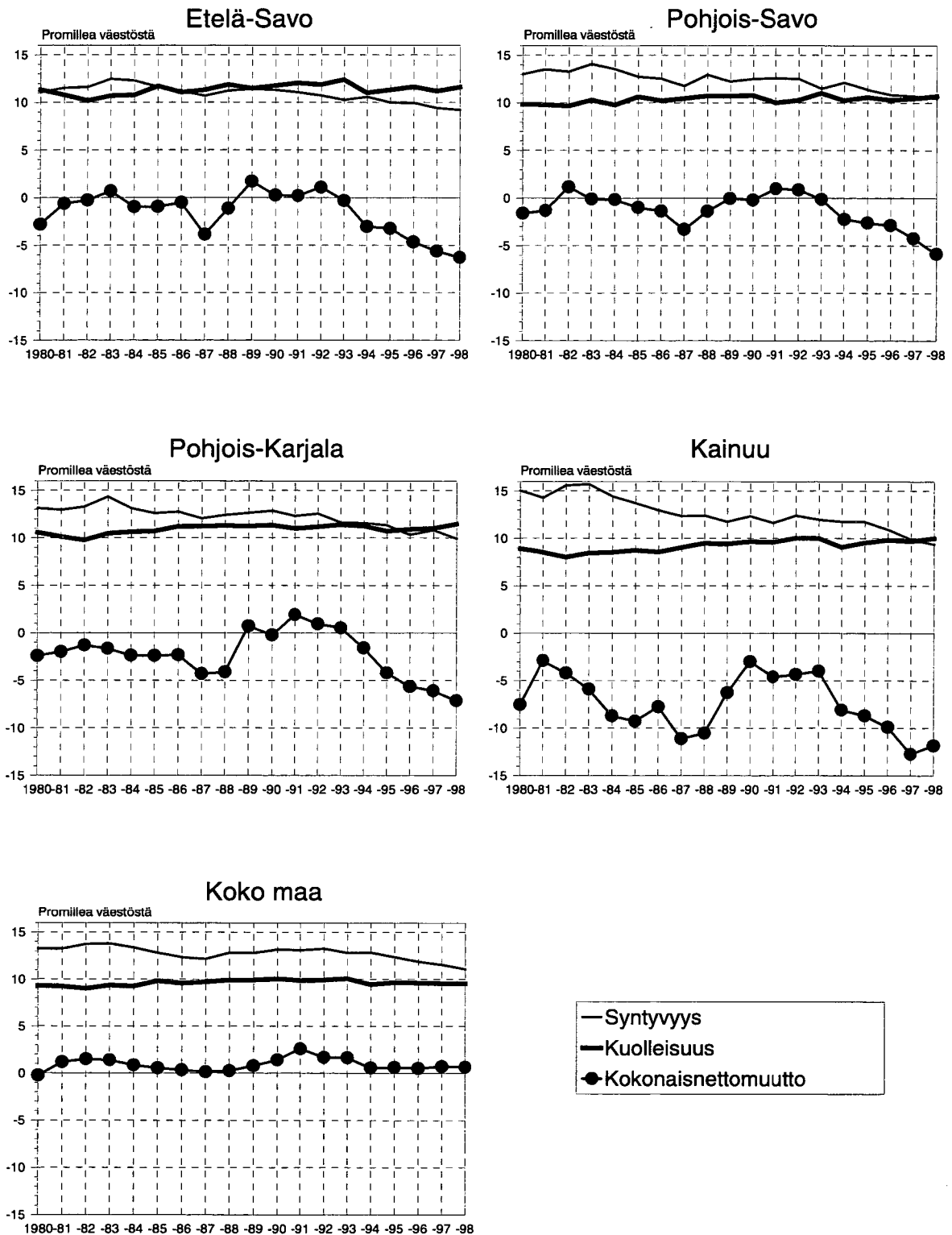
Syntyvyyttä voidaan mitata yleisellä hedelmällisyysluvulla, jossa elävänä syntyneiden lasten määrää verrataan 15-49 -vuotiaiden naisten määrään. Vuonna 1998 suhde oli Pyhäselän kunnassa suurin ja Ristijärvellä pienin.

Toinen syntyvyyttä mittaava luku on luonnollinen väestönlisäys, jossa syntyneiden ja kuolleiden määriä verrataan toisiinsa. Kunnittaisessa tarkastelussa suurin syntyneiden enemmisyys oli vuonna 1998 Pyhäselän ja Siilinjärven kunnissa. Negatiivisin luonnollinen väestönlisäys oli vastaavasti Savonrannan ja Tuupovaaran kunnissa.

Kuva 10. Yleinen hedelmällisyysluku kunnittain 1998.

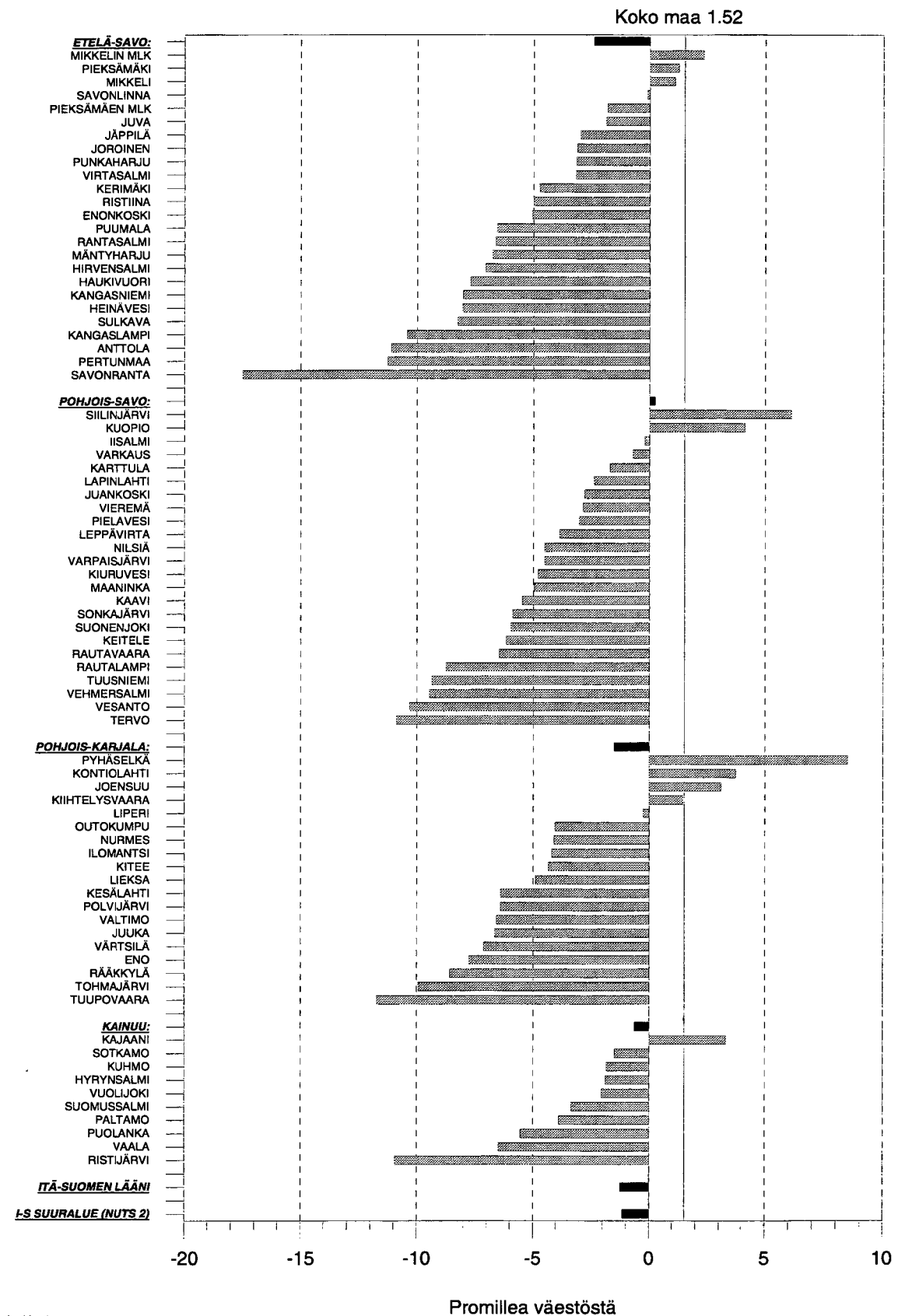
Väestönmuutokset maakunnittain 1980 - 1998

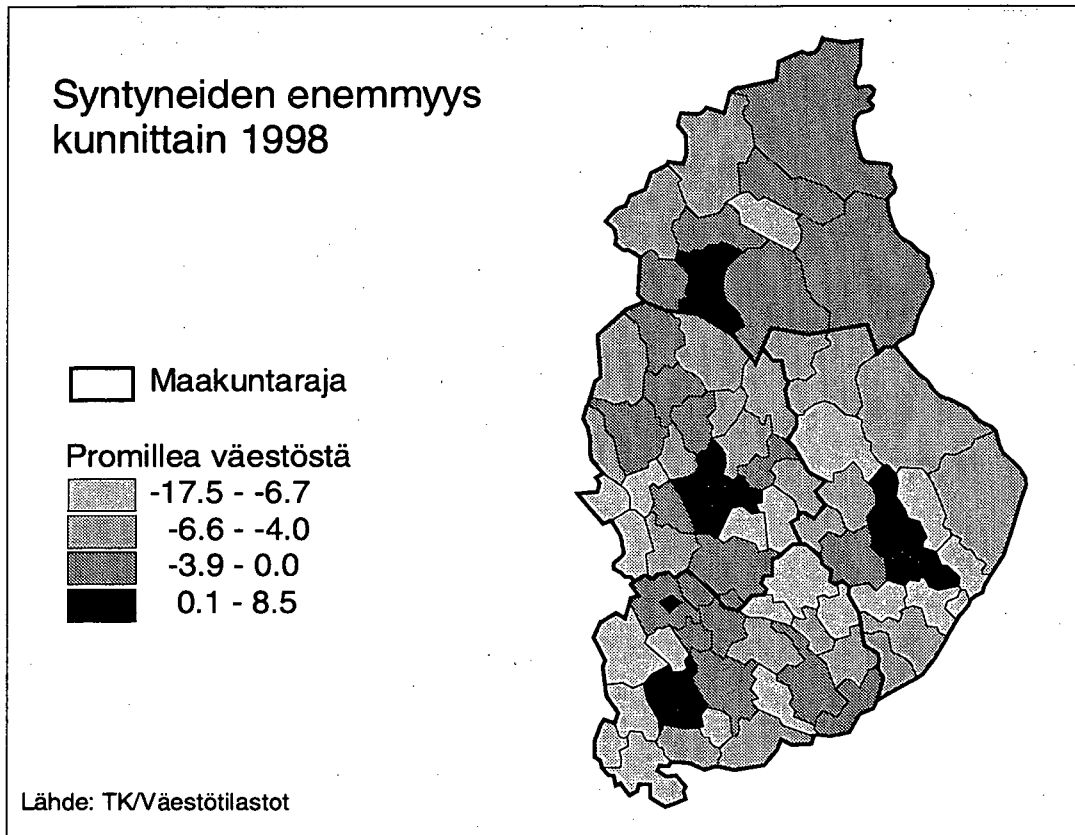
Lähde:TK/Väestötilastot

Kuva 11. Väestönmuutokset maakunnittain 1980 – 1998.

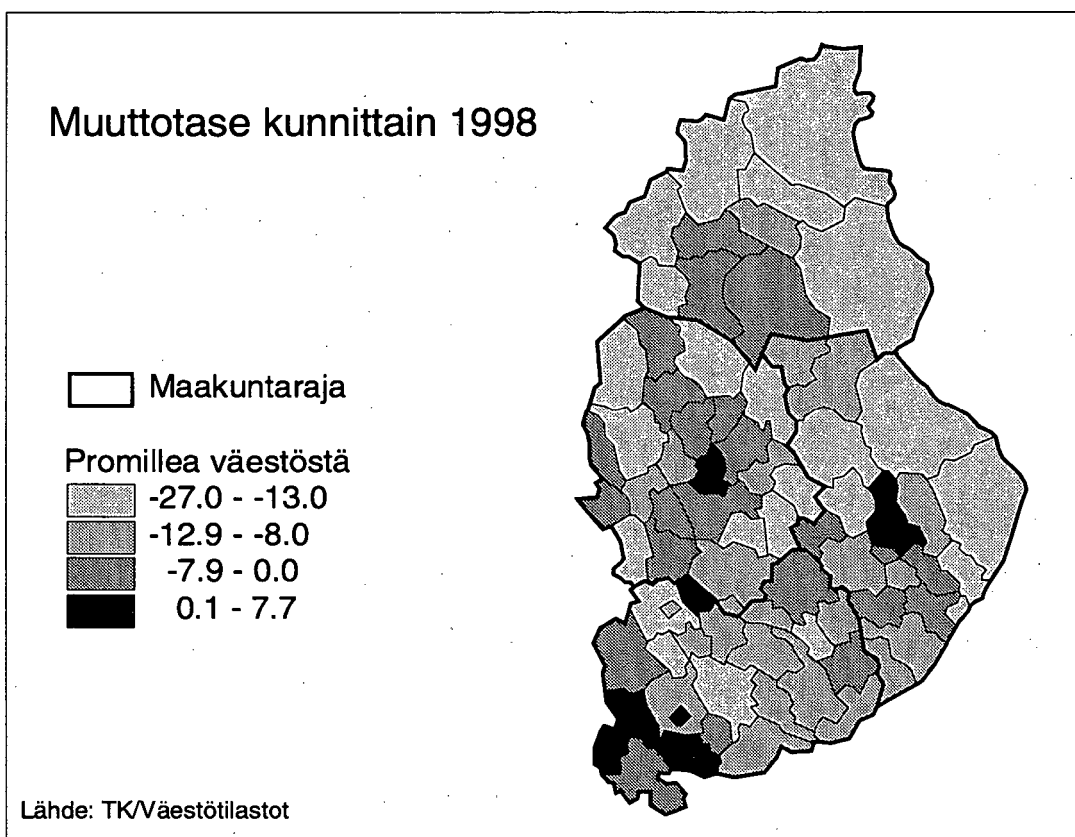
Syntyneiden enemmitys kunnittain 1998

Kuva 12. Syntyneiden enemmitys kunnittain 1998.

Kuva 13. Syntyneiden enemmitys kunnittain 1998.

Kuva 14. Muuttotase kunnittain 1998.

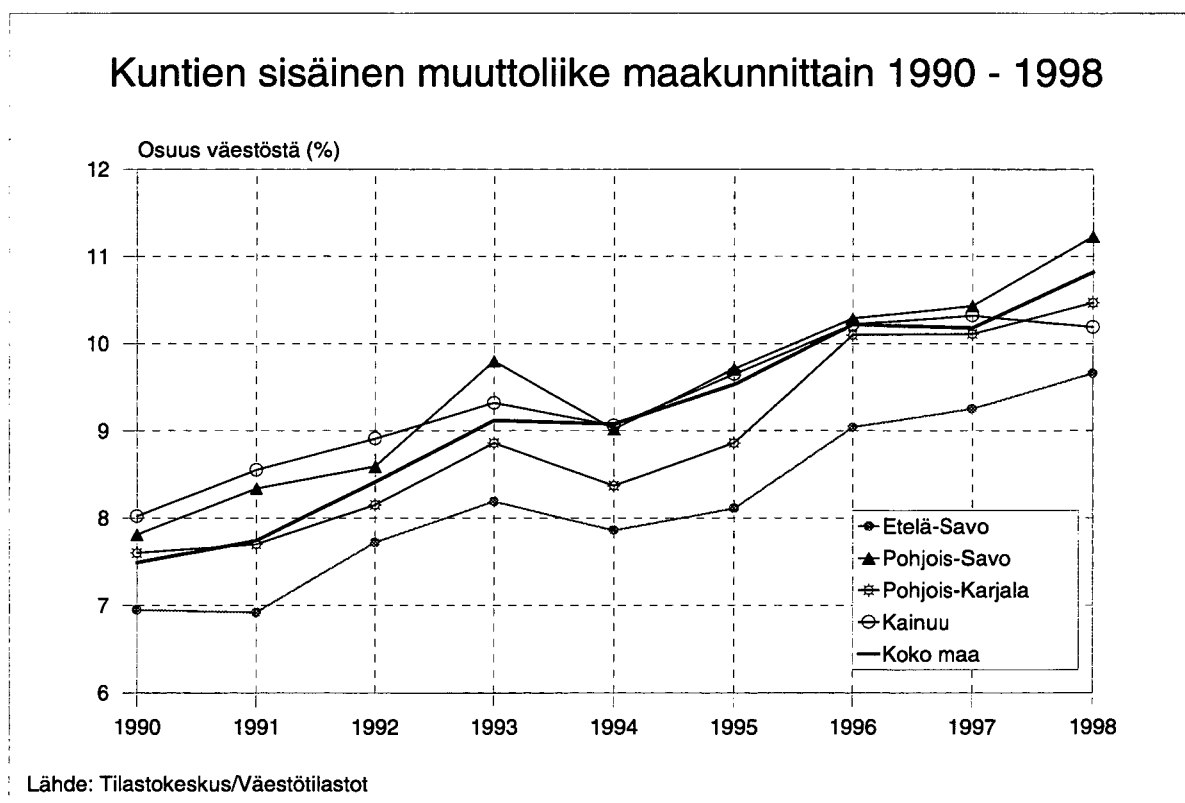
Muutot

Kuntien sisäinen muuttoliike on kasvanut koko 1990 –luvun ajan kaikissa tarkasteltavissa maakunnissa, kuten myös koko maassa. Etelä-Savossa kuntien sisäiset muutot suhteessa väestömäärään ovat olleet Itä-Suomen maakuntien alhaisimmat.

Vuonna 1998 muuttotase oli positiivinen seitsemässä Itä-Suomen kunnassa. Positiivisin se oli Jäppilässä ja Kontiolahdella, yli 0.5 %, negatiivisin Kuhmossa, yli 2.5 % väestöstä.

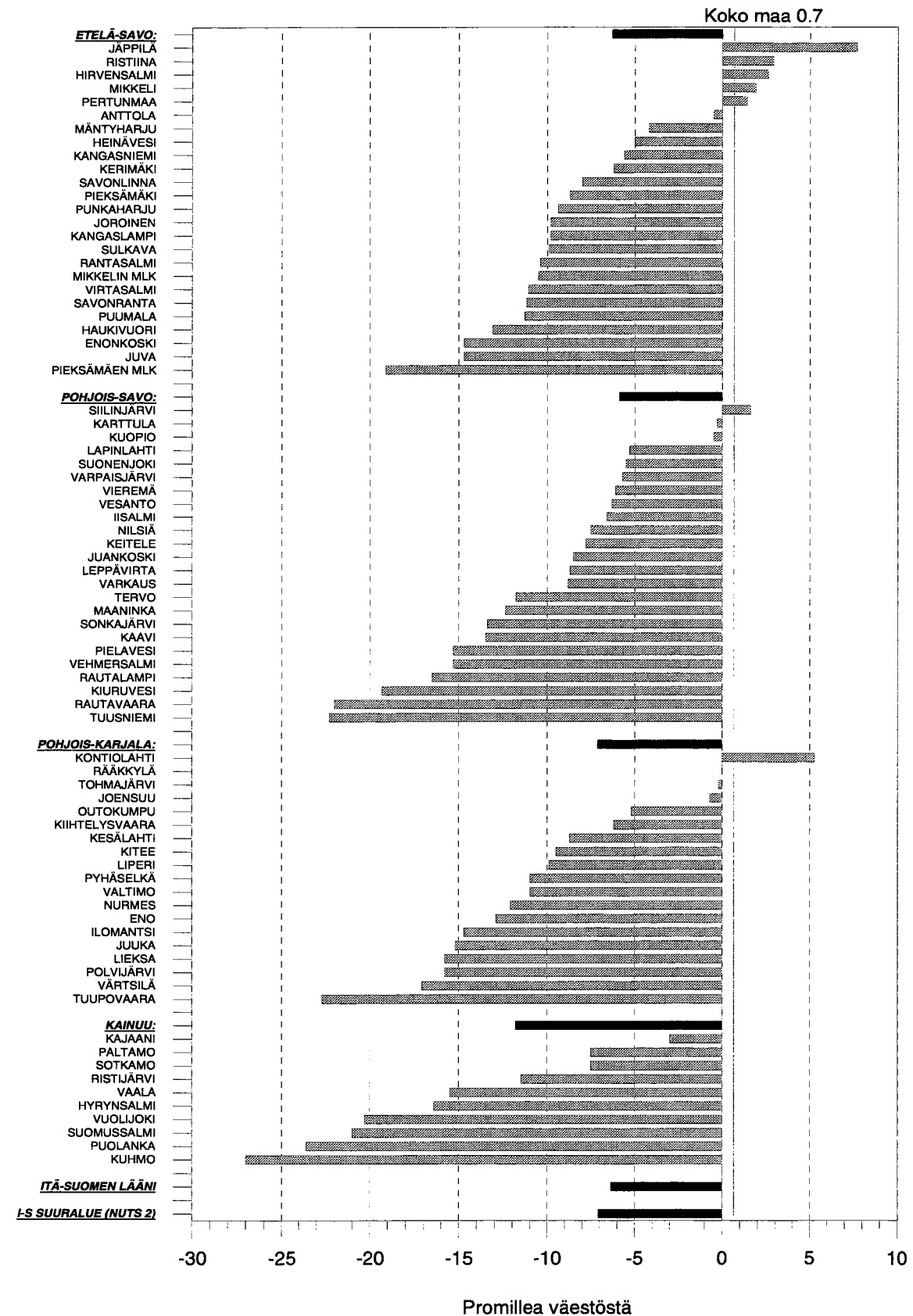
Vuonna 1998 maakuntien välisissä muutoissa korostuivat Itä-Suomen sisäiset muutot sekä muutot Itä-Suomen maakuntien ja Uudenmaan välillä. Kaikkien Itä-Suomen maakuntien yhteenlaskettu muuttotappio Uudenmaan maakunnan suhteen oli lähes 2 700 henkilöä. Pohjois-Pohjanmaan vaikutus korostui lisäksi Kainuun muutoissa.

Muuttoliikkeen pitkän aikavälin intensiteettiä voidaan kuvata jossain määrin myös kunnassa syntyneiden osuudella kuntalaisista. Tämä osuus oli vuonna 1997 suurin Kuhmossa, jonka väestöstä peräti 80 % oli syntyperältään kuhmolaisia. Pienin tämä suhde oli Mikkelissä ja Siilinjärvellä.

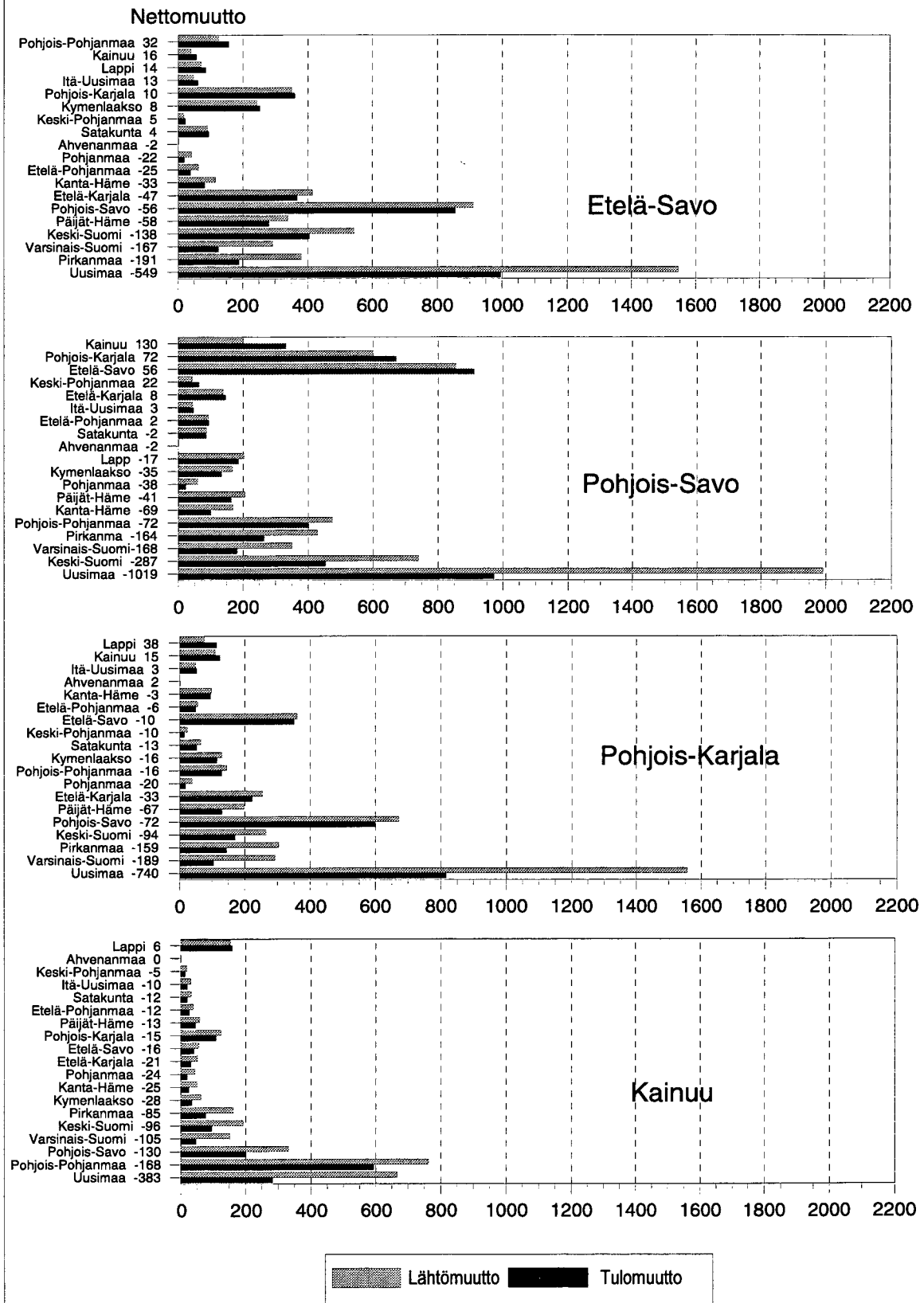
Kuva 15. Kuntien sisäinen muuttoliike maakunnittain 1990 – 1998.

Muuttotase kunnittain 1998

Kuva 16. Muuttotase kunnittain 1998.

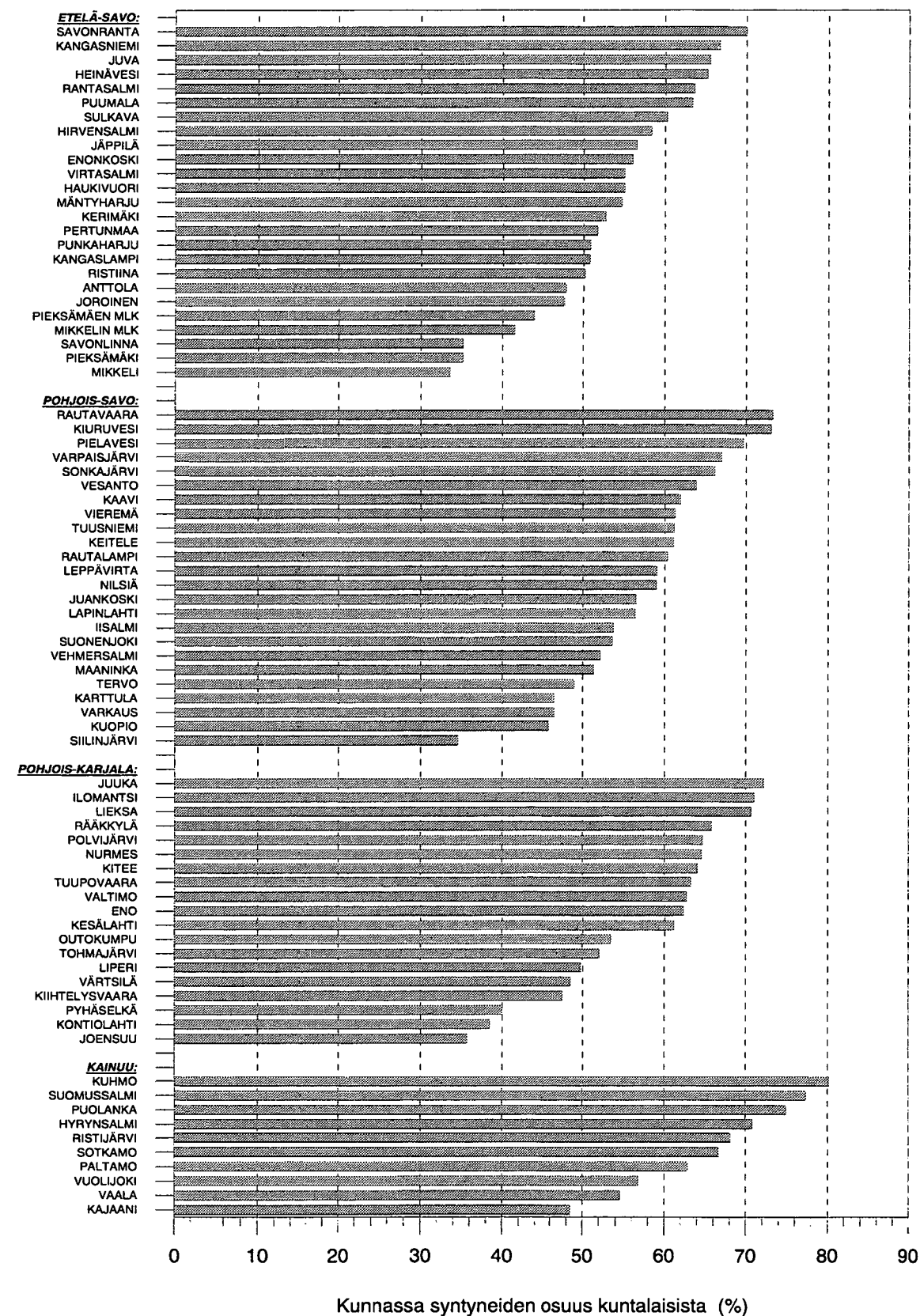
Maakuntien väliset muutot 1998

Lähde: TK/Väestötilastot

Kuva 17. Maakuntien väliset muutot 1998.

Syntyperäiset kuntalaiset 1997

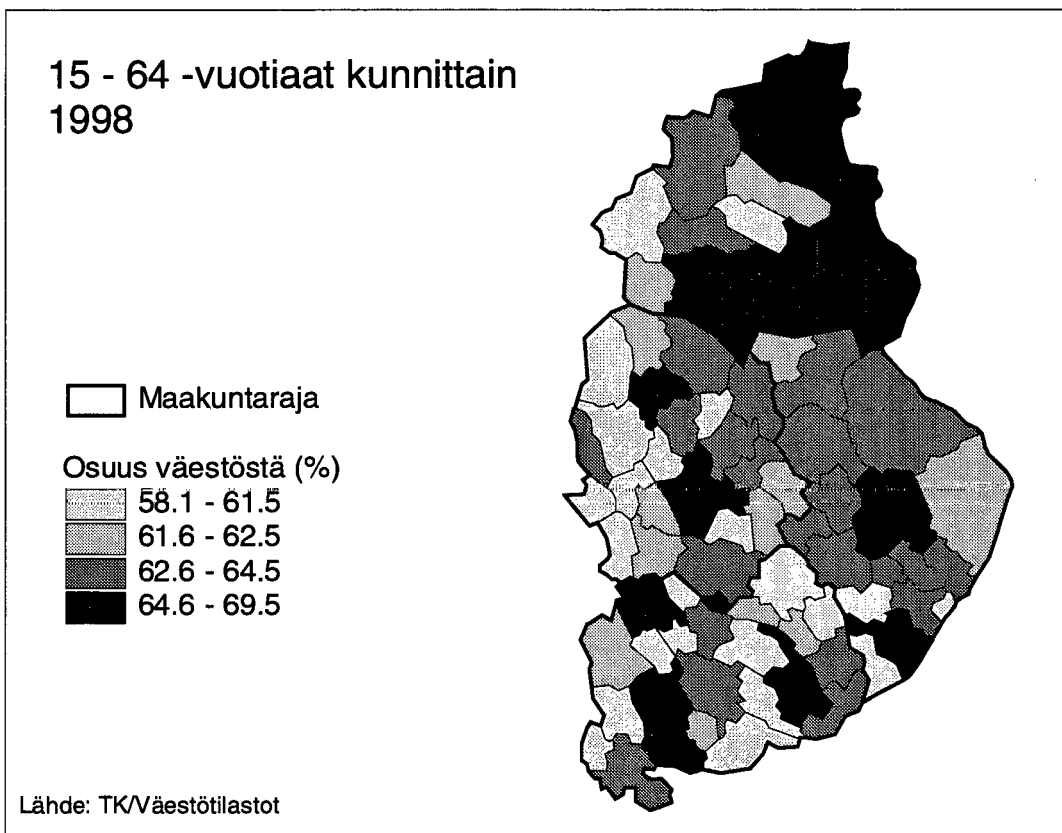
Kuva 18. Syntyperäiset kuntalaiset 1997.

Ikä- ja sukupuolirakenne

Itä-Suomessa nuorten aikuisten osuus on pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Myös alle 5 -vuotiaiden lasten osuudet jäävät koko maan keskimääräistä osuutta pienimmiksi. Vuonna 1998 yli 65 -vuotiaat muodostivat Hirvensalmella, Pertunmaalla ja Ristijärvellä yli neljänneksen kunnan väestöstä. Alle 15 -vuotiaiden osuus oli näissä kunnissa vastaavasti pieni. Eniten alle 15 -vuotiaita oli Pyhäselän kunnassa, yli 26 % väestöstä. Työikäisiä oli vuonna 1998 suhteellisesti eniten Joensuussa ja vähiten Ristijärvellä.

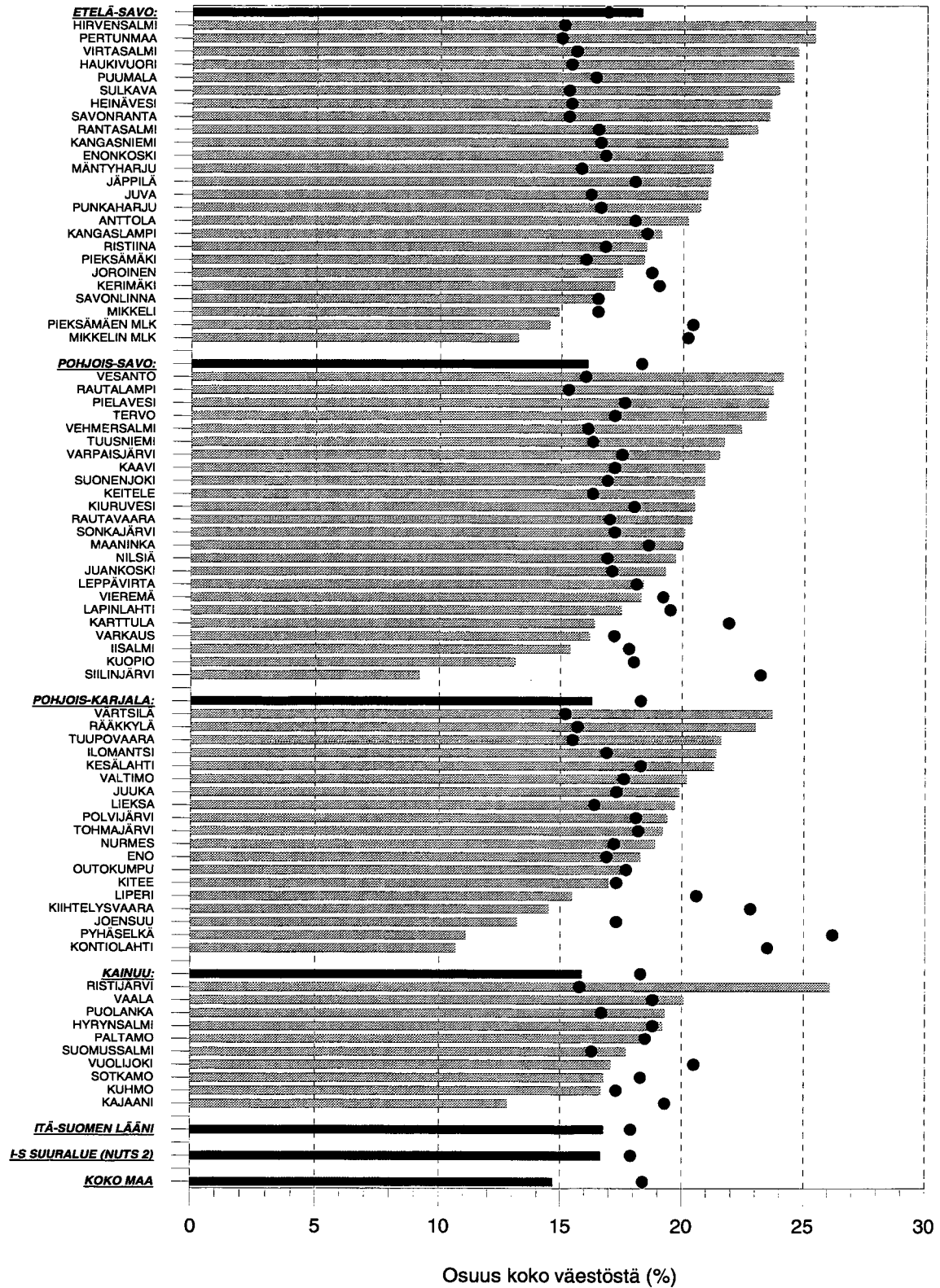
Vuonna 1998 väestön keski-ikä oli koko maassa 38.9 vuotta. Vain kahdeksassa Itä-Suomen kunnassa väestön keski-ikä oli tätä alhaisempi. Itä-Suomen maakunnista korkein keski-ikä oli Etelä-Savossa, 41.4 vuotta, ja alhaisin Kainuussa, 39.6 vuotta. Kunnittaisessa tarkastelussa Hirvensalmella on keski-ikä korkein ja Pyhäselän kunnassa matalin. Vuodesta 1996 vuoteen 1998 keski-ikä nousi kaikissa Itä-Suomen kunnissa. Vähiten se nousi Karttulassa, Hirvensalmella ja Tohmajärvellä, 0.3 vuotta, eniten Hyrynsalmella, 1.8 vuotta

Vajaa kolmasosa Itä-Suomen kunnista on sukupuolirakenteeltaan naisenemmistöisiä. Suhteellisesti eniten naisia asui vuonna 1998 Mikkelissä, 1 152 naista 1 000 miestä kohti. Miesvaltaisimmat kunnat olivat Rautavaara ja Savonranta.

Kuva 19. 15-64 -vuotiaat kunnittain 1998.

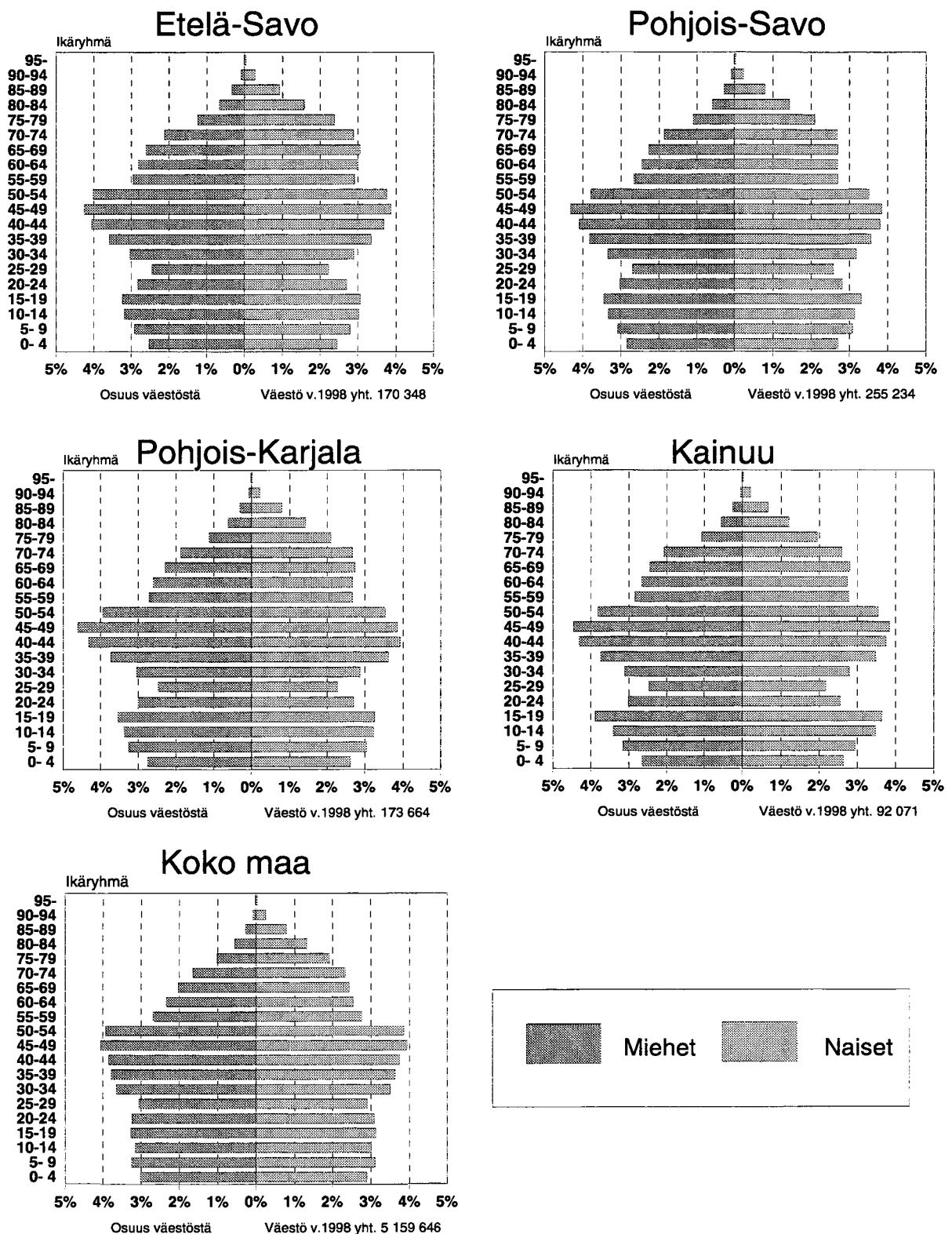
Yli 64- ja alle 15 -vuotiaat kunnittain 1998

Lähde: TK/Väestötilastot

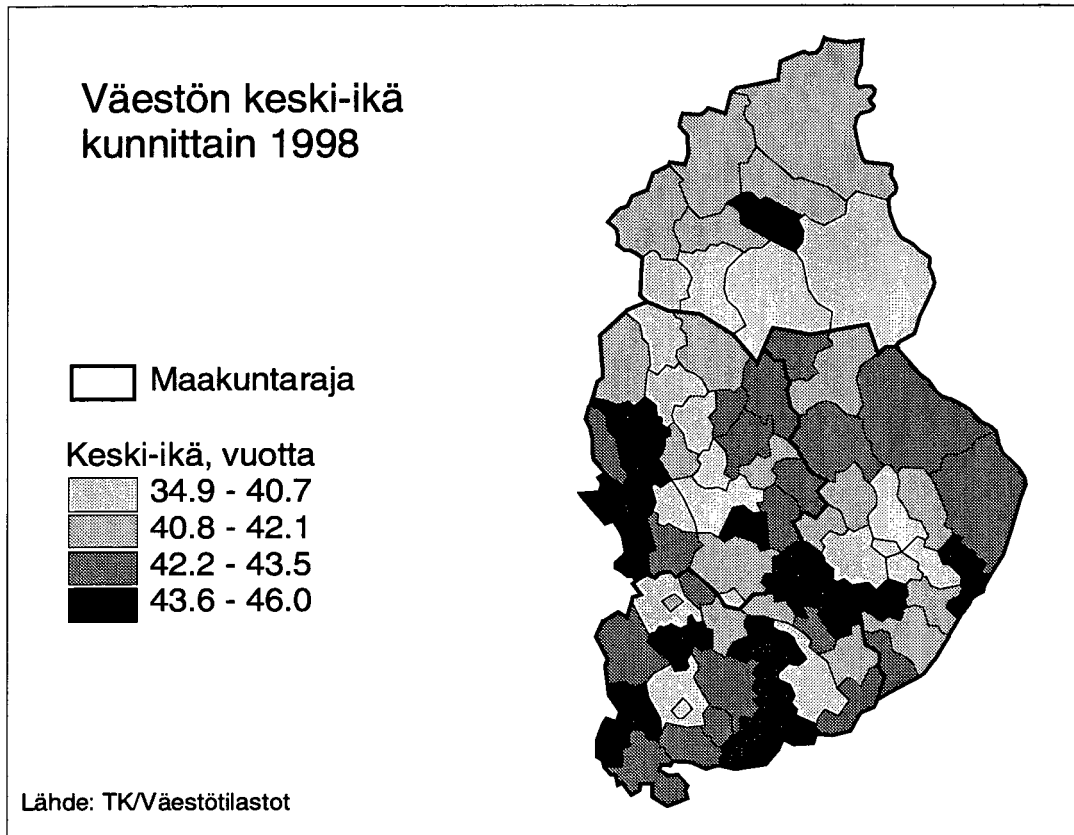
Kuva 20. Yli 64 – ja alle 15 -vuotiaat kunnittain 1998.

Väestön ikä- ja sukupuolirakenne maakunnittain 1998

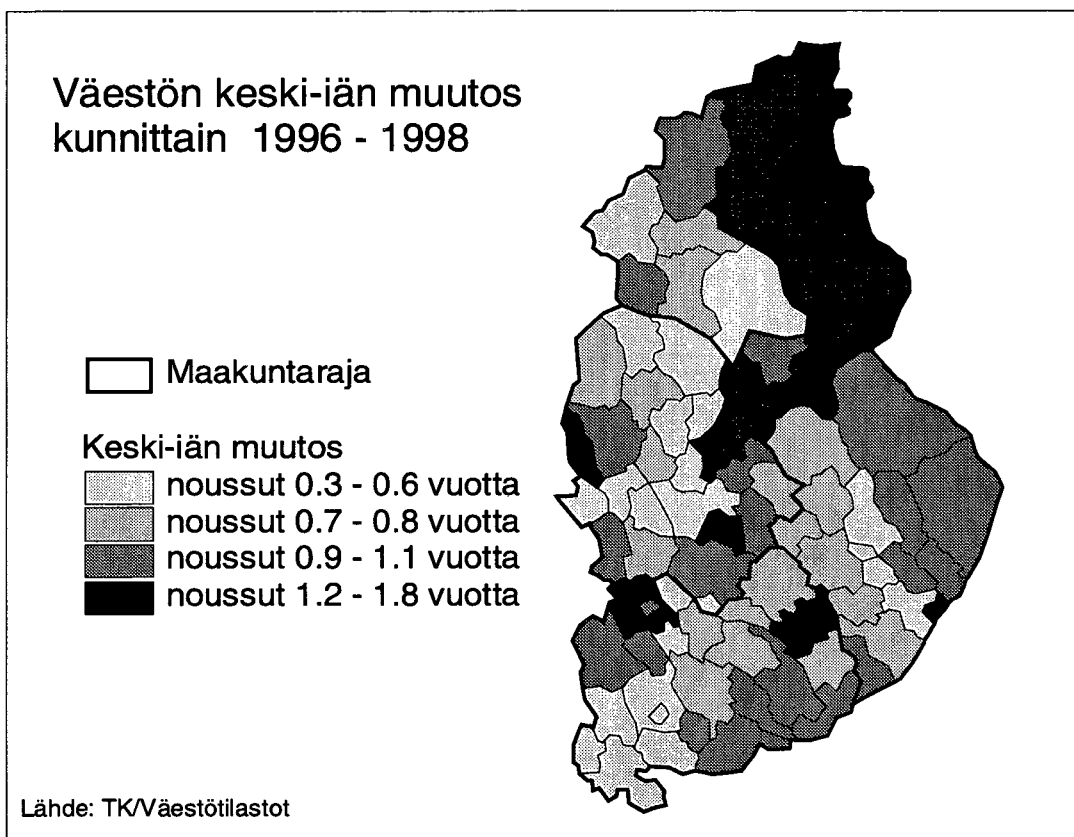

Lähde:TK/Väestötilastot

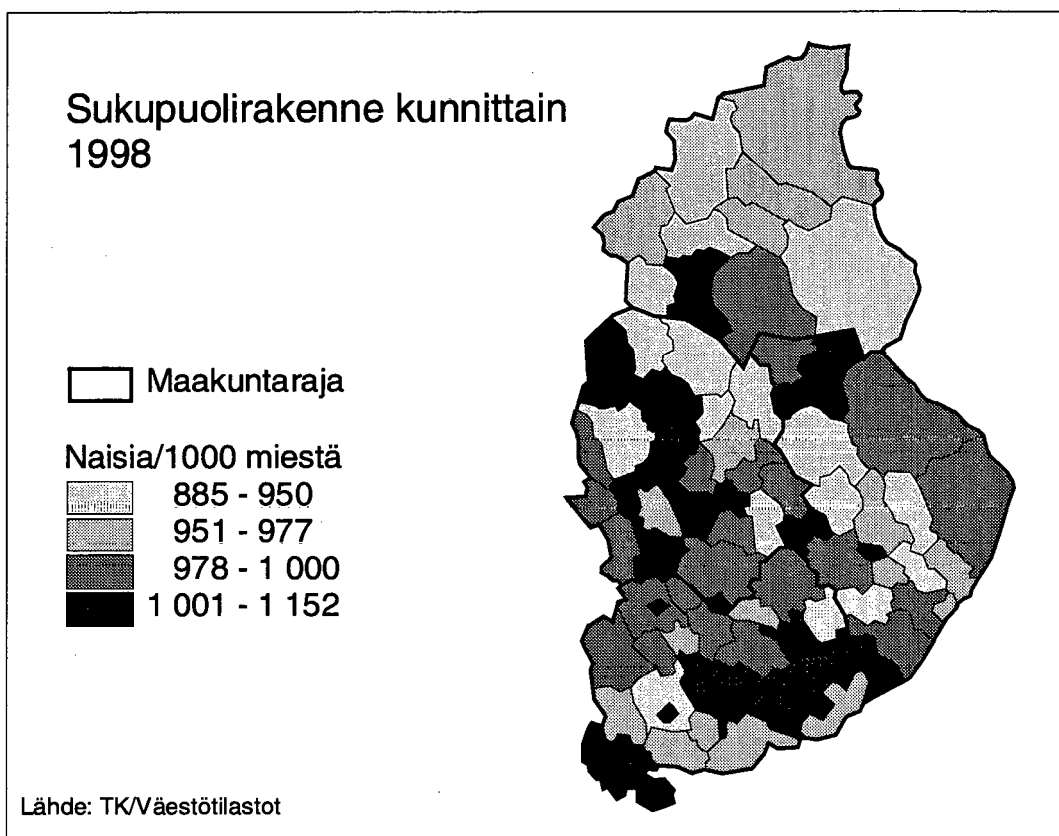
Kuva 21. Väestön ikä- ja sukupuolirakenne maakunnittain 1998.

Kuva 22. Väestön keski-ikä kunnittain 1998.

Kuva 23. Väestön keski-ian muutos kunnittain 1996 - 1998.

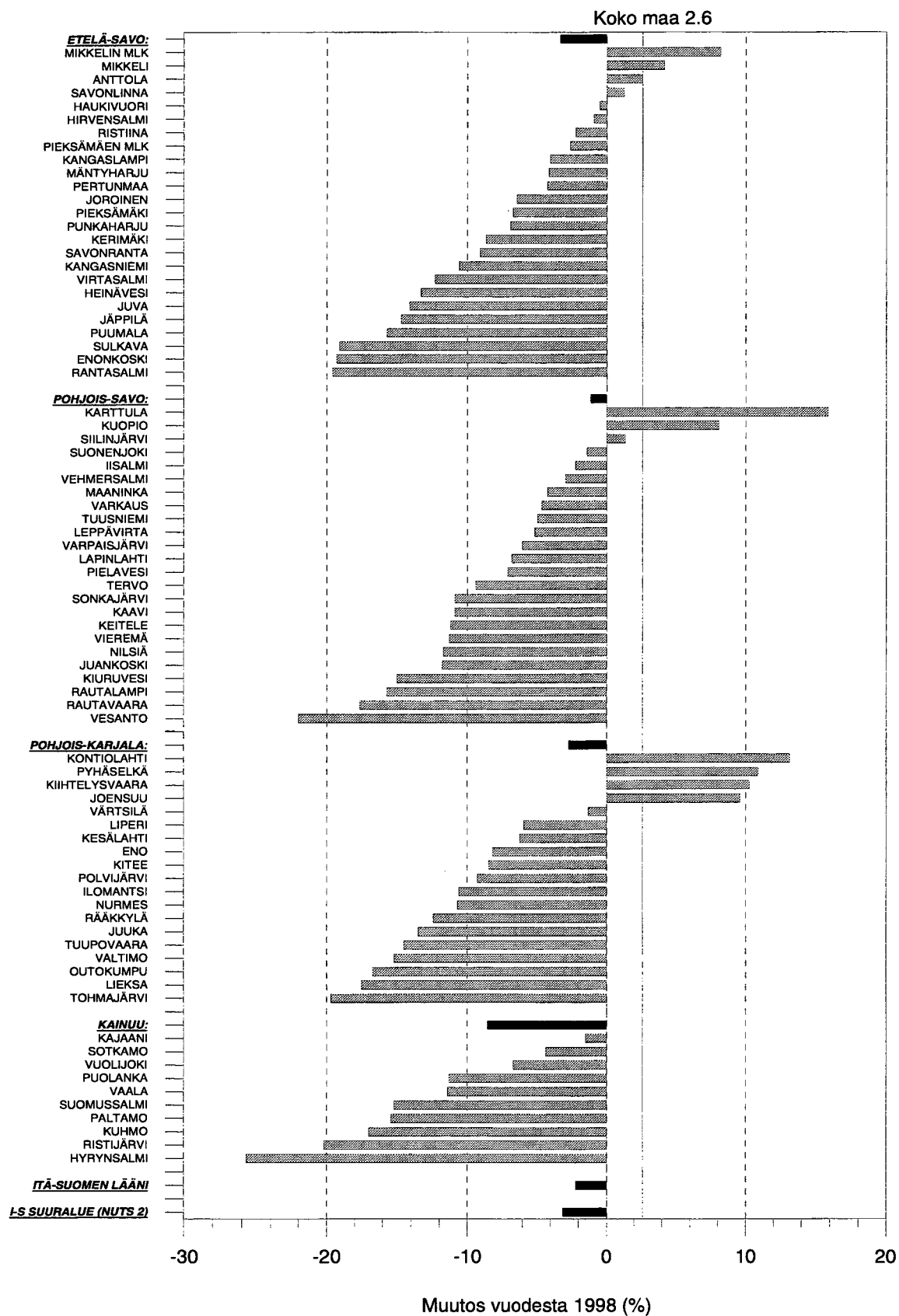
Kuva 24. Sukupuolirakenne kunnittain 1998.

Väestöennuste

Uusimman kunnittaisen väestöennusteen perusväkilukuna on käytetty vuoden 1997 väkilukua. Ennuste on laskettu käyttämällä ns. demografista komponenttimallia, jossa väestön tuleva määrä ja rakenne lasketaan ikäryhmittäisten syntyvyys-, kuolevuus- ja muuttokerrointen avulla. Kertoimet on laskettu viime vuosien väestönkehityksen perusteella. Uusin ennuste on laadittu vuoden 1998 keväällä.

Itä-Suomen kunnista Hyrynsalmi, Vesanto ja Ristijärvi menettävät ennusteen mukaan eniten väestöään vuoteen 2020 mennessä. Hyrynsalmella menetys on ennusteen mukaan yli neljännes. Karttulassa ja Kontiolahdella sekä Pyhäselän ja Kiihtelysvaaran kunnissa väkimäärä kasvaa vastaavasti ennusteen mukaan yli 10 % vuoteen 2020 mennessä.

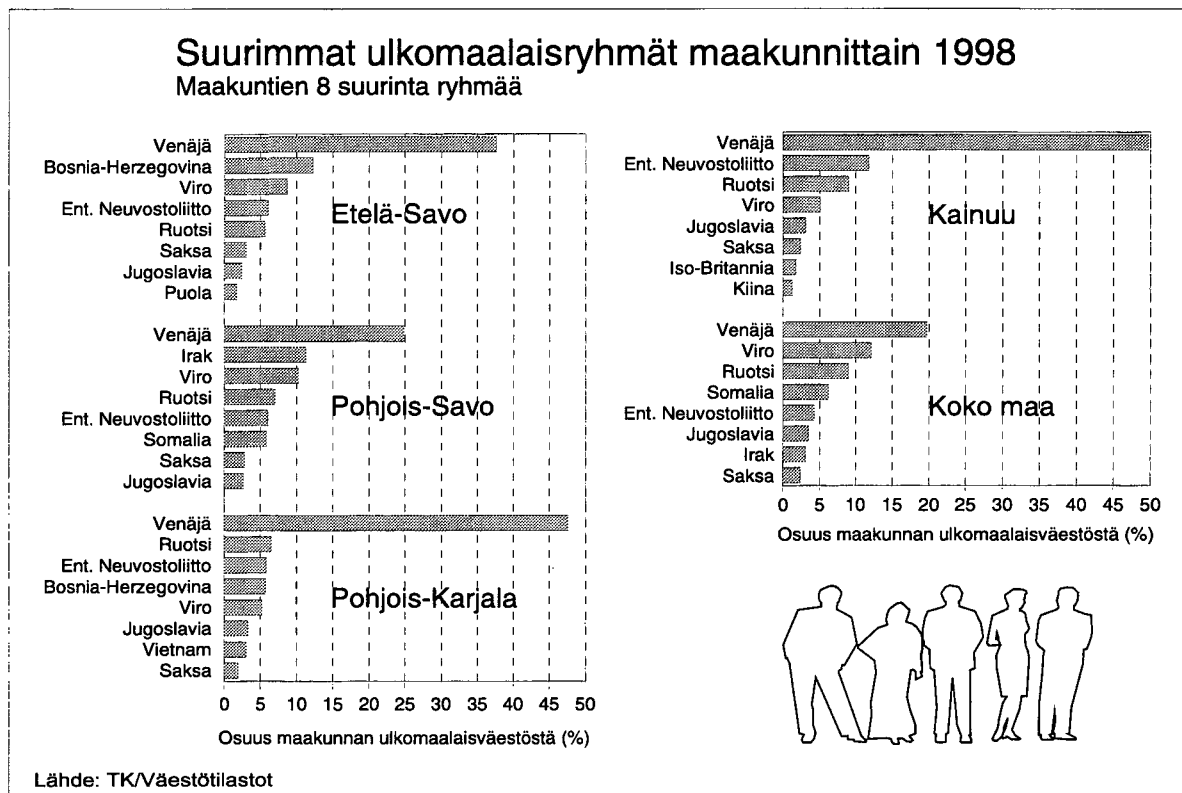
Väestöennuste kunnittain vuoteen 2020

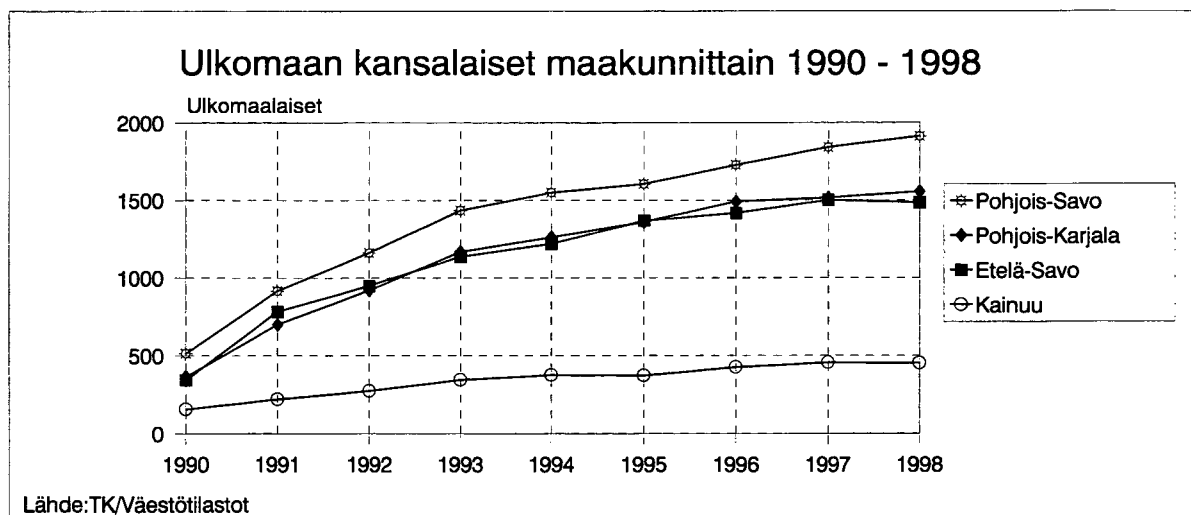
Kuva 25. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2020.

Ulkomaalaisväestö

Vuonna 1998 Suomessa asui 85 060 ulkomaalaista, eli 16,5 promillea väestöstä. Itä-Suomen alueella tämä osuus ylittyi kahdessa kunnassa, Haukivuorella ja Ristiinassa. Rautavaaralla ei asunut lainkaan ulkomaalaisia vuoden 1998 lopussa. Maakunnista ulkomaalaisten osuus oli suurin Pohjois-Karjalassa, pienin Kainuussa. Venäläiset olivat kaikissa Itä-Suomen maakunnissa suurin yksittäinen ulkomaalaisryhmä. Kainuussa puolet ja Pohjois-Karjalassa lähes puolet ulkomaalaisista oli venäläisiä. Määrällisesti eniten ulkomaan kansalaisia asuu Pohjois-Savossa.

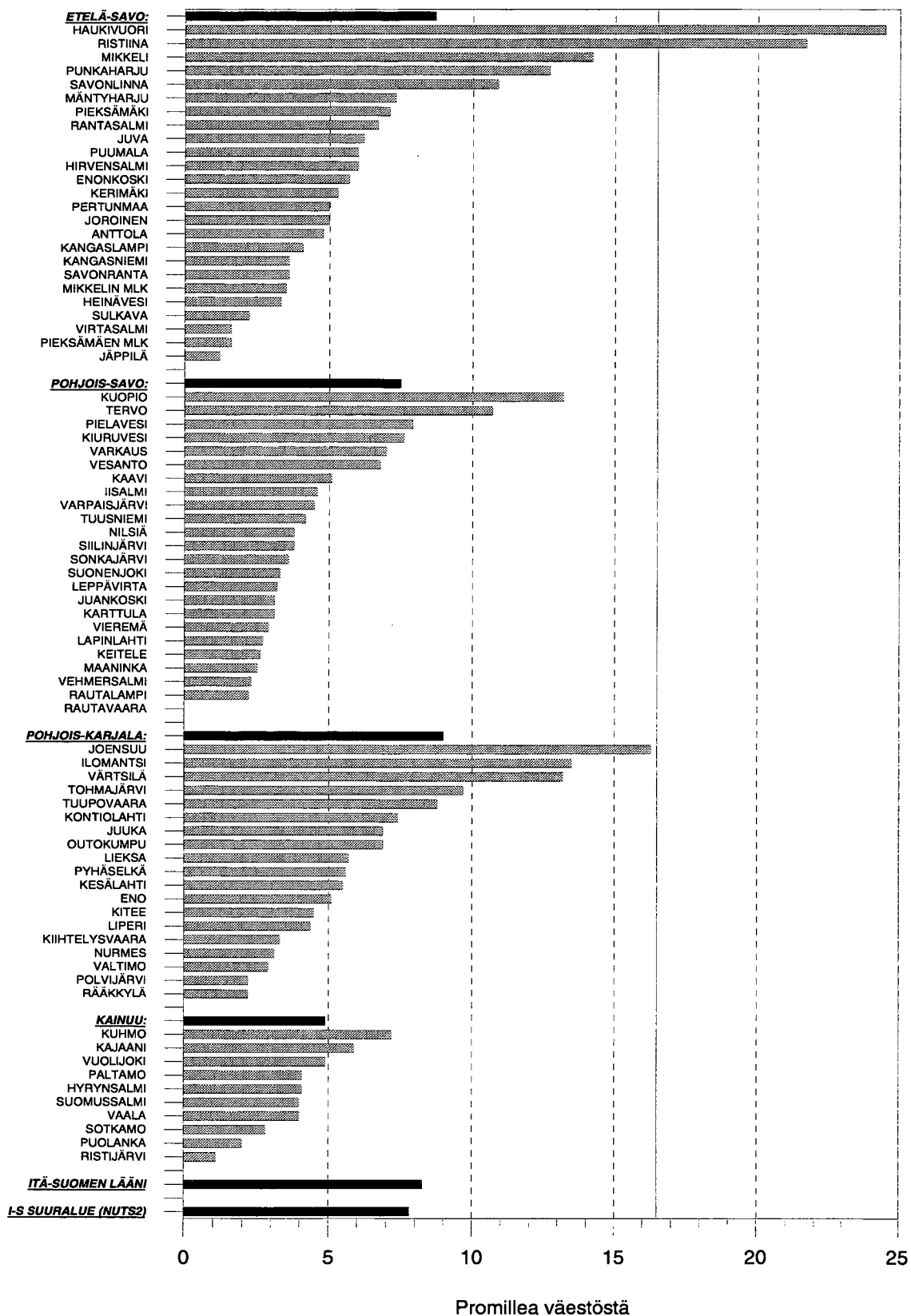
Kuva 26. Suurimmat ulkomaalaisryhmät maakunnittain 1998.

Kuva 27. Ulkomaan kansalaiset maakunnittain 1990 - 1998.

Ulkomaalaiset kunnittain 1998

Koko maa 16.5

Lähde: TK/Väestötillastot

Kuva 28. Ulkomaalaiset kunnittain 1998.

ELINKEINOELÄMÄ

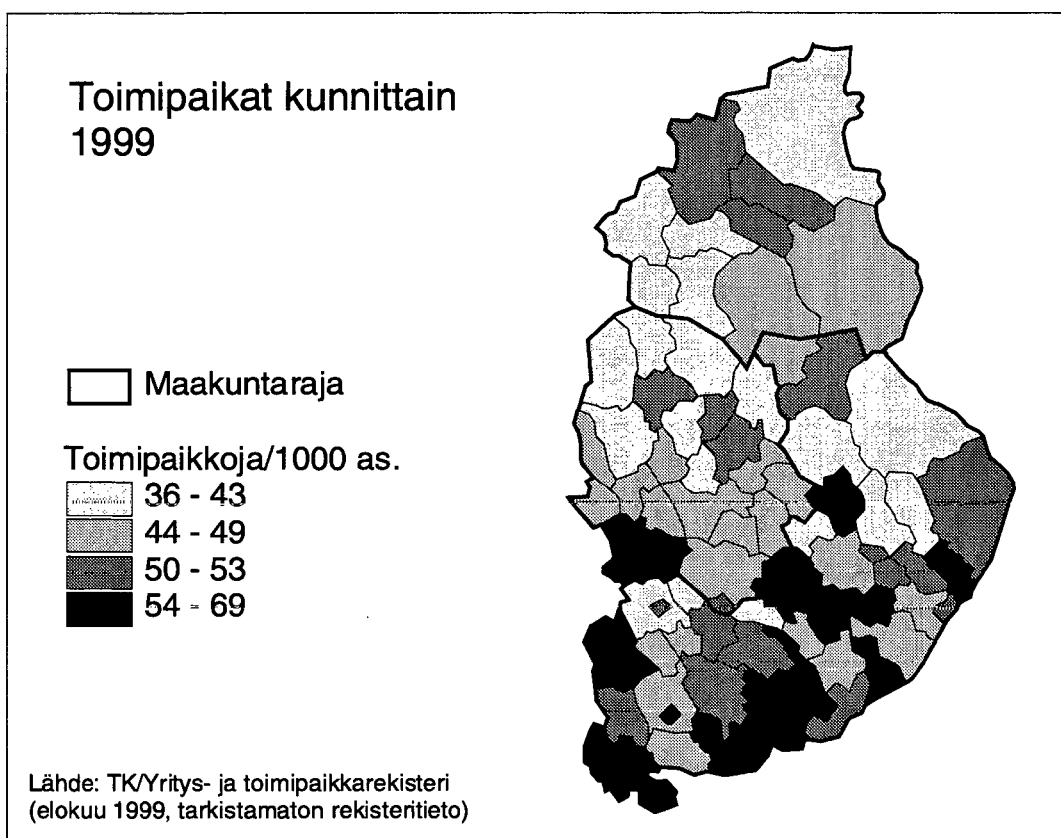
Yritysten toimipaikat

Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan elokuussa 1999 oli katsauksen tarkastelualueella 33 567 yritysten toimipaikkaa. Näistä 8 923 sijaitsi Etelä-Savossa. Pohjois-Savossa toimipaikkojen määrä oli 12 236, Pohjois-Karjalassa 8 375 ja Kainuussa 4 033. Rekisteri kattaa kaikki yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinoharjoittajat, jotka ovat arvonlisäverovelvollisia tai toimivat työnantajina lukuun ottamatta julkisia viranomaisia.

Toimialoista tukku- ja vähittäiskaupan toimipaikkoja on kaikissa Itä-Suomen maakunnissa eniten. Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimus- sekä liike-elämän palveluiden osuus on kaikissa maakunnissa pienempi kuin koko maassa keskimäärin.

Kunnittaisessa tarkastelussa toimipaikkoja oli tuhatta asukasta kohti eniten Pertunmaalla ja Puumalassa. Suhteellisesti vähiten toimipaikkoja oli Vuolijoella.

Vuodesta 1994 vuoteen 1997 toimipaikkojen lukumäärä kasvoi eniten Varkaudessa ja Polvijärvellä. Vastaavana aikana Paltamossa ja Virtasalmella toimipaikkojen lukumäärä väheni yli 10 %. Toimipaikkojen liikevaihto kasvoi vastaavana aikana yli 80 % Tuupovaarassa, Vieremällä ja Ristiinassa. Liikevaihto väheni vastaavasti eniten Enonkoskella ja Vaalassa. Enonkoskella myös toimipaikkojen henkilöstön määrä väheni suhteellisesti eniten. Värtsilässä toimipaikkojen henkilöstön määrä kasvoi eniten, yli 60 %.

Kuva 29. Toimipaikat kunnittain 1999.

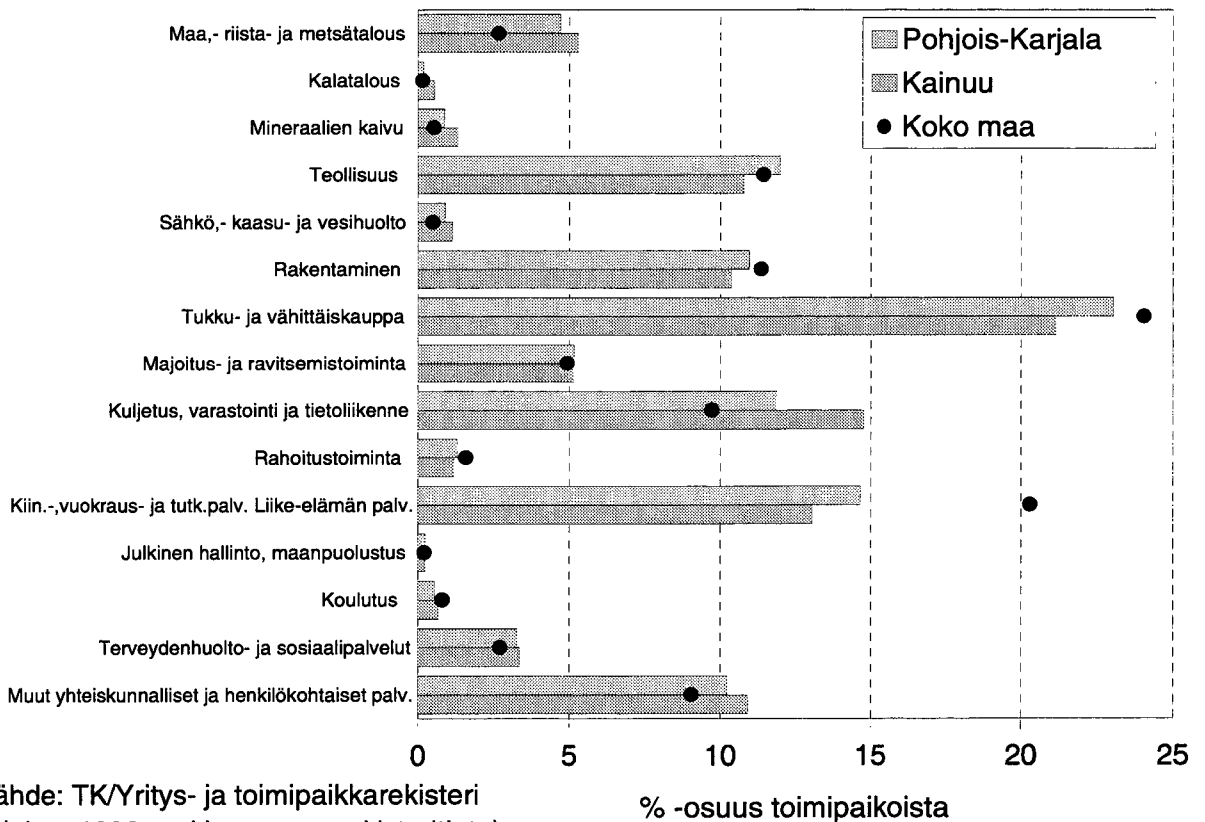
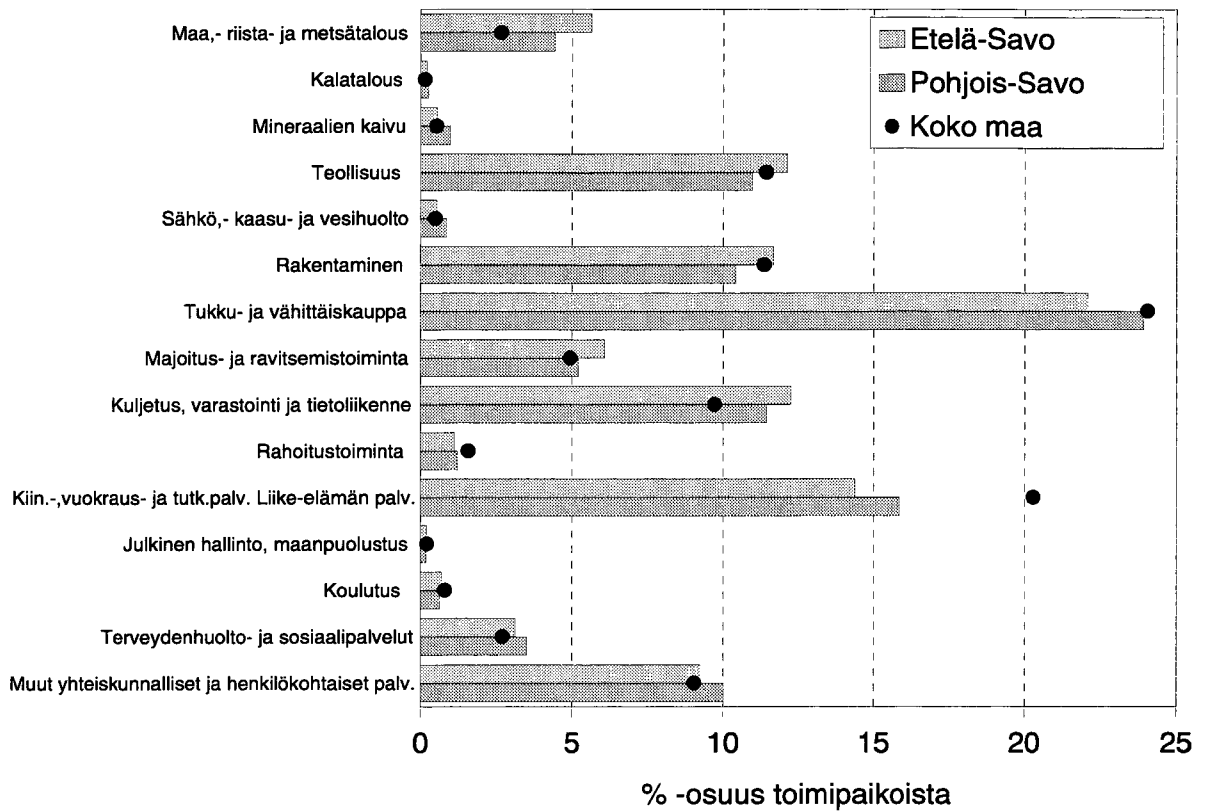
Toimipaikat kunnittain 1999

Lähde: TK/Yritys- ja toimipaikkarekisteri
(elokuu 1999, tarkistamaton rekisteritieto)

Kuva 30. Toimipaikat kunnittain 1999.

Toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1999

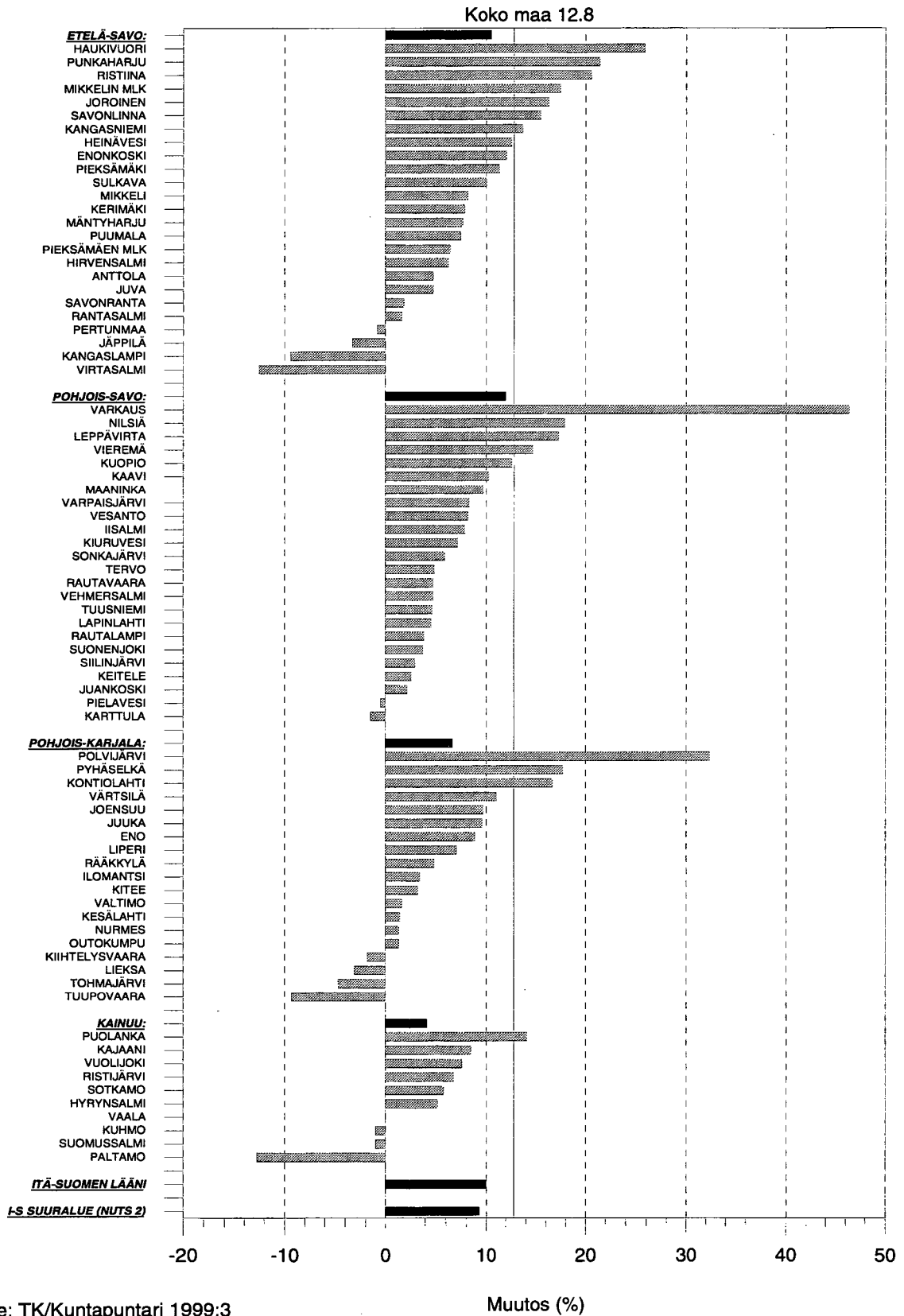

Lähde: TK/Yritys- ja toimipaikkarekisteri
(elokuu 1999, tarkistamaton rekisteritieto)

% -osuus toimipaikoista

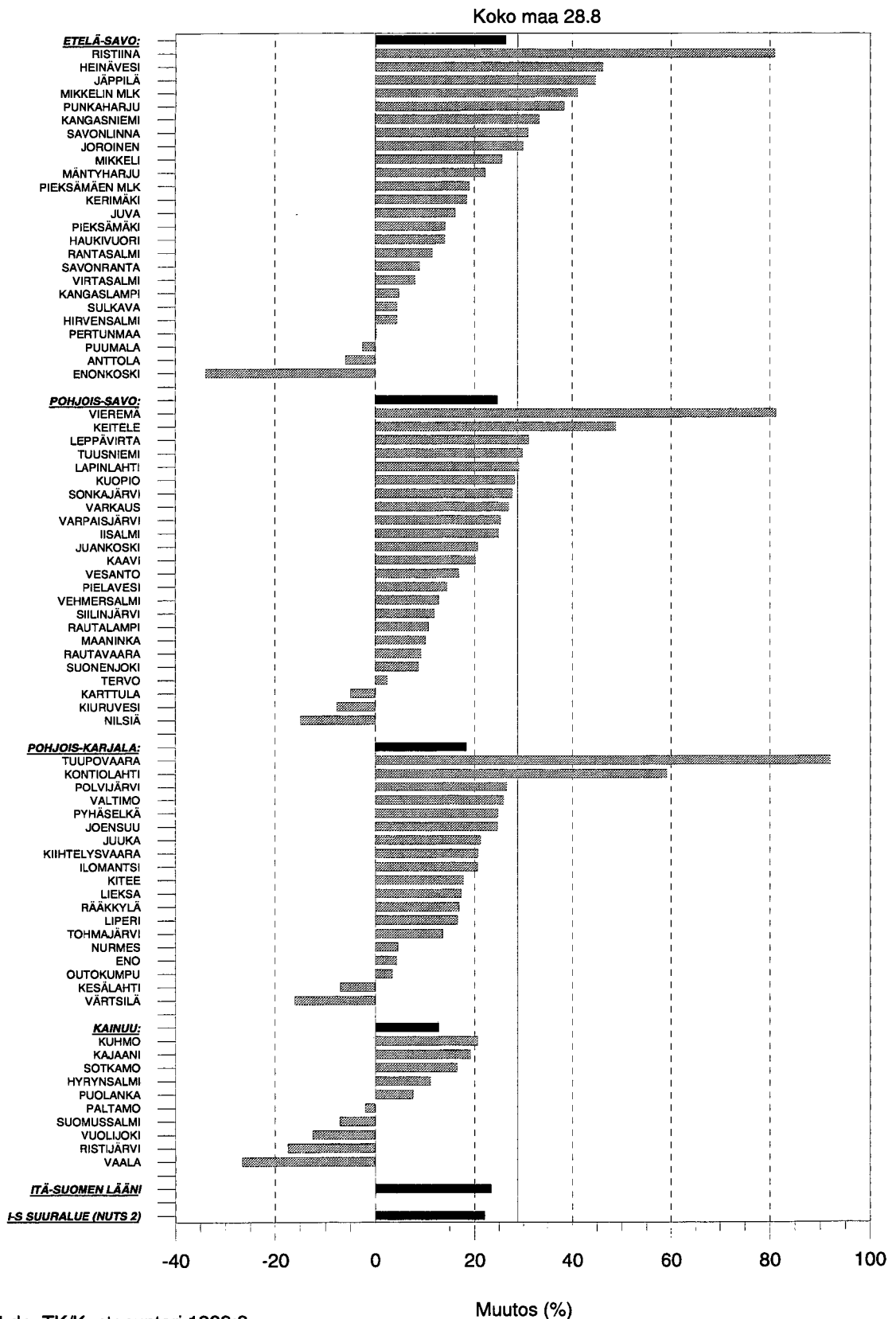
Kuva 31. Toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1999.

Toimipaikkojen lukumäärän muutos kunnittain 1994 - 1997

Kuva 32. Toimipaikkojen lukumäärän muutos kunnittain 1994 - 1997.

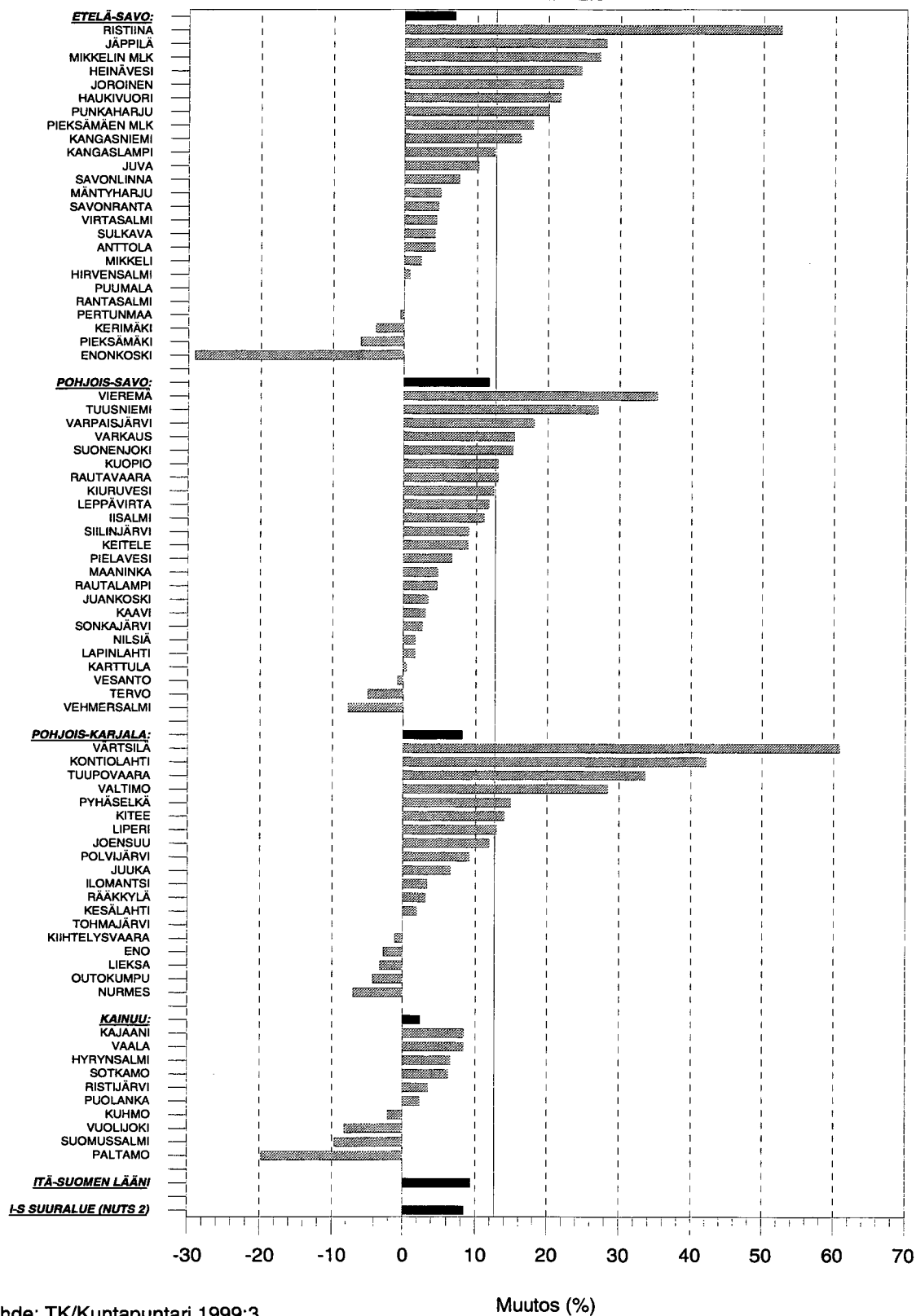
Toimipaikkojen liikevaihdon muutos kunnittain 1994 - 1997

Kuva 33. Toimipaikkojen liikevaihdon muutos kunnittain 1994 - 1997.

Toimipaikkojen henkilöstön muutos kunnittain 1994 - 1997

Koko maa 12.6

Kuva 34. Toimipaikkojen henkilöstön muutos kunnittain 1994 - 1997.

Elinkeinorakenne

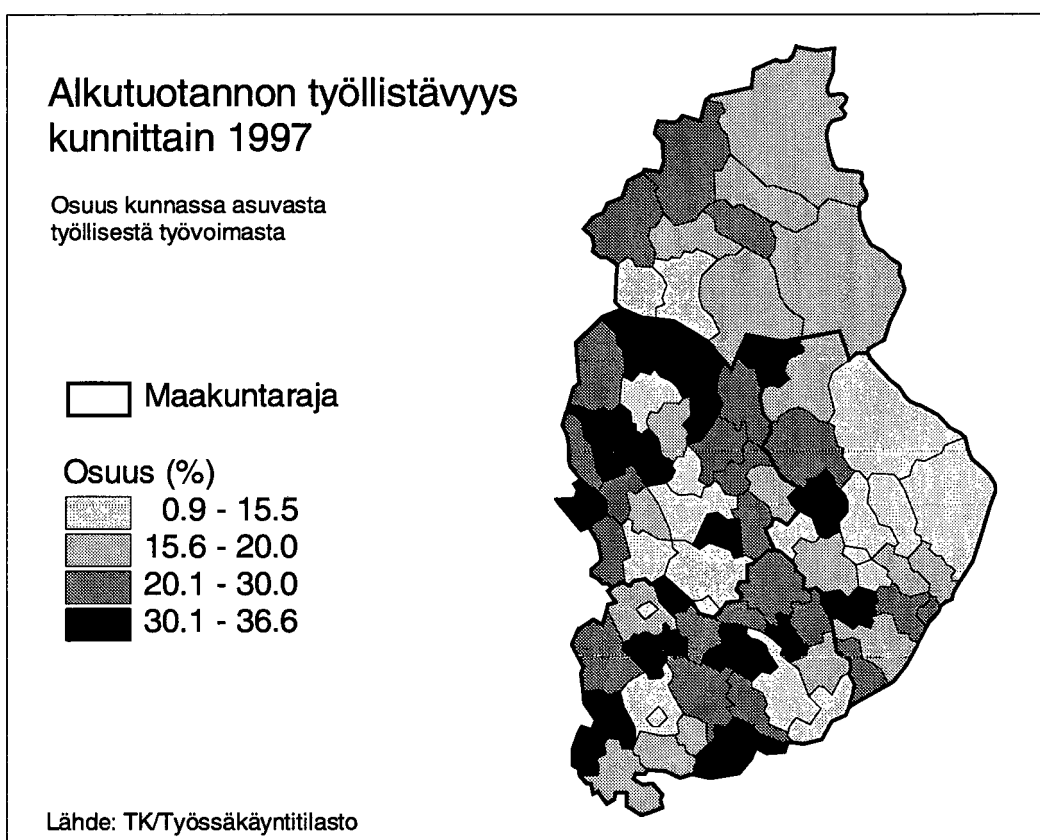
Suomea 1990-luvun alussa koetelleella lamalla oli vaikutuksensa työllisten määrään. Varsinkin palveluissa ja jalostuksessa työpaikkojen väheneminen oli voimakasta. Vuonna 1993 tämä väheneminen kuitenkin pysähtyi. Alkutuotannossa työpaikkojen määrän väheneminen on ollut suhteellisen tasaista koko tarkastelujakson ajan (1987 – 1997).

Tarkemmalla toimialajaotuksella teollisuuden työllistävyys oli vuonna 1997 kaikissa Itä-Suomen maakunnissa pienempi kuin koko maassa keskimäärin. Teollisuus oli kuitenkin suurin työllistäjä Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa. Terveystieteiden- ja sosiaalipalvelut työllistivät puolestaan eniten Pohjois-Savon ja Kainuun työllisiä.

Alkutuotanto

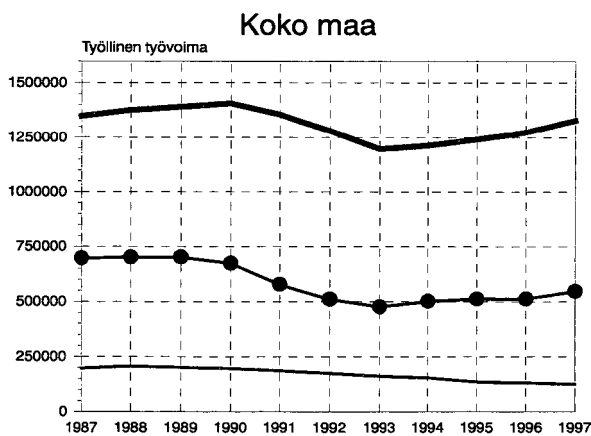
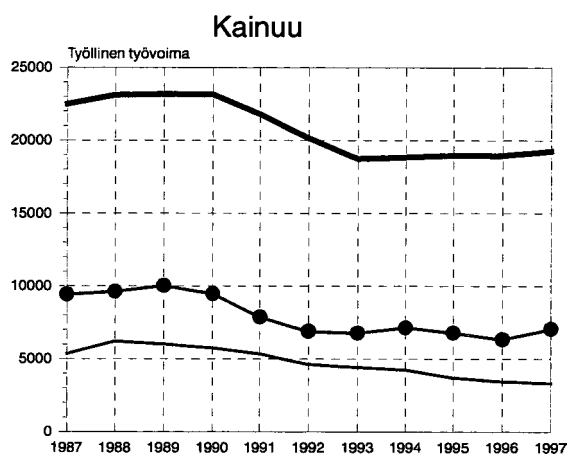
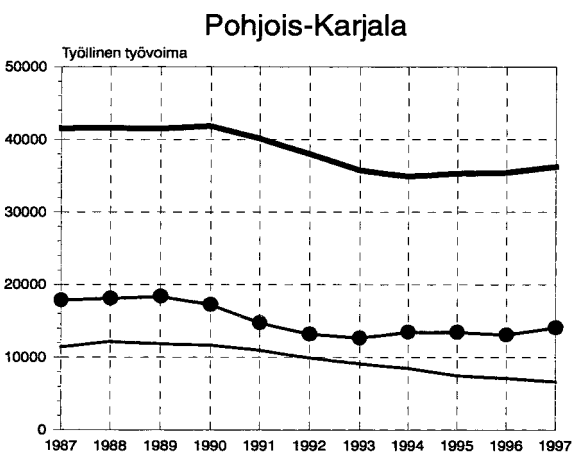
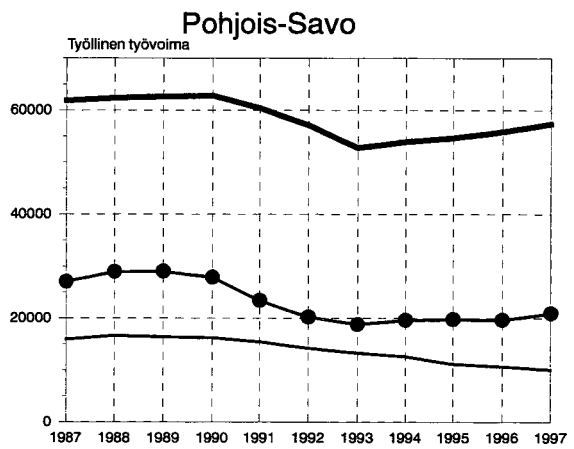
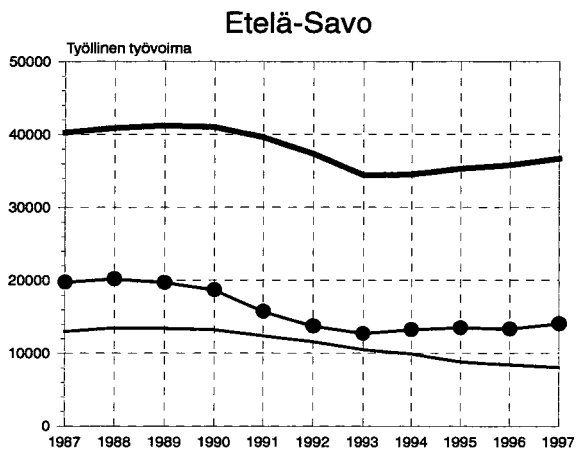
Alkutuotannon työllistävyys oli vuonna 1997 suurin Vieremällä, jossa lähes 37 % työllisistä toimi sen piirissä. Vähäisin sen osuus oli Joensuussa, Varkaudessa ja Mikkelissä. Kaikissa Itä-Suomen maakunnissa alkutuotannon osuus oli suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

Itä-Suomessa suurimmat keskimääräiset peltoalat olivat vuonna 1997 Vaalassa. Pienimmät peltoalat olivat Varkaudessa, 5.1 hehtaaria tilaa kohti. Tilojen metsäalat olivat keskimäärin suurimmat Pieksämäellä, pienimmät Joensuussa ja Varkaudessa. Verotettavat tulot tilaa kohti olivat suurimmat Kontiolahdella, yli 313 700 markkaa. Toiseksi korkeimmat tulot olivat Siilinjärvellä, yli 184 000 markkaa. Pienimmät tulot olivat Hyrynsalmella ja Paltamossa. Maatilatalouden keskimääräiset velat tilaa kohti olivat suurimmat Rantasalmella, pienimmät Joensuussa, Anttolassa ja Suonenjoella.

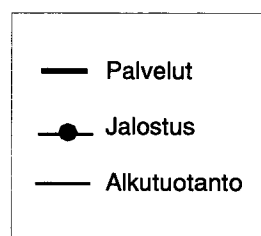

Kuva 35. Alkutuotannon työllistävyys kunnittain 1997.

Työllinen työvoima maakunnittain 1987 - 1997

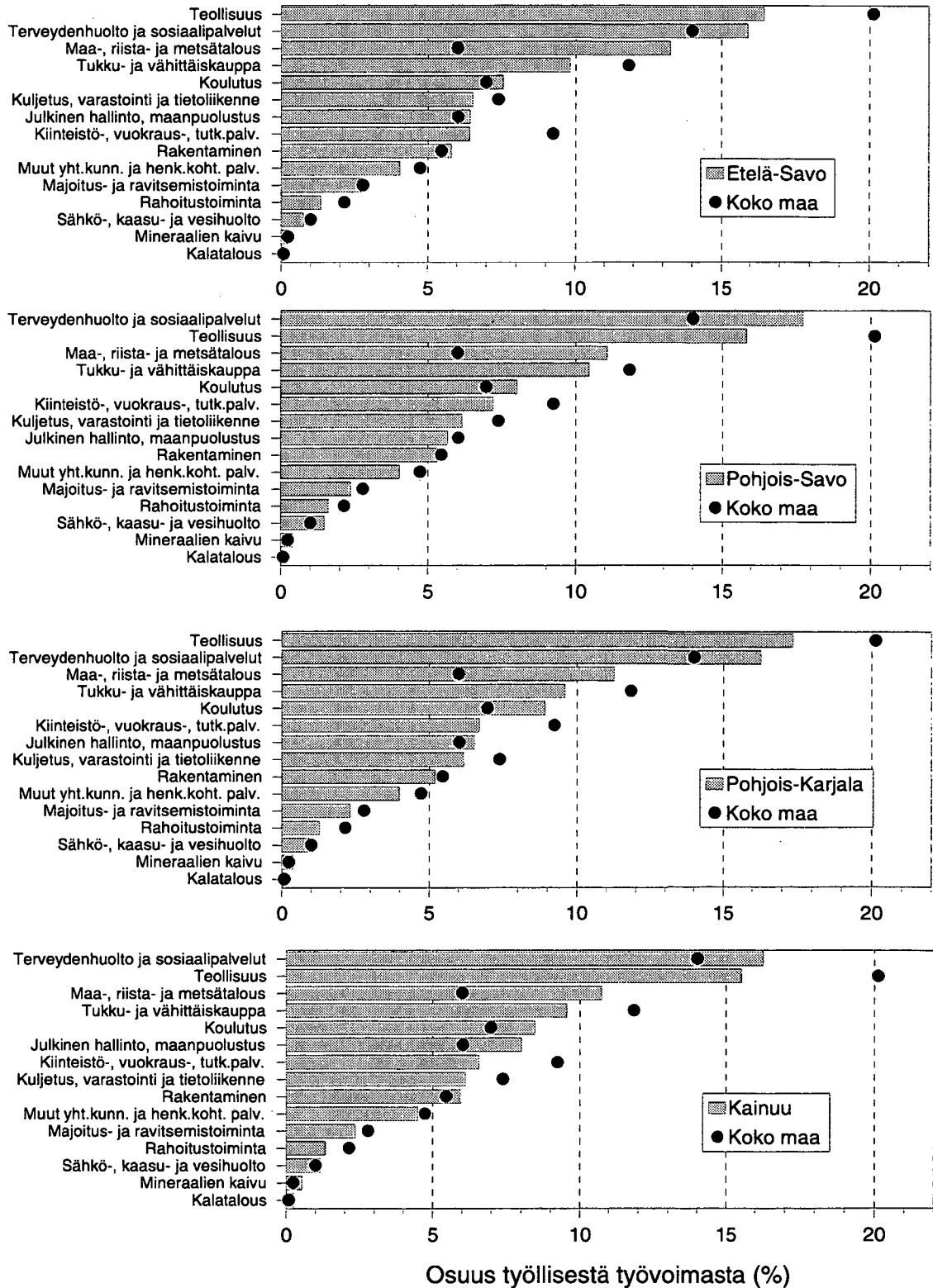
Huom! Erilaiset asteikot

Lähde: TK/Työssäkäyntitilastot

Kuva 36. Työllinen työvoima maakunnittain 1987 – 1997.

Elinkeinorakenne maakunnittain 1997

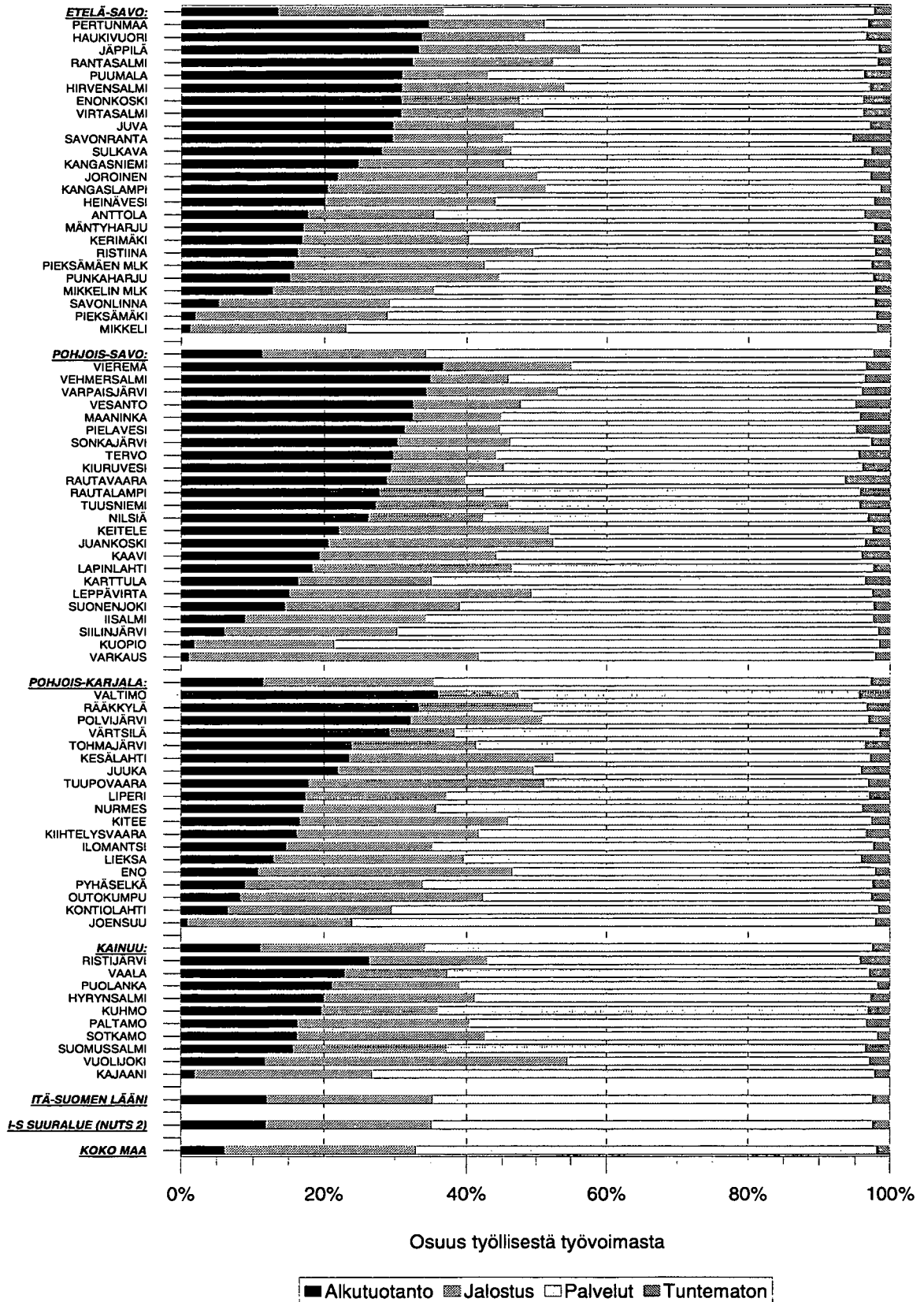

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

Kuva 37. Elinkeinorakenne maakunnittain 1997.

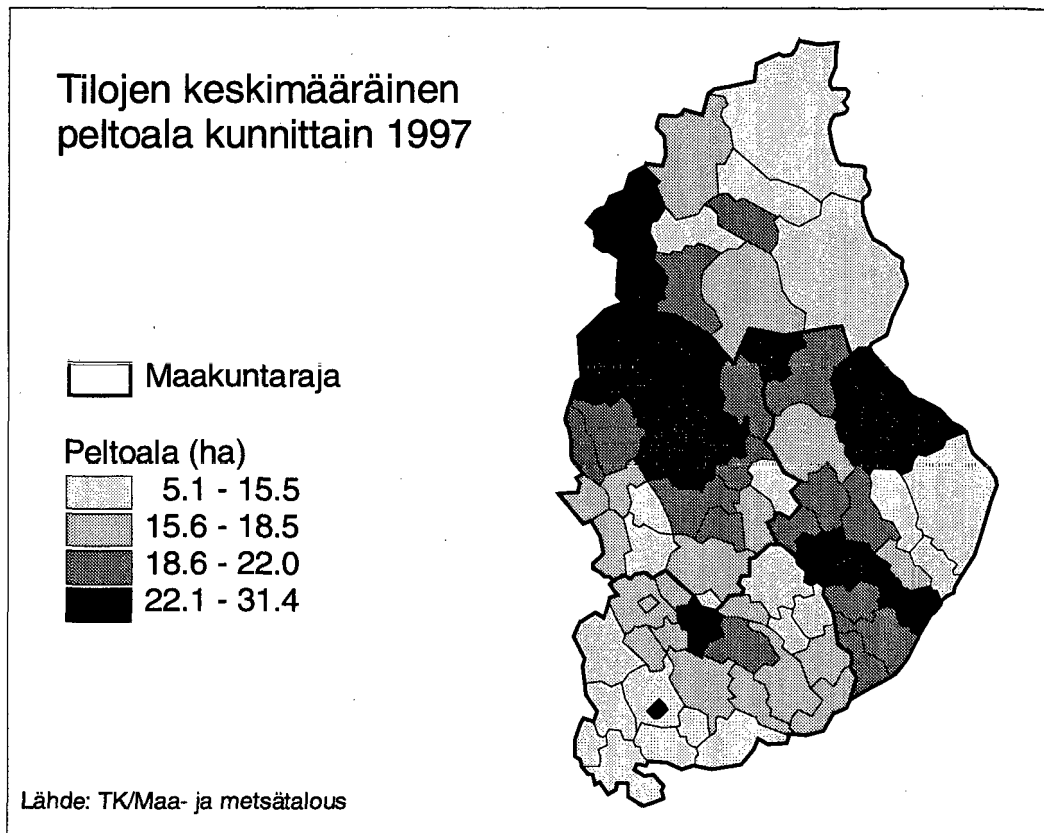
Elinkeinorakenne kunnittain 1997

Kunnat järjestetty alkutuotannon mukaan

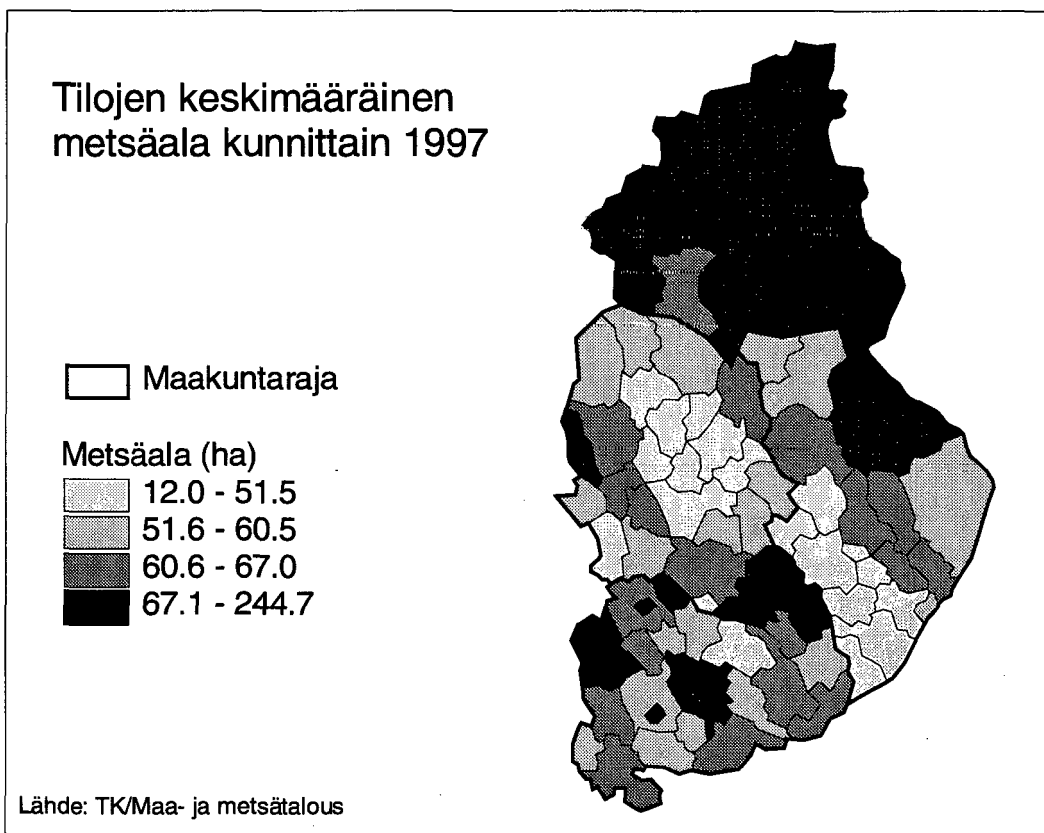

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

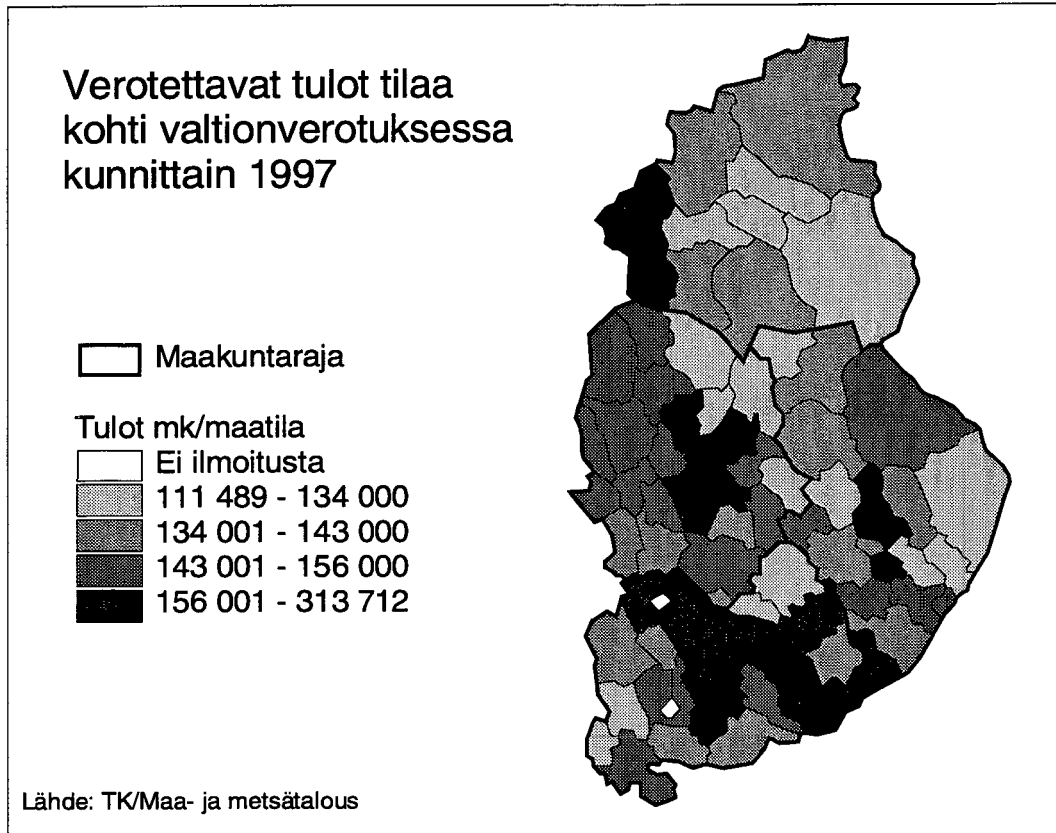
Kuva 38. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty alkutuotannon mukaan.

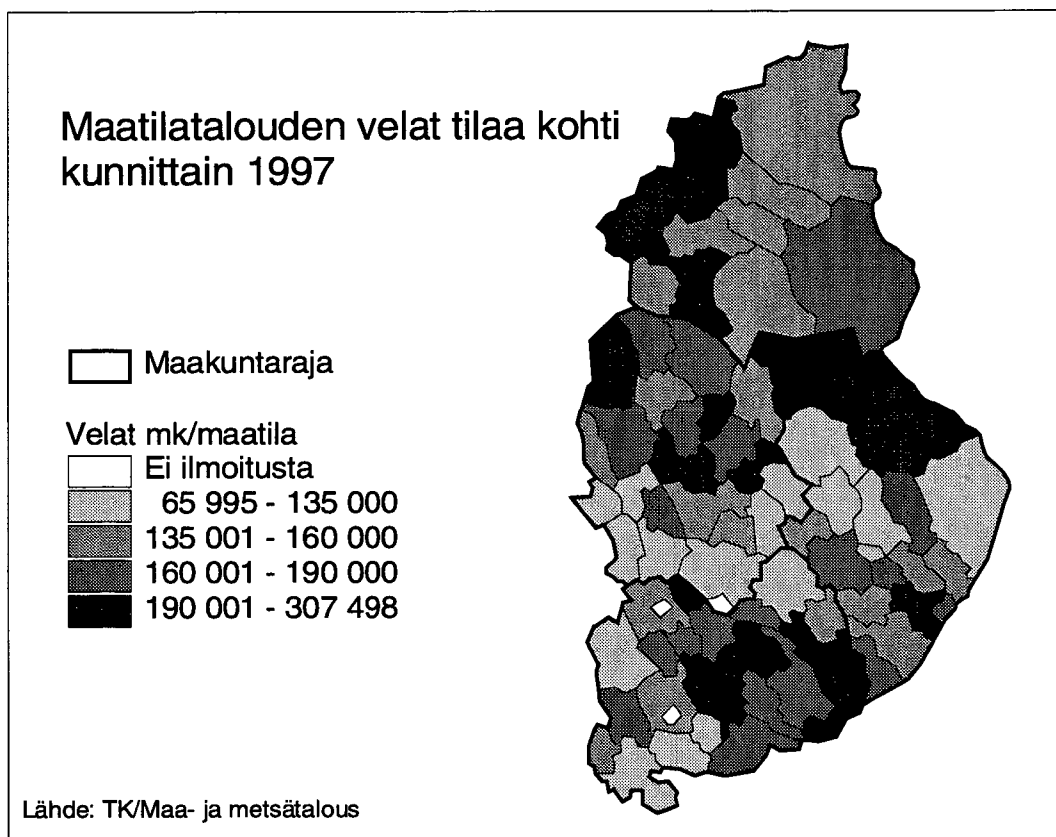
Kuva 39. Tilojen keskimääräinen peltoala kunnittain 1997.

Kuva 40. Tilojen keskimääräinen metsäala kunnittain 1997.

Kuva 41. Verotettavat tulot tilaa kohti valtionverotuksessa kunnittain 1997.

Kuva 42. Maatilatalouden velat tilaa kohti kunnittain 1997.

Jalostus

Vuonna 1997 jalostuselinkeinojen työllistävyys oli suhteellisesti suurin Vuolijoella ja Varkaudessa, joissa yli 40 % työllisistä työskenteli niiden piirissä. Suhteellisesti vähiten jalostus työllisti Värtsilässä, Rautavaaralla ja Vehmersalmella asuvia.

Puutavaran ja puutuotteiden valmistusta, elintarvike-, juoma- ja tupakkateollisuutta sekä ei-metallisten mineraalituotteiden valmistusta on kaikissa Itä-Suomen maakunnissa suhteellisesti enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Etelä-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa puutavaran ja puutuotteiden valmistus onkin suurin yksittäinen teollisuuden toimiala toimipaikkojen lukumäärällä mitattuna. Pohjois-Savossa ja koko maassa eniten toimipaikkoja on perusmetallien ja metallituotteiden valmistuksessa. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin elokuun 1999 poikkileikkaustietoihin.

Vuonna 1997 metsäteollisuus oli kaikissa Itä-Suomen maakunnissa suurin teollisuudenala jalostusarvolla, henkilökunnan määrällä sekä viennin osuudella mitattuna. Kainuussa metsäteollisuuden osuus maakunnan koko teollisuuden viennistä oli lähes 80 %.

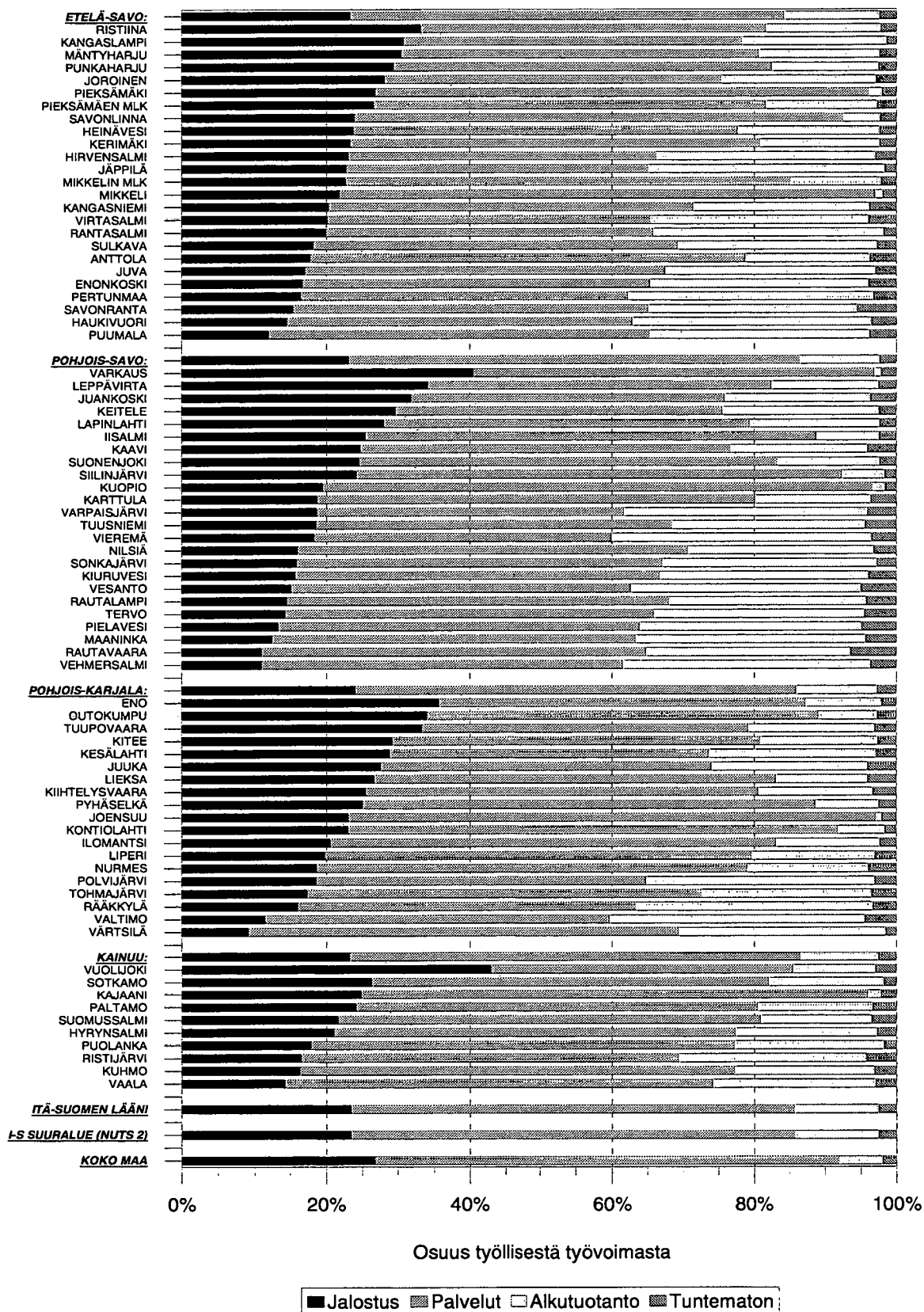
Teollisuuden jalostusarvo oli Pohjois-Savossa 4.7 miljardia markkaa vuonna 1997. Pohjois-Karjalassa vastaava arvo oli 3.3, Etelä-Savossa 2.3 ja Kainuussa 1.4 miljardia markkaa.

Jalostusarvo on noussut erityisesti Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa 1990-luvun alun notkahduksen jälkeen. Tosin vuodesta 1995 vuoteen 1996 näiden maakuntien jalostusarvo laski. Syynä oli suurelta osin massa- ja paperiteollisuuden tuotteiden hintojen erittäin jyrkkä lasku.

Kunnittain tarkasteltuna teollisuuden jalostusarvo oli Enon kunnassa yli 81 000 markkaa asukasta kohti, mikä on Itä-Suomen korkein arvo. Henkilökunnan määrällä mitattuna teollisuustoimipaikkojen keskikoko oli Vuolijoella suurin. Kymmenessä Itä-Suomen kunnassa viennin osuus teollisuustoimitusten bruttoarvosta oli yli 50 %. Suurin tämä suhdeluku oli Ristiinassa, 79 %.

Elinkeinorakenne kunnittain 1997

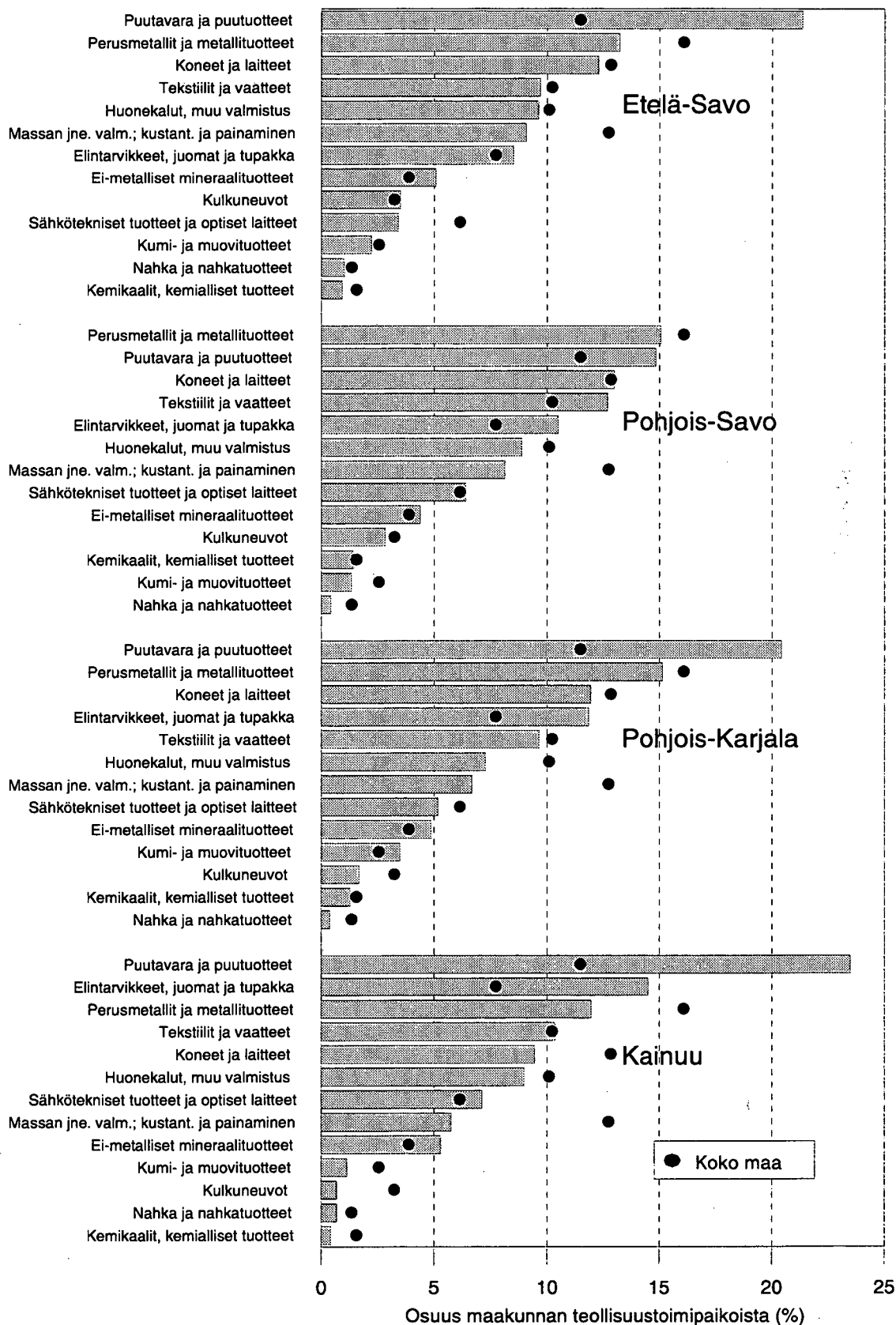
Kunnat järjestetty jalostuksen mukaan

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

Kuva 43. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty jalostuksen mukaan.

Teollisuuden toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1999

Lähde: TK/Yritys- ja toimipaikkarekisteri (elokuu 1999, tarkistamaton rekisteritieto)

Kuva 44. Teollisuuden toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1999.

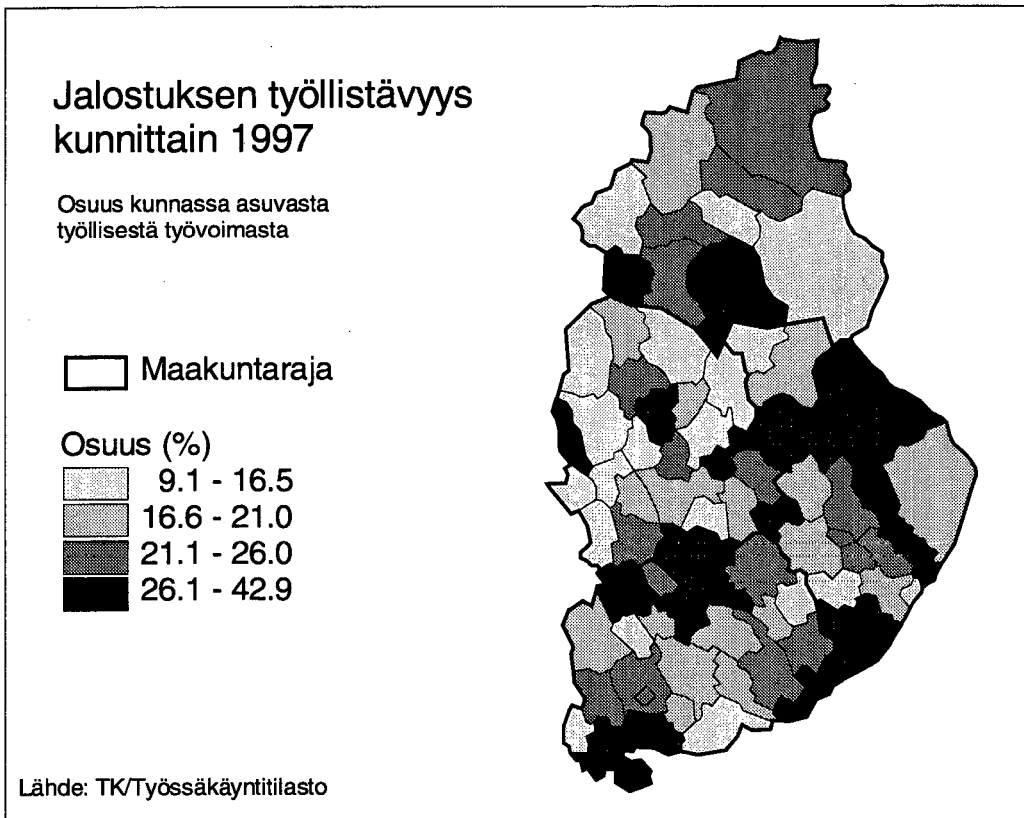
Teollisuustoiminta maakunnittain ja toimialoittain 1997

Toimialojen osuudet teollisuuden henkilökunnasta, jalostusarvosta ja viennistä

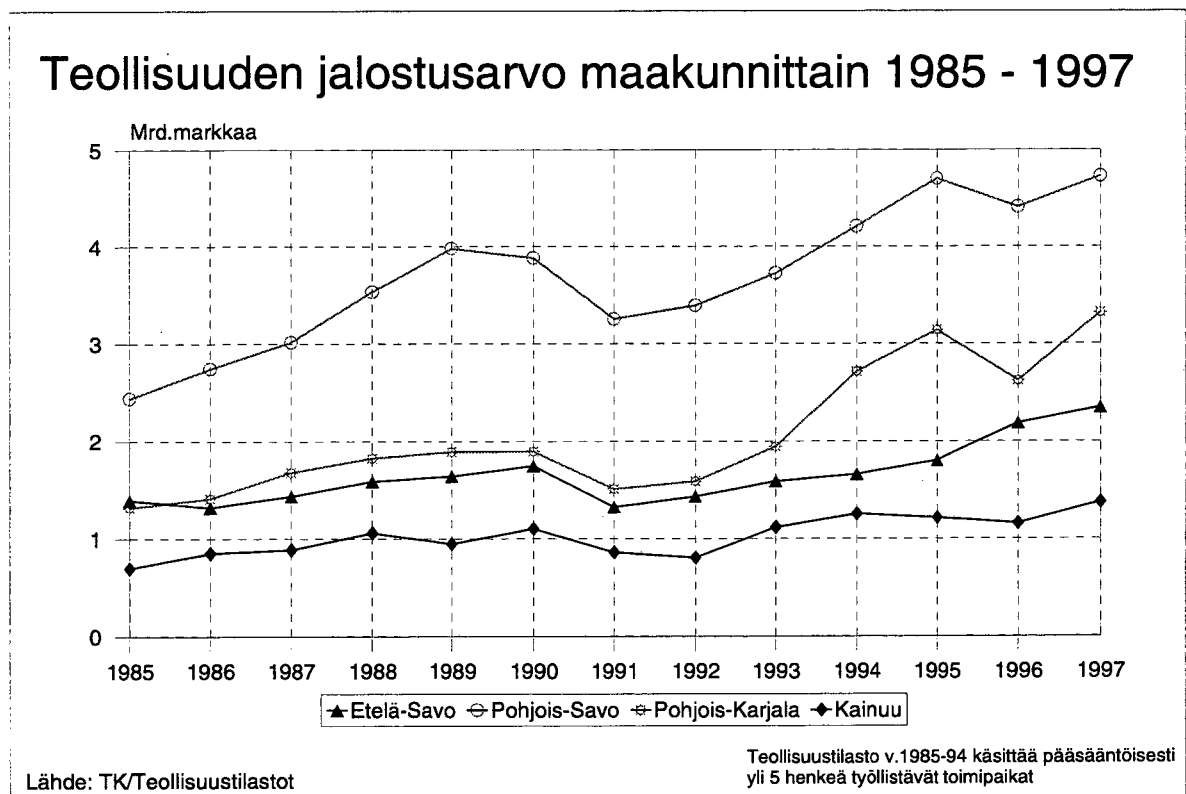

Lähde: TK/Teollisuustilastot

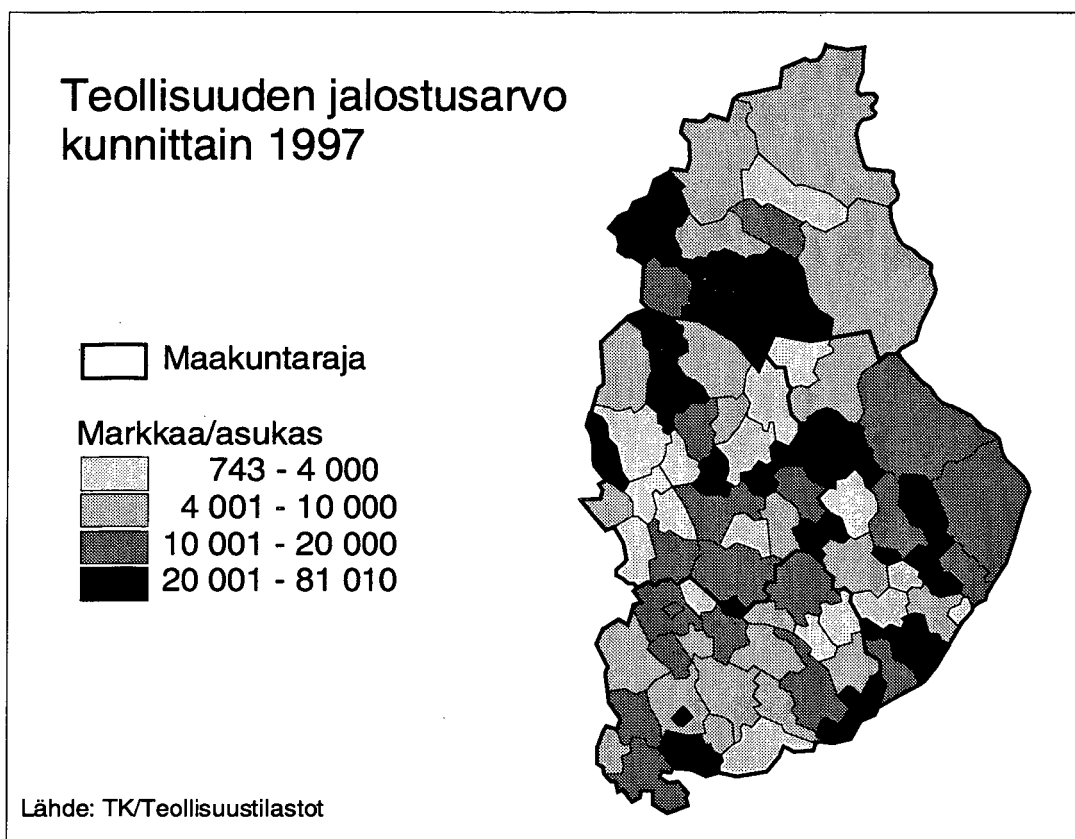
Kuva 45. Teollisuustoiminta maakunnittain ja toimialoittain 1997. Toimialojen osuudet teollisuuden henkilökunnasta, jalostusarvosta ja viennistä.

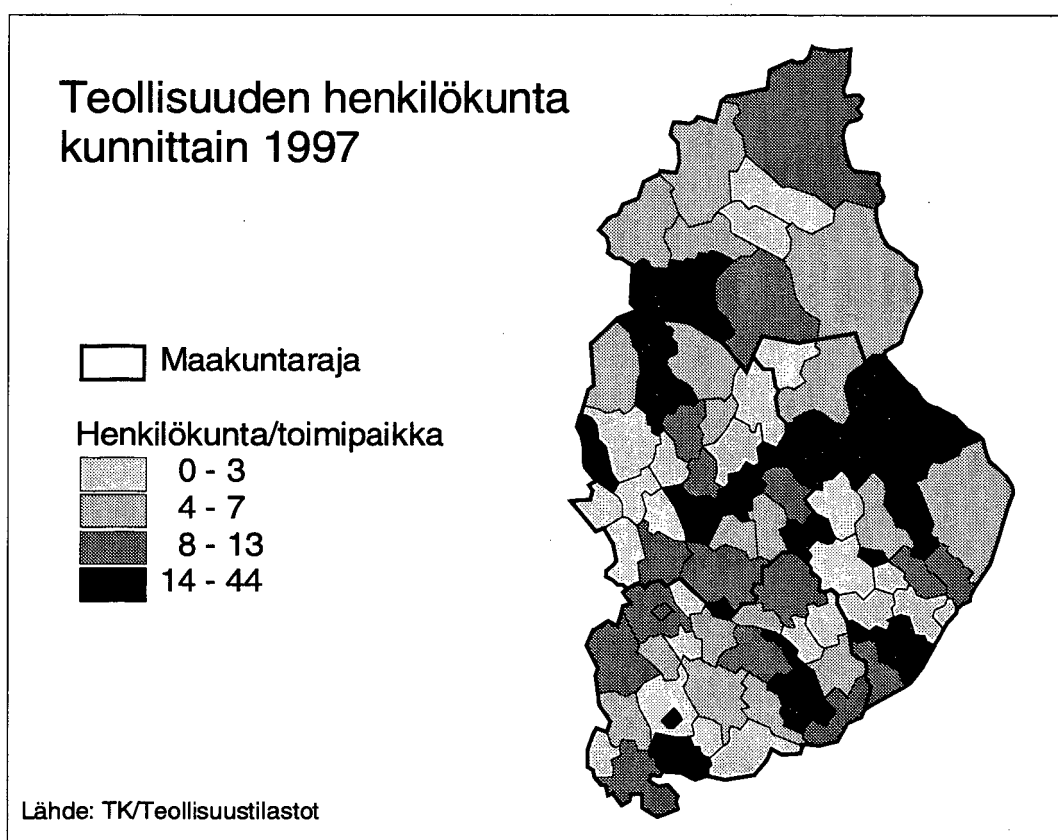
Kuva 46. Jalostuksen työllistävyys kunnittain 1997.

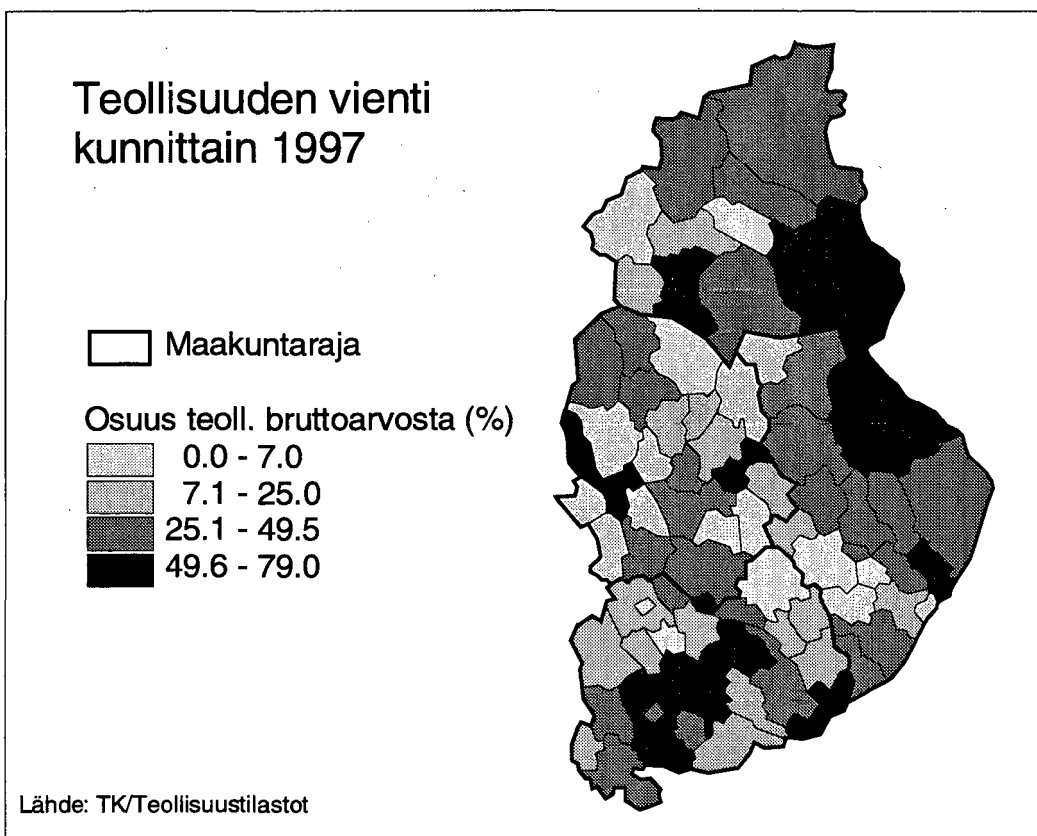
Kuva 47. Teollisuuden jalostusarvo maakunnittain 1985 - 1997.

Kuva 48. Teollisuuden jalostusarvo kunnittain 1997.

Kuva 49. Teollisuuden henkilökunta kunnittain 1997.

Kuva 50. Teollisuuden vienti kunnittain 1997.

Palvelut

Palvelusektorin työpaikat ovat vähentyneet voimakkaasti 1990-luvulla. Ainoastaan joillakin toimialoilla (toimialaluokituksen kirjaintasolla mitattuna) Etelä-Savossa, Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa oli vuonna 1997 enemmän työpaikkoja kuin vuosikymmenen alussa. Kainuussa kaikilla palvelusektorin toimialoilla oli vuonna 1997 työpaikkoja vähemmän kuin vuonna 1990.

Yksittäisistä palvelusektorin toimialoista rahoitustoiminta on menettänyt eniten työpaikkoja. Vuodesta 1990 vuoteen 1997 rahoitustoiminnan työpaikat vähenivät kaikissa maakunnissa yli 40 %. Vuodesta 1995 vuoteen 1997 ne vähenivät edelleen noin kymmenyksellä, Pohjois-Karjalassa vieläkin enemmän.

Useimmilla toimialoilla työpaikkojen määrä on kuitenkin lisääntynyt vuodesta 1995 vuoteen 1997. Pohjois-Savossa kasvu oli suurin terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen toimialoilla. Kainuussa, Pohjois-Karjalassa ja Etelä-Savossa kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluiden työpaikat lisääntyivät suhteellisesti eniten.

Palvelutoimialojen osuus kunnassa asuvasta työllisestä työvoimasta oli suurin Kuopiossa ja Mikkelissä vuonna 1997. Vähäisin palvelutoimialojen merkitys oli vuonna 1997 Vieremän, Jäppilän ja Vuolijoen kunnissa.

Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1990 - 1997

Etelä-Savo:

Koulutus
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Rahoitustoiminta

Pohjois-Savo:

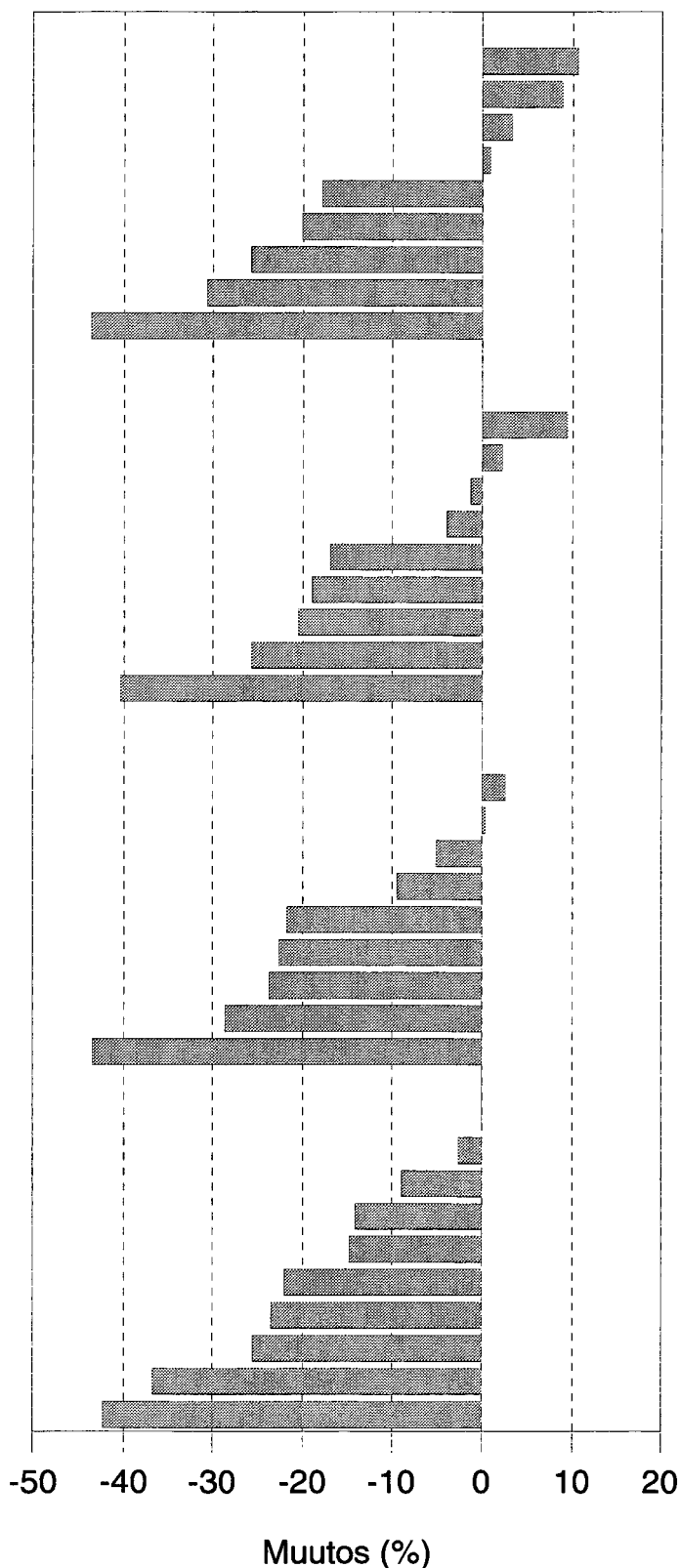
Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut
 Koulutus
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Rahoitustoiminta

Pohjois-Karjala:

Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut
 Koulutus
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Rahoitustoiminta

Kainuu:

Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Koulutus
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Rahoitustoiminta

Lähde: TK/Työssäkäyntitilastot

Kuva 51. Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1990 – 1997.

Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1995 - 1997

Etelä-Savo:
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut
 Koulutus
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Rahoitustoiminta

Pohjois-Savo:
 Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Koulutus
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Rahoitustoiminta

Pohjois-Karjala:
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut
 Koulutus
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Rahoitustoiminta

Kainuu:
 Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut
 Tukku- ja vähittäiskauppa
 Julkinen hallinto, maanpuolustus jne.
 Koulutus
 Muut yht.kunn. ja henk.kohtaiset palvelut
 Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne
 Rahoitustoiminta

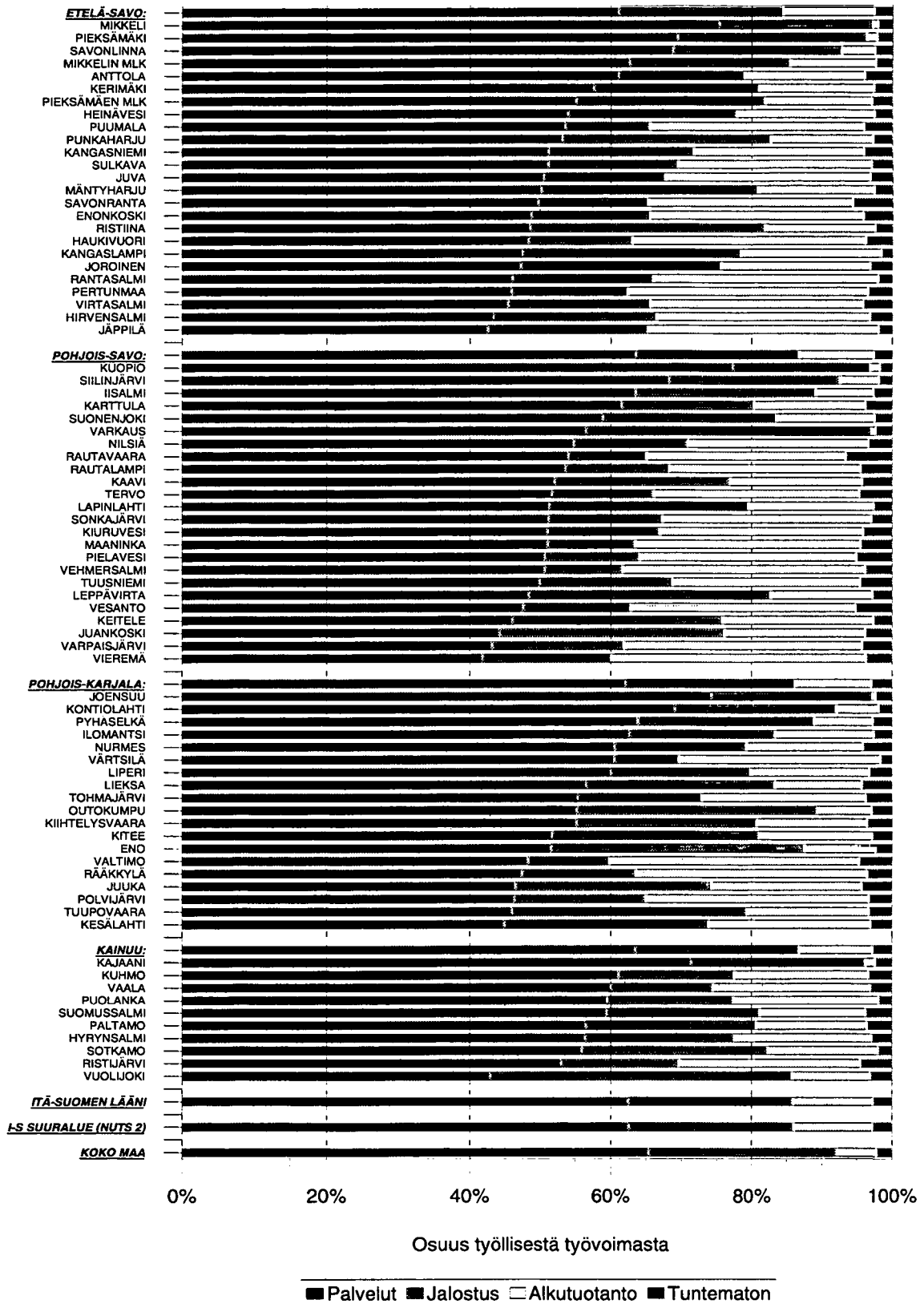

Lähde: TK/Työssäkäyntitilastot

Kuva 52. Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1995 – 1997.

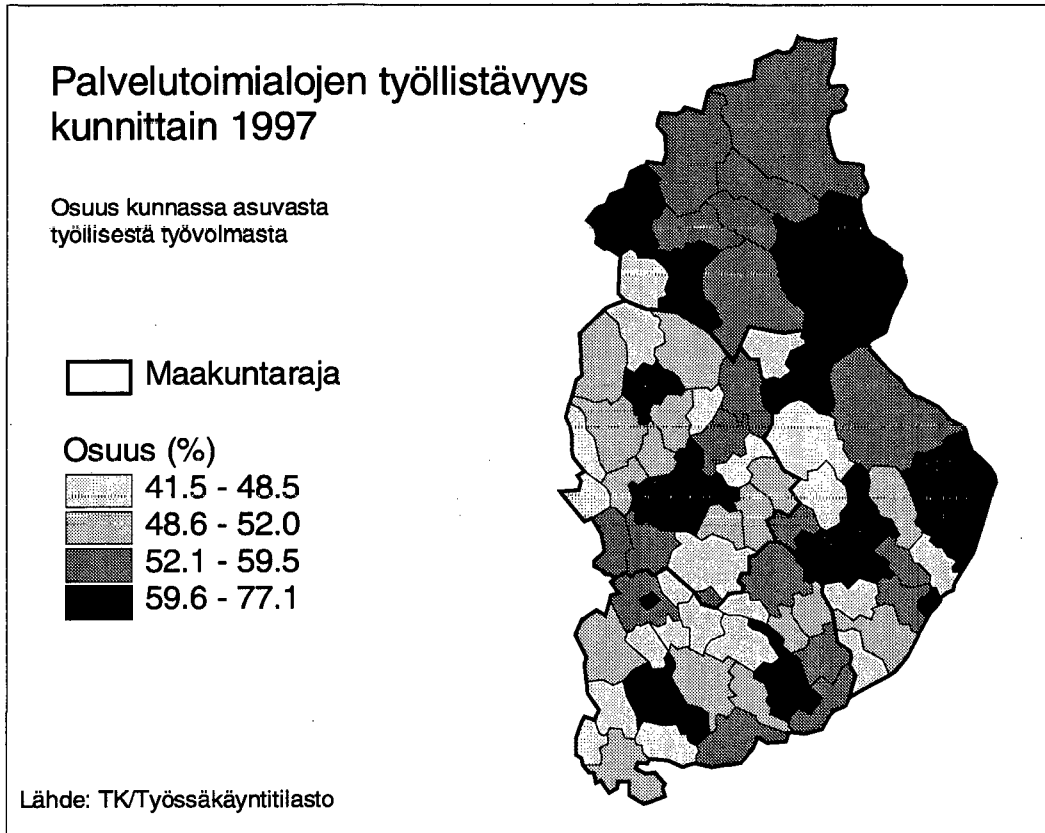
Elinkeinorakenne kunnittain 1997

Kunnat järjestetty palvelutoimialojen mukaan

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

Kuva 53. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty palvelutoimialojen mukaan.

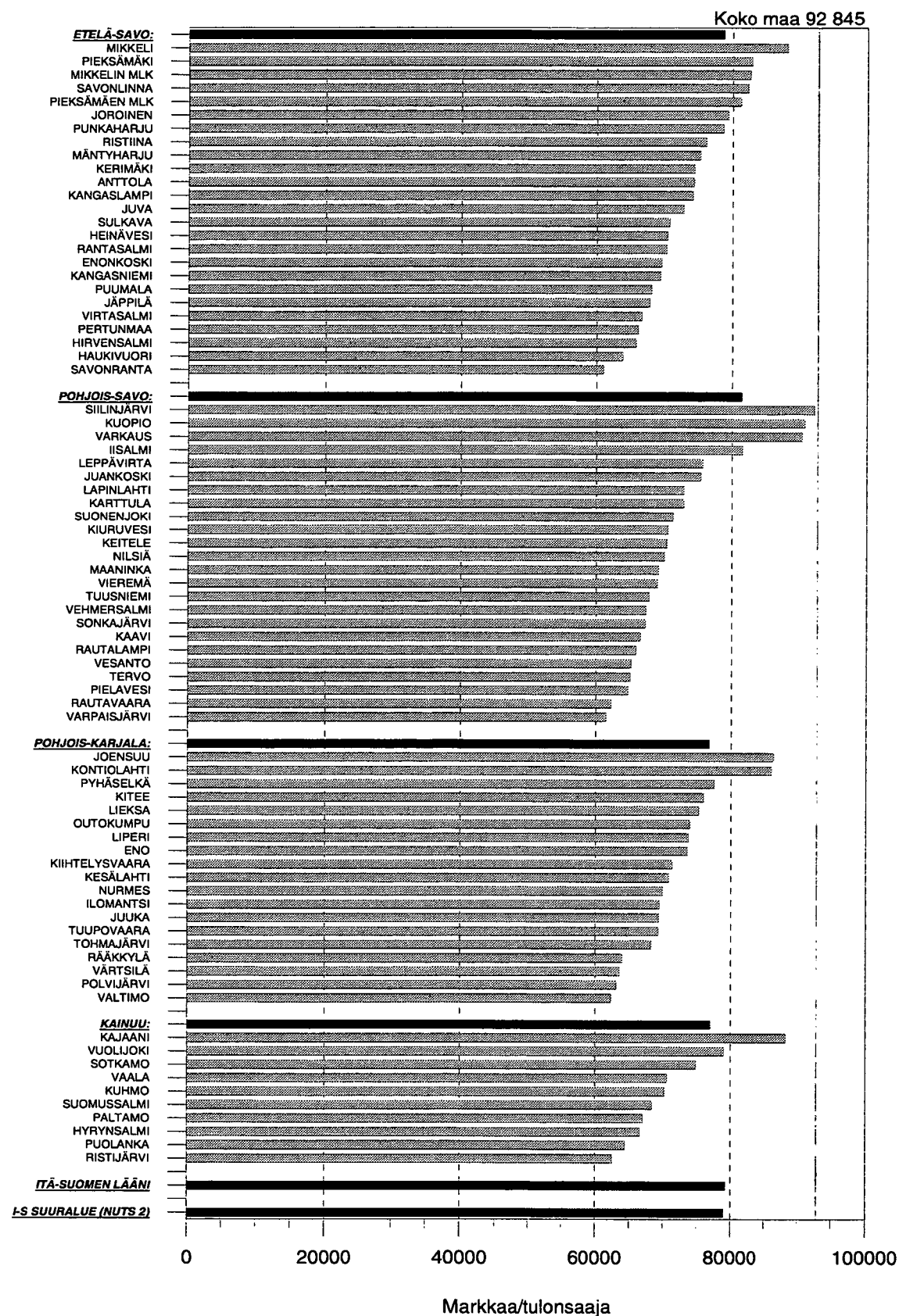
Kuva 54. Palvelutoimialojen työllistävyys kunnittain 1997.

Tulonsaajien tulot

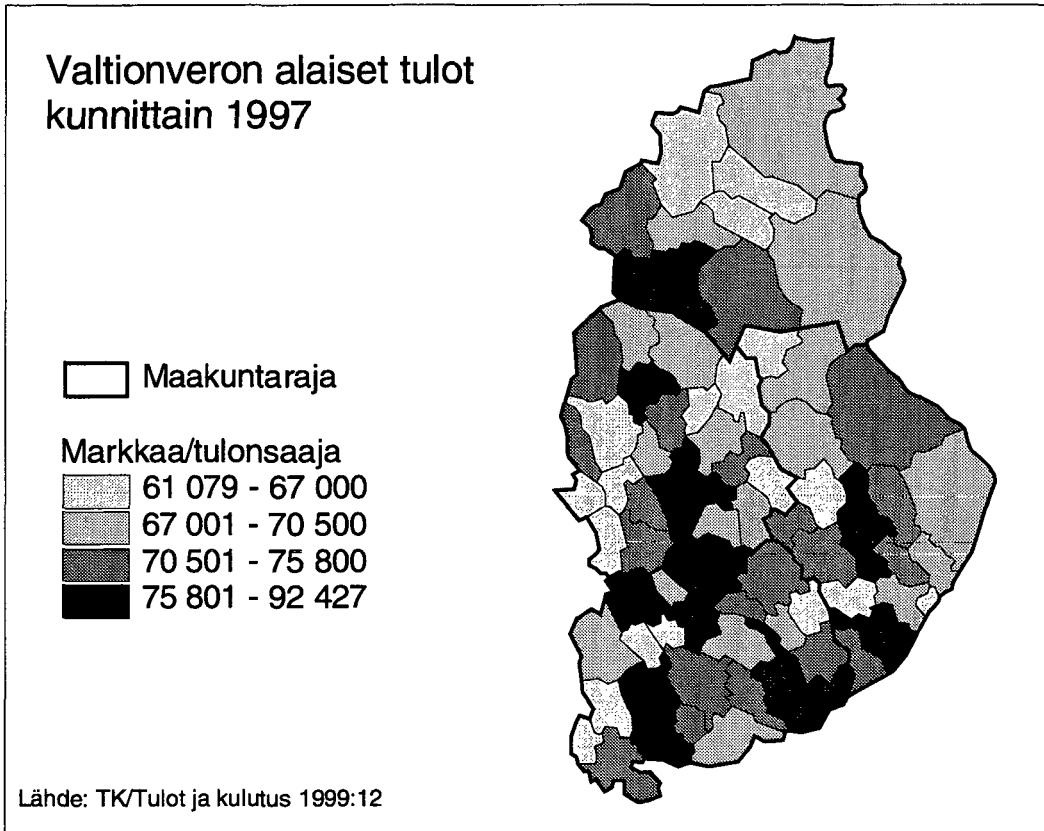
Vuonna 1997 tulonsaajien keskimääräiset valtionveronalaiset tulot olivat koko Suomessa 92 845 markkaa. Itä-Suomen maakunnissa keskimääräiset tulot tulonsaajaa kohti jäivät alle 80 000 mk. Poikkeuksen tästä muodostaa Pohjois-Savo, jossa keskimääräiset tulot olivat 81 438 markkaa. Kuntatarkastelussa kaikki Itä-Suomen kunnat jäivät maan keskiarvon alapuolelle. Korkeimmat tulot olivat Siilinjärvellä, matalimmat Savonrannan kunnassa.

Keskimääräisten tulojen muutos vuodesta 1996 vuoteen 1997 oli negatiivinen Ristijärvellä. Muissa Itä-Suomen kunnissa tulot kasvoivat. Eniten ne kasvoivat Kiuruvedellä, 8.2 % tulonsaajaa kohti.

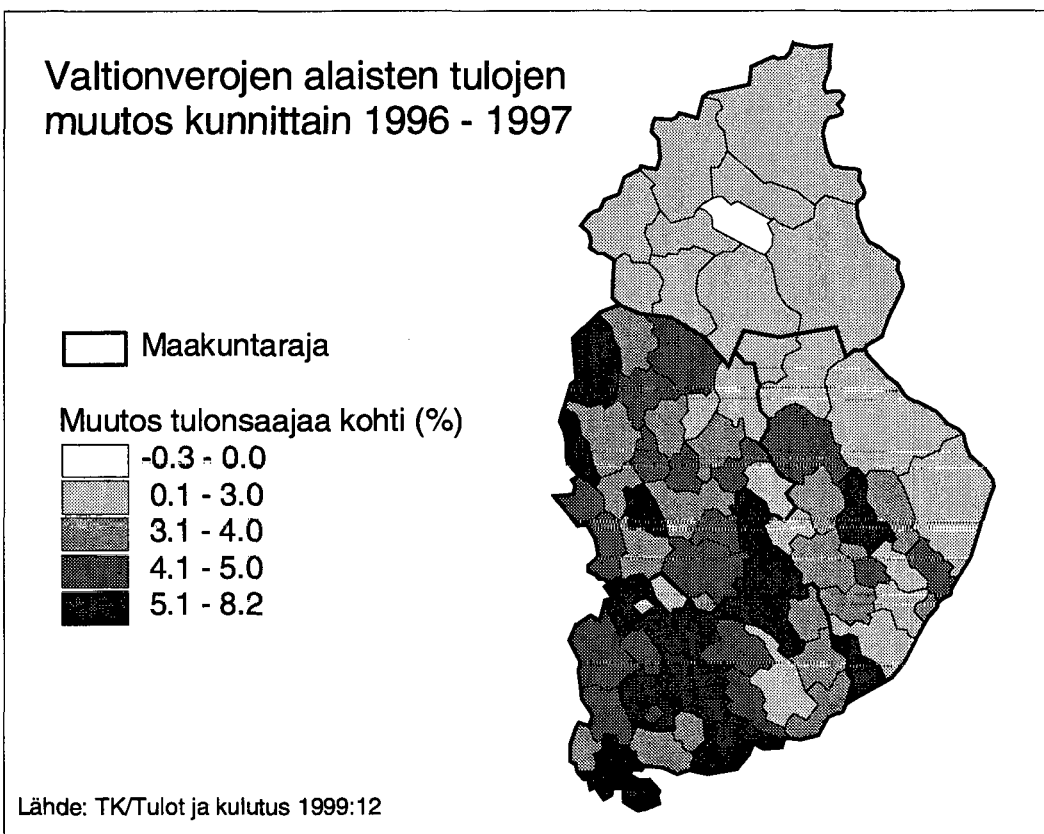
Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1997

Kuva 55. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1997.

Kuva 56. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1997.

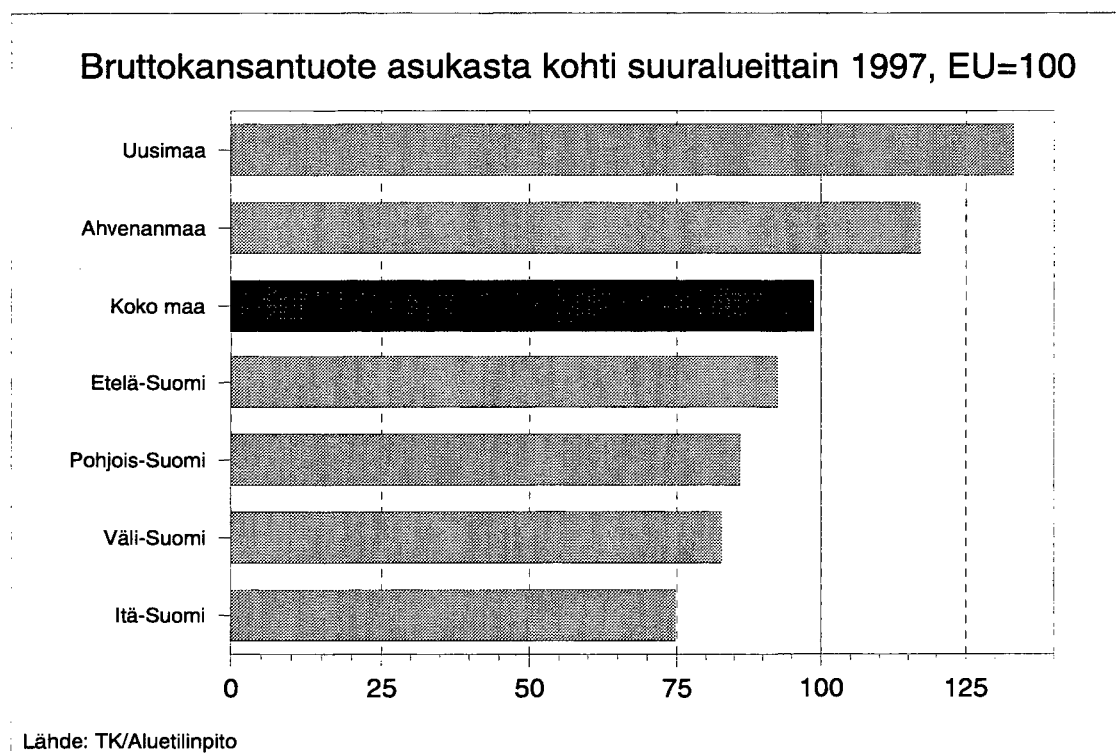
Kuva 57. Valtionveron alaisten tulojen muutos kunnittain 1996 - 1997.

Bruttokansantuote

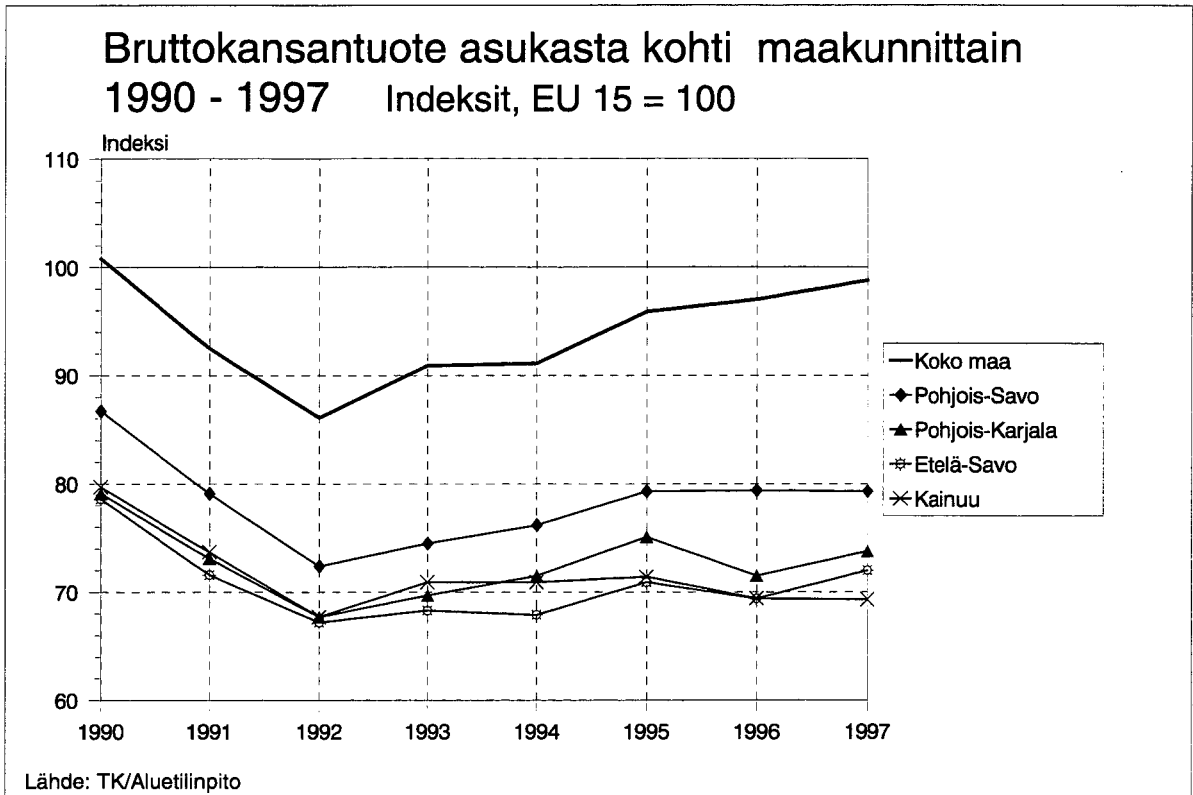
Suuralueittain tarkasteltuna bruttokansantuote asukasta kohti laskettuna oli Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla yli Euroopan Unionin maiden keskiarvon vuonna 1997. Itä-Suomen arvo oli Suomen suuralueiden matalin, 74.8 % EU:n keskimääräisestä.

Itä-Suomen maakunnissa BKT/asukas on ollut koko tarkasteluajan (1990 - 1997) huomattavasti alhaisemmalla tasolla kuin koko maassa ja Euroopan unionin maissa keskimäärin. Koko maassa BKT/asukas oli vuonna 1990 yli EU:n tason, mutta laski sen alle vuonna 1991. Viimeisin pisteluku on vuodelta 1997, jolloin koko maan arvo oli 98.8. Itä-Suomen maakuntien korkein arvo oli Pohjois-Savossa, 79.3. Matalin arvo oli Kainuussa, alle 70. Asukasta kohti laskettu bruttokansantuotteen arvo oli Pohjois-Savossa 86 900, Pohjois-Karjalassa 80 900, Etelä-Savossa 79 000 ja Kainuussa 76 000 markkaa asukasta kohti. Koko maassa se oli 108 300 markkaa asukasta kohti.

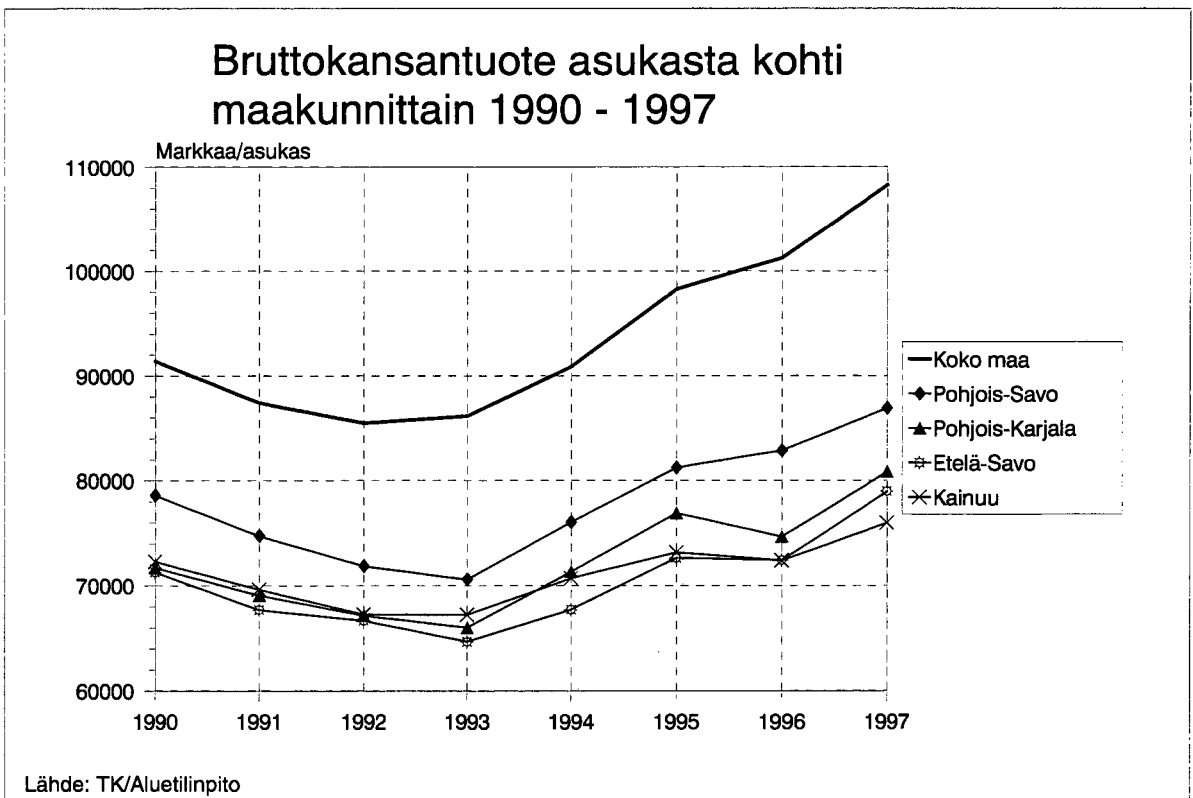
Vuonna 1997 bruttokansantuote oli Etelä-Savossa 13 620.8 miljoonaa markkaa, Pohjois-Savossa 22 362.4 miljoonaa markkaa, Pohjois-Karjalassa 14 204.7 miljoonaa markkaa ja Kainuussa 7 126.5 miljoonaa markkaa. Pohjois-Karjalassa teollisuuden osuus BKT:sta oli suurin. Muissa Itä-Suomen maakunnissa sen sijaan julkisen toiminnan osuus oli hieman teollisuuden arvoa suurempi.

Kuva 58. Bruttokansantuote asukasta kohti suuralueittain 1997, EU=100.

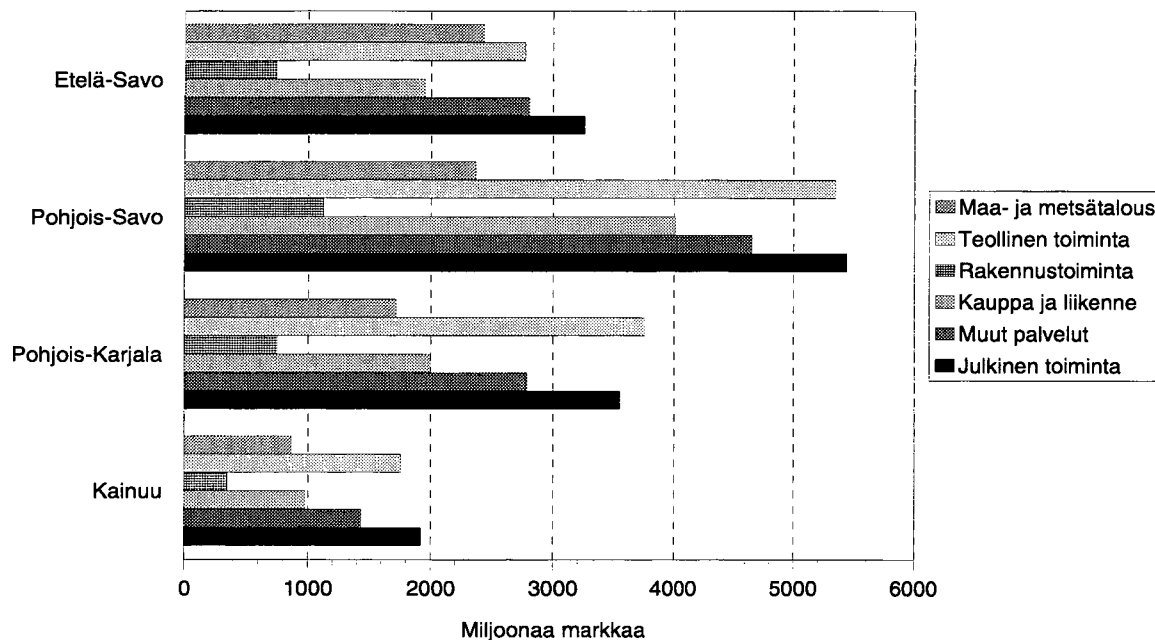

Kuva 59. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1990 – 1997, EU=100.

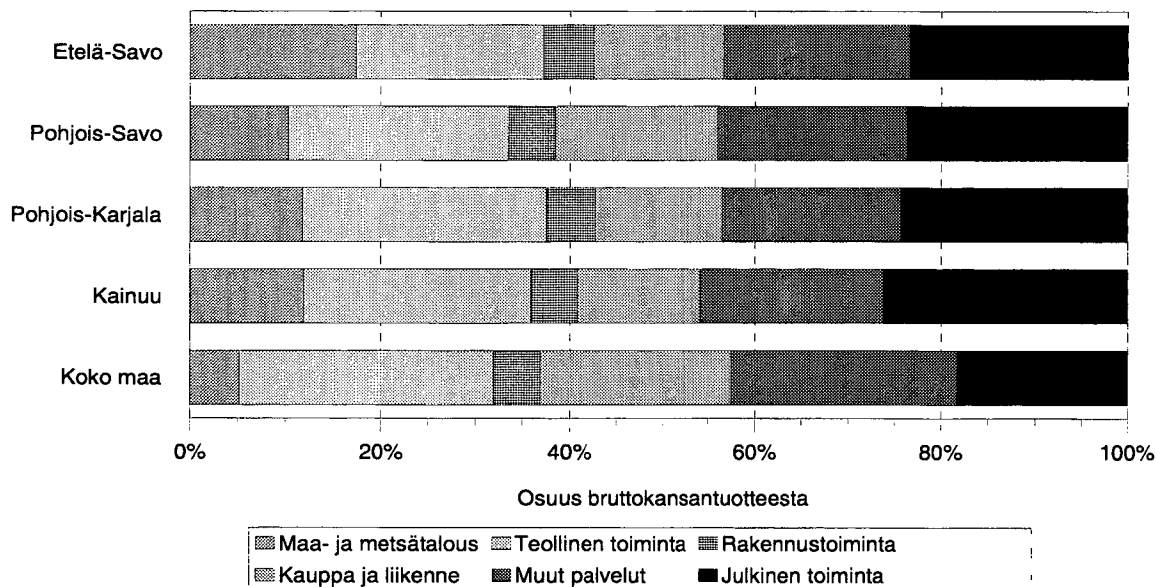
Kuva 60. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1990 – 1997.

Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1997

Kuva 61. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1997, milj. mk.

Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1997

Kuva 62. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1997, %.

TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS

Työllisyys

Värtsilän työpaikkaomavaraisuusaste oli Itä-Suomen paras vuonna 1996, yli 147 %. Suhdeluvun 100 ylitti 16 muutakin kuntaa, eli niiden alueella työpaikkojen määrä ylitti työllisten määrän. Pienin omavaraisuus oli Mikkelin maalaiskunnassa, alle 55 %. Vuodesta 1994 vuoteen 1996 työpaikkaomavaraisuus on noussut 34 kunnassa. Eniten se nousi Värtsilässä, yli 11 prosenttiyksikköä. Työpaikkaomavaraisuus laski eniten Vuolijoella, 12 prosenttiyksikköä.

Työpaikkojen määrä väheni kaikissa maakunnissa 1990-luvun alkuvuosina. Suurimmillaan vuosimuutos oli Kainuussa vuonna 1992, jolloin työpaikat vähenivät peräti 10 %. Vuodesta 1996 vuoteen 1997 työpaikat lisääntyivät Kainuussa 3.1 %, ja muissakin maakunnissa yli 2.2 %.

Avoimien työpaikkojen määrien vaihtelussa on säännönmukaisia kuukausittaisia vaihteita. Maalis-, huhti- ja toukokuussa avoimia työpaikkoja on yleensä tarjolla eniten, vastaavasti joulutammikuussa vähiten.

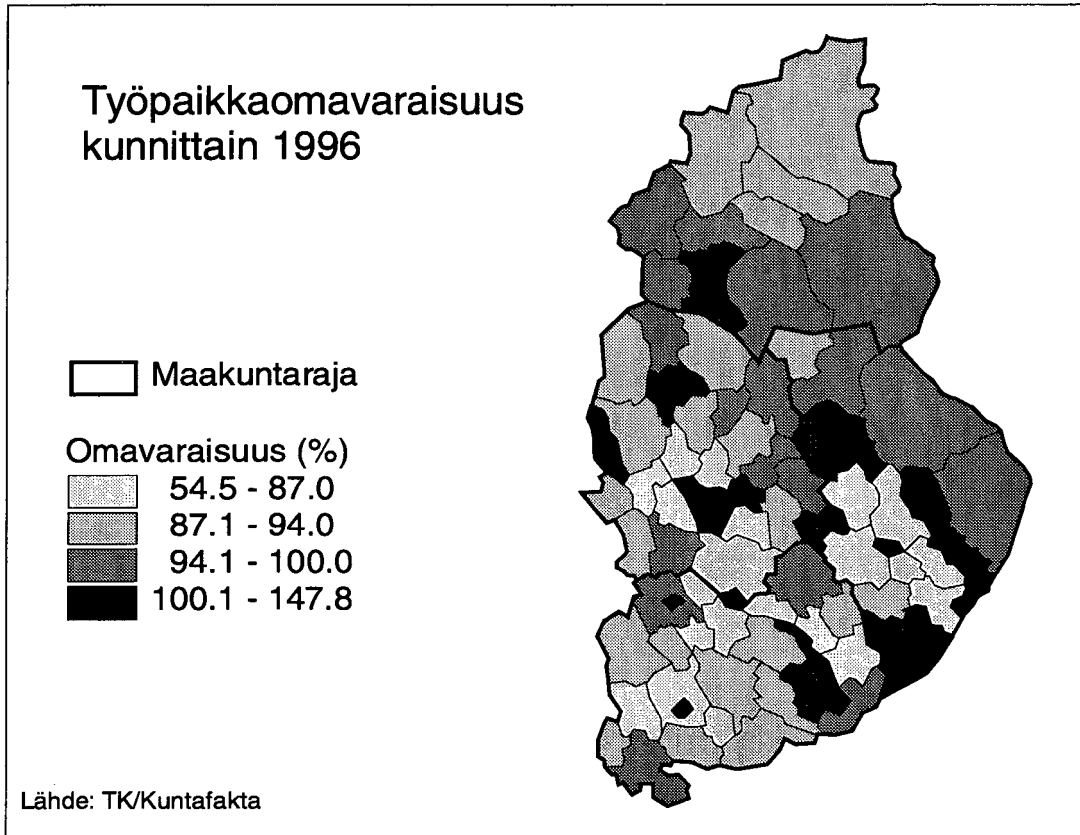
Taloudellinen huoltosuhde kuvaa työvoiman ulkopuolella olevien ja työttömien määrää yhtä työllistä kohti. Vuonna 1997 (ennakkotieto) Itä-Suomen kuntien pienin huoltosuhde oli Mikkelin maalaiskunnassa ja Siilinjärvellä ja korkein Rautavaaran ja Savonrannan kunnissa. Savonrannalla huoltosuhde onkin noussut eniten vuodesta 1990.

Työttömyys

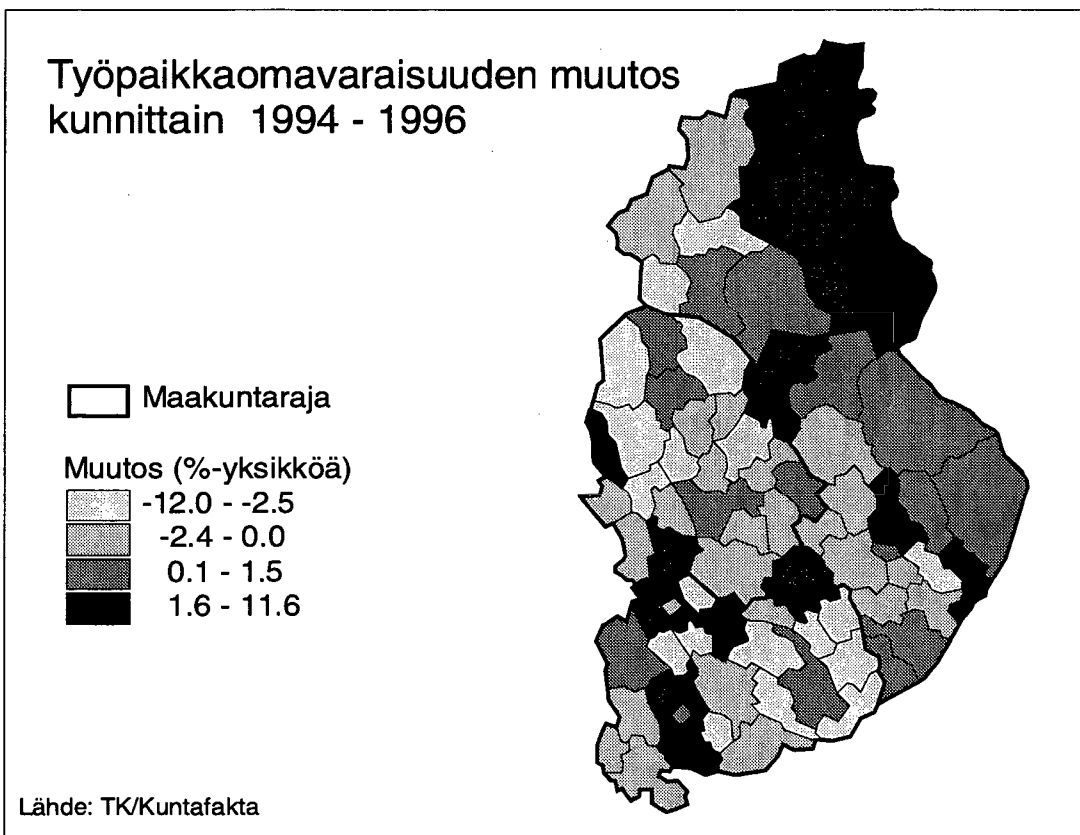
Työministeriön tilastojen mukaan koko maan keskimääräinen työttömyysaste oli vuoden 1999 elokuussa 13.4 %, mikä on 0.8 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömiä oli Etelä-Savossa 16.8 %, Pohjois-Savossa 16.2 %, Pohjois-Karjalassa 19.2 % ja Kainuussa 19.7 % työvoimasta. Vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna työttömyyden lasku on ollut suurinta Pohjois-Karjalassa. Työttömiä oli siellä 1.5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuoden 1998 elokuussa.

Vuoden 1999 elokuussa työttömyysaste oli Suomussalmella Itä-Suomen kuntien korkein, lähes 26 %. Suhteellisesti vähiten työttömiä oli Joroisissa ja Pertunmaalla. Vuoden 1998 aikana työttömyys lisääntyi 7 kunnan alueella, eniten Hyrynsalmella.

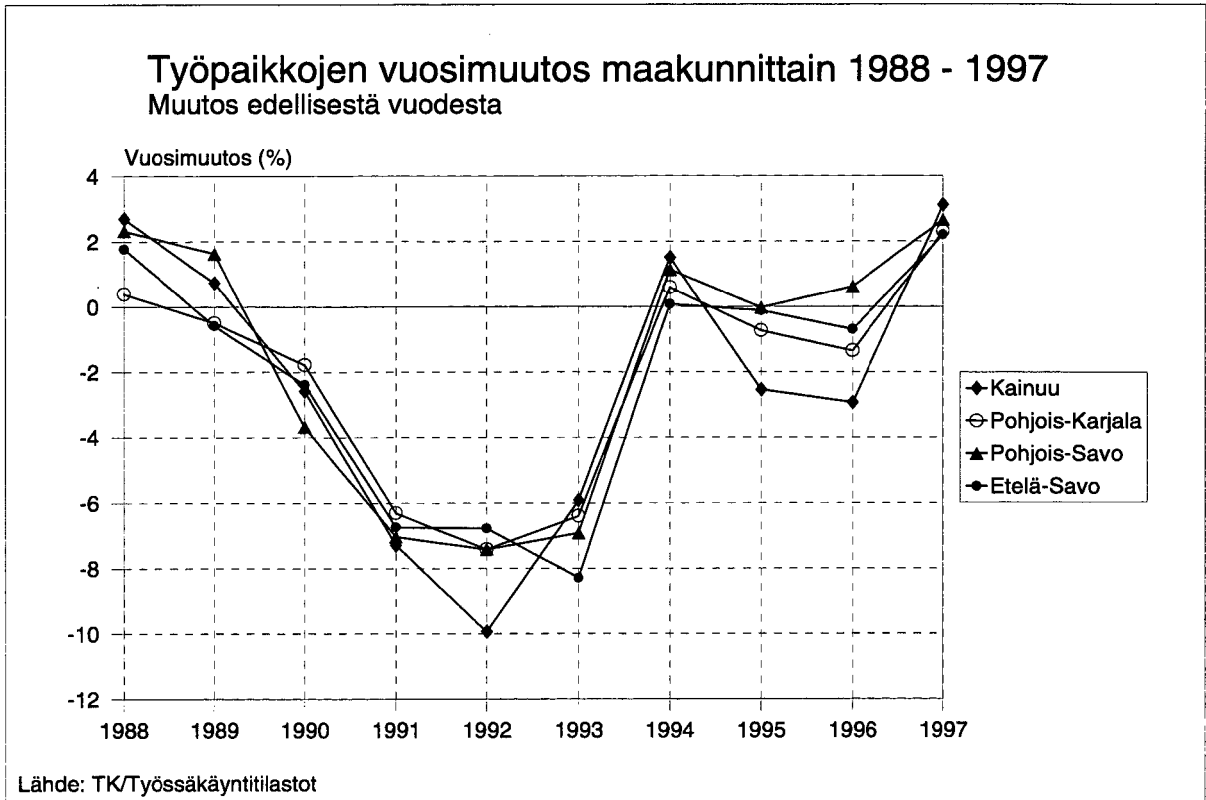
Pitkäaikaistyöttömäksi lasketaan henkilö, joka on ollut yhtäjaksoisesti yli vuoden ilman työtä. Pitkäaikaistyöttömyyttä voidaan mitata laskemalla pitkäaikaistyöttömien osuutta joko työvoiman tai työttömien määrästä. Elokuussa 1999 työvoimaan suhteutettu pitkäaikaistyöttömyys oli suurinta Hirvensalmella ja Lieksassa. Hirvensalmella myös pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä oli suurin, yli 43 %. Hyrynsalmella osuus on pienin molempia laskutapoja käyttäen.

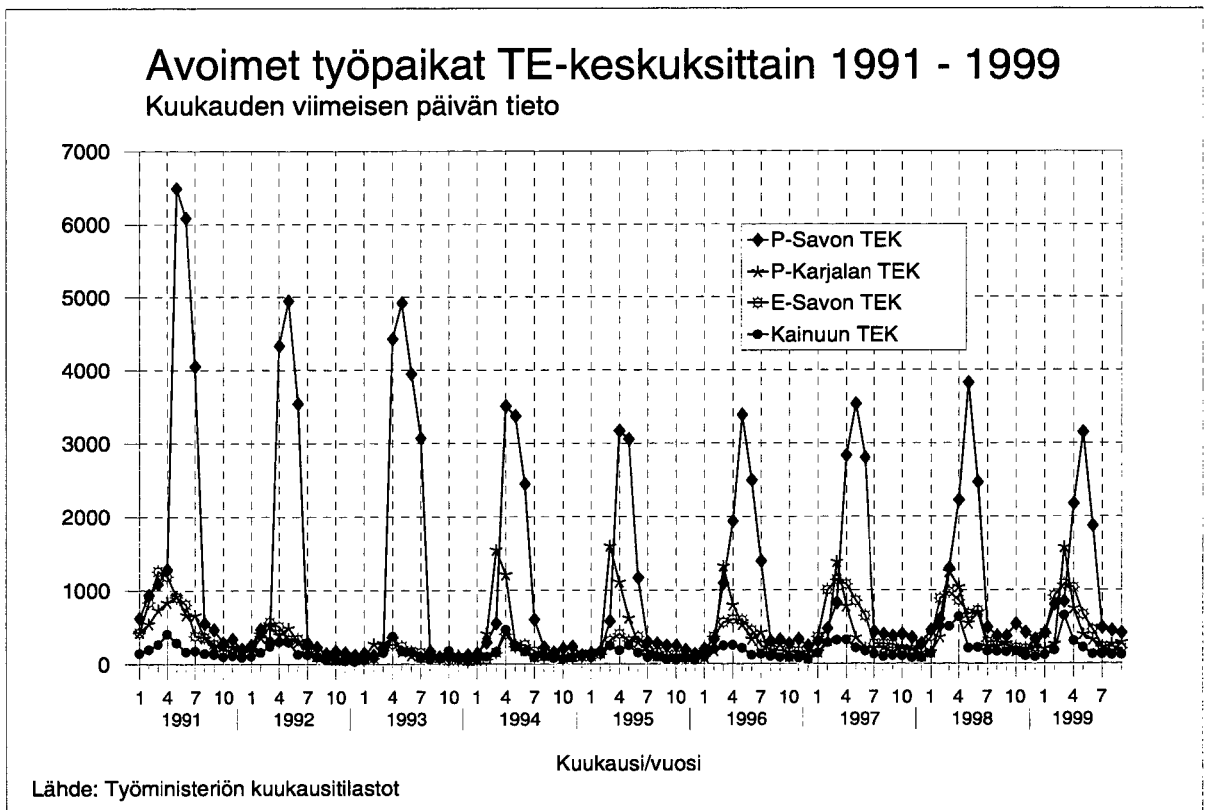
Kuva 63. Työpaikkaomavaraisuus kunnittain 1996.

Kuva 64. Työpaikkaomavaraisuuden muutos kunnittain 1994 - 1996.

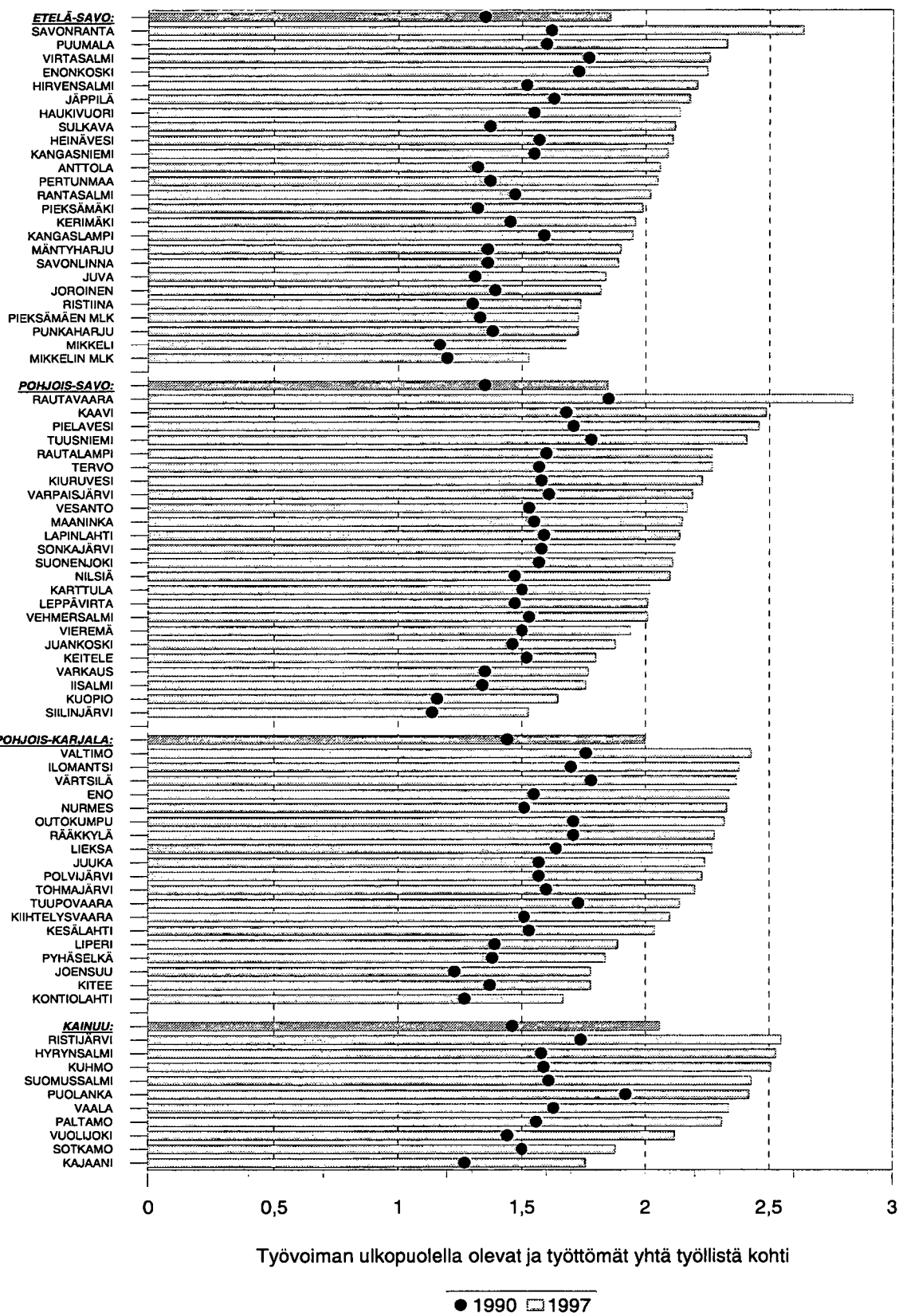

Kuva 65. Työpaikkojen vuosimuutos maakunnittain 1988 – 1997.

Kuva 66. Avoimet työpaikat TE-keskuksittain 1991 – 1999.

Taloudellinen huoltosuhte kunnittain 1990 ja 1997*

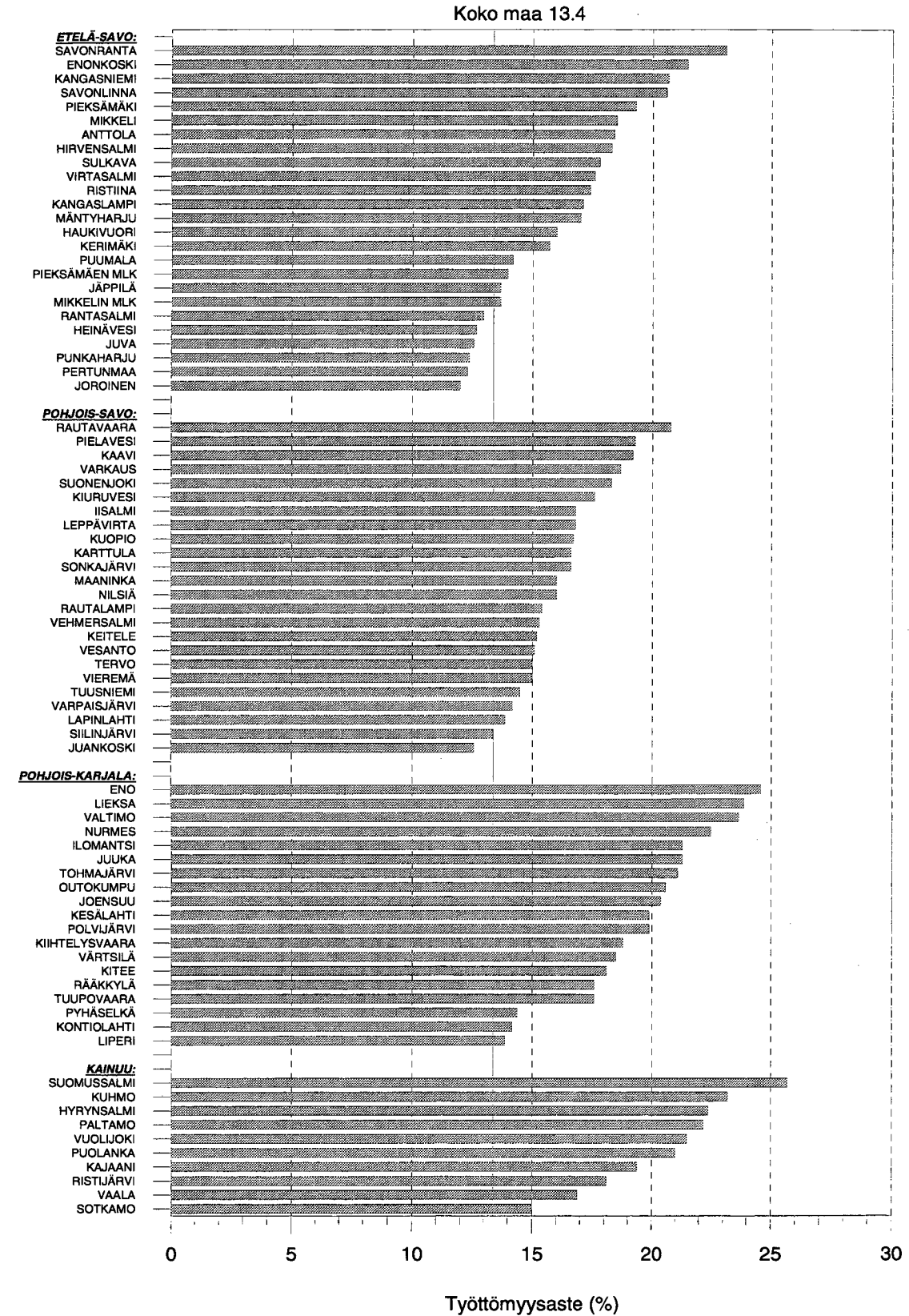

Lähde: TK/StatFin

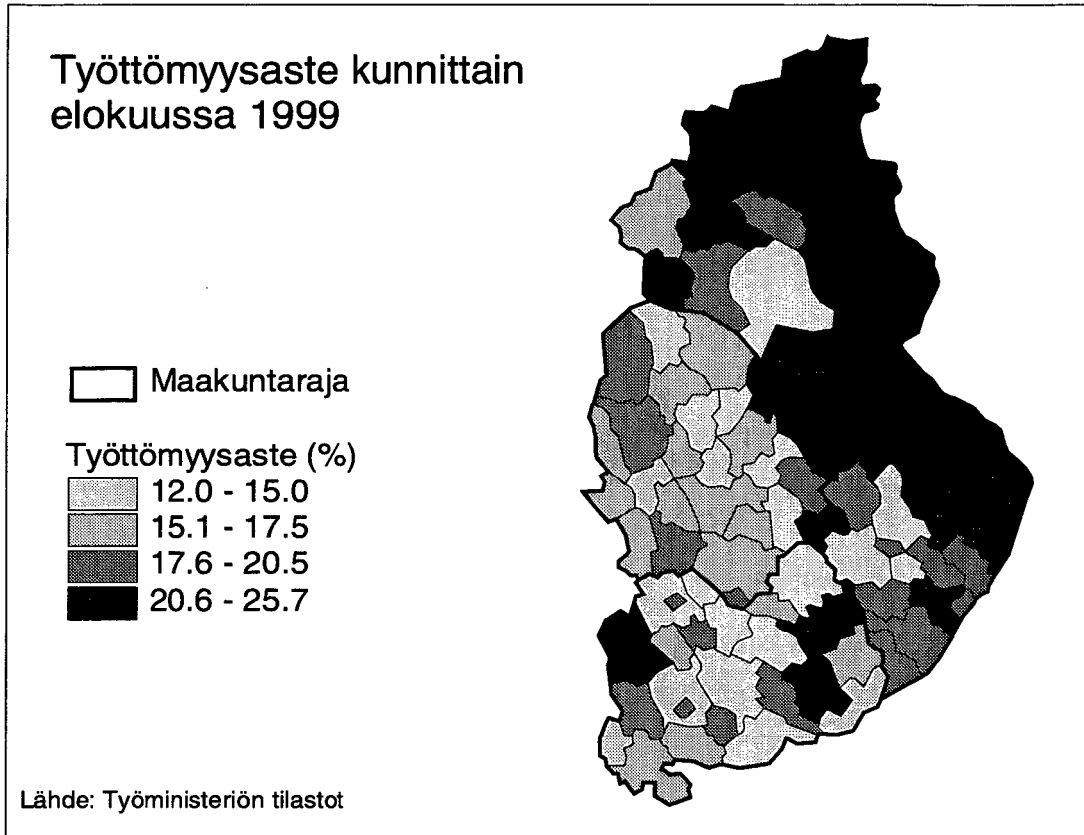
*ennakkotieto

Kuva 67. Taloudellinen huoltosuhte kunnittain 1990 ja 1997.

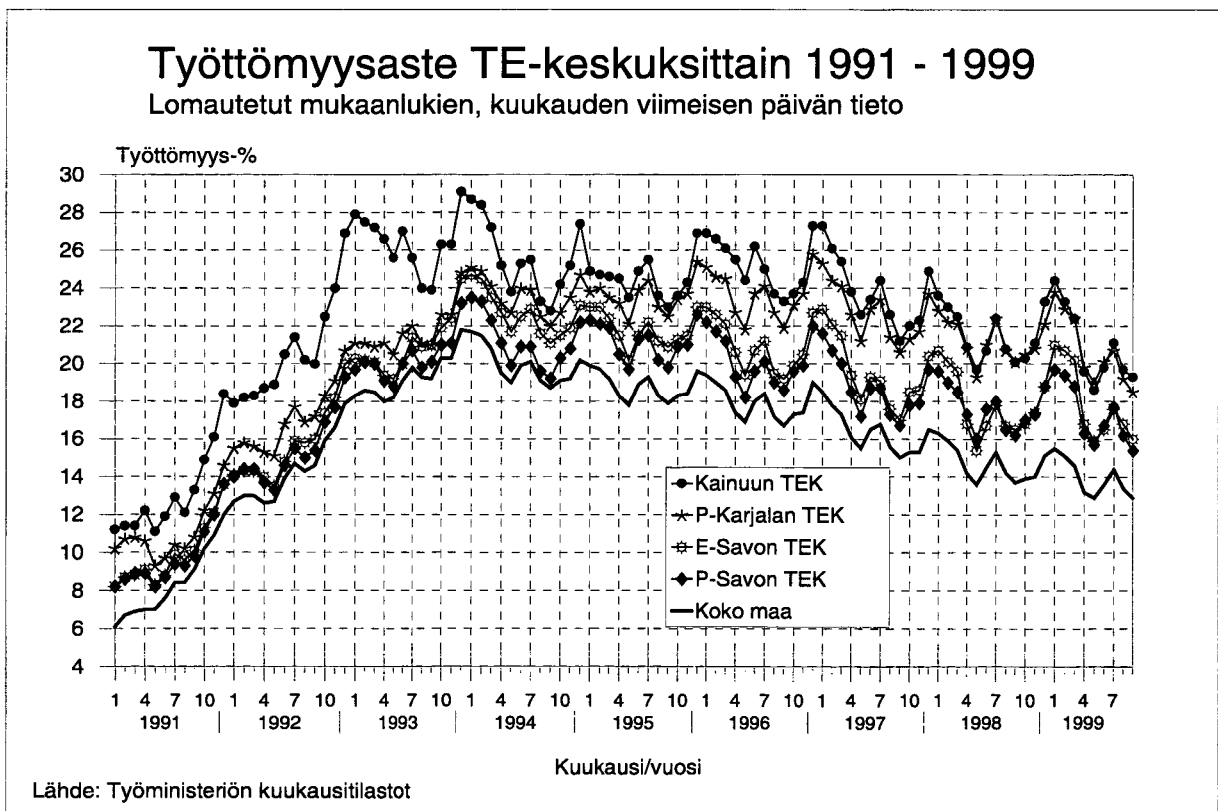
Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1999

Kuva 68. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1999.

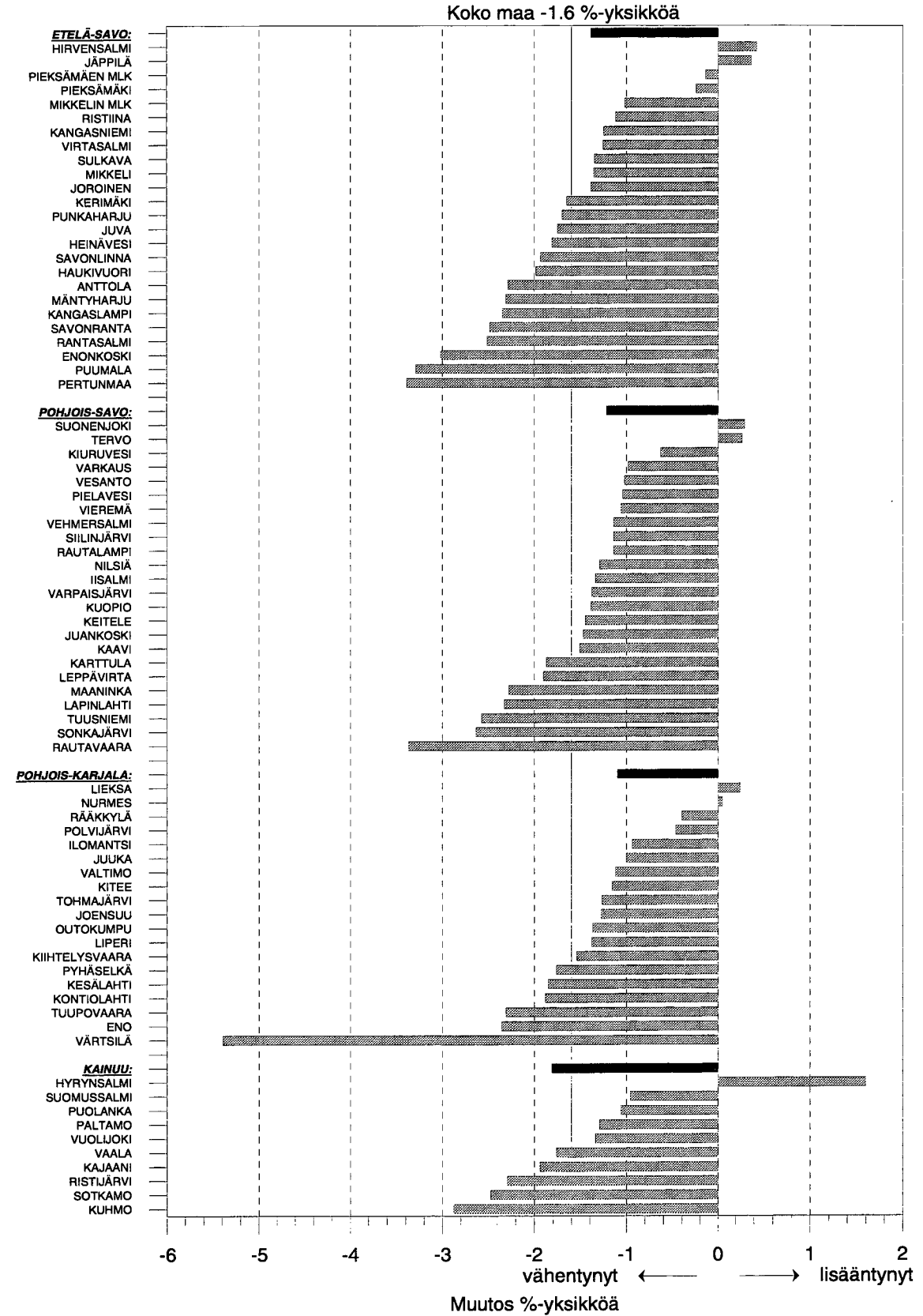

Kuva 69. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1999.

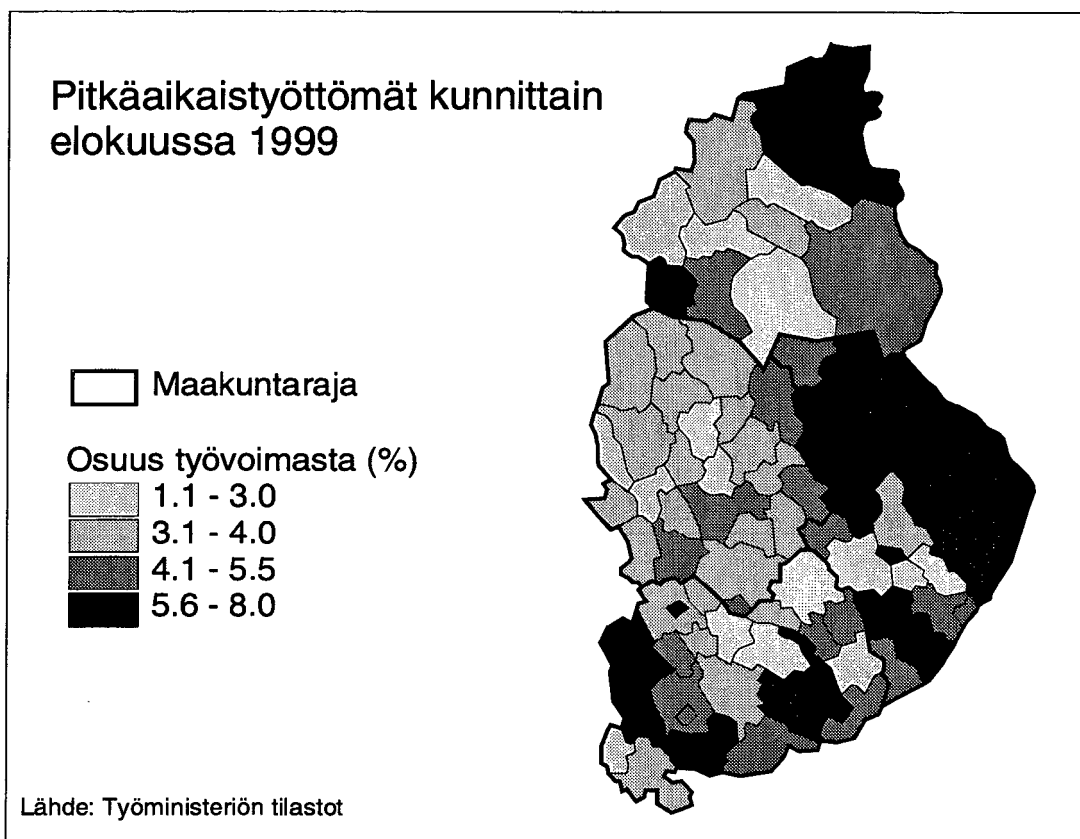

Kuva 70. Työttömyysaste TE-keskuksittain 1991 - 1999.

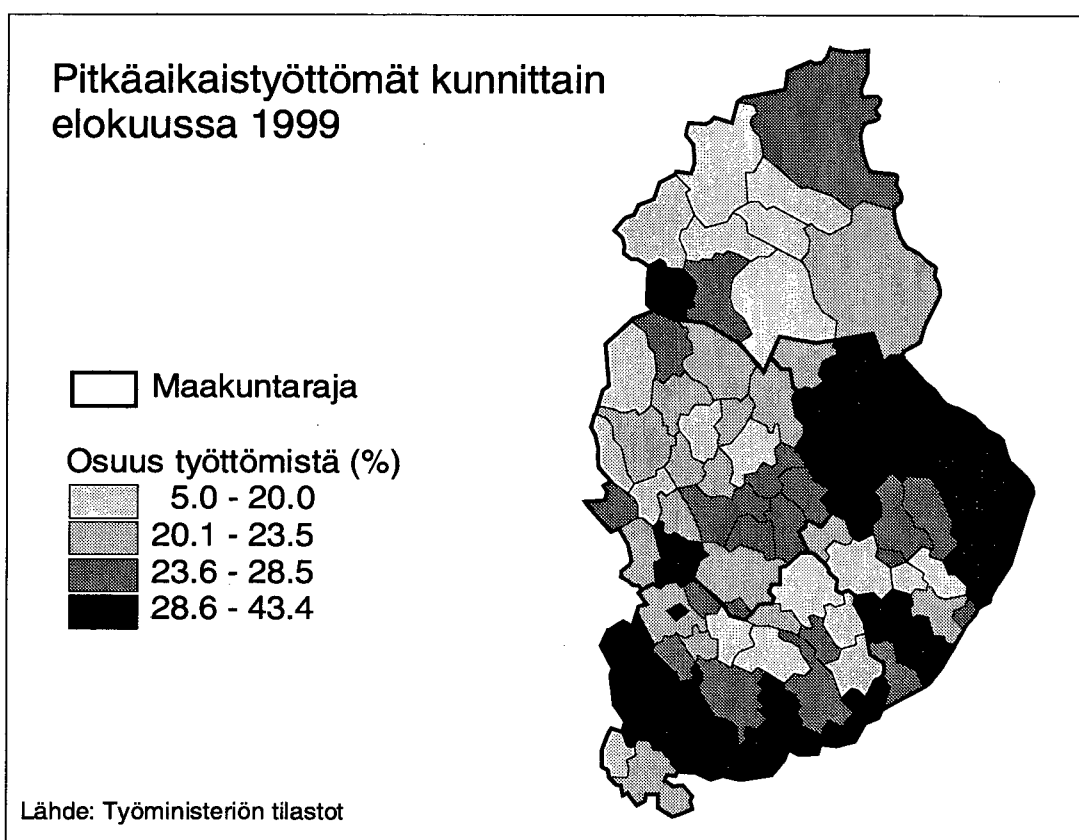
Työttömyyden muutos kunnittain 1997 - 1998

Kuva 71. Työttömyyden muutos kunnittain 1997 – 1998.

Kuva 72. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1999 (Osuus työvoimasta).

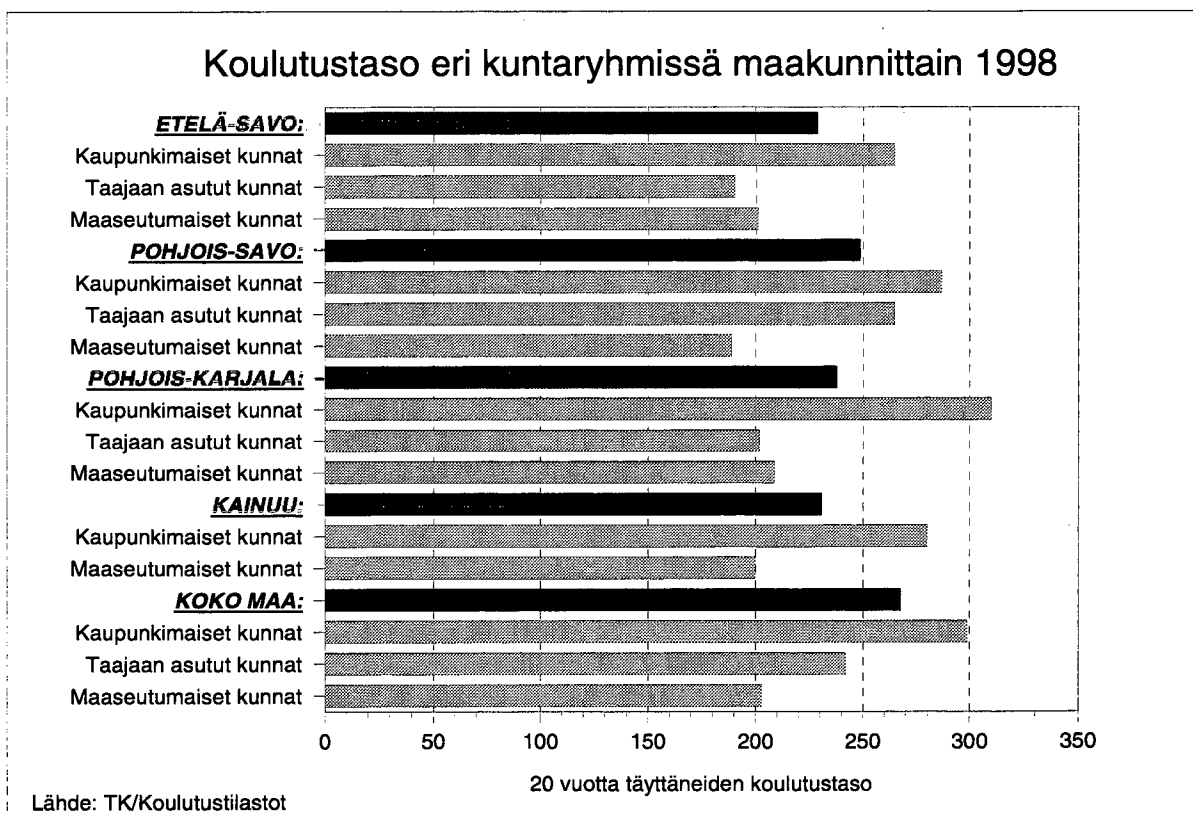
Kuva 73. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1999 (Osuus työttömistä).

KOULUTUS

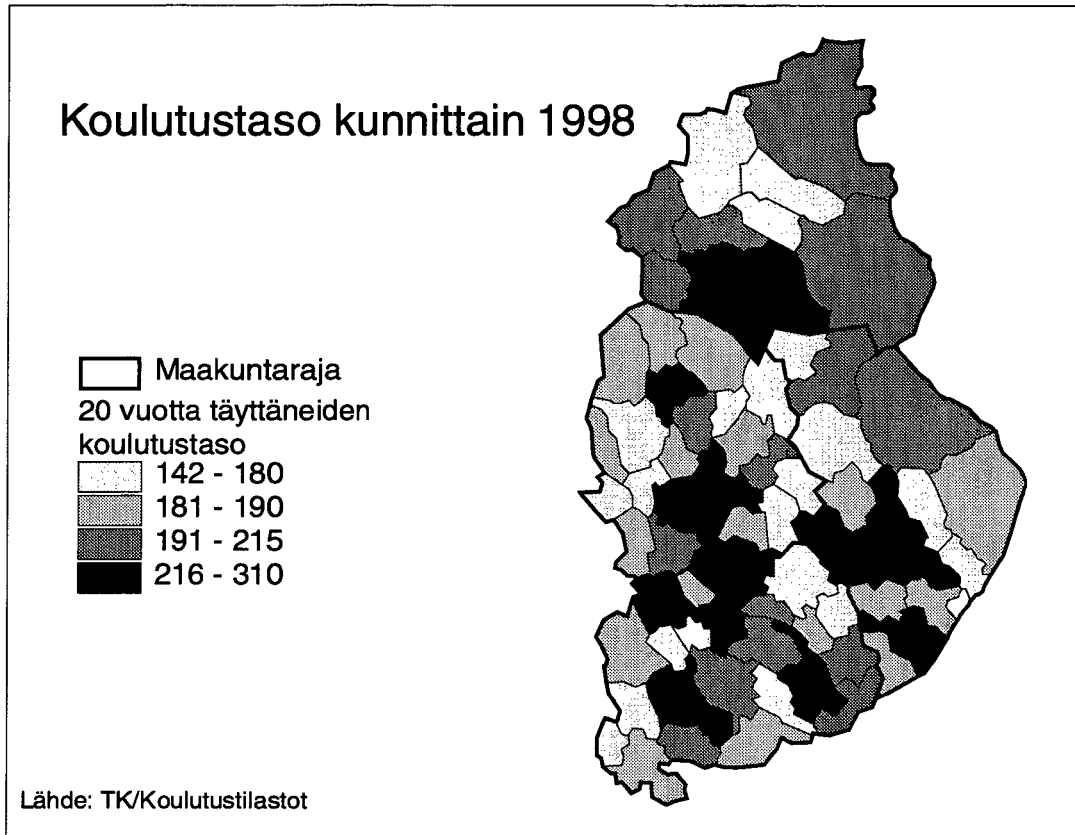
Koulutuksen tasoa voidaan kuvata Tilastokeskuksessa kehitetyllä kolminumeroisella koulutustasomittaimella. Vuoden 1998 mittainluku on laskettu edellisestä vuodesta poiketen 20 vuotta täyttäneiden osalta. Edellisen vuoden julkaisussa esitetty luku oli laskettu 15 vuotta täyttäneiden osalta. Luku osoittaa alueen tutkintojen keskiarvon suhteutettuna väestöön, ja sen kriteerinä on koulutusaika vuosina. Mitä pitempi on koulutuksen kokonaispituus, sitä korkeampi on koulutustaso. Tilastollisen kuntaryhmän mukaan tarkasteltuna vuonna 1998 koulutustaso oli korkein Pohjois-Karjalan kaupunkimaisissa kunnissa. Kunnista koulutustaso oli korkein Joensuussa ja Kuopiossa.

Toinen tapa mitata koulutusta on tarkastella tutkinnon suorittaneiden osuutta 15 vuotta täyttäneestä väestöstä. Kunnittain tarkasteltuna korkea-asteen tutkinnon suorittaneita oli vuonna 1998 suhteellisesti eniten Kuopiossa. Eniten peruskoulun varaan jääneitä oli Rautavaaran kunnassa. Itä-Suomen tutkinnon suorittaneissa on suhteellisesti vähemmän korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneita kuin koko maassa keskimäärin. Vastaavasti keskiasteen tutkinnon suorittaneita on suhteellisesti enemmän.

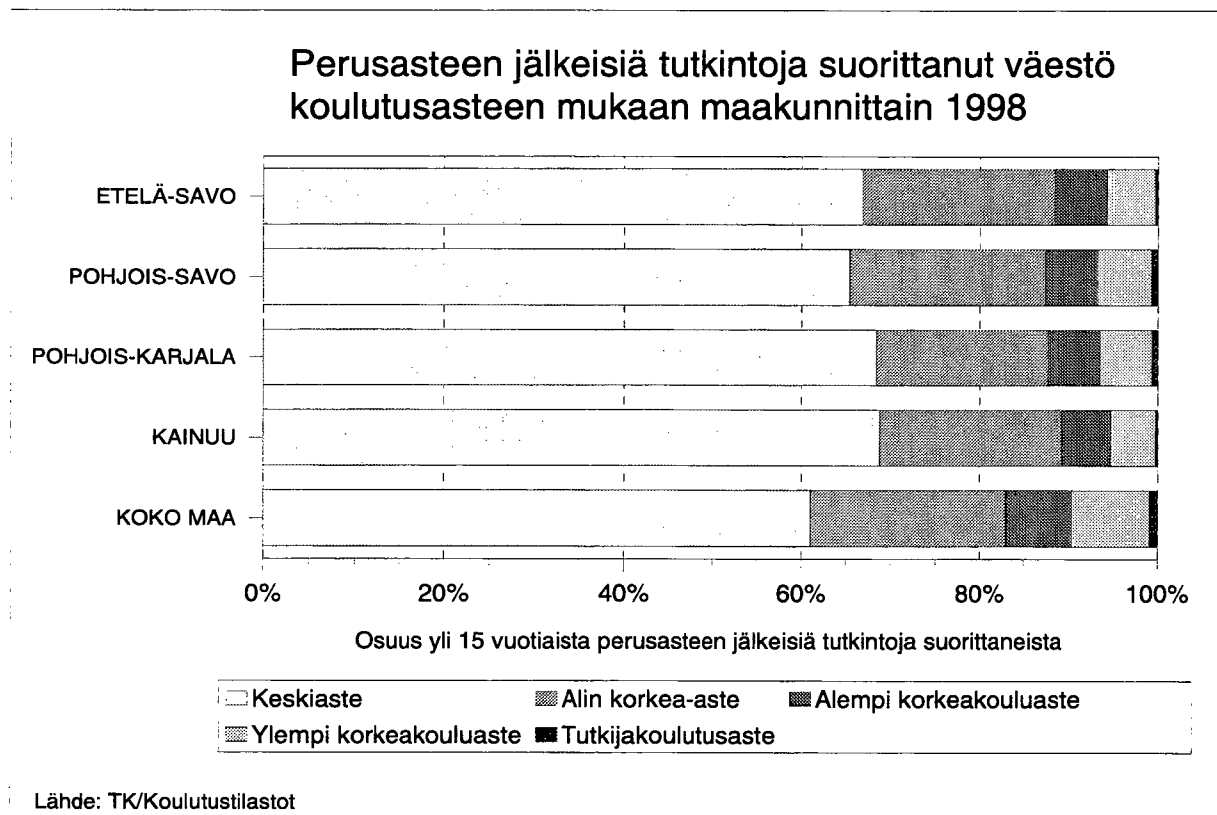
Vuonna 1998 peruskoulun nettokustannukset asukasta kohti olivat Itä-Suomen maakunnissa suuremmat kuin Manner-Suomen kunnissa keskimäärin. Kustannukset vaihtelivat asukasta kohti laskettuna Virtasalmen 1 763 markasta Kesälahden 4 529 markkaan. Verrattaessa kuntien lukuja toisiinsa ja keskiarvioihin tulee se tehdä tietyllä varauksella, sillä kuntien tapa tuottaa palveluja eroaa toisistaan.

Kuva 74. Koulutustaso eri kuntaryhmissä maakunnittain 1998.

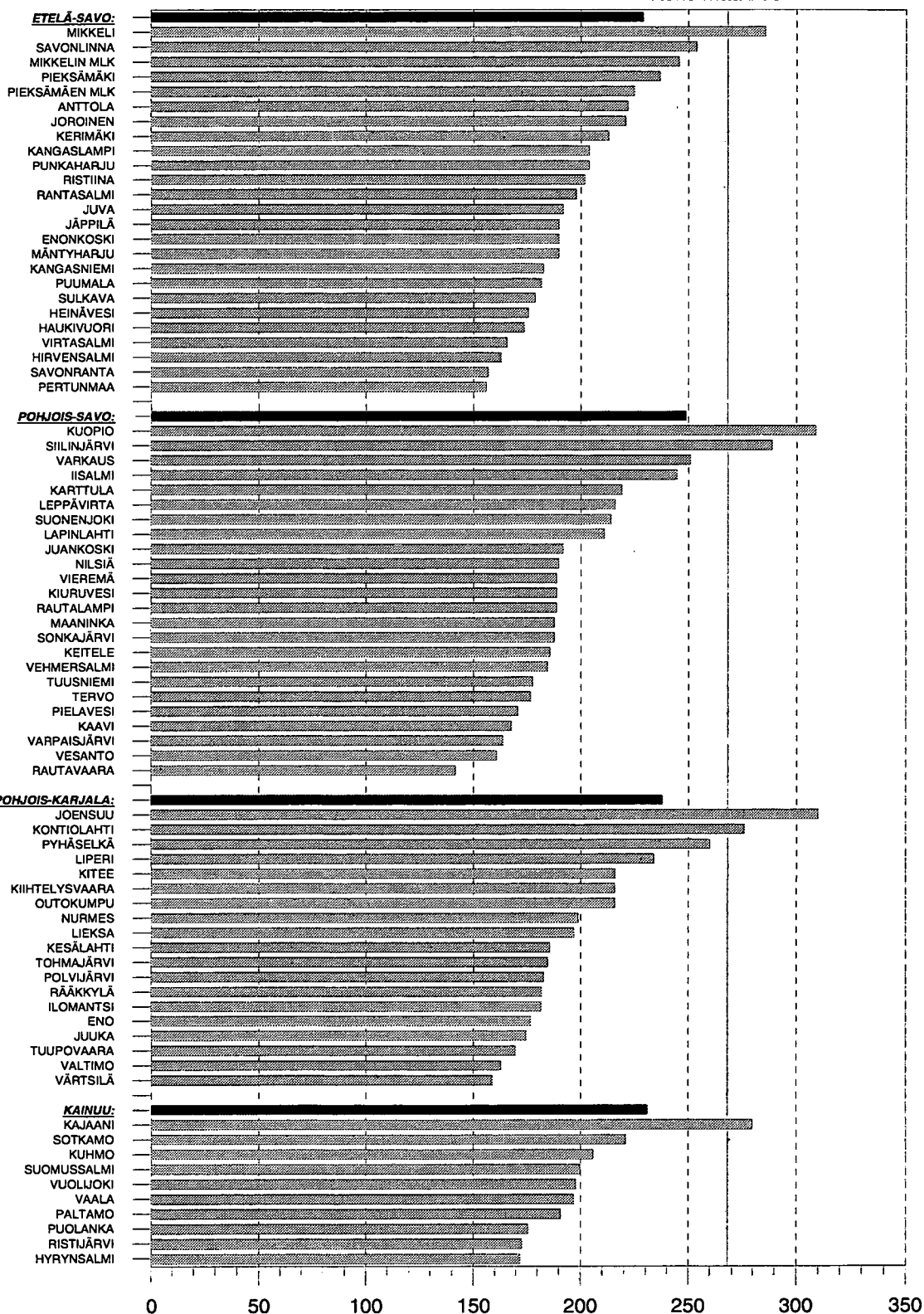
Kuva 75. Koulutustaso kunnittain 1998.

Kuva 76. Perusasteen jälkeisiä tutkintoja suorittanut väestö koulutusasteen mukaan maakunnittain 1998.

Koulutustaso kunnittain 1998

Koko maa 268

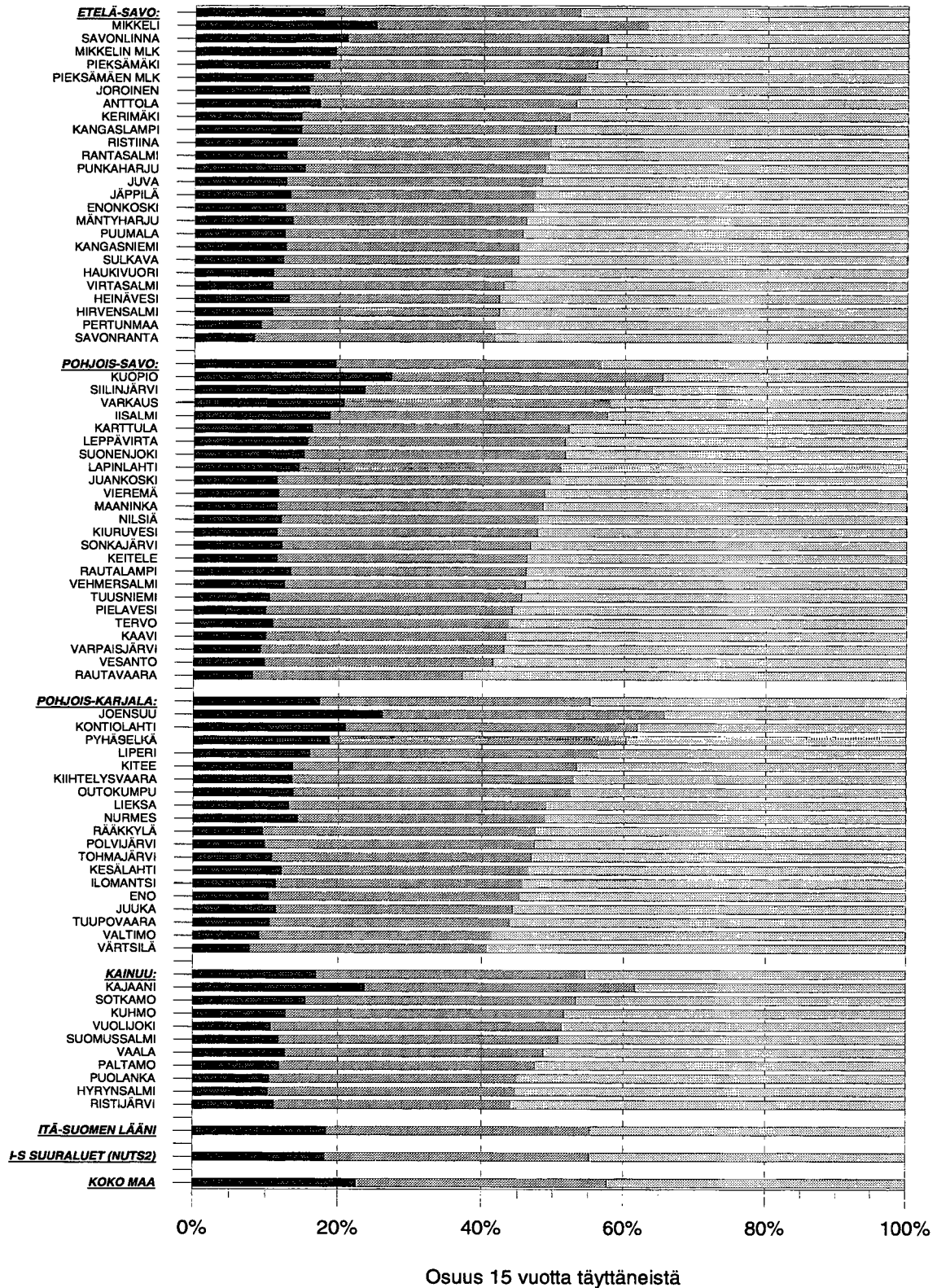

20 vuotta täyttäneiden koulutustaso

Lähde: TK/Koulutustilastot

Kuva 77. Koulutustaso kunnittain 1998.

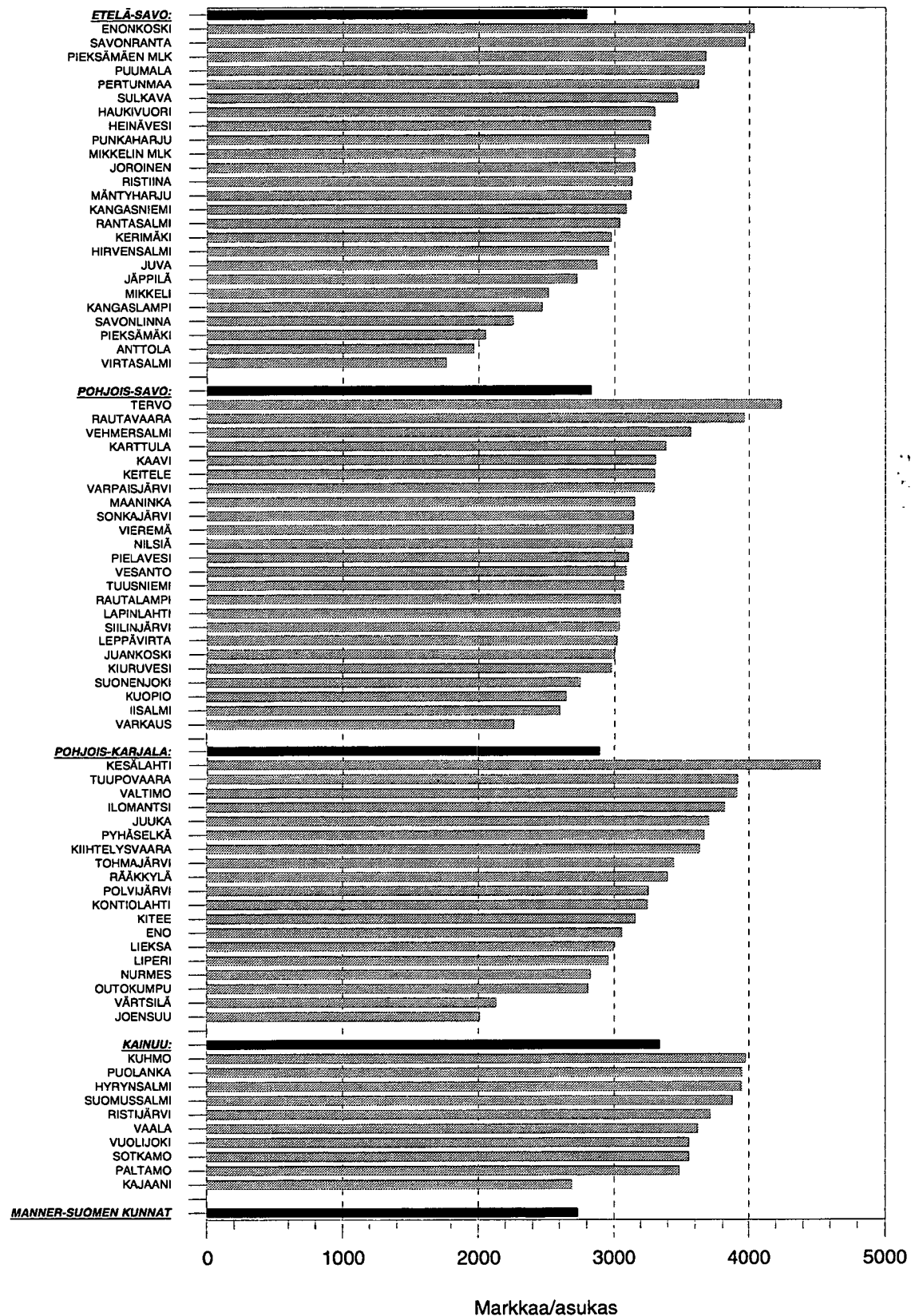
Väestön koulutusaste kunnittain 1998

Lähde: TK/Koulutustilastot

Kuva 78. Väestön koulutusaste kunnittain 1998.

Peruskoulun nettokustannukset kunnittain 1998

Lähde: TK/Väestötillastot

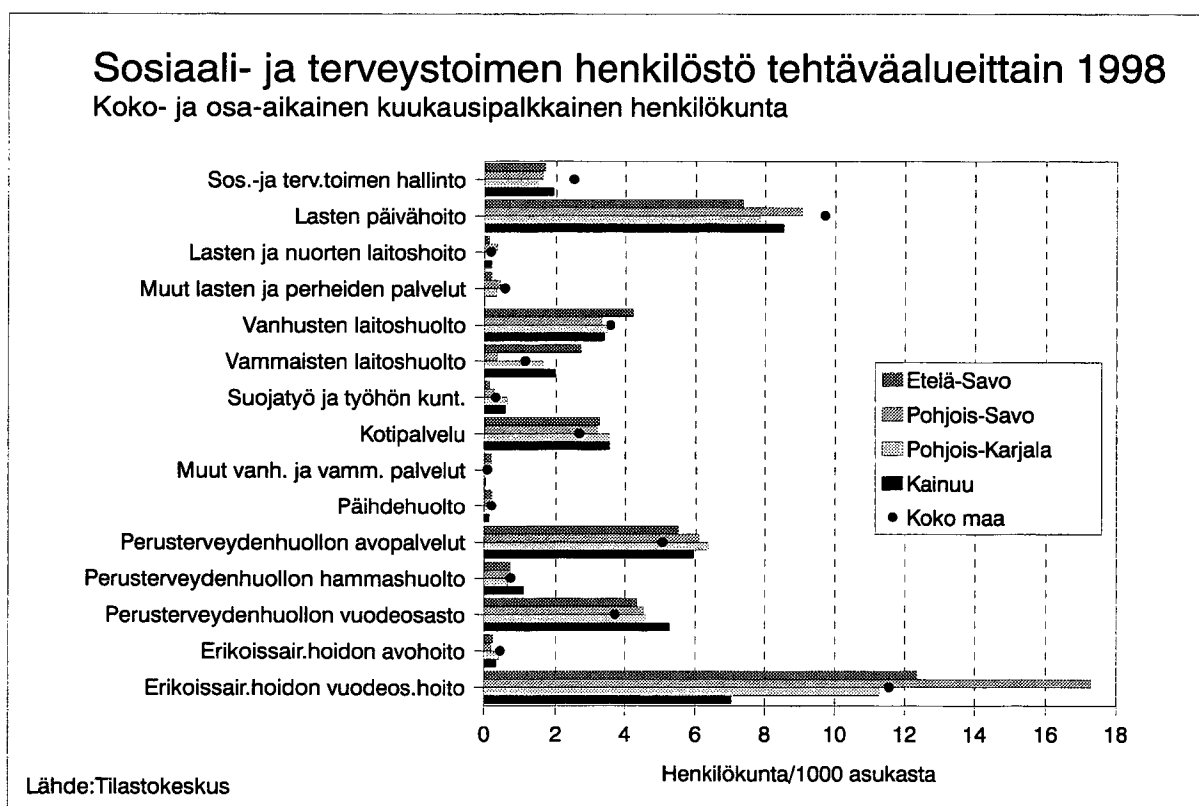
Kuva 79. Peruskoulun nettokustannukset kunnittain 1998.

TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT

Valtaosa sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöstä työskenteli erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla vuonna 1998. Toiseksi työllistävin sektori oli lasten päivähoito. Poikkeuksen tästä muodostaa Kainuu, jossa lasten päivähoito oli työllistävin sektori.

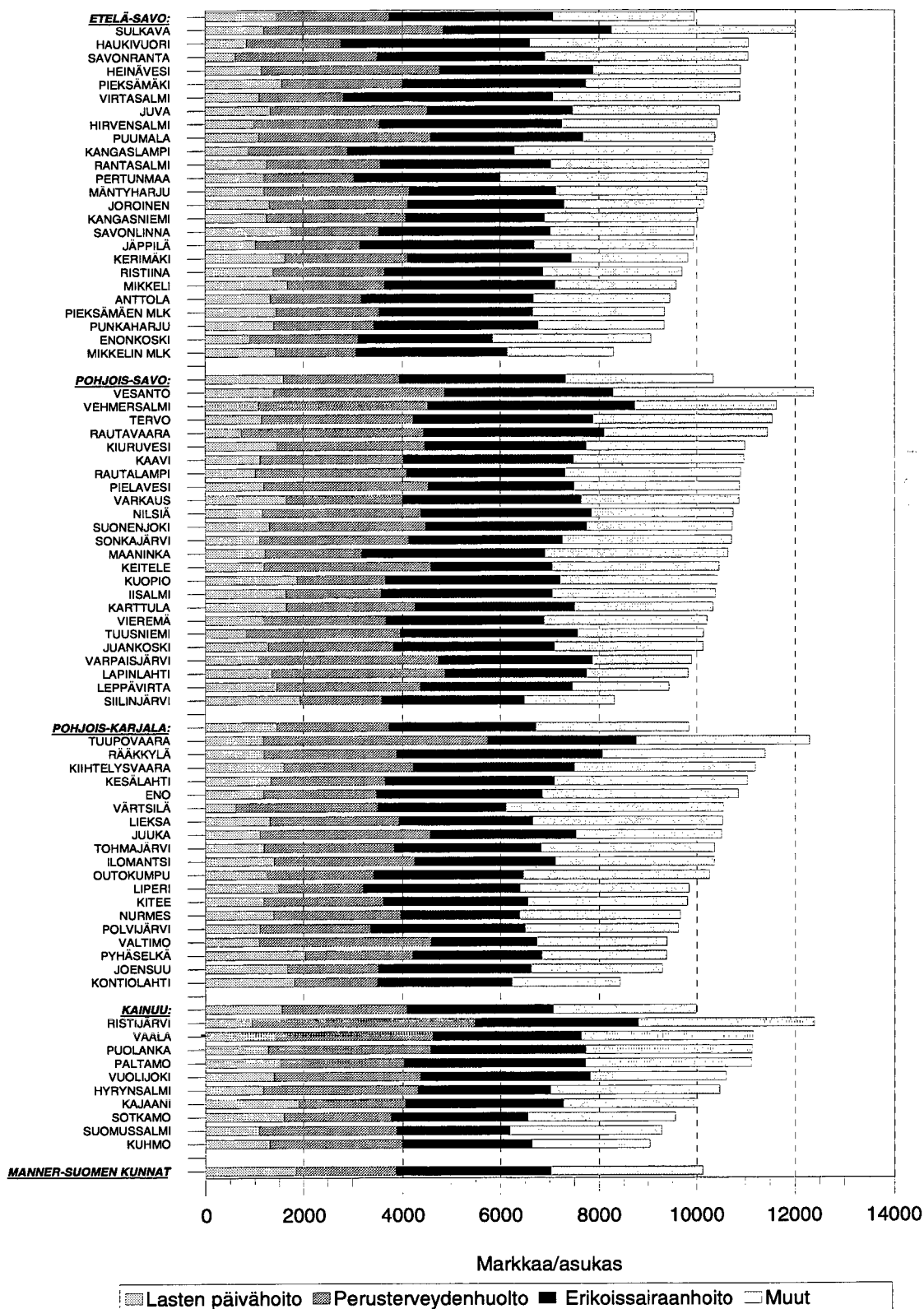
Sosiaali- ja terveystoimen kustannukset koostuvat mm. lasten päivähoito-, perusterveydenhuolto- ja erikoissairaanhoidomenoista. Vuonna 1998 sosiaali- ja terveystoimen kokonaismenot olivat Vesannon, Tuupovaaran ja Ristijärven kunnissa suhteellisesti suurimmat, yli 12 000 mk/asukas. Pienimmät kustannukset olivat Mikkelin maalaiskunnassa ja Siilinjärvellä. Erikoissairaanhoidon nettokustannukset olivat Itä-Suomen suurimmat Virtasalmella, Vehmersalmella ja Rääkkylässä, yli 4 000 markkaa asukasta kohti. Valtimolla ne olivat pienimmät. Perusterveydenhuollon menot olivat Tuupovaaran ja Ristijärven kunnissa suurimmat, yli 4 500 mk/asukas. Siilinjärvellä, Mikkelin maalaiskunnassa ja Kontiolahdella vastaava suhde oli 1 430 mk/asukas.

Lasten päivähoiton kustannukset olivat suurimmillaan Pyhäselän kunnassa, yli 2 000 mk/asukas. Lasten päivähoiton käyttökustannukset alle kouluikäistä kohti olivat suurimmillaan Savonlinnassa. Värtsilässä, jossa alle 8 % lapsista oli kunnallisessa päivähoitossa, nämä kulut jäivät Itä-Suomen kuntien alhaisimmiksi. *Verrattaessa kuntien lukuja toisiinkuntiin ja keskiarvioihin tulee se tehdä tietyllä varauksella, sillä kuntien tapa tuottaa palveluja eroaa toisistaan.*

Kuva 80. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö tehtäväalueittain 1998.

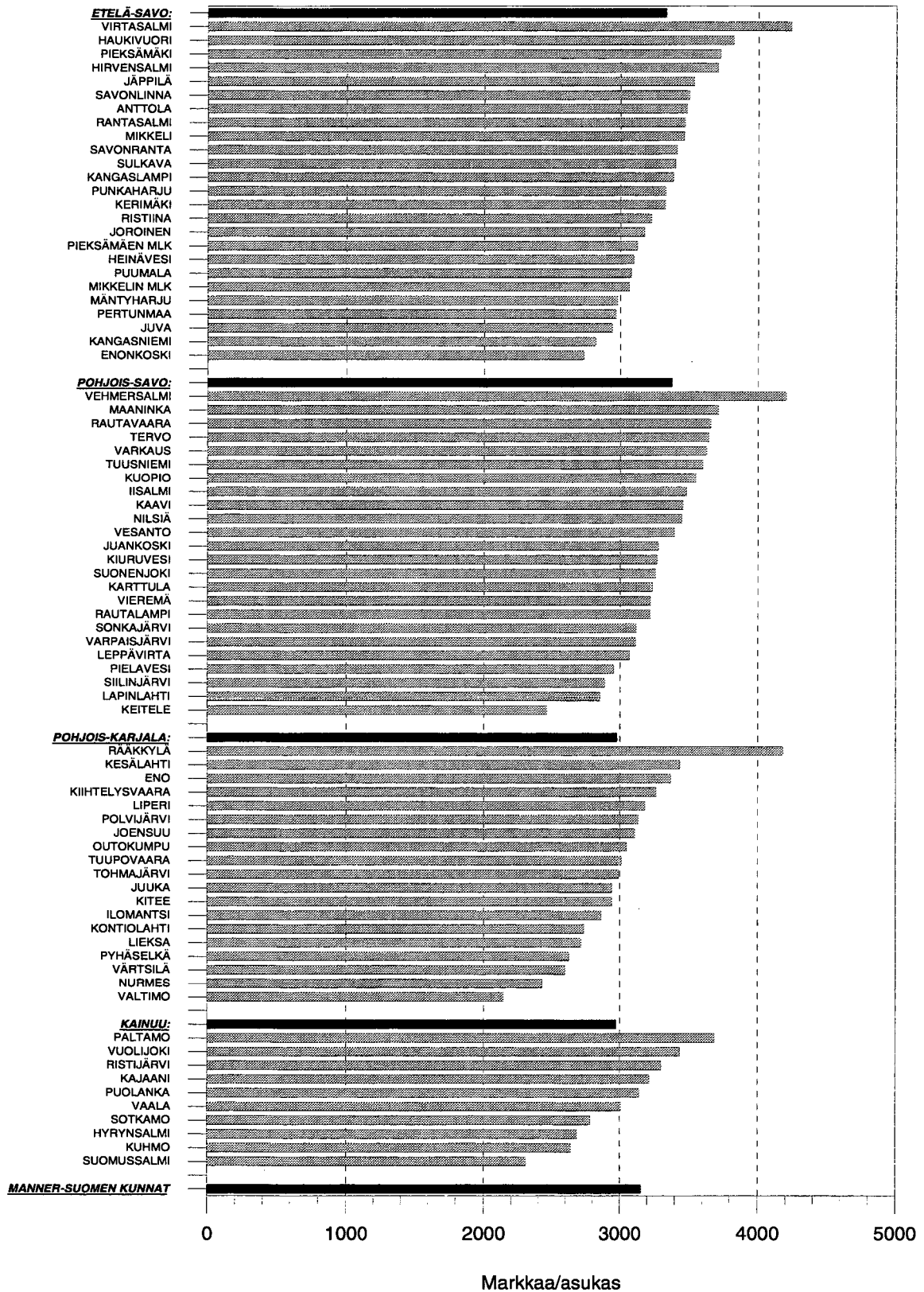
Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1998

Lähde: TK/Julkinen talous

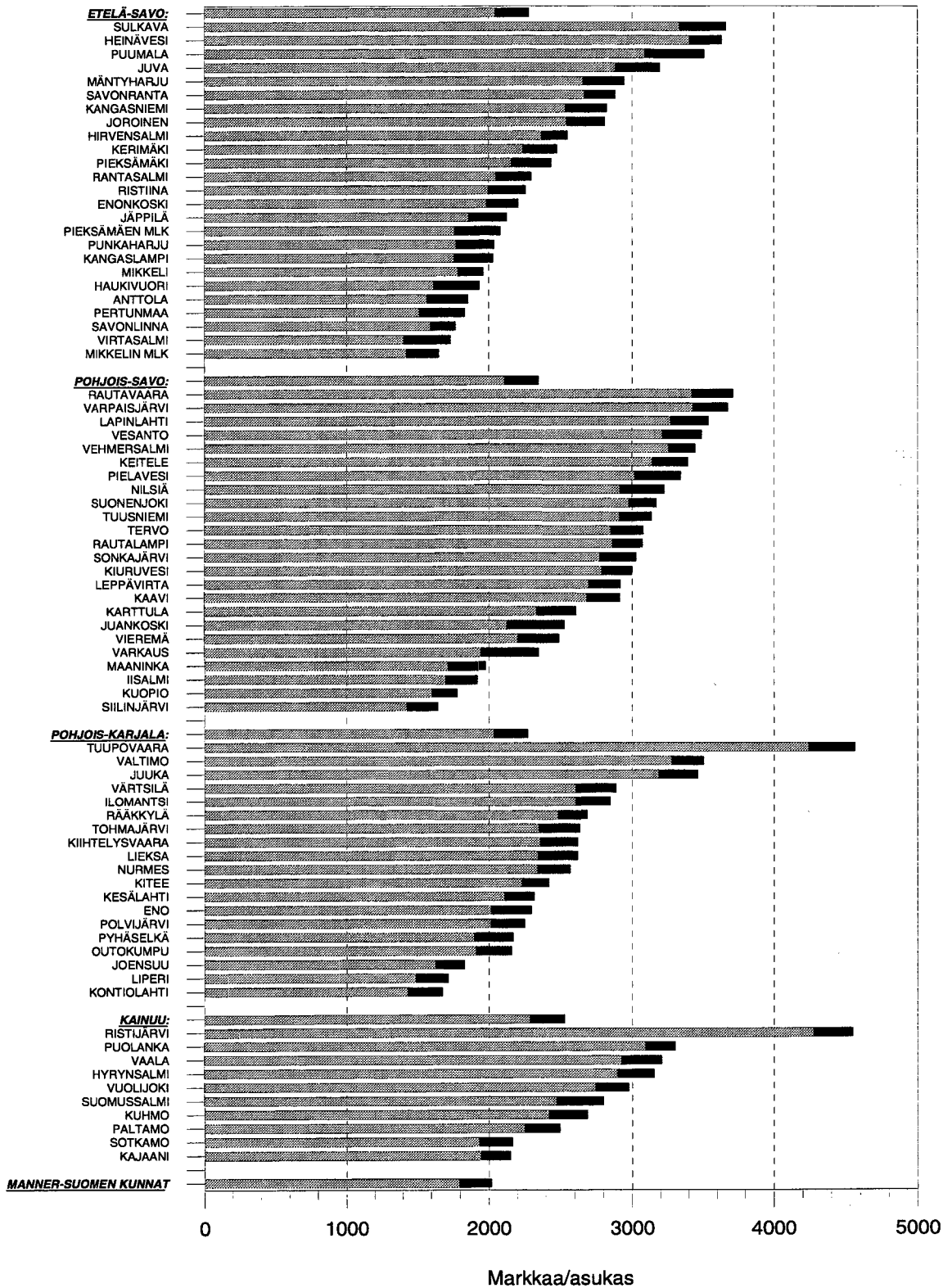
Kuva 81. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1998.

Erikoissairaanhoidon nettokustannukset kunnittain 1998

Kuva 82. Erikoissairaanhoidon nettokustannukset kunnittain 1998.

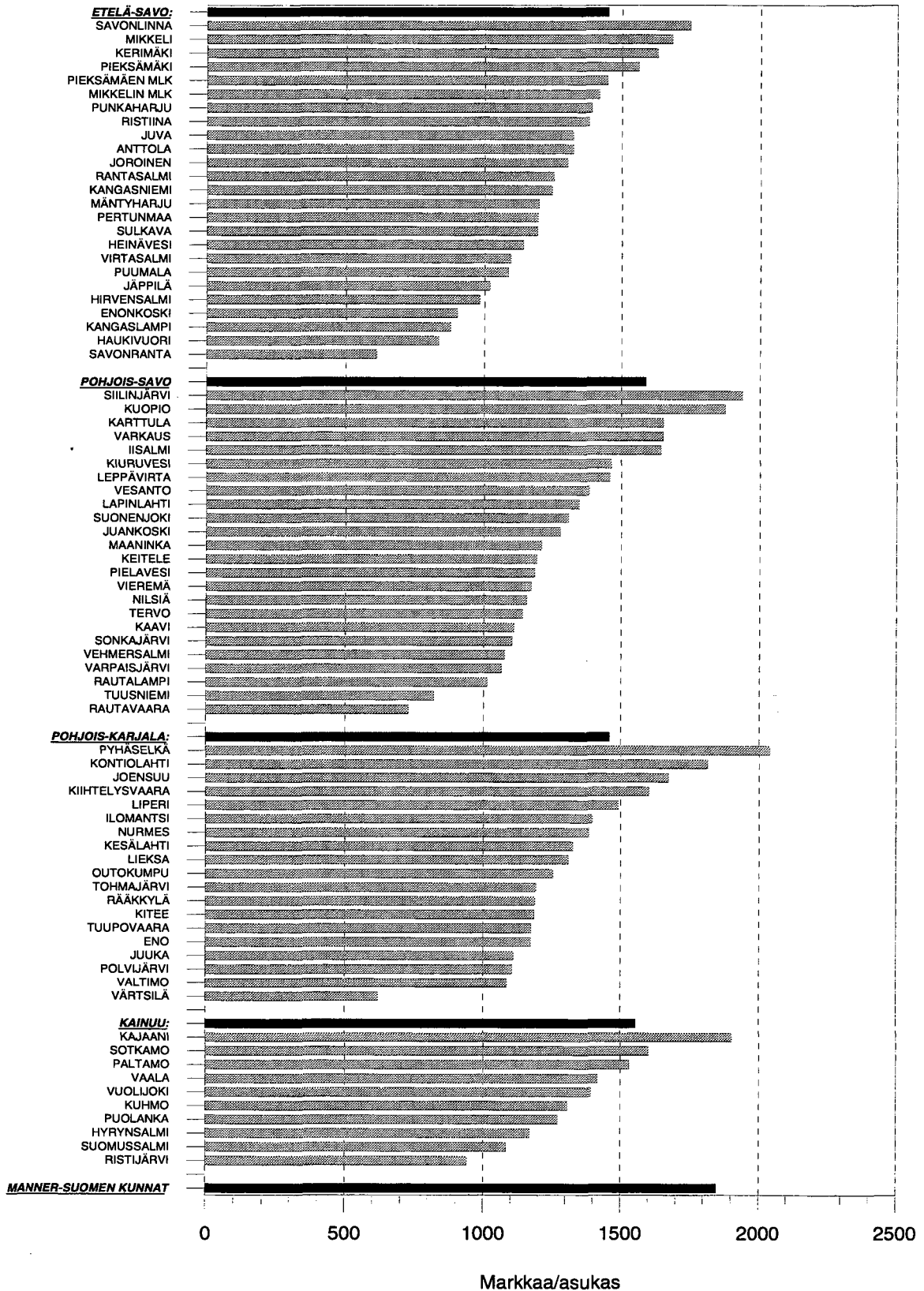
Perusterveydenhuollon nettokustannukset kunnittain 1998

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 83. Perusterveydenhuollon nettokustannukset kunnittain 1998.

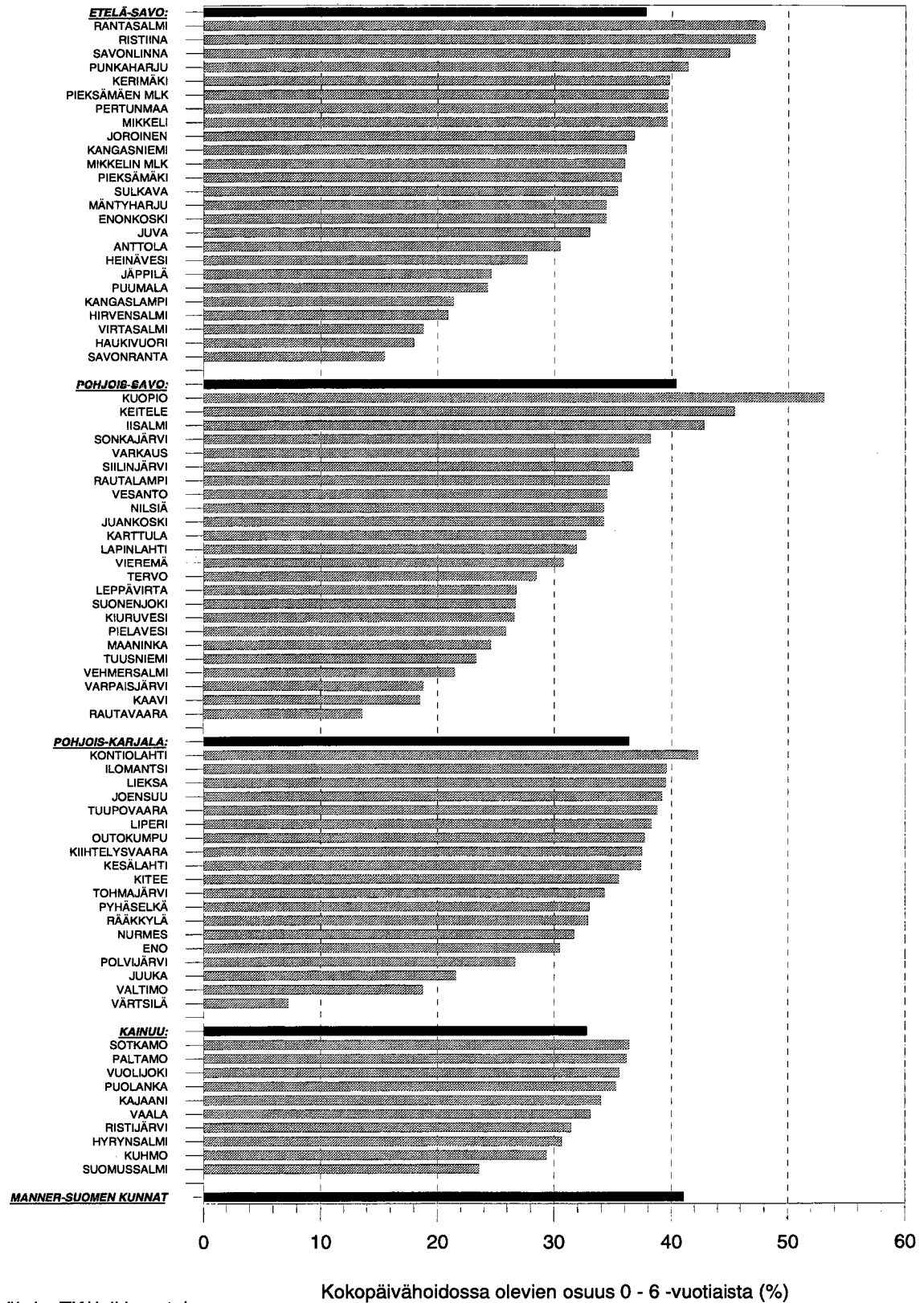
Lasten päivähoidon nettokustannukset kunnittain 1998

Lähde: TK/Julkinen talous

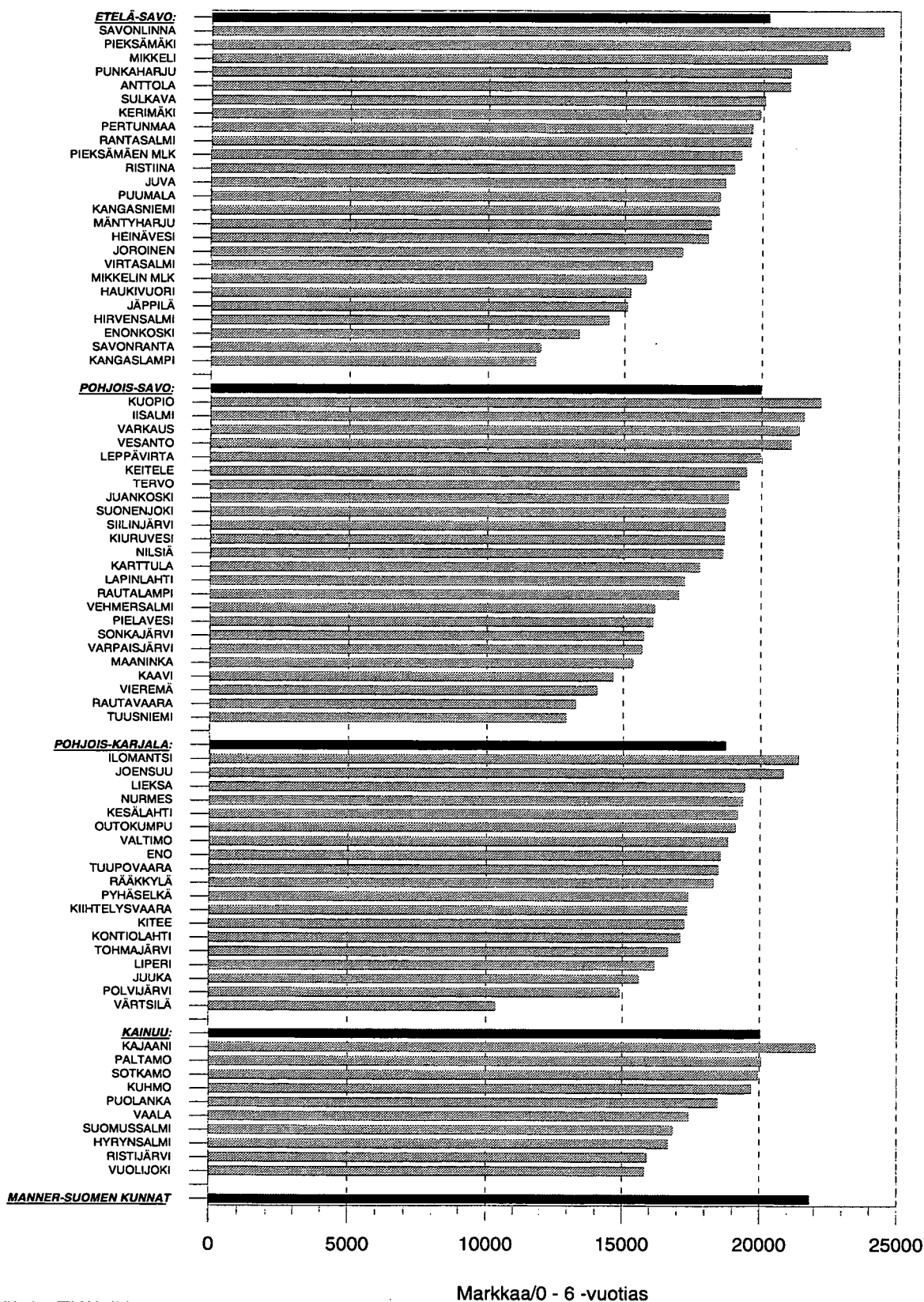
Kuva 84. Lasten päivähoidon nettokustannukset kunnittain 1998.

Kunnallinen lasten päivähoido kunnittain 1998

Kuva 85. Kunnallinen lasten päivähoido kunnittain 1998.

Lasten päivähoidon käyttökustannukset kunnittain 1998

Kuva 86. Lasten päivähoidon käyttökustannukset kunnittain 1998.

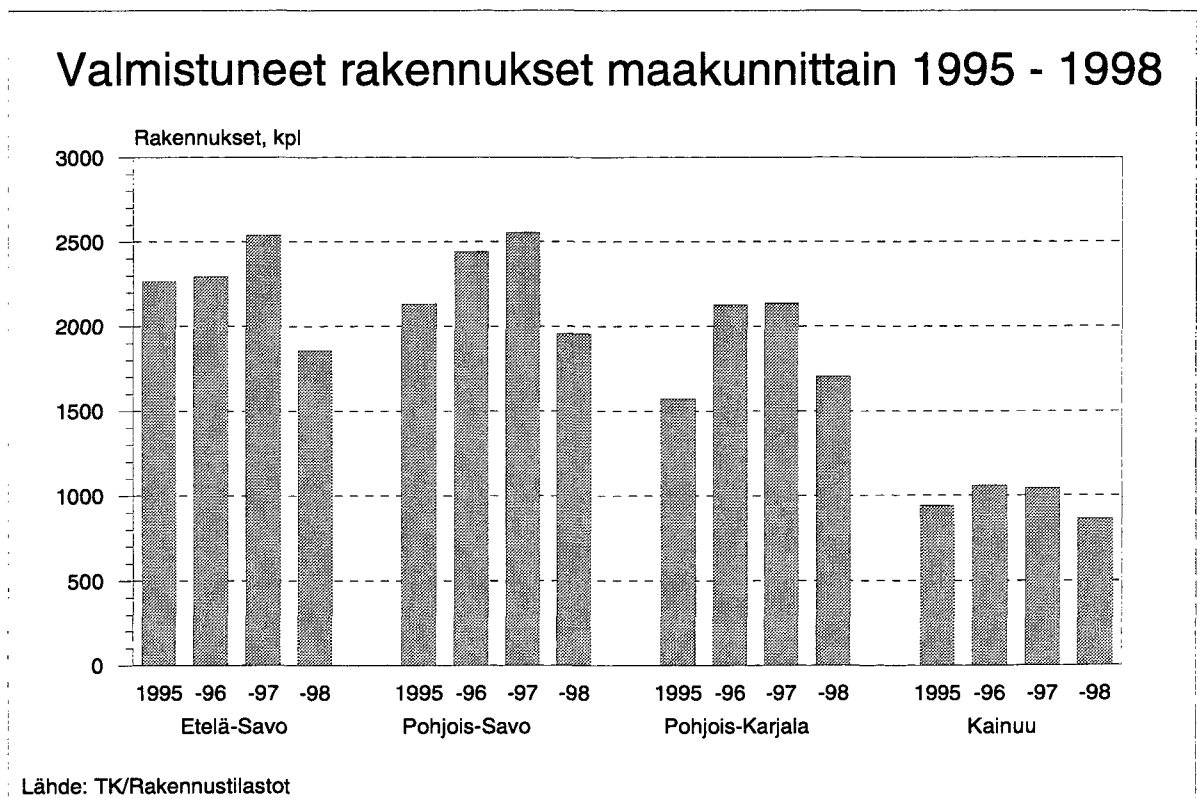
RAKENTAMINEN JA ASUMINEN

Vuonna 1998 rakennustuotanto laski kaikissa Itä-Suomen maakunnissa. Määrällisesti eniten rakennuksia valmistui Pohjois-Savossa, yli 1 950 kpl ja vähiten Kainuussa, alle 900 kpl. Asukaslukuun suhteutettuna rakentaminen oli vilkkainta Hirvensalmella. Rakennuskanta on vanhinta Savonrannan kunnassa, jossa rakennusten keskimääräinen valmistumisvuosi on 1959. Vastaavasti nuorin rakennuskanta on Siilinjärvellä.

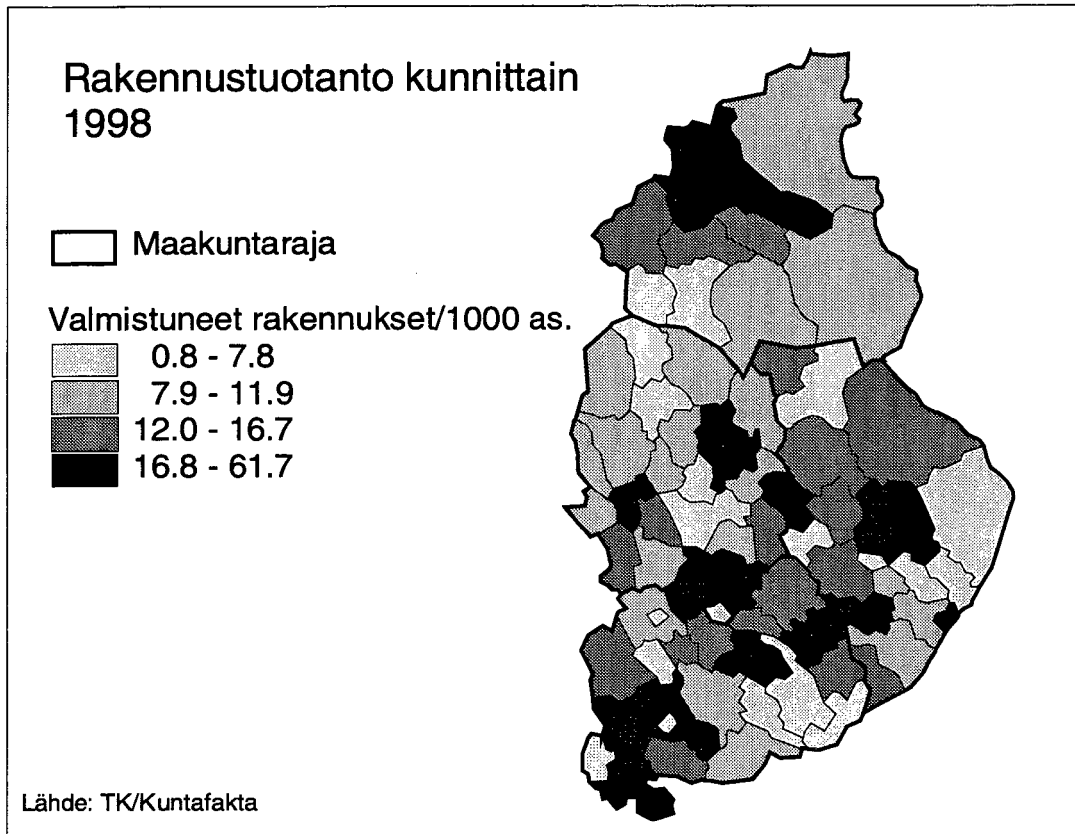
Asuntotuotanto on laskenut 1990-luvun alusta lähtien ja näyttää kääntyvän nousuun vuodesta 1996. Kunnittain tarkasteltuna asuntoja tuotettiin vuonna 1998 suhteellisesti eniten Haukivuorella ja Kontiolahdella.

Asuntojen hinnat saavuttivat huippunsa vuonna 1989. Tämän jälkeen hinnat laskivat vuoteen 1993. Vuodesta 1995 asuntojen neliöhinnat ovat jälleen nousseet tasaisesti. Itä-Suomessa asuntojen neliöhinnat ovat matalammat kuin koko maassa keskimäärin. Kalleimmat neliöhinnat asunnoista maksettiin vuonna 1998 Kuopiossa. Halvimmat asunnot olivat Vuolijoella. Usean kunnan alueella asuntokauppoja tehtiin vähemmän kuin viisi, joten hintatietoa näiden kuntien osalta ei voida julkistaa.

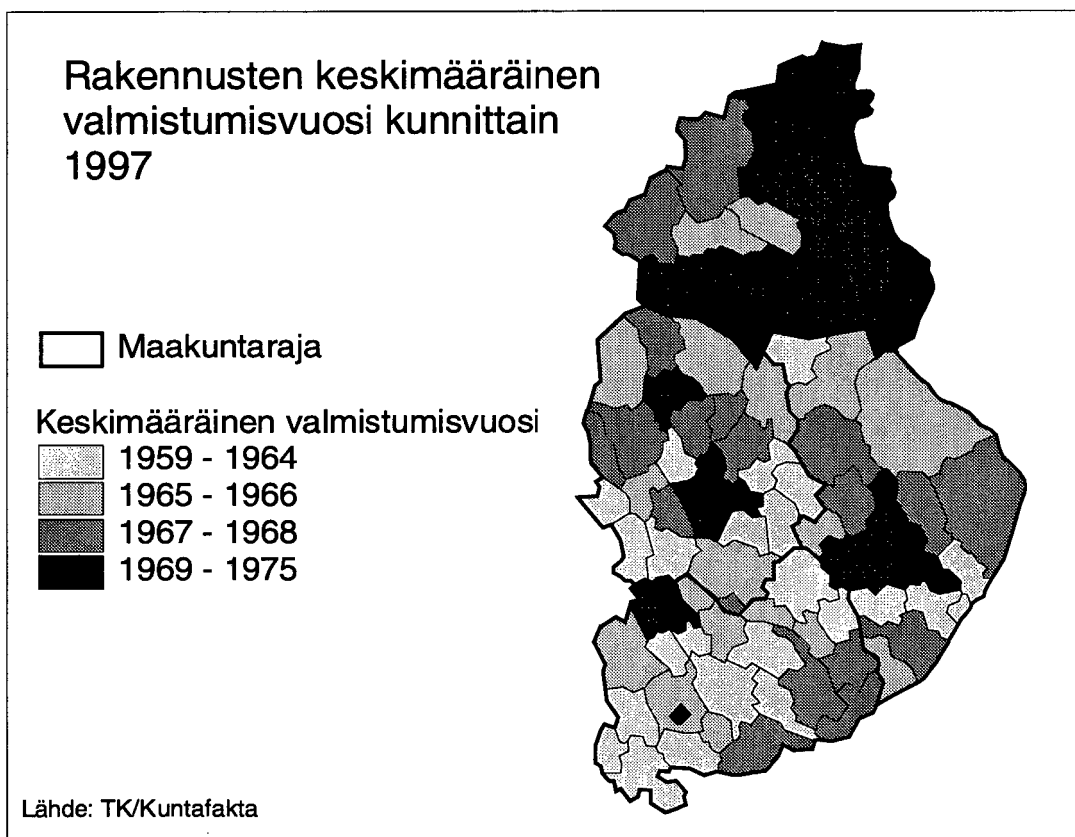
Asuntokuntien keskikoko oli vuonna 1997 suurin (2.7 henkilöä) Siilinjärvellä, Pyhäselässä, Pieksämäen maalaiskunnassa, Vieremällä ja Mikkelin maalaiskunnassa. Pienin keskikoko oli Joensuussa, Mikkelissä ja Pieksämäellä, jossa ahtaasti asuvien asuntokuntien osuus pienin. Ahtaimmin asuivat Rautavaaran ja Kiihtelysvaaran asuntokunnat. Tilastoissa on käytetty normin 3 mukaisia tietoja, jonka mukaan asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiö lasketaan huone-lukuun.

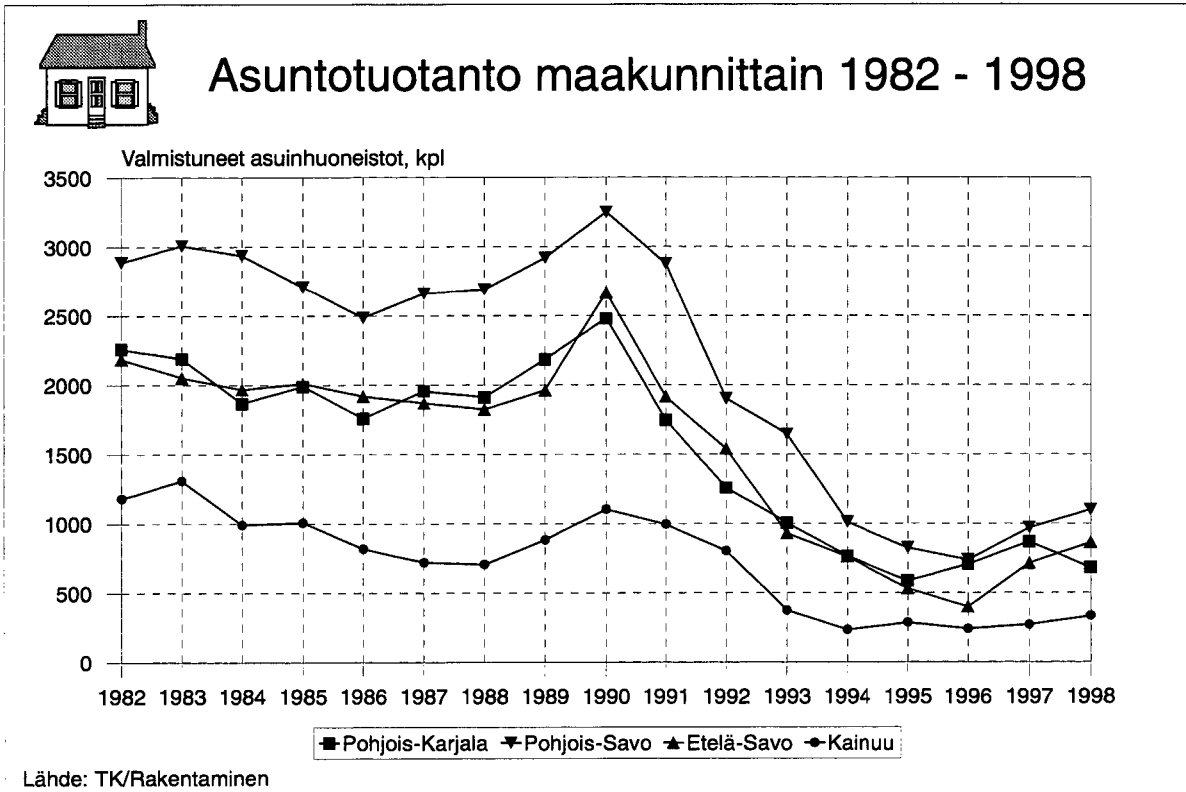
Kuva 87. Valmistuneet rakennukset maakunnittain 1995 – 1998.

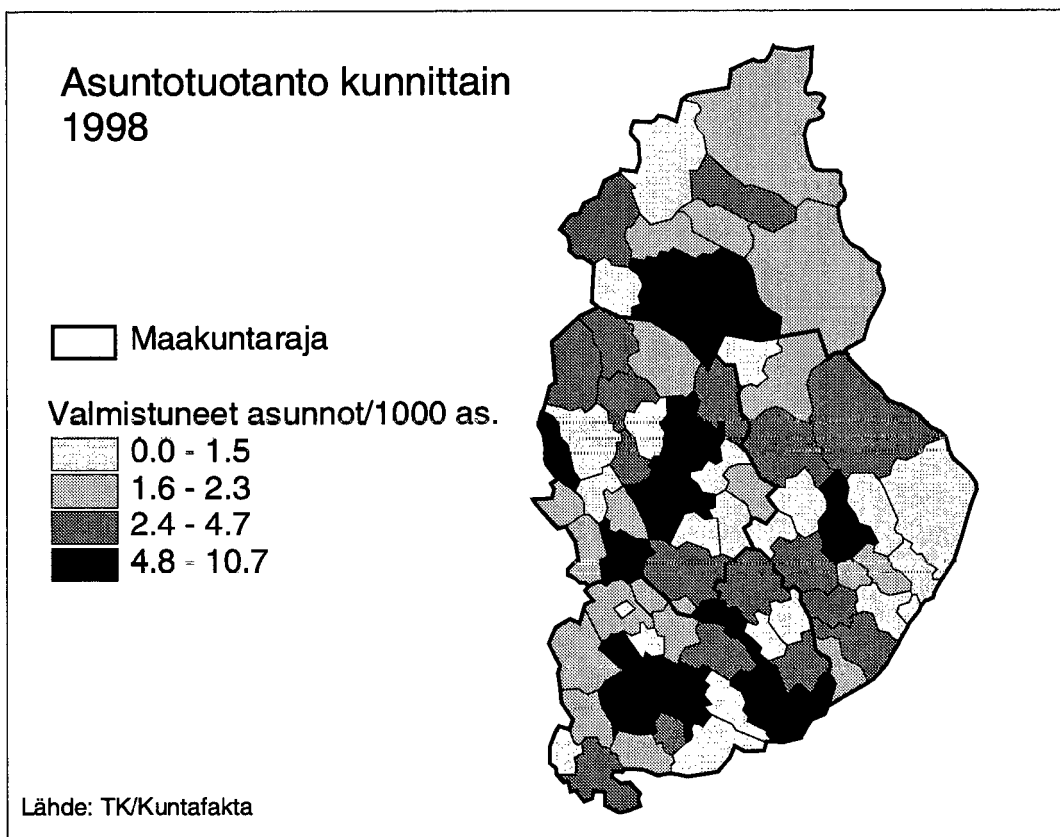
Kuva 88. Rakennustuotanto kunnittain 1998.

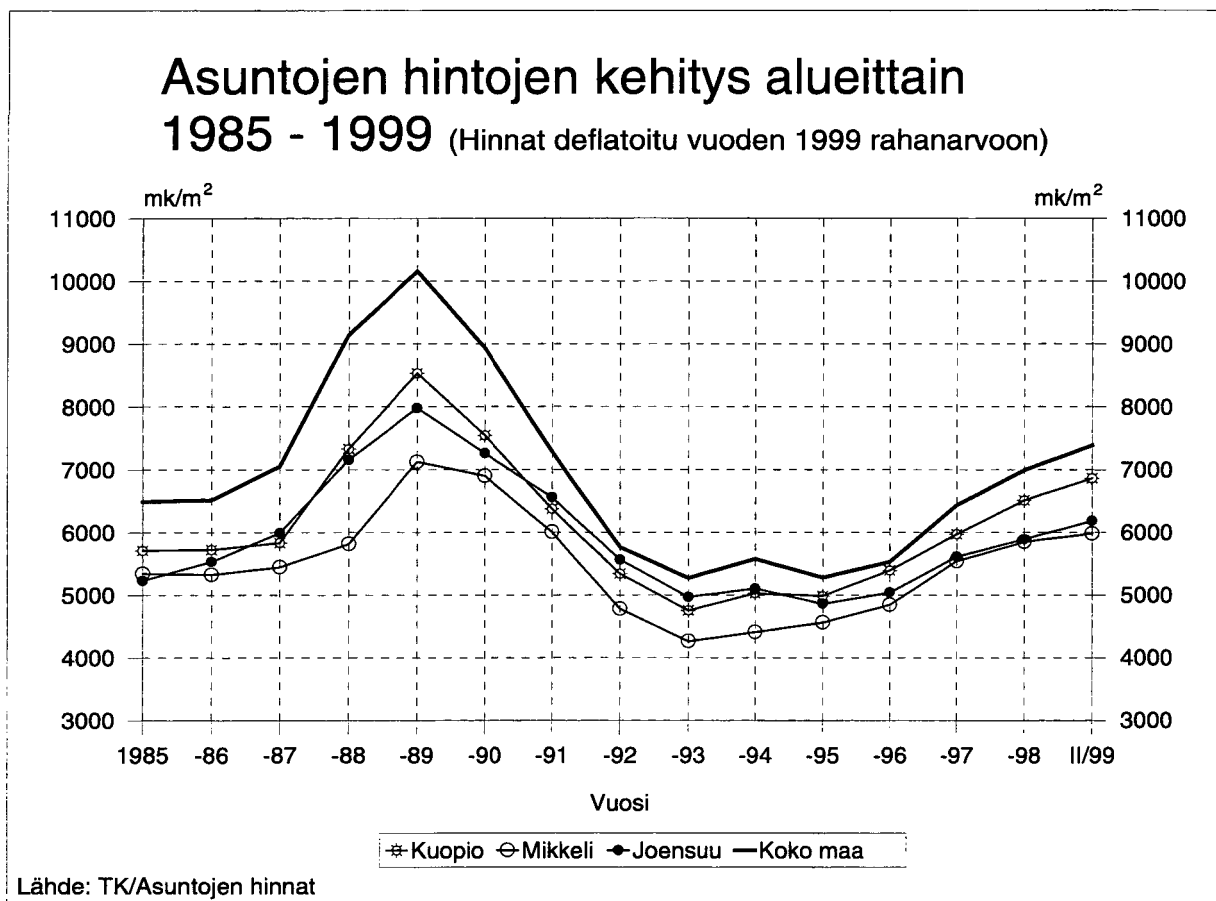
Kuva 89. Rakennusten keskimääräinen valmistumisvuosi kunnittain 1997.

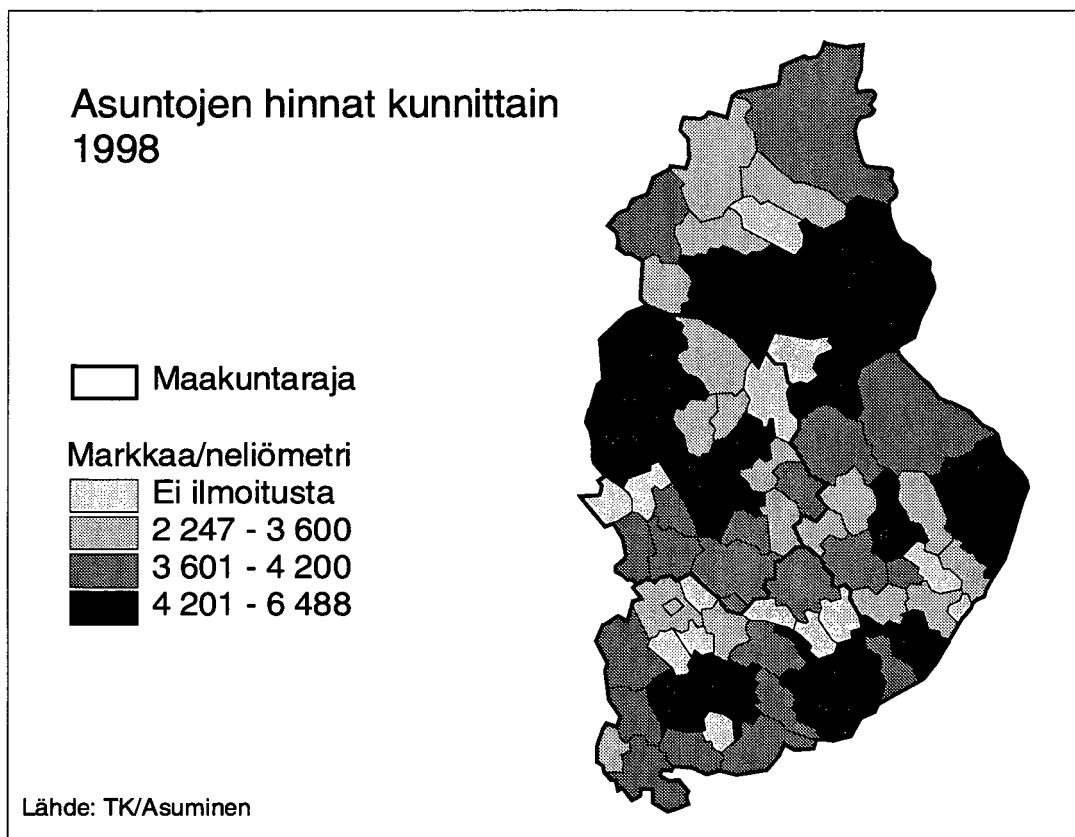
Kuva 90. Asuntotuotanto maakunnittain 1982 - 1998.

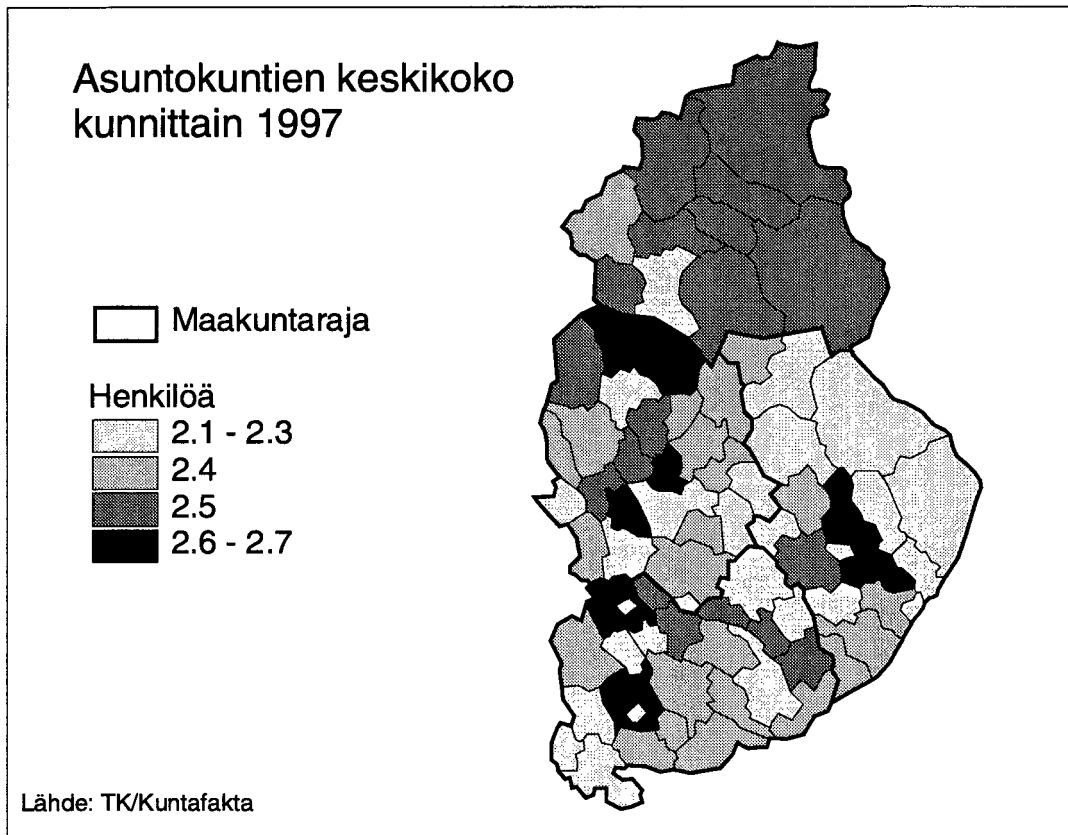
Kuva 91. Asuntotuotanto kunnittain 1998.

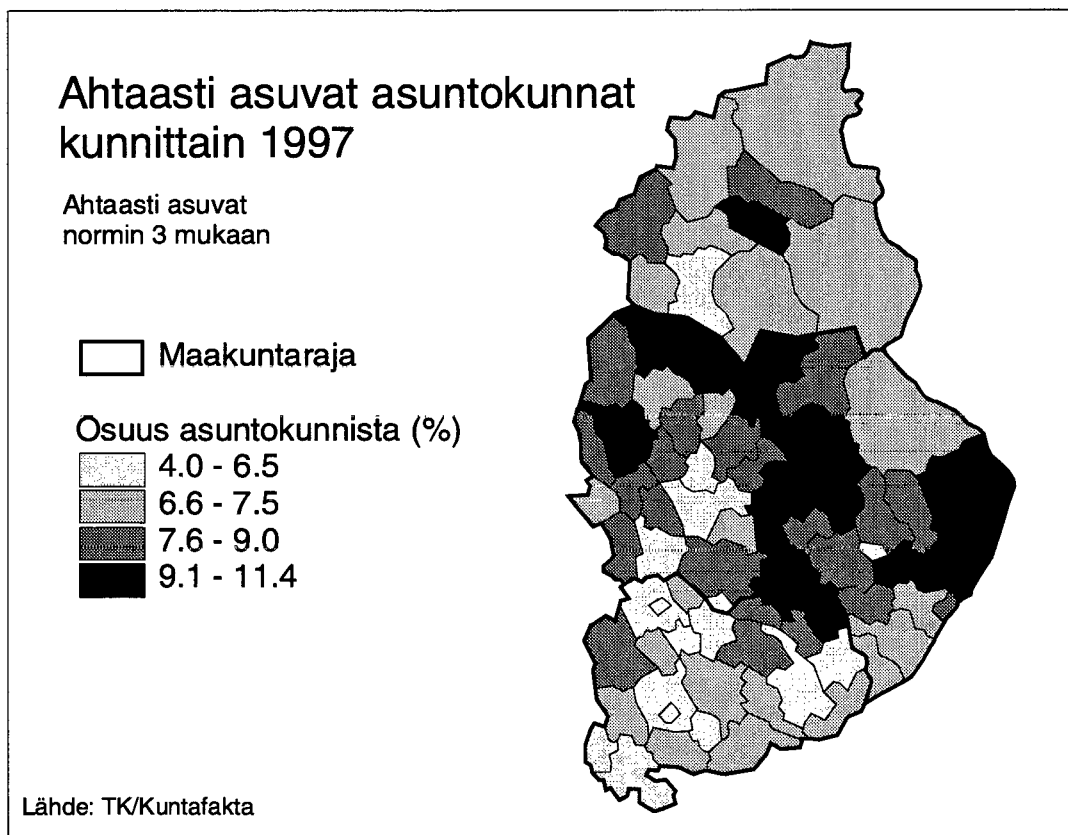
Kuva 92. Asuntojen hintojen kehitys alueittain 1985 - 1999.

Kuva 93. Asuntojen hinnat kunnittain 1998.

Kuva 94. Asuntokuntien keskipaino kunnittain 1997.

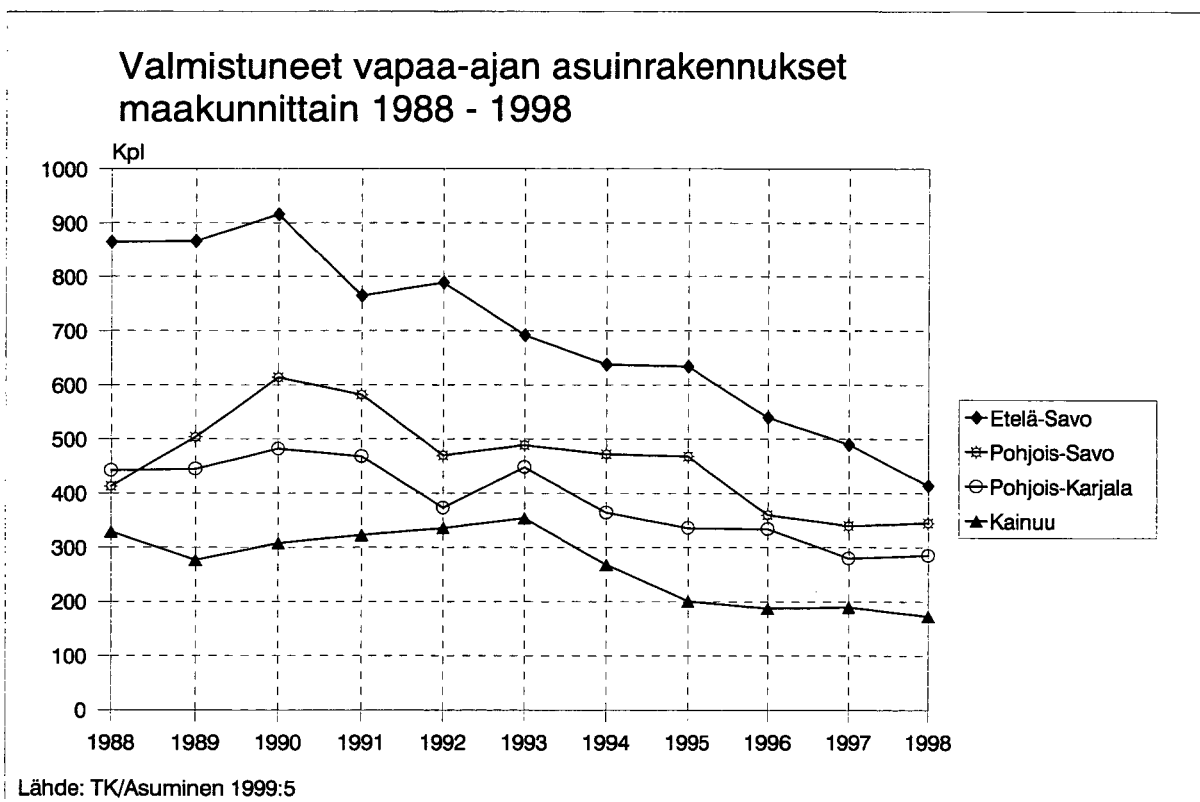

Kuva 95. Ahtaasti asuvat asuntokunnat kunnittain 1997.

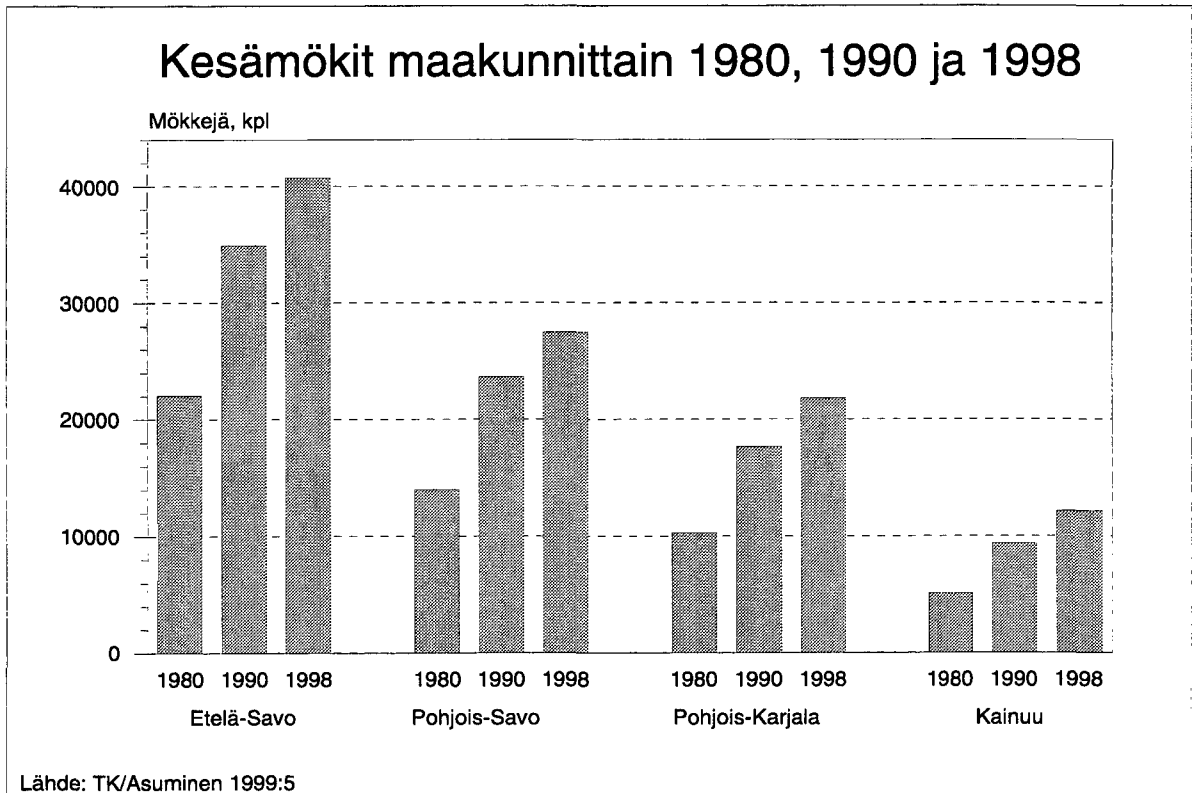
Vapaa-ajan asuinrakennukset

Vuonna 1990 valmistui koko maassa 8 764 vapaa-ajan asuinrakennusta ja kahdeksan vuotta myöhemmin niitä valmistui enää 4 977 kpl. Viimeisen kymmenen vuoden aikana vuosi 1990 oli vilkkain rakentamisvuosi myös Itä-Suomessa. Vuonna 1998 Etelä-Savossa ja Kainuussa vapaa-ajan rakentaminen väheni edelliseen vuoteen verrattuna.

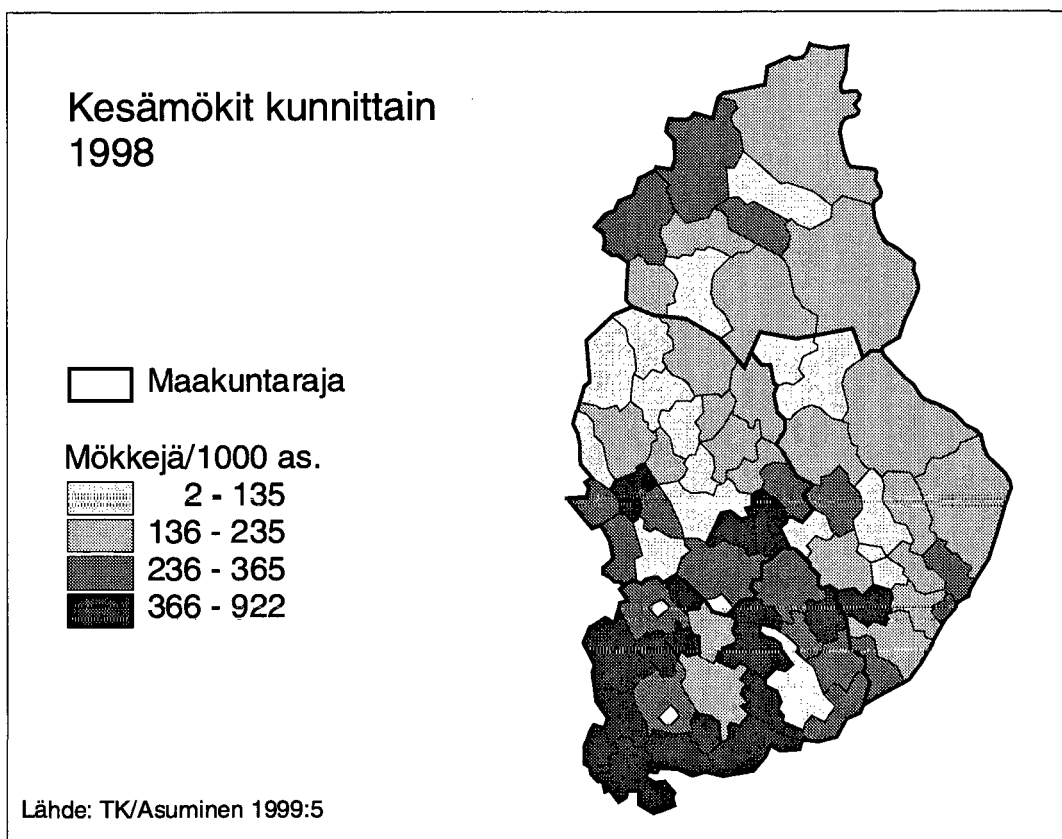
Vuonna 1998 Itä-Suomessa oli yhteensä 102 216 kesämökkiä, joista Etelä-Savossa sijaitsi 40 % ja Pohjois-Savossa 27 %. Asukasluukuun suhteutettuna kesämökkejä oli Itä-Suomessa eniten Hirvensalmella ja Puumalassa. Pieksämäellä tämä suhde oli pienin.

Kuva 96. Valmistuneet vapaa-ajan asuinrakennukset maakunnittain 1988 – 1998.

Kuva 97. Kesämökkit maakunnittain 1980, 1990 ja 1998.

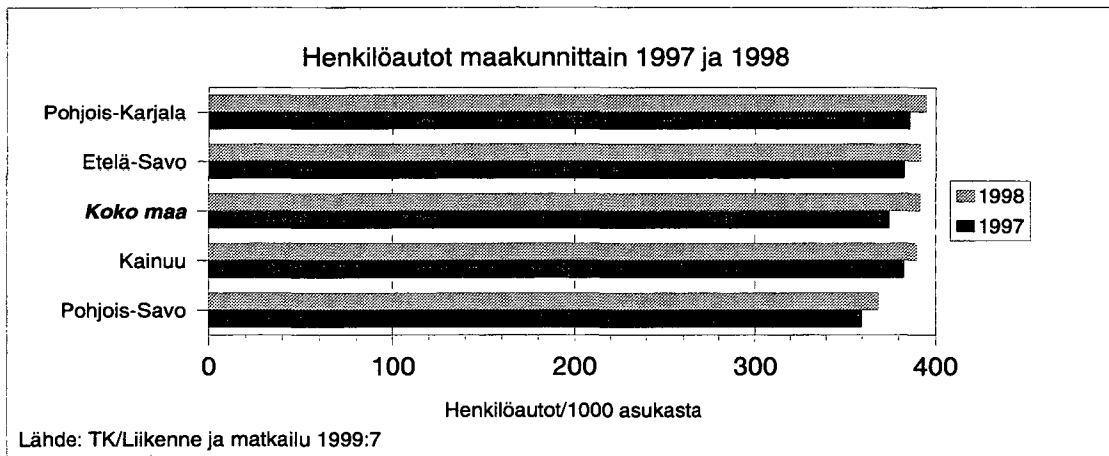

Kuva 98. Kesämökkit kunnittain 1998.

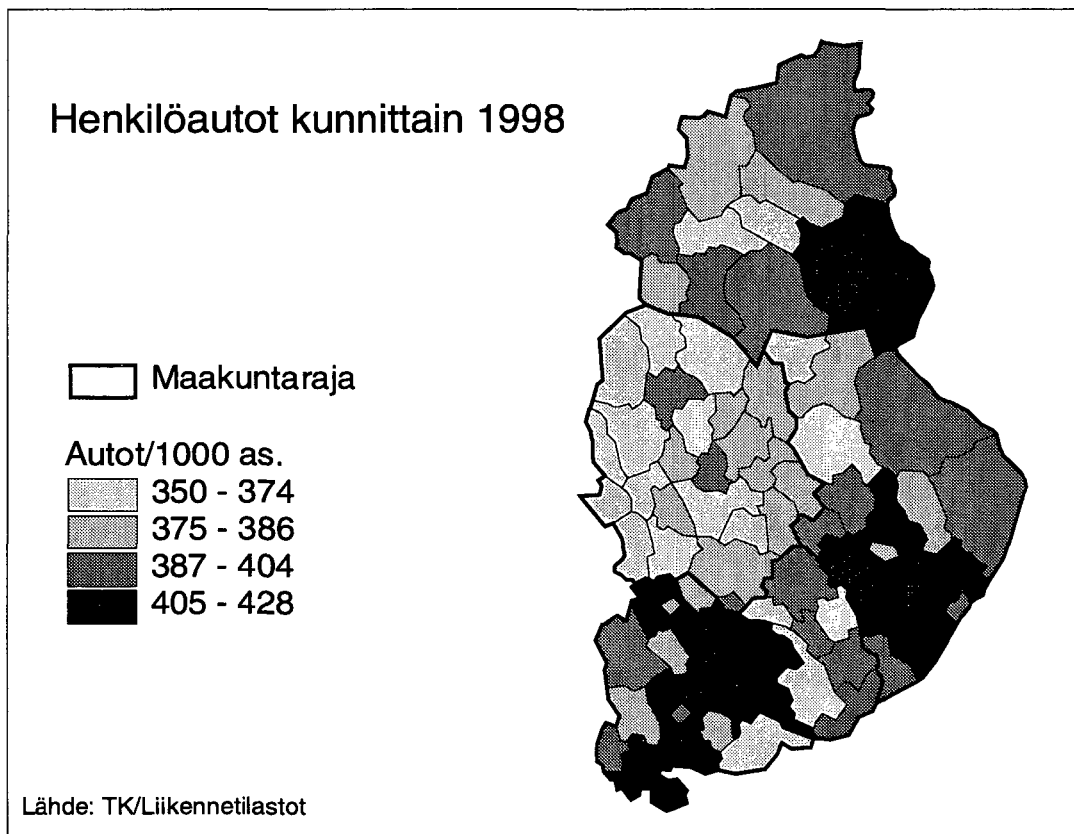
LIIKENNE JA MATKAILU

Suomessa oli vuonna 1998 keskimäärin 395 henkilöautoa tuhatta asukasta kohti. Itä-Suomen autoistunein maakunta oli Pohjois-Karjala, jossa oli 392 henkilöautoa tuhatta asukasta kohti. Kunnittain tarkasteltuna suhteellisesti eniten henkilöautoja oli Mikkelin maalaiskunnassa ja vähiten Kiuruvedellä.

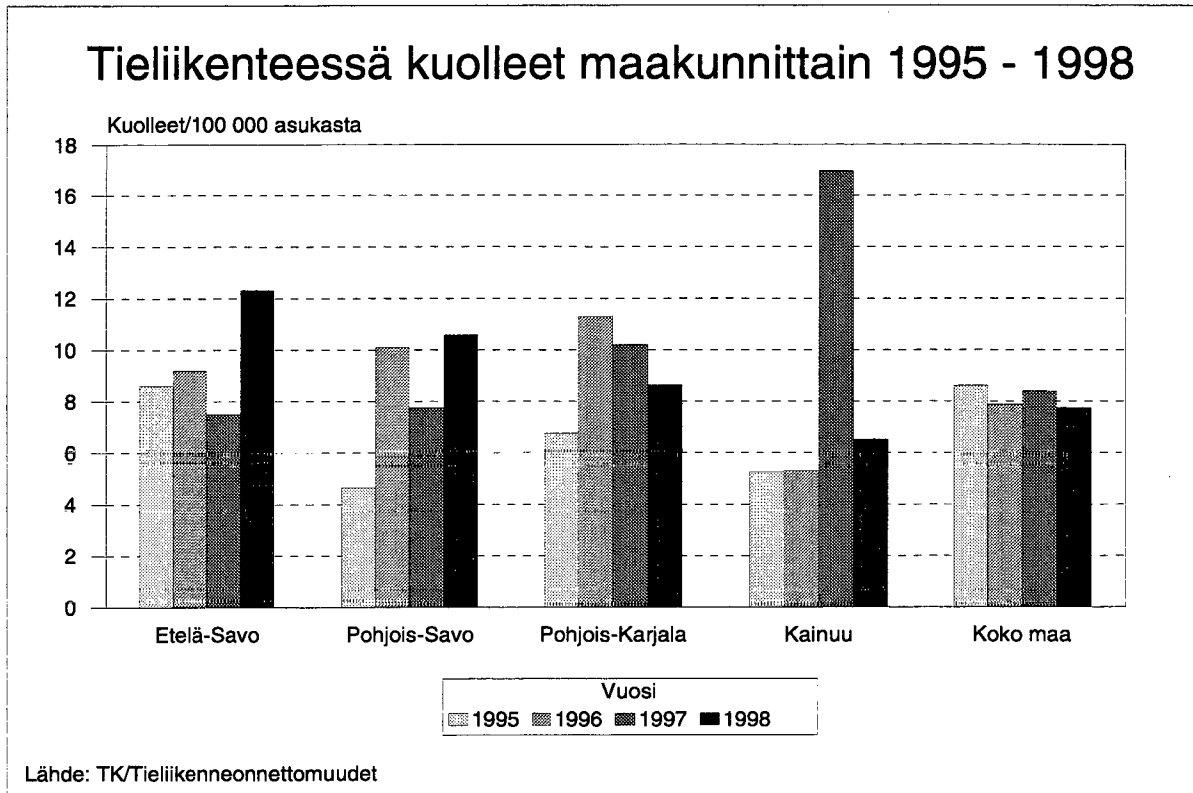
Koko maan tieliikenteessä kuoli 400 ihmistä vuonna 1998. Se oli hieman vähemmän kuin vuotta aiemmin. Itä-Suomen maakunnista Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa tieliikenteessä kuolleiden määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna. Pohjois- ja Etelä-Savossa kuolonuhrien määrä kasvoi.

Kuva 99. Henkilöautot maakunnittain 1997 ja 1998.

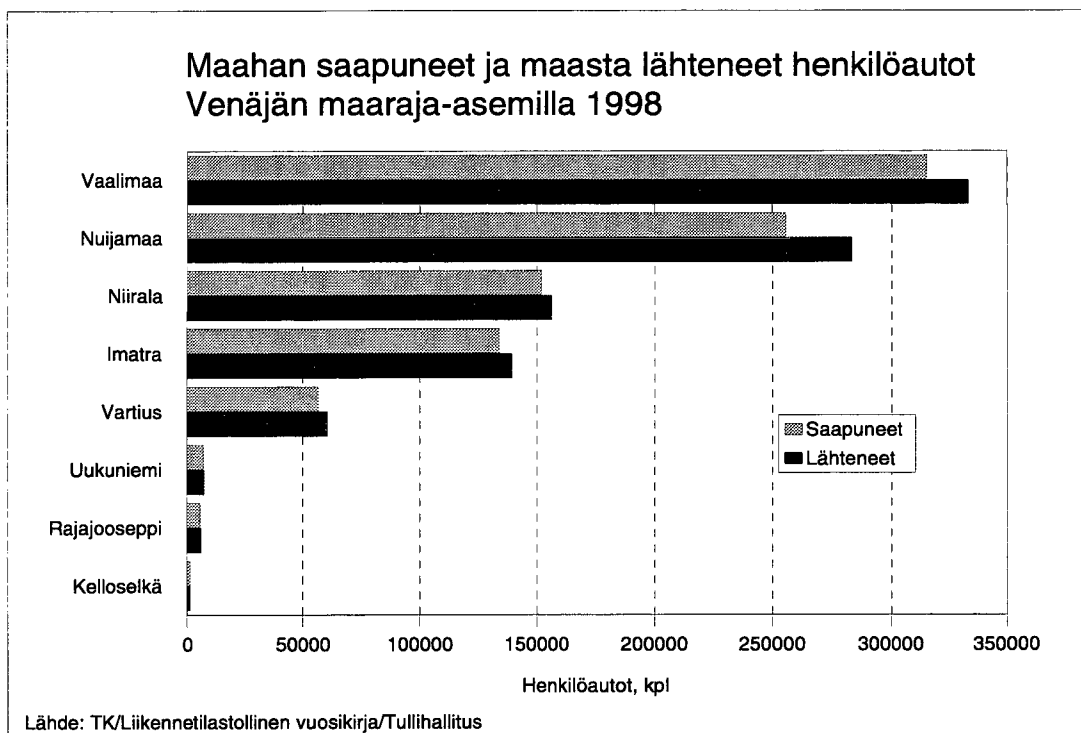

Kuva 100. Henkilöautot kunnittain 1998.

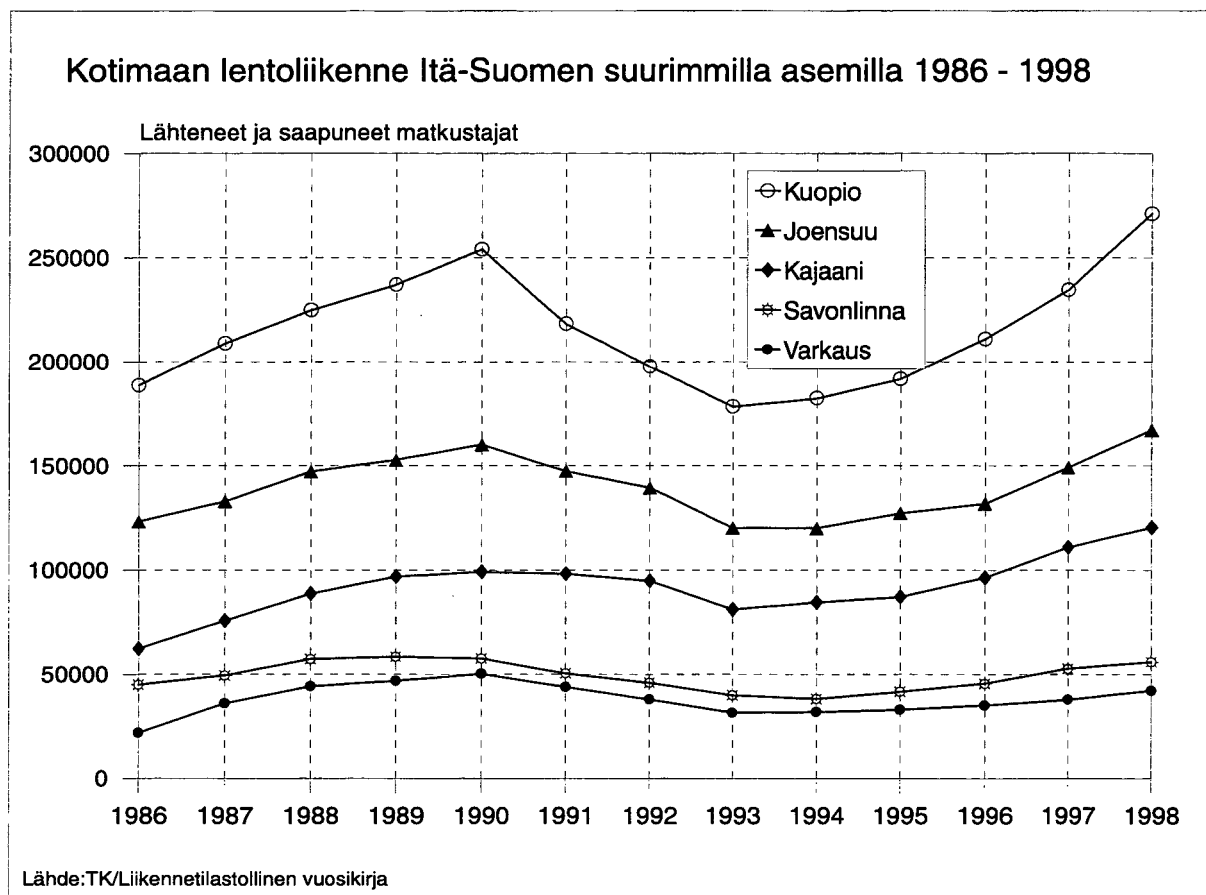
Kuva 101. Tieliikenteessä kuolleet maakunnittain 1995 - 1998.

Venäjän rajan vilkkain ylityspaikka on Vaalimaa. Vuonna 1998 rajan ylitti siellä vajaa 650 000 henkilöautoa. Seuraavaksi vilkkain paikka oli Nuijamaa, jossa saapuneita ja lähteneitä henkilöautoja oli yhteensä 539 000.

Kuva 102. Maahan saapuneet ja maasta lähteneet henkilöautot Venäjän maaraja-aseilla 1998.

Kotimaan lentoliikenne kääntyi nousuun 1990-luvun alun notkahduksen jälkeen vuonna 1994. Itä-Suomen suurin lentoasema on Kuopion asema, jossa saapuneita ja lähteneitä matkustajia oli vuonna 1998 yhteensä yli 270 000. Joensuun kentällä matkustajien yhteismäärä oli yli 167 000 ja Kajaanissa 120 500.

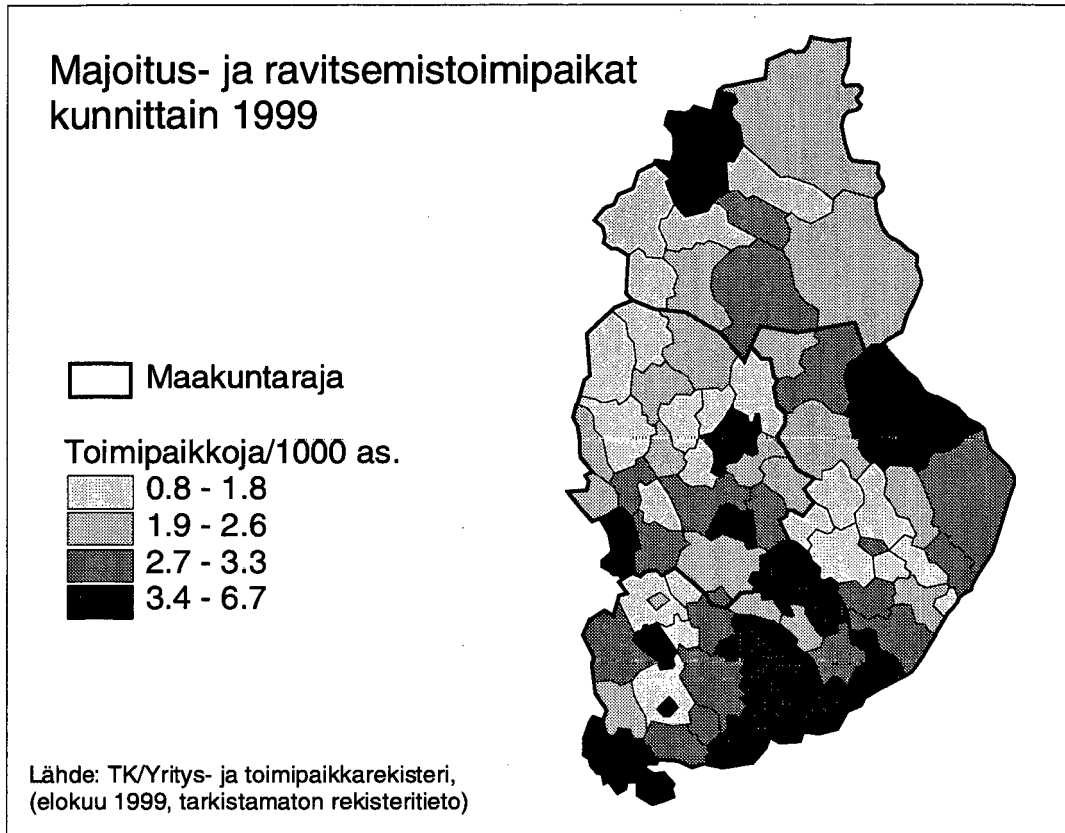
Kuva 103. Kotimaan lentoliikenne Itä-Suomen suurimmilla asemilla 1986 - 1998.

Majoitus- ja ravitsemuspalvelut

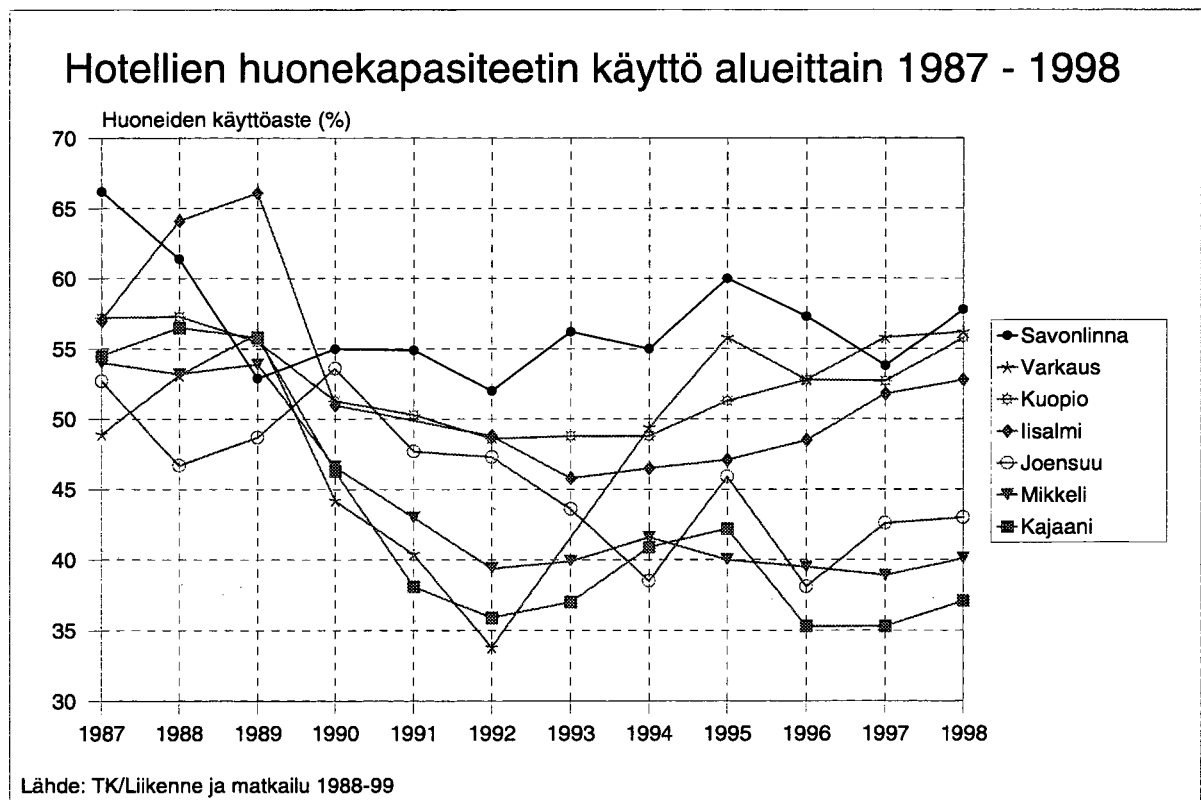
Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan majoitus- ja ravitsemistoimipaikkoja oli elokuussa 1999 asukaslukuun suhteutettuna eniten Puumalassa ja Rautalamilla. Suhteellisesti vähiten niitä oli Virtasalmen kunnassa.

Hotellien huonekapasiteetin käyttöaste oli vuonna 1998 kaikissa tarkasteltavissa kunnissa pienempi kuin tarkastelukauden alussa, vuonna 1987. Poikkeuksen tästä muodostaa Varkaus, jossa olikin tarkasteltavien kuntien toiseksi paras käyttöaste vuonna 1998. Paras käyttöaste oli Savonlinnassa, 57,8 %.

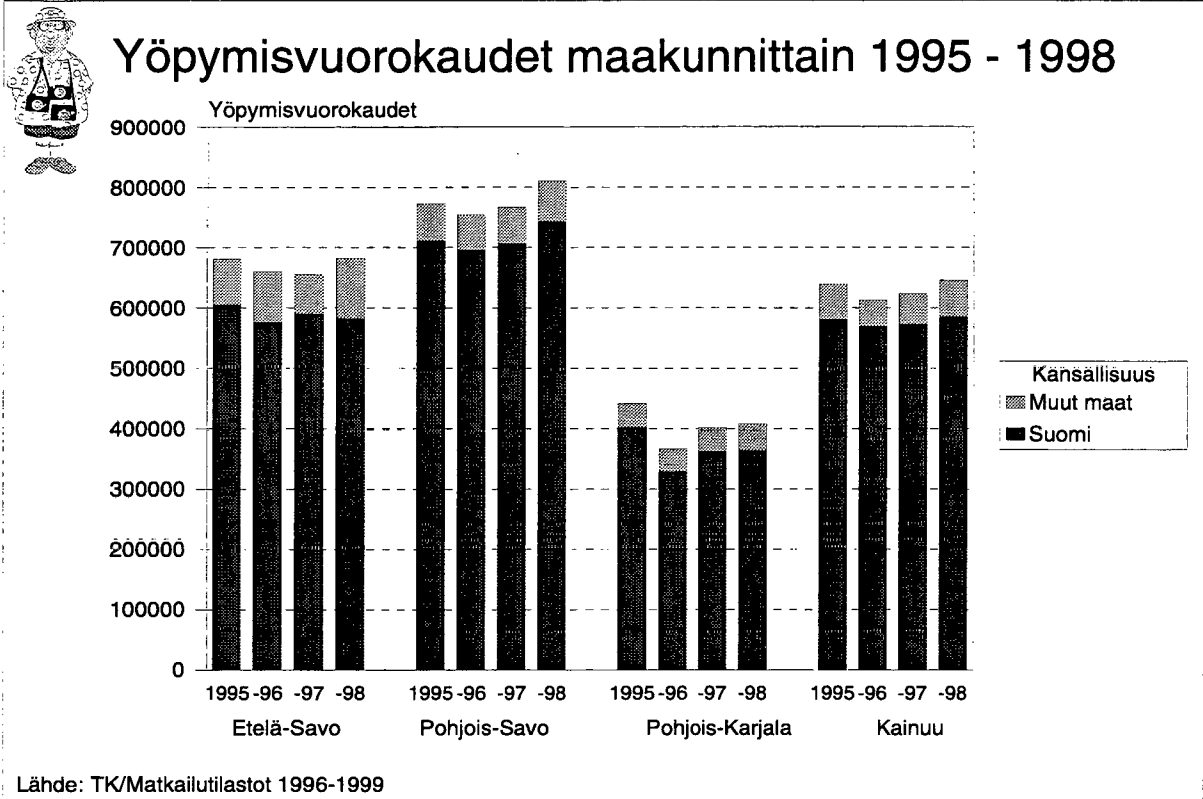
Itä-Suomen maakunnissa yöpymisvuorokausia kirjattiin vuonna 1998 enemmän kuin vuotta aiemmin. Etelä-Savossa koko majoituskapasiteetti oli vuoden 1998 alussa 3 800, Pohjois-Savossa 3 100, Pohjois-Karjalassa 2 250 ja Kainuussa 1 900. Etelä-Savossa ja Kainuussa majoituskapasiteetti kasvoi edellisestä vuodesta. Majoituskapasiteettiin laskeaan huoneet ja mökit.

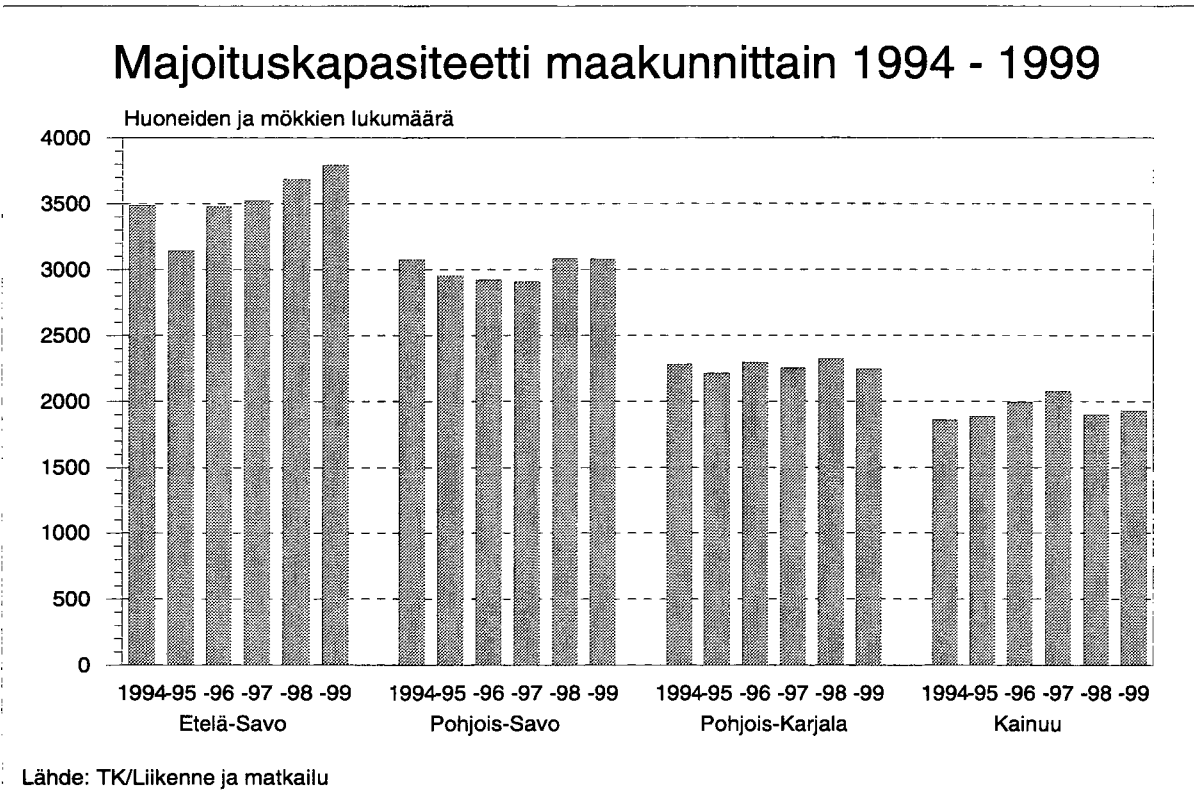
Kuva 104. Majoitus- ja ravitsemistoimipaikat kunnittain 1999.

Kuva 105. Hotellien huonekapasiteetin käyttö alueittain 1987 - 1998.

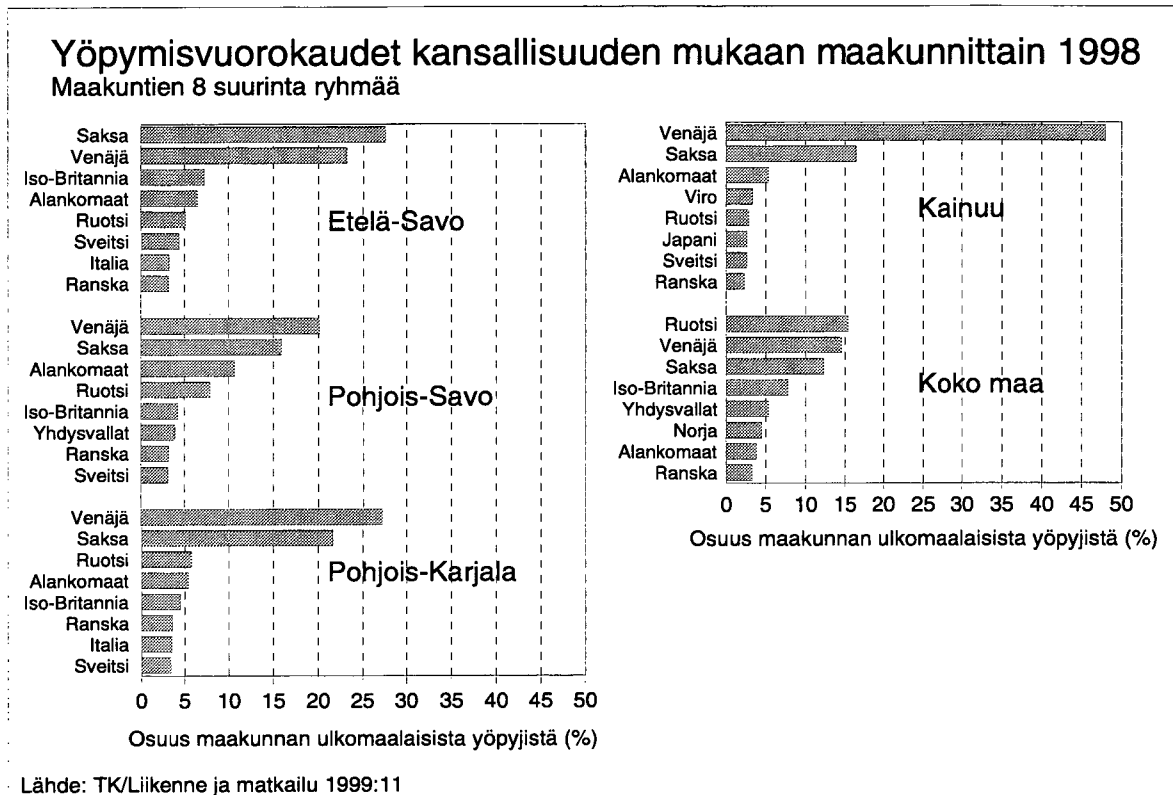

Kuva 106. Yöpymisvuorokaudet maakunnittain 1995 – 1998.

Kuva 107. Majoituskapasiteetti maakunnittain 1994 – 1999.

Eri ulkomaalaisryhmistä venäläisten turistien osuus korostuu Itä-Suomessa. Kainuussa venäläiset muodostavat lähes puolet ulkomaalaisten yöpymisistä. Etelä-Savossa yöpyi lisäksi saksalaisia suhteellisesti enemmän kuin muilla tarkastelualueilla.

Kuva 108. Yöpymisvuorokaudet kansallisuuden mukaan maakunnittain 1998.

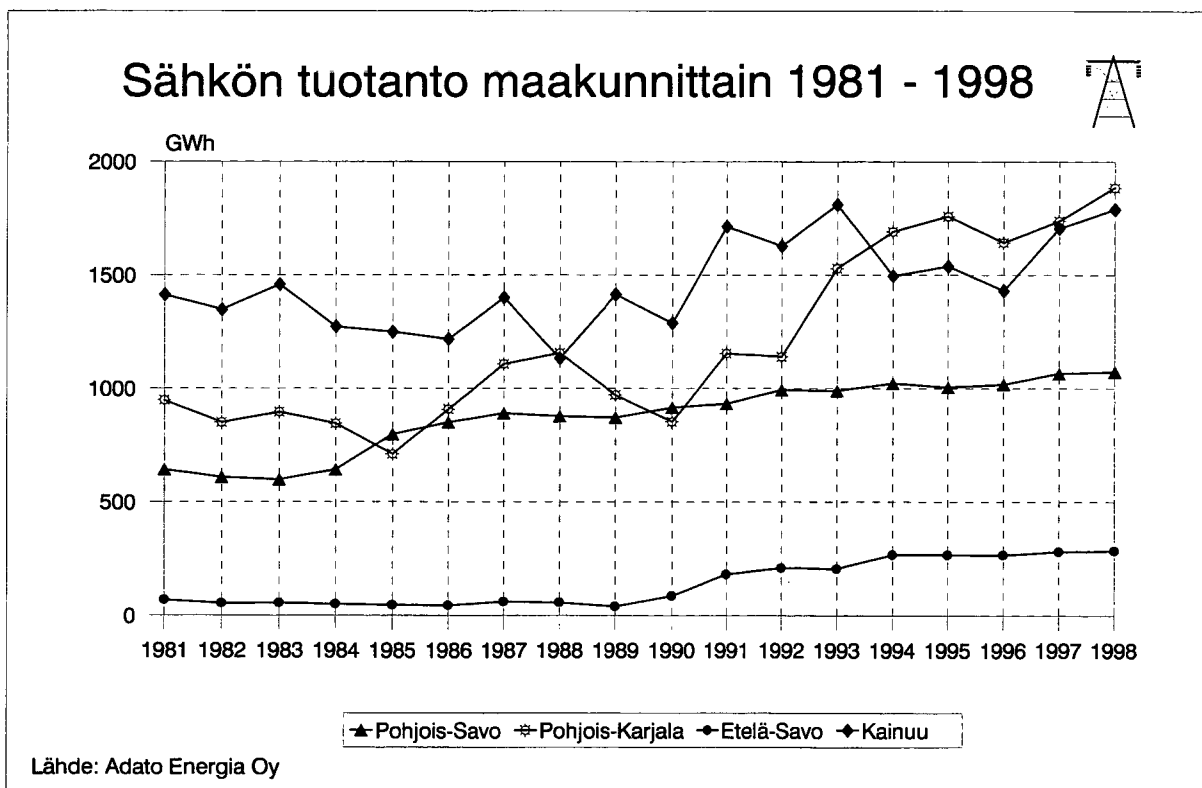
ENERGIATALOUS

Pohjois- ja Etelä-Savon sähkön tuotanto on noussut suhteellisen tasaisesti tarkasteluajana, vuodesta 1980 lähtien. Pohjois-Karjalan ja Kainuun tuotannoissa on ollut voimakkaampia vaihteluita. Sähkön kulutus on kasvanut tasaisesti kaikissa maakunnissa koko tarkasteluajan.

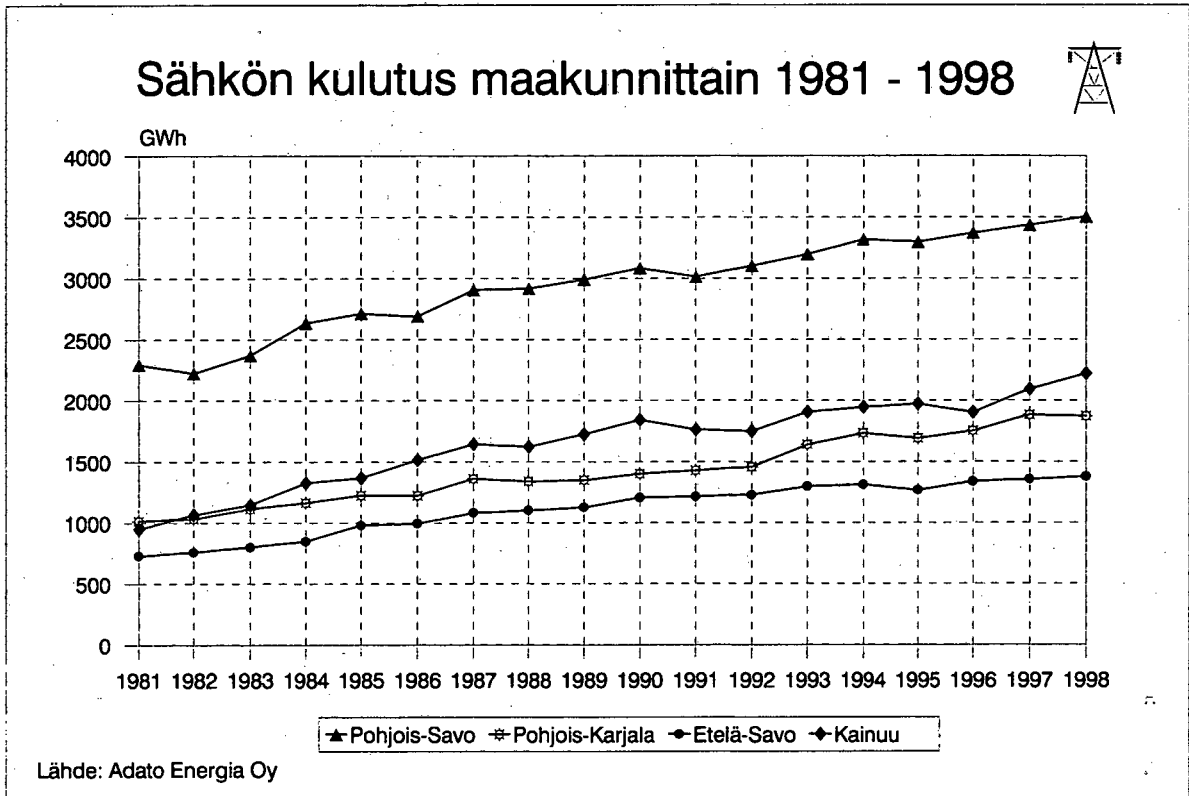
Vuonna 1998 jalostus oli suurin energian käyttäjäryhmä koko maassa, kuten myös Kainuussa ja Pohjois-Savossa. Pohjois-Karjalassa yksityisen kulutuksen osuus oli yli 45 % maakunnan kulutuksesta. Vastaavasti Kainuussa yksityisen sektorin osuus oli noin 14, Pohjois-Savossa noin 20 ja Etelä-Savossa vajaa 40 % koko maakunnan kulutuksesta. Kunnittaisessa tarkastelussa yksityinen kulutus asukasta kohti oli vuonna 1998 suurin Anttolassa, Kesälahdella ja Kontiolahdella. Vähäisin se oli Kuopiossa ja Kiuruvedellä.

Vuonna 1998 Itä-Suomen maakuntien osuus koko maan sähkön tuotannosta oli 7.5 %. Pohjois-Karjalan ja Kainuun osuudet olivat alle 4 %. Kainuussa tuotettiin vajaa 9 % koko maan vesivoimalla tuotetusta energiasta. Edelliseen vuoteen verrattuna tämä osuus pieneni hieman. Vastaavasti Itä-Suomen osuus koko maan sähkön kulutuksesta oli 12.2 %.

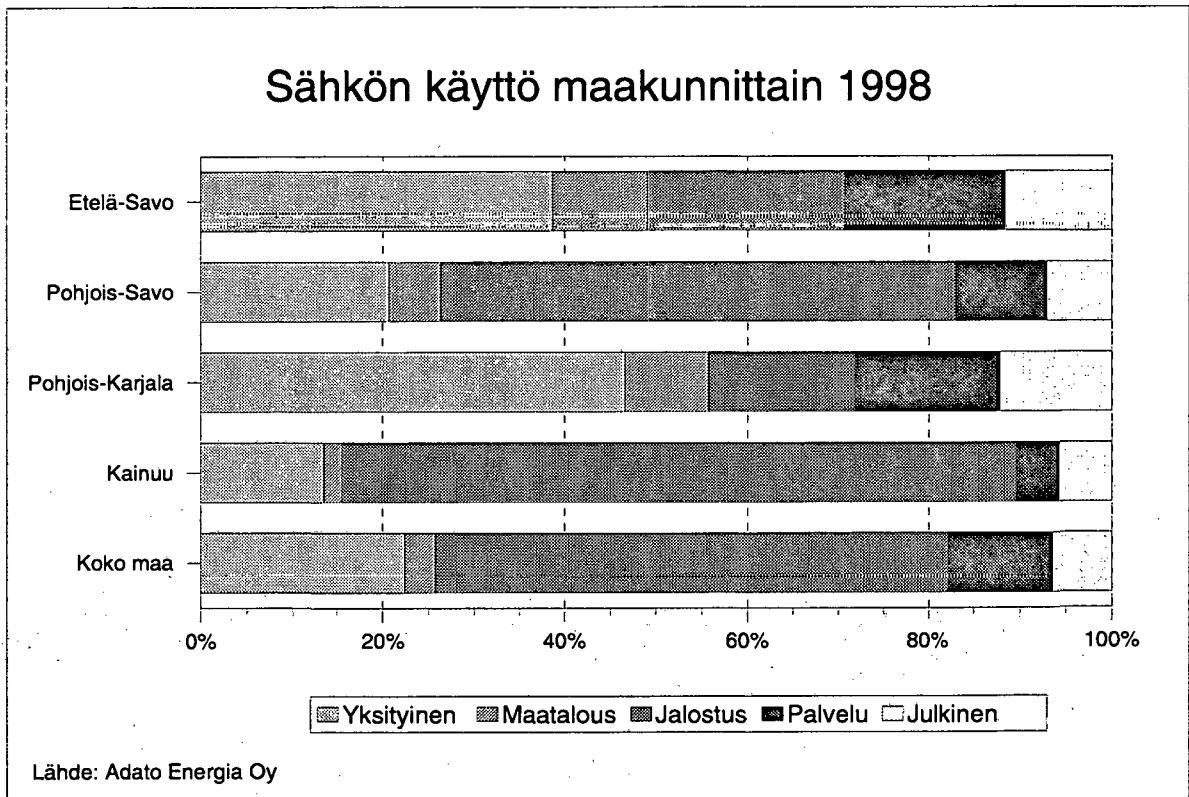
Vuonna 1998 Itä-Suomen maakuntien sähköomavaraisuus oli paras Pohjois-Karjalassa, jossa se nousi yli sadan prosentin. Kainuun sähköomavaraisuus on laskenut viimeisen viidentoista vuoden aikana 150 %:sta 80 %:iin. Pohjois-Savossa sähköomavaraisuus oli 31 % ja Etelä-Savossa 21 % vuonna 1998.

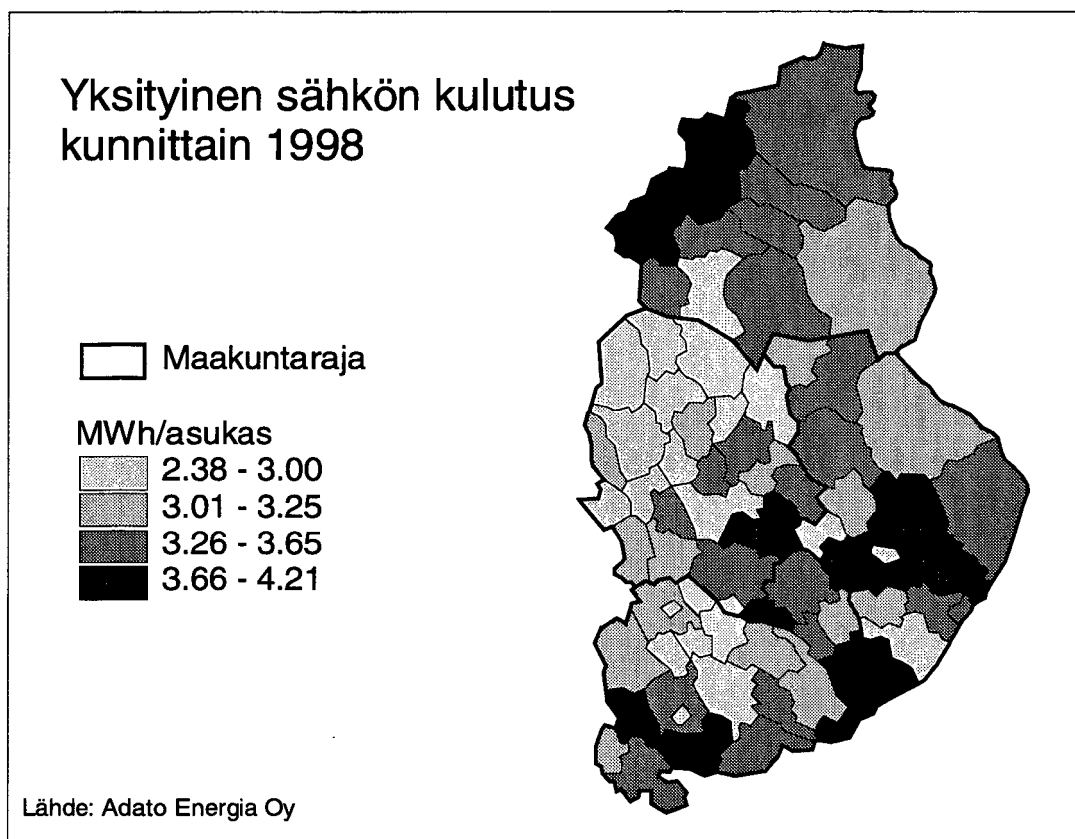
Kuva 109. Sähkön tuotanto maakunnittain 1981 – 1998.

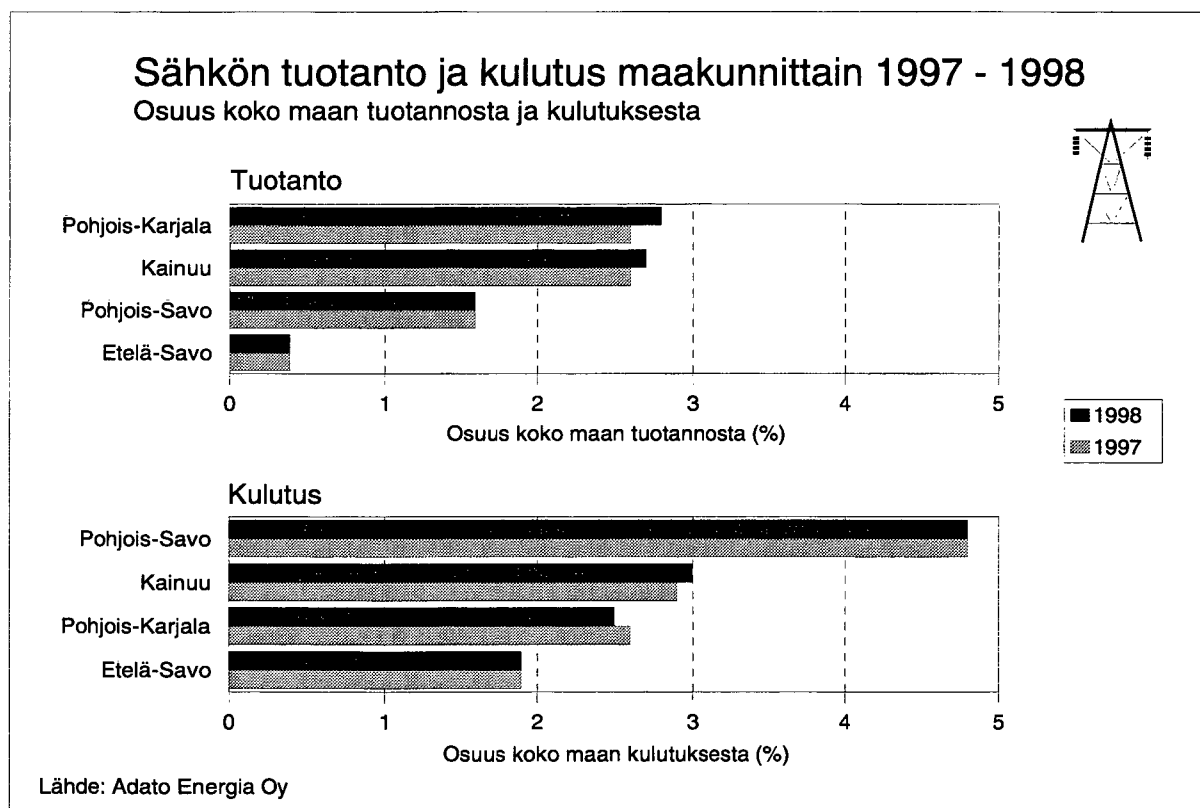
Kuva 110. Sähkön kulutus maakunnittain 1981 - 1998.

Kuva 111. Sähkön käyttö maakunnittain 1998.

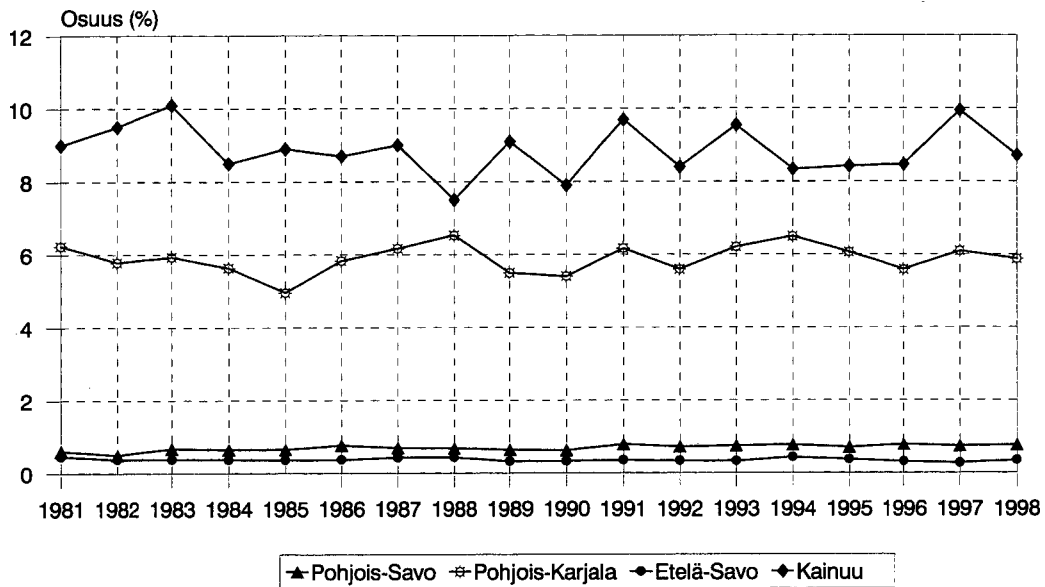
Kuva 112. Yksityinen sähkön kulutus kunnittain 1998.

Kuva 113. Sähkön tuotanto ja kulutus maakunnittain 1997 - 1998.

Vesivoimalla tuotettu energia maakunnittain 1981 - 1998

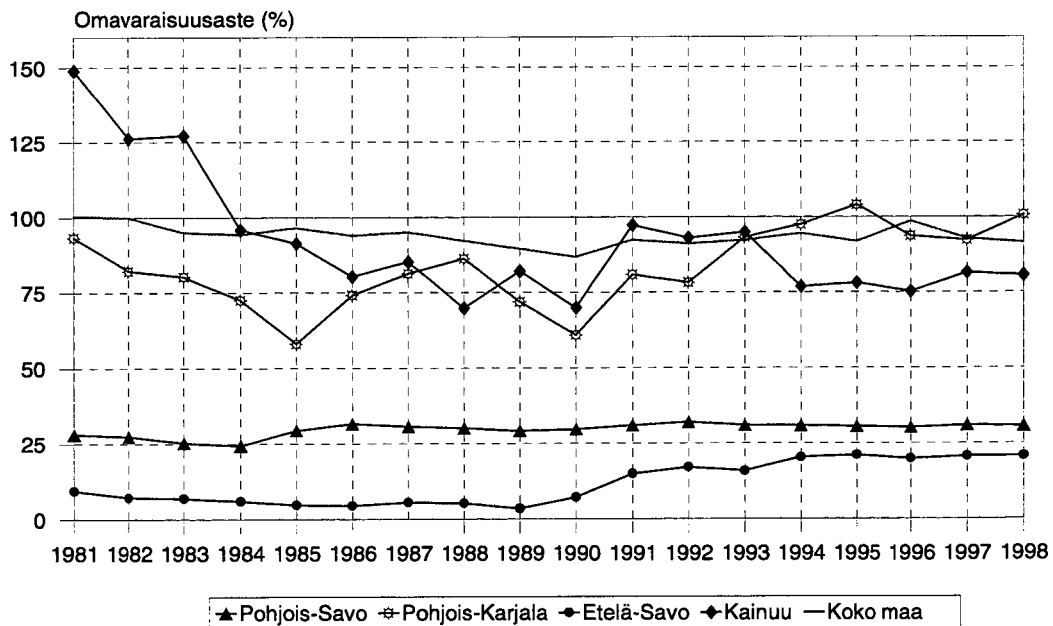
Osuus koko maan vesienenergian tuotannosta

Lähde: Adato Energia Oy

Kuva 114. Vesivoimalla tuotettu energia maakunnittain 1981 – 1998.

Sähköomavaraisuus maakunnittain 1981 - 1998

Lähde: Adato Energia Oy

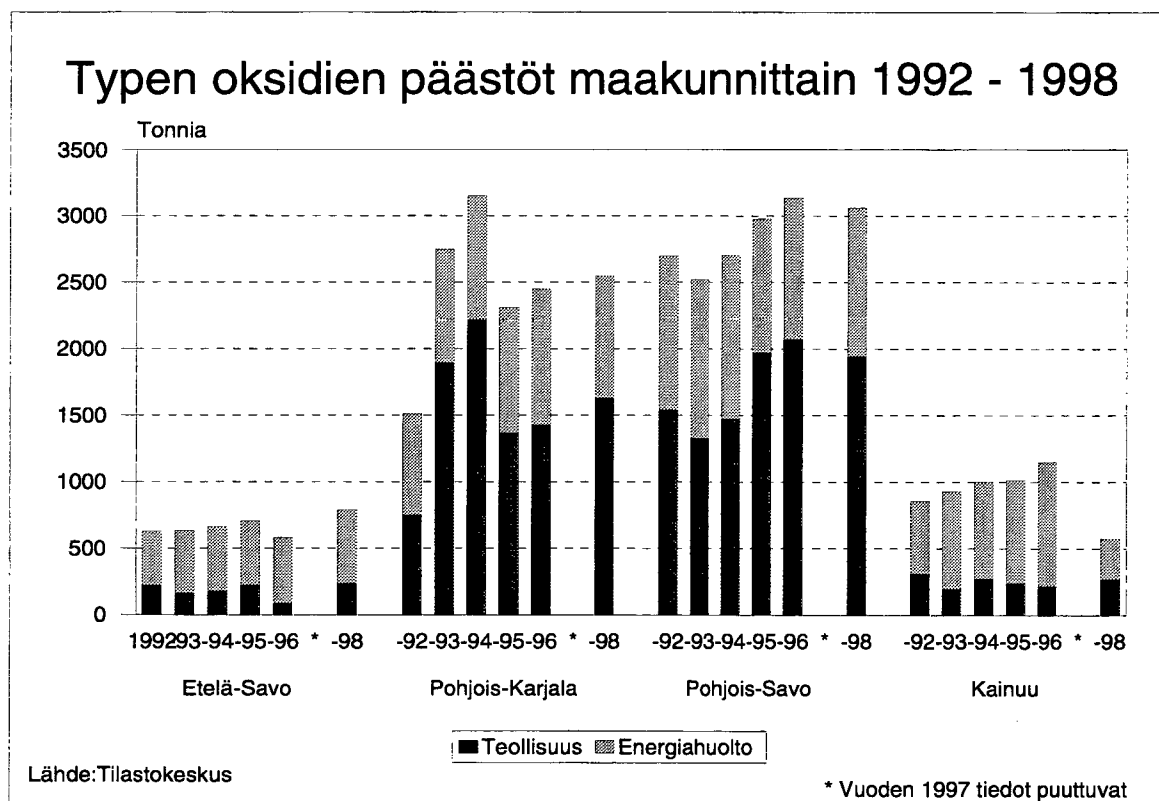
Kuva 115. Sähköomavaraisuus maakunnittain 1981 – 1998.

YMPÄRISTÖN TILA

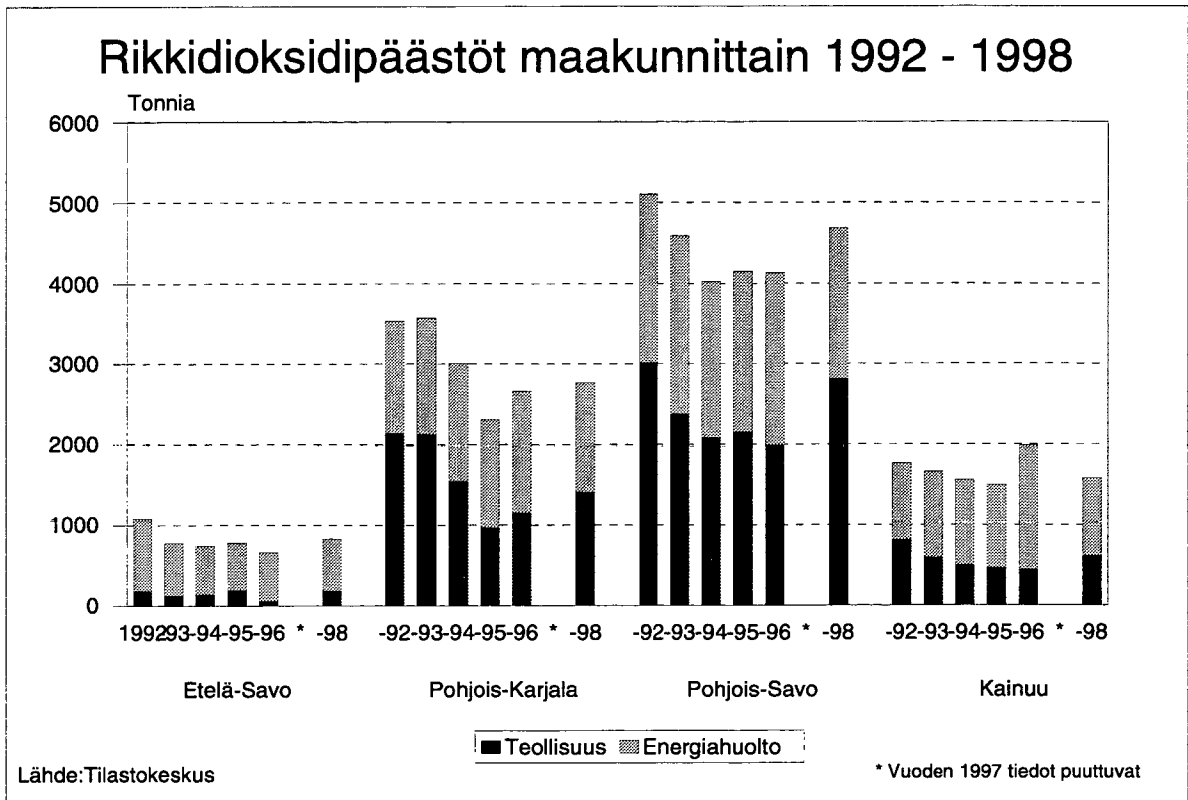
Typen oksidipäästöt lisääntyivät voimakkaasti 1990 -luvun alkuvuosina Pohjois-Karjalassa. Vuodesta 1996 vuoteen 1998 nämä päästöt vähenivät Kainuussa ja Pohjois-Savossa. Rikkidioksidipäästöt vähenivät tarkasteluajan alkuvuosina (1992 – 1994) mutta vuodesta 1996 vuoteen 1998 nämä päästöt ovat lisääntyneet Kainuuta lukuun ottamatta. Hiukkaspäästöjen määrä väheni ainoastaan Pohjois-Karjalassa vastaavana aikana.

Maakunnittaiset ja kunnittaiset tiedot on huomioitu vain ilmoitusvelvollisten laitosten osalta. Itä-Suomessa on tämän kriteerin täyttäviä päästöjen tuottajia 45 kunnan alueella. Viime vuoden katsauksesta poiketen ilmoitusvelvollisten laitosten päästötiedot on suhteutettu laitoksen sijaintikunnan pinta-alaan. Kunnan pinta-alaan suhteutettuna suurimmat päästöt olivat Varkaudessa ja Joensuussa.

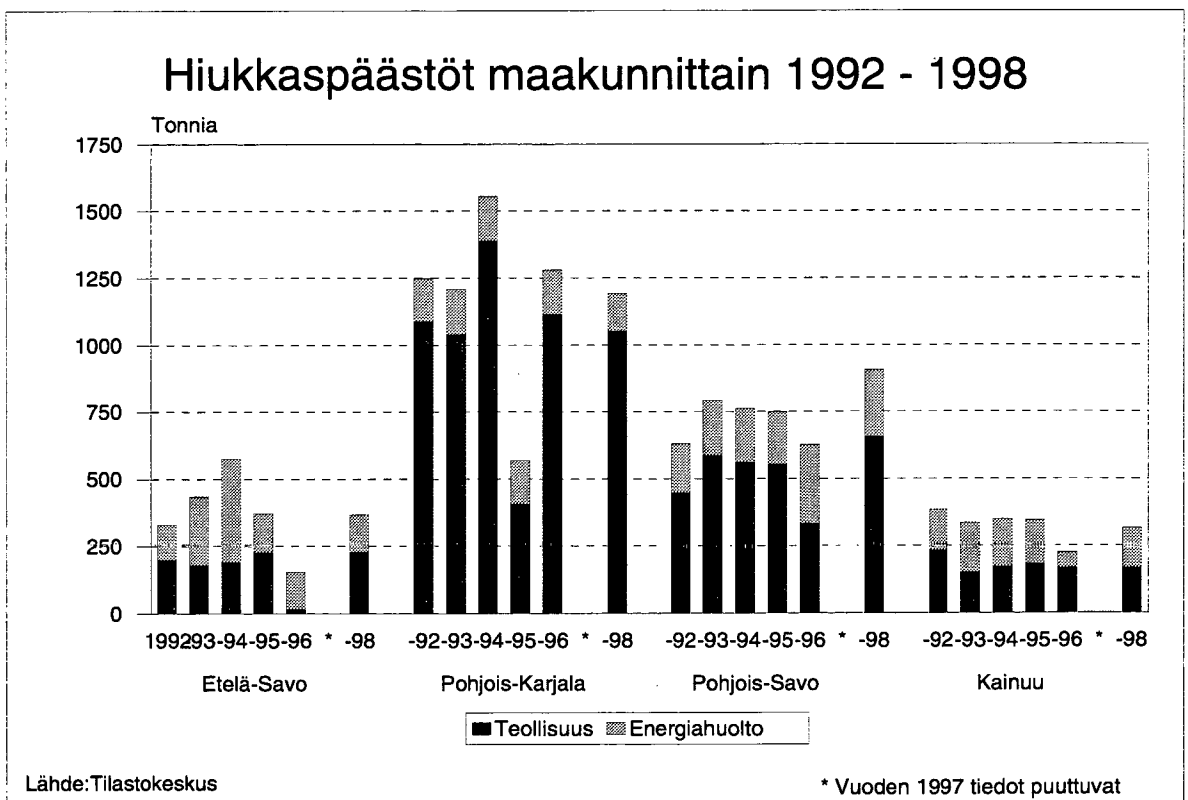
Itä-Suomen alueella sijaitsee 8 kansallispuistoa ja 5 luonnonpuistoa. Suurin kansallispuisto, Patvinsuo sijaitsee Lieksan ja Ilomantsin kuntien alueella.

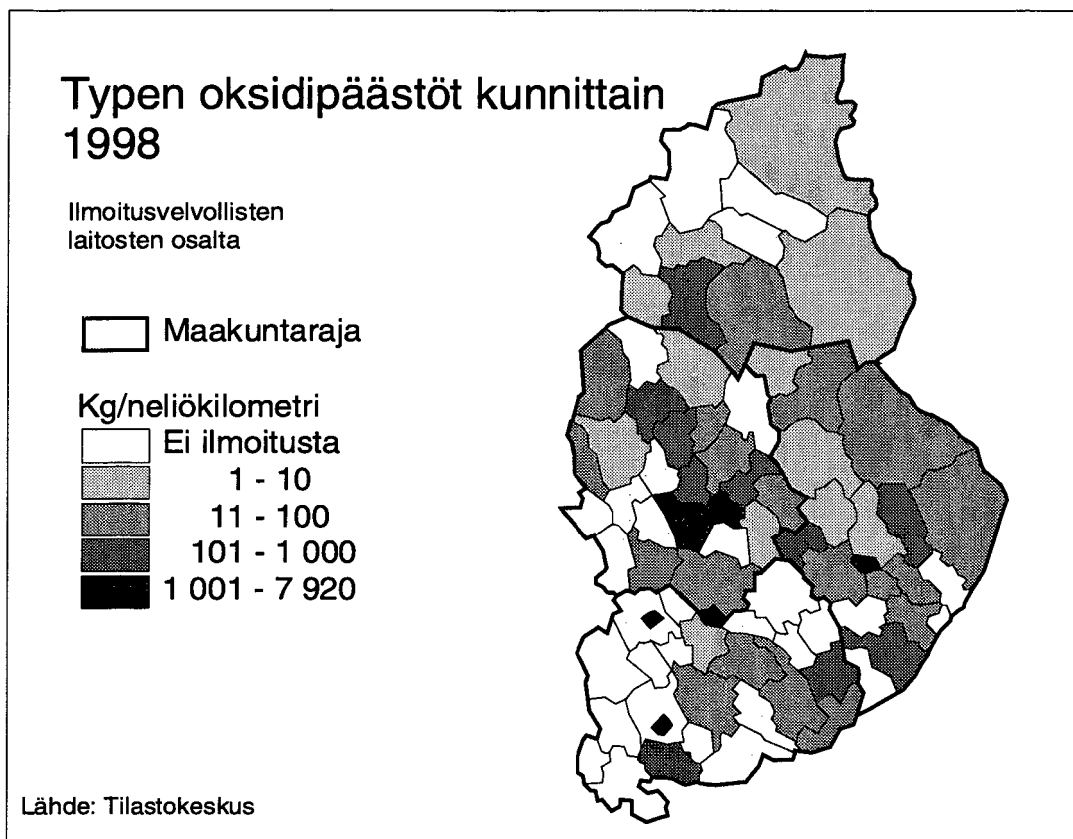
Kuva 116. Typen oksidien päästöt maakunnittain 1992 - 1998.

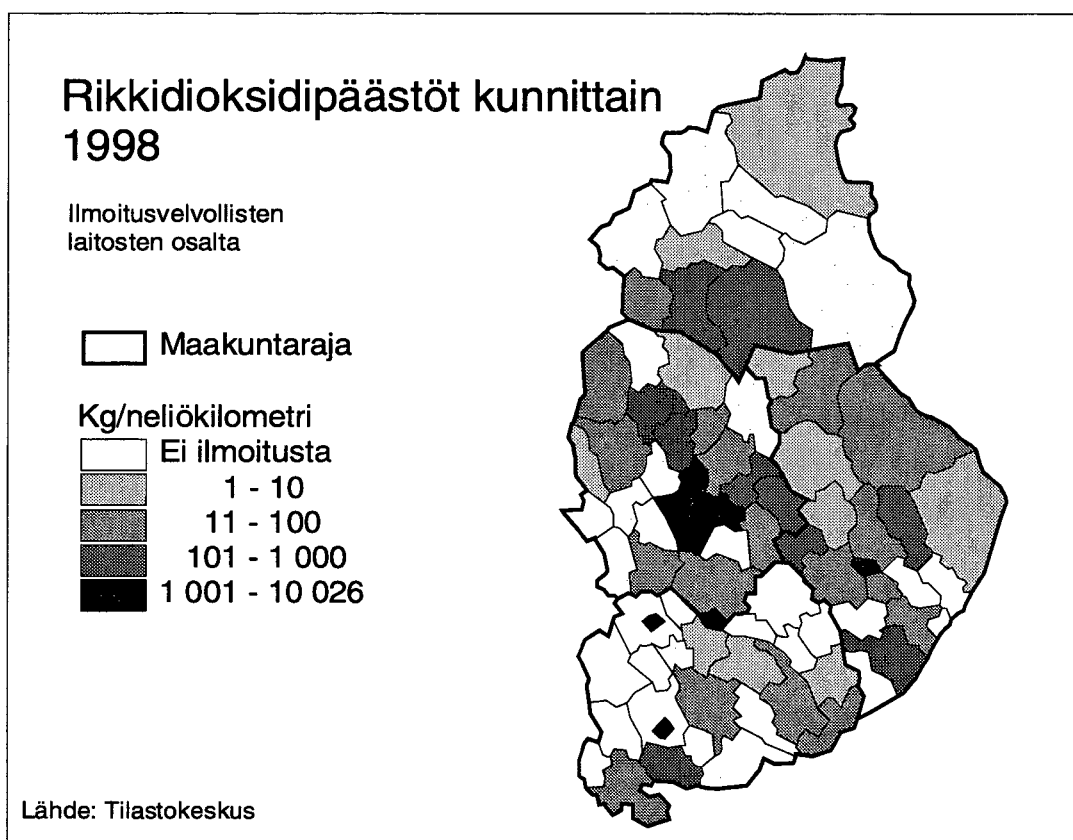
Kuva 117. Rikkidioksidipäästöt maakunnittain 1992 - 1998.

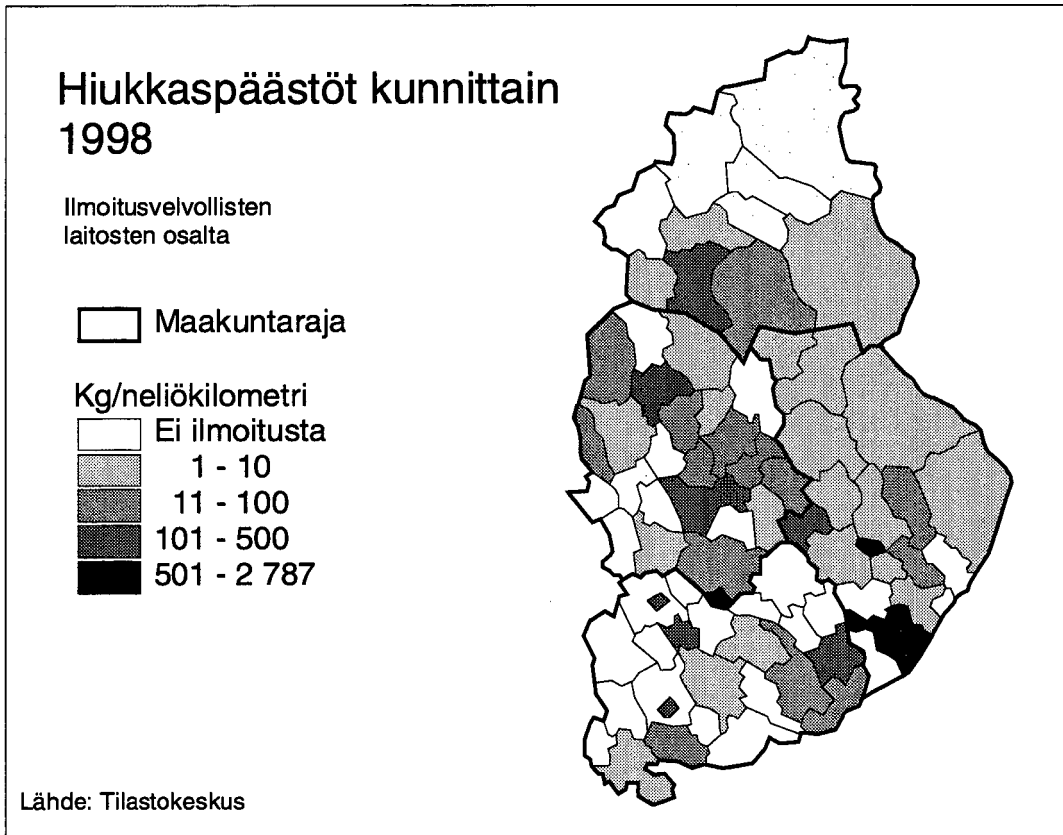
Kuva 118. Hiukkaspäästöt maakunnittain 1992 - 1998.

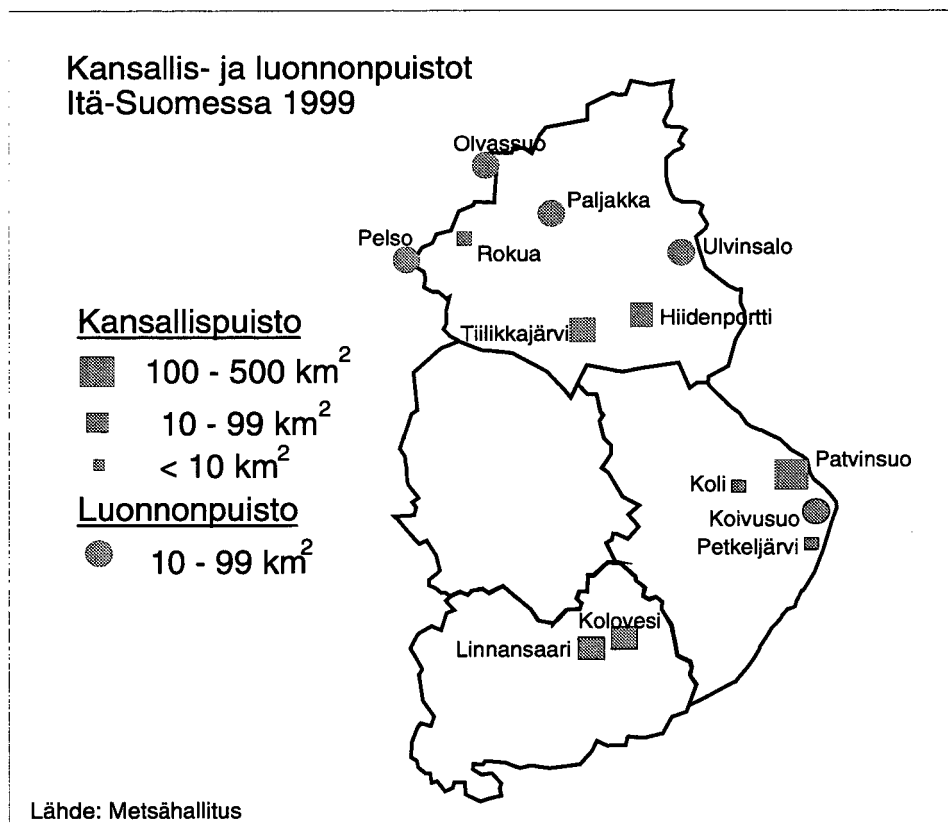
Kuva 119. Typen oksidipäästöt (No_x) kunnittain 1998.

Kuva 120. Rikkidioksidipäästöt (SO_2) kunnittain 1998.

Kuva 121. Hiukkaspäästöt kunnittain 1998.

Kuva 122. Kansallis- ja luonnonpuistot Itä-Suomessa 1999.

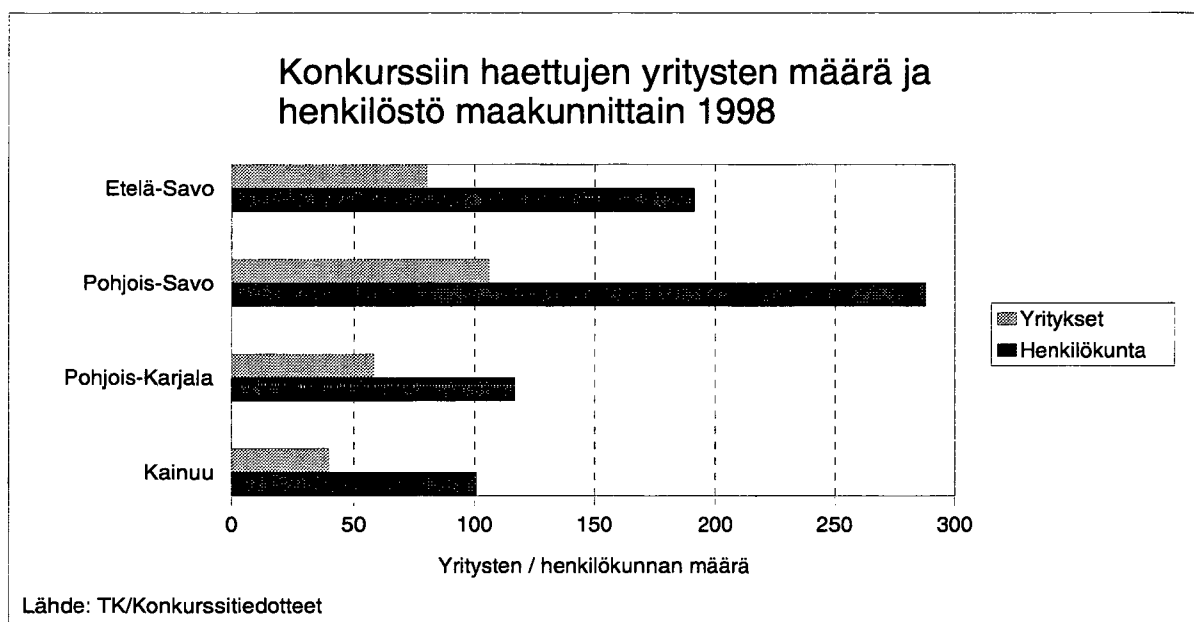
OIKEUSTILASTOT

Etelä-Savossa haettiin 80 yritystä konkurssiin vuonna 1998. Vastaava luku oli Pohjois-Savossa 106, Pohjois-Karjalassa 58 ja Kainuussa 40. Henkilökuntaa konkurssiin haetuissa yrityksissä oli Etelä-Savossa 191, Pohjois-Savossa 288, Pohjois-Karjalassa 117 ja Kainuussa 101. Pohjois-Savon henkilökunnasta 118 oli Kuopiosta. Mikkelissä konkurssiin haettujen yritysten yhteenlaskettu henkilökunta oli 48 ja Joensuussa 33 henkeä. Näissä kaupungeissa konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä oli pienempi kuin edellisenä vuonna.

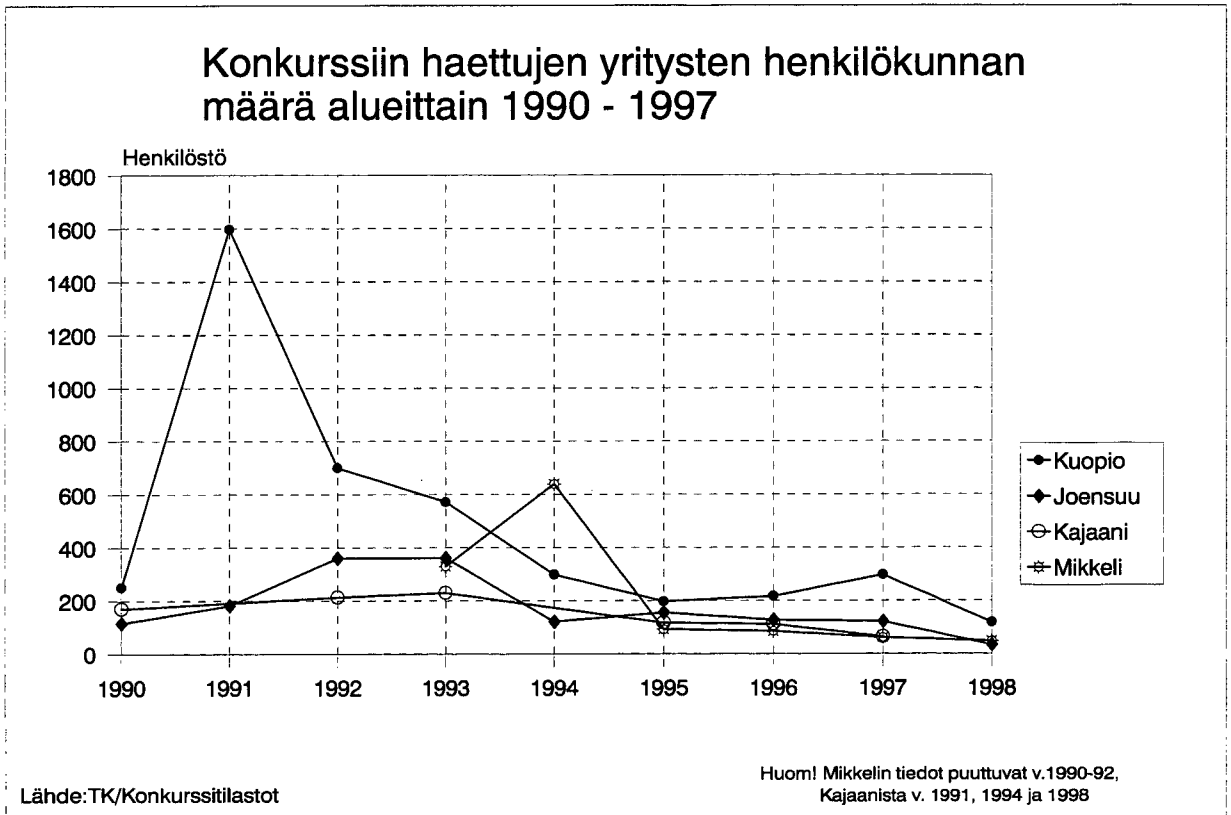
Rikostilastolla kuvataan rikoksia, joista on tehty rikosilmoitus, rangaistusvaatimusilmoitus tai annettu rikesakko. Tilastoilla kuvataan yksittäisten rikosten määriä. *Rikoslakia vastaan tehdyt rikokset* sisältävät mm. omaisuusrikokset, henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, siveellisyysrikokset, rikokset julkista viranomaista ja yleistä järjestystä vastaan sekä liikennejuopumukset. *Muihin rikoksiin* kuuluvat mm. alkoholilakirikokset ja liikenerikokset. Yhdessä nämä ryhmät muodostavat *poliisin tietoon tulleen rikollisuuden*.

Poliisin tietoon tuli vuonna 1998 koko maassa kaikkiaan 743 000 rikosta. Näistä rikoslakia vastaan tehtyjä rikoksia oli 383 500. Pohjois-Savossa asukaslukuun suhteutetut rikosluvut ovat olleet koko tarkasteluajan (1994 – 1998) suuremmat kuin koko maassa keskimäärin. Muissa maakunnissa rikollisuus on ollut yleensä suhteessa asukaslukuun pienempää.

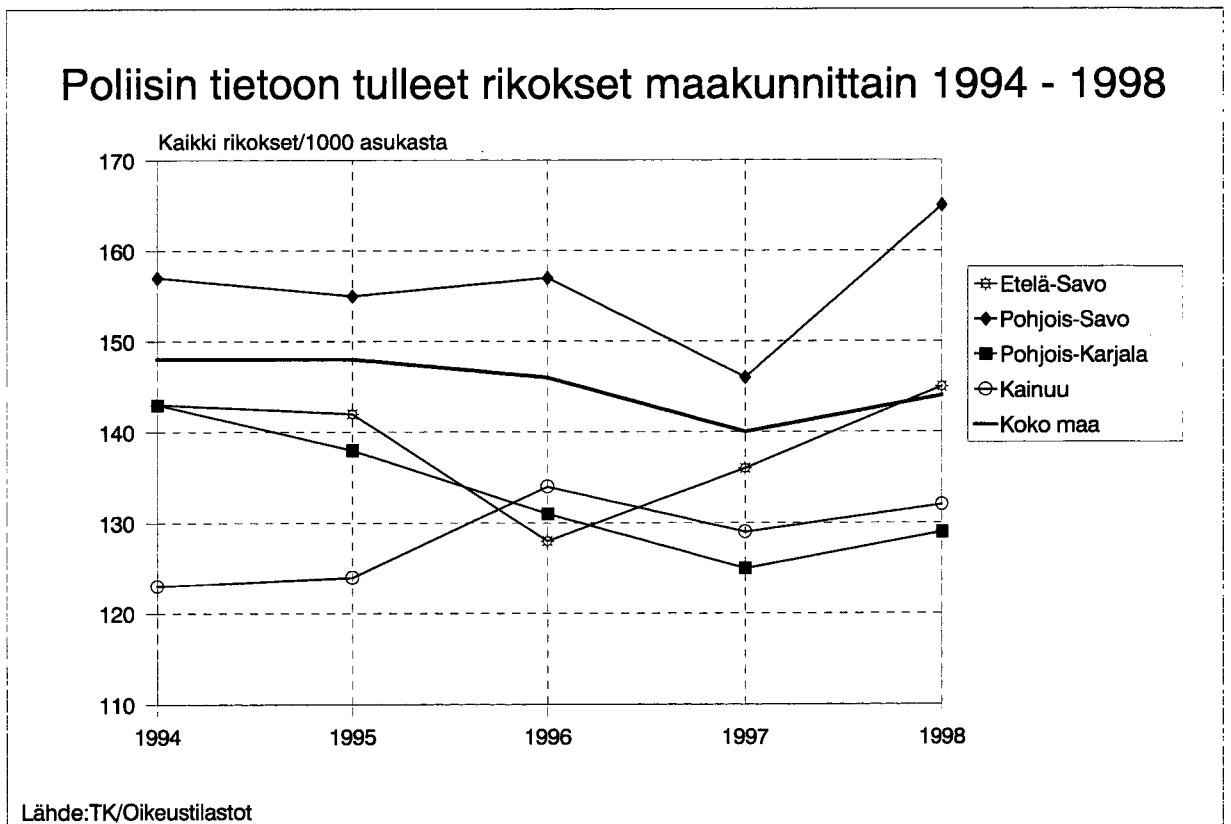
Kunnittain tarkasteltuna poliisin tietoon tulleita rikoksia suhteessa asukaslukuun oli vuonna 1998 eniten Juvalla ja Leppävirralla. Pienen tämä suhde oli Enonkoskella ja Vehmersalmella. Rikoslakia vastaan tehtyjä rikoksia oli suhteellisesti vähiten Valtimon ja Anttolan kunnissa, eniten Joensuussa ja Pieksämäellä.

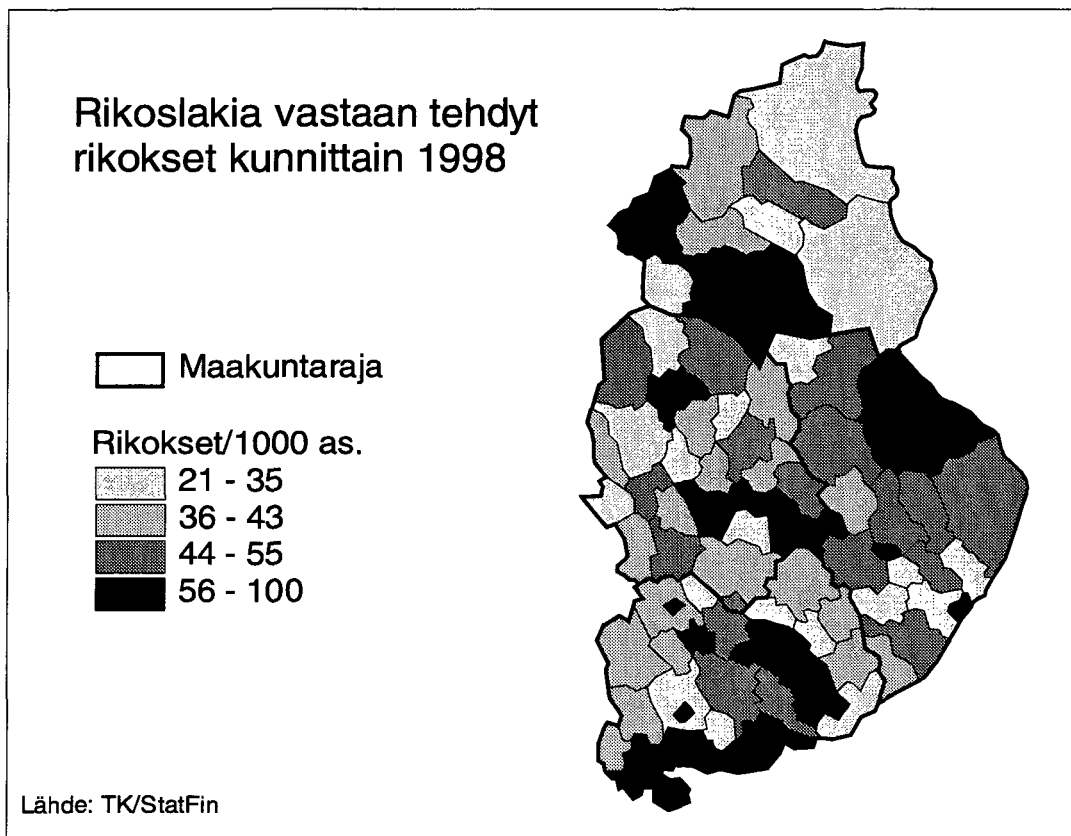
Kuva 123. Konkurssiin haettujen yritysten määrä ja henkilöstö maakunnittain 1998.

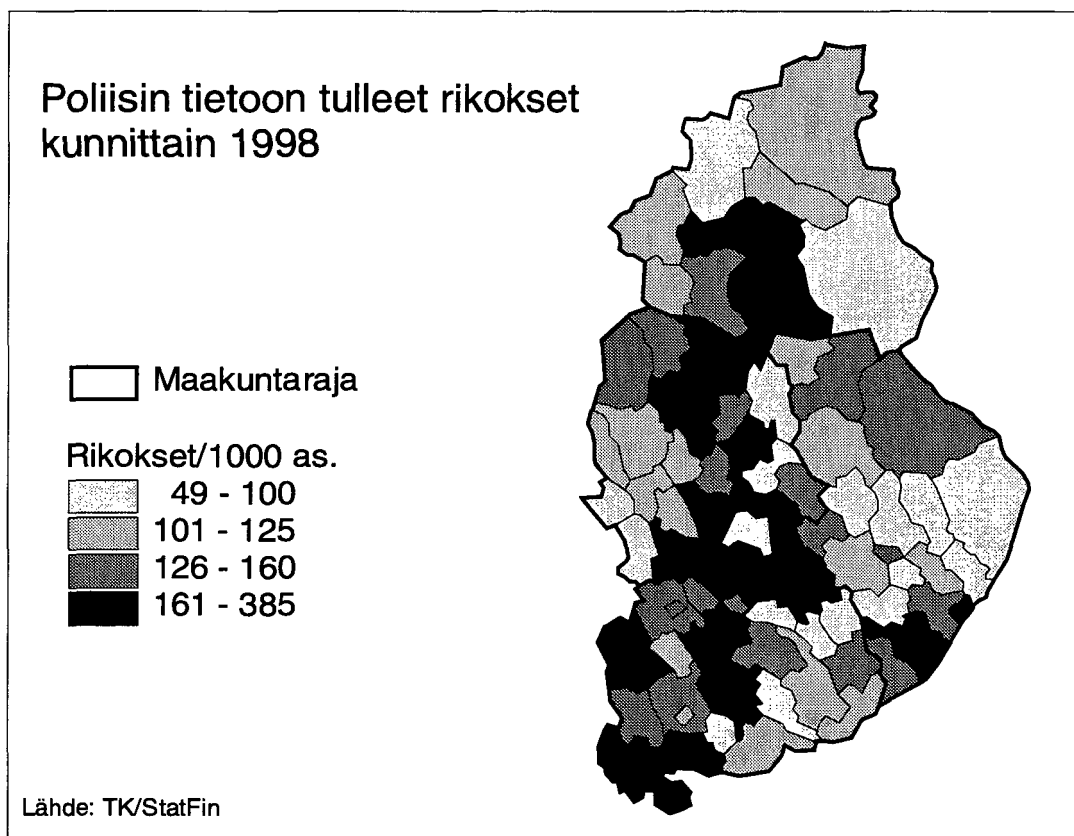
Kuva 124. Konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä alueittain 1990 – 1998.

Kuva 125. Poliisin tietoon tulleet rikokset maakunnittain 1994 – 1998.

Kuva 126. Rikoslakia vastaan tehdyt rikokset kunnittain 1998.

Kuva 127. Poliisin tietoon tulleet rikokset kunnittain 1998.

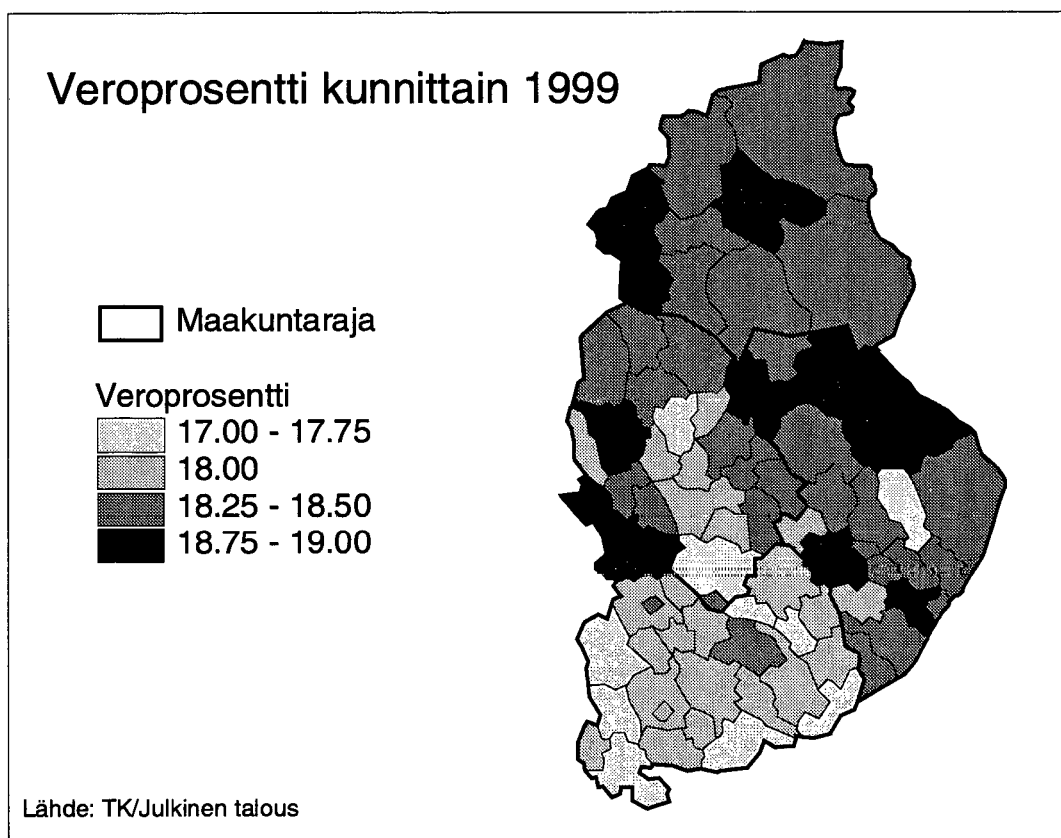
KUNNALLISTALOUS

Vuoden 1997 alussa otettiin Manner-Suomen kunnissa käyttöön uusi kirjanpitojärjestelmä, jossa soveltuvin osin noudatetaan kirjanpitolakia. Kunnallistalouden tunnusluvut on laskettu Kuntaliiton suositusten mukaisesti. Tunnusluvut eivät ole vertailukelpoisia vuoden 1996 ja sitä aikaisemmissa tilastoissa julkaistujen tunnuslukujen kanssa. *Verrattaessa tunnuslukuja toisiin kuntiin ja keskiarvoihin tulee se tehdä tietyllä varauksella, sillä kuntien tapa tuottaa palveluja eroaa toisistaan.* Kunnallistalouden käsitteiden selitykset ja laskukaavat löytyvät julkaisun lopusta.

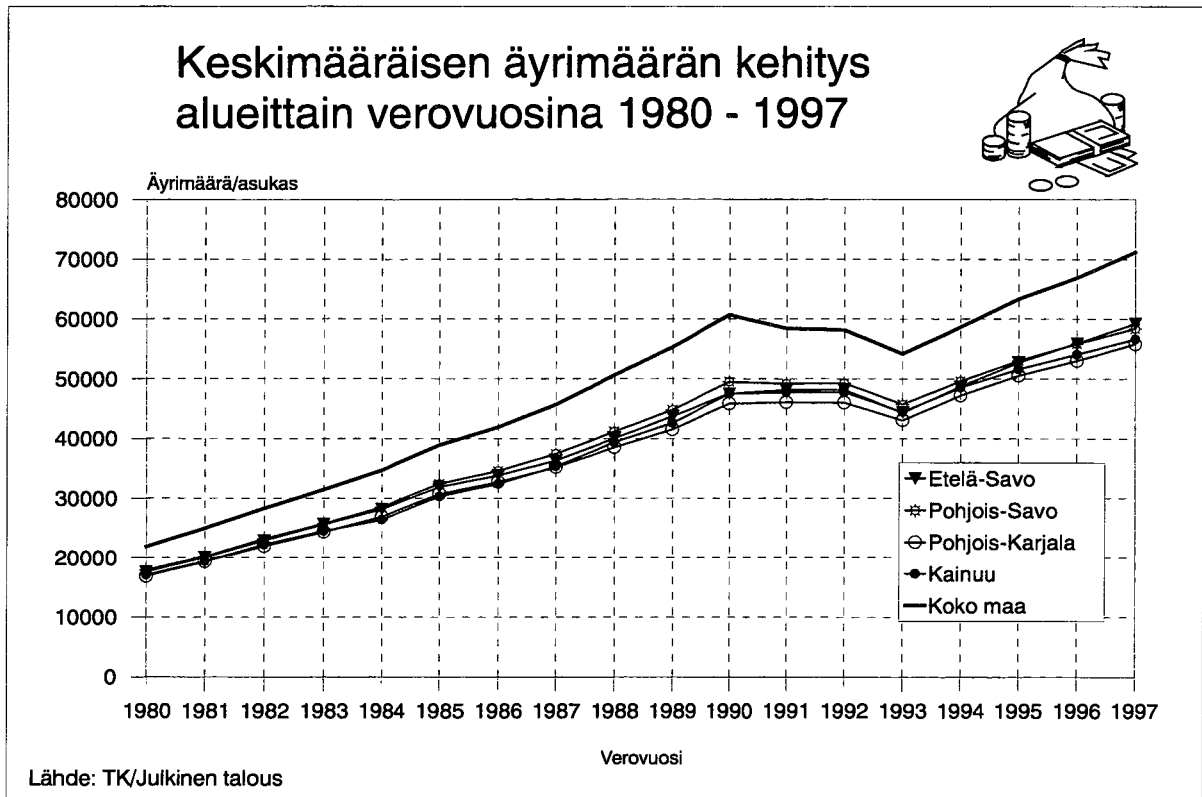
Veroprosentti vaihtelee vuonna 1999 Itä-Suomessa 17.00 ja 19.00 välillä. Pienin veroprosentti on Mäntyharjulla, Lapinlahdella ja Leppävirralla. Korkein arvo on seitsemässä kunnassa.

Keskimääräinen äyrimäärä asukasta kohti on kasvanut verovuoden 1993 laskun jälkeen kaikissa maakunnissa. Pohjois-Karjalan äyrimäärä/asukas on ollut lähes koko tarkastelukauden (1980 – 1997) Itä-Suomen alhaisin, Pohjois-Savossa vastaavasti korkein. Kaikissa Itä-Suomen maakunnissa keskimääräinen äyrimäärä on ollut koko tarkastelukauden maan keskiarvoa huomattavasti alempi.

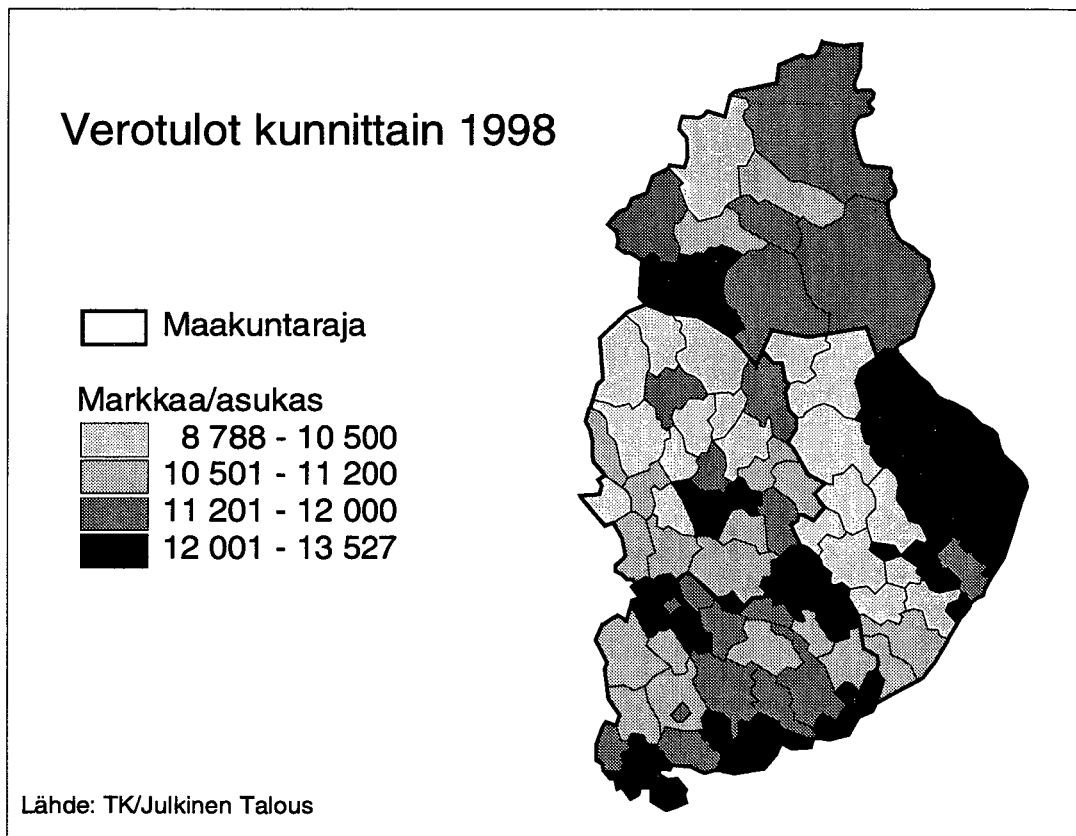
Keskimääräiset verotulot olivat Manner-Suomen kunnissa 13 539 markkaa asukasta kohti vuonna 1998. Tämä arvo ei ylittynyt yhdessäkään Itä-Suomen kunnassa. Lähimmäksi maan keskiarvoa päästiin Varkaudessa, jossa keskimääräiset verotulot olivat 13 527 markkaa asukasta kohti. Itä-Suomen pienimmät verotulot olivat Polvijärvellä.

Kuva 128. Veroprosentti kunnittain 1999.

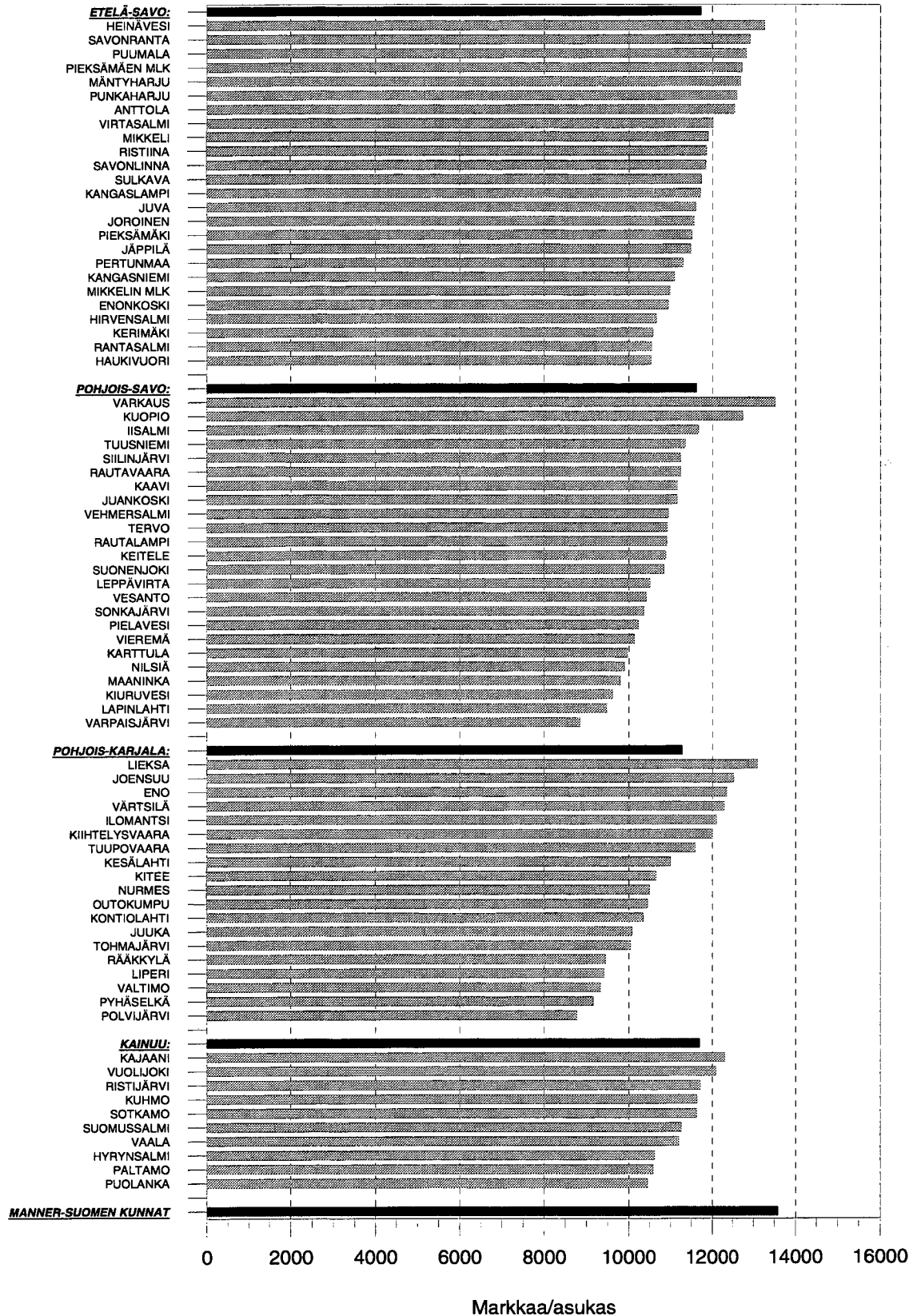

Kuva 129. Keskimääräisen äyrimäärän kehitys maakunnittain verovuosina 1980 – 1997.

Kuva 130. Verotulot kunnittain 1998.

Verotulot kunnittain 1998

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 131. Verotulot kunnittain 1998.

Kunnan vuosikate (markkaa/asukas) oli Savonrannan kunnassa Itä-Suomen paras vuonna 1998. Vuosikate oli negatiivinen yhteensä kymmenessä kunnassa. Negatiivisin se oli Kesälahdella ja Kiteellä.

Kunnan toimintakate (markkaa/asukas) oli negatiivisin Rautavaaralla ja Tuupovaarassa, yli 18 800 markkaa asukasta kohti.

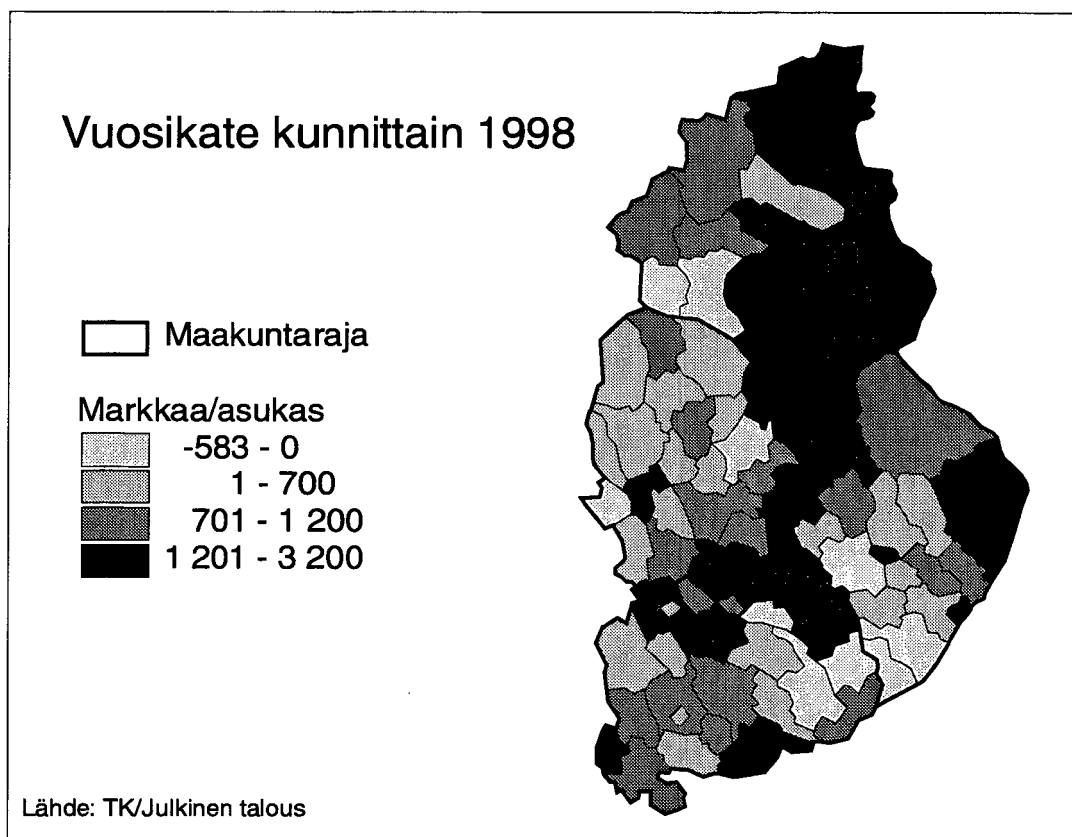
Lainakanta oli suhteellisesti suurin Keiteleellä ja Mikkelissä, yli 9 000 markkaa asukasta kohti vuonna 1998. Myös Rautavaaralla ja Joensuussa lainakanta oli yli 7 000 markkaa asukasta kohti. Itä-Suomen pienin se oli Juukassa ja Pertunmaalla, alle 100 markkaa.

Suhteellinen velkaantuneisuus (%) oli suurin Keiteleellä ja Mikkelissä, pienin Sulkavalalla ja Juukassa.

Kassan riittävyys oli paras Enonkoskella, 152 päivää. Itä-Suomen pienin se oli Pieksämäen maalaiskunnassa ja Kesälahdella. Kaikkien Itä-Suomen maakuntien keskimääräinen arvo oli pienempi kuin Manner-Suomen kunnissa keskimäärin. Kassan riittävyyden laskukaava poikkeaa ennen vuotta 1997 käytetystä kassan riittävyys (pv) laskukaavasta.

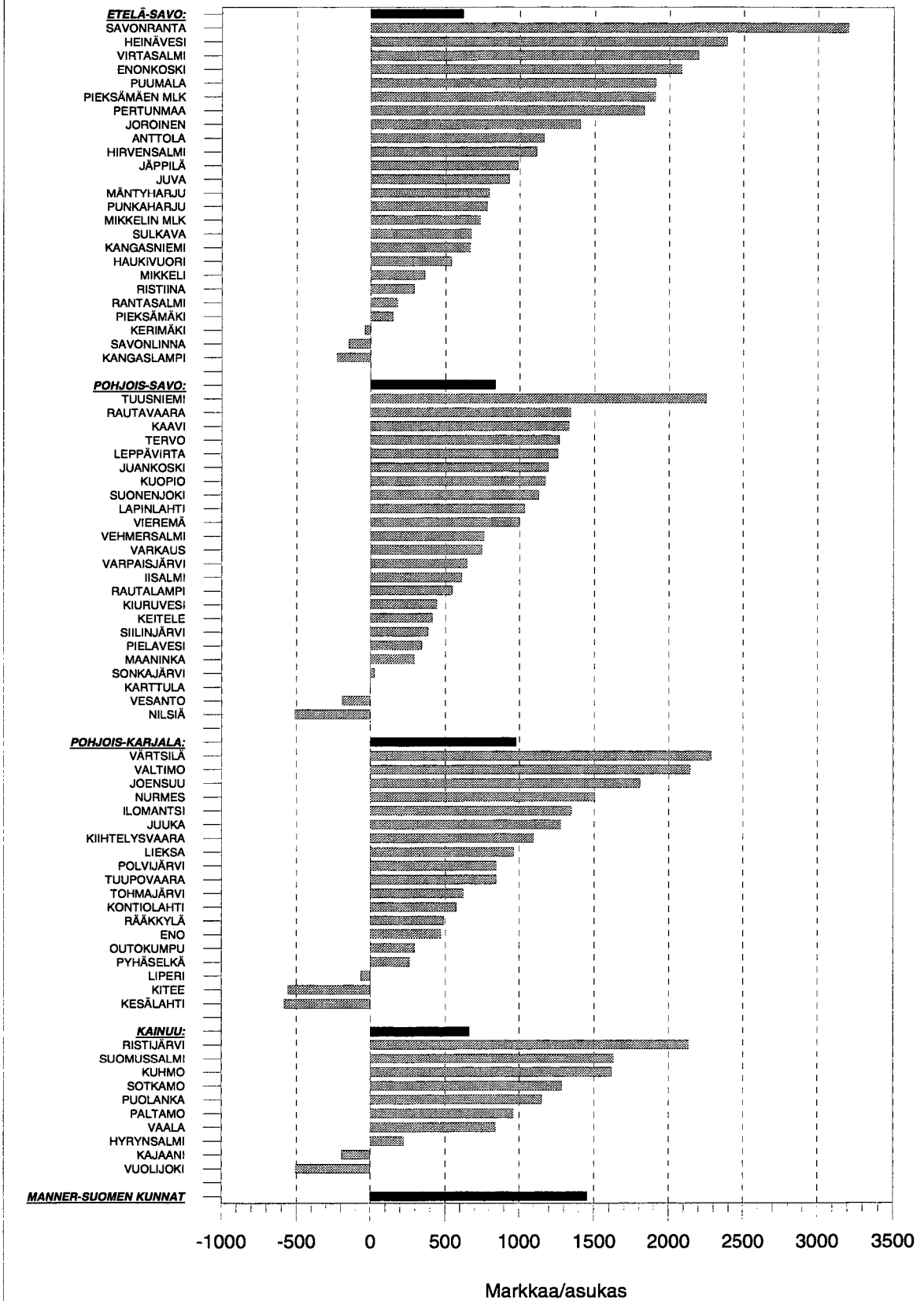
Yleishallinnon nettokustannukset asukasta kohti laskettuna olivat suurimmat Värtsilän kunnassa, lähes 2 500 markkaa asukasta kohti. Pienimmät ne olivat Savonlinnassa

Kunnan henkilökuntaa oli suhteellisesti eniten Vaalassa ja Rautavaaralla, 85 henkilöä tuhatta asukasta kohti. Suhteellisesti vähiten kunnan henkilökuntaa oli Ristiinassa, Jäppilässä ja Värtsilässä.

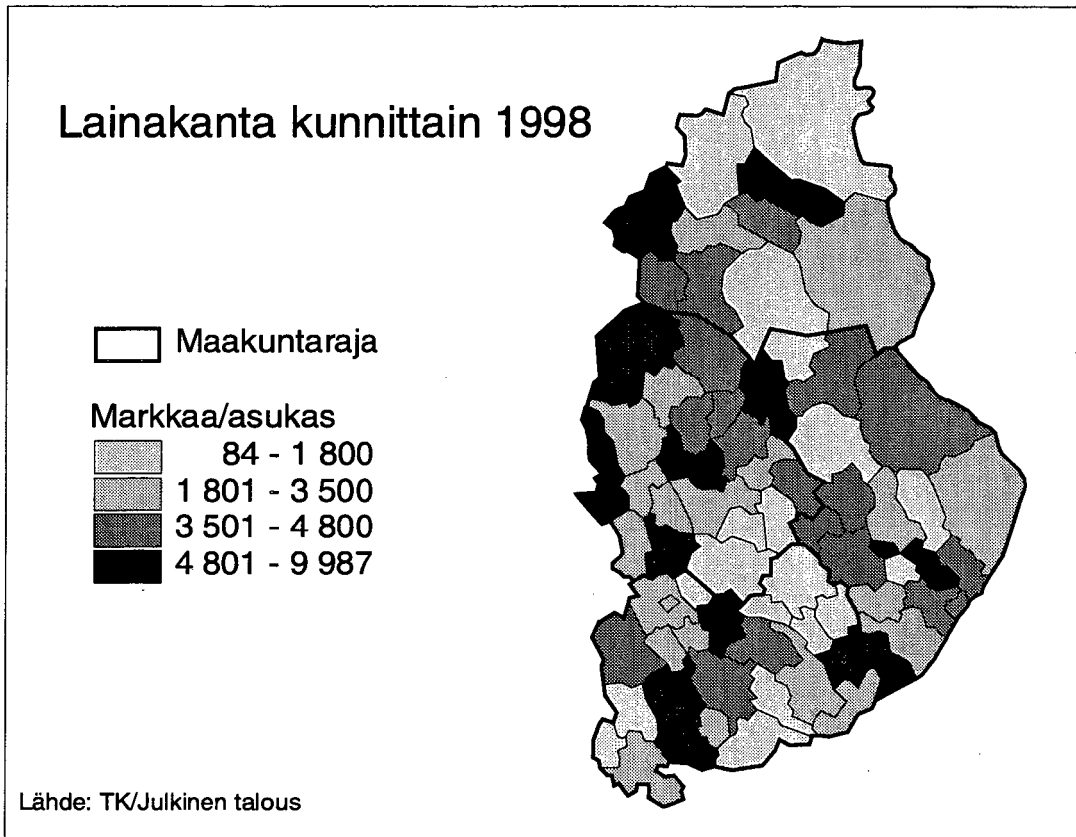

Kuva 132. Vuosikate kunnittain 1998.

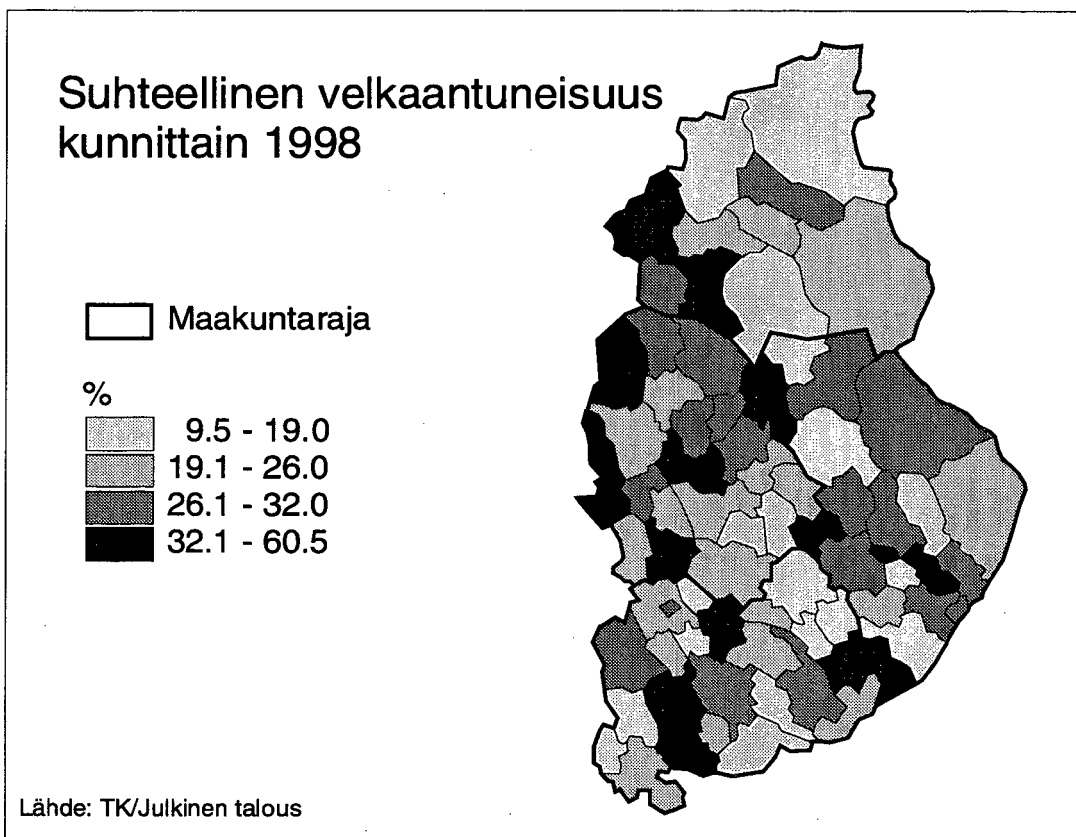
Vuosikate kunnittain 1998

Kuva 133. Vuosikate kunnittain 1998.

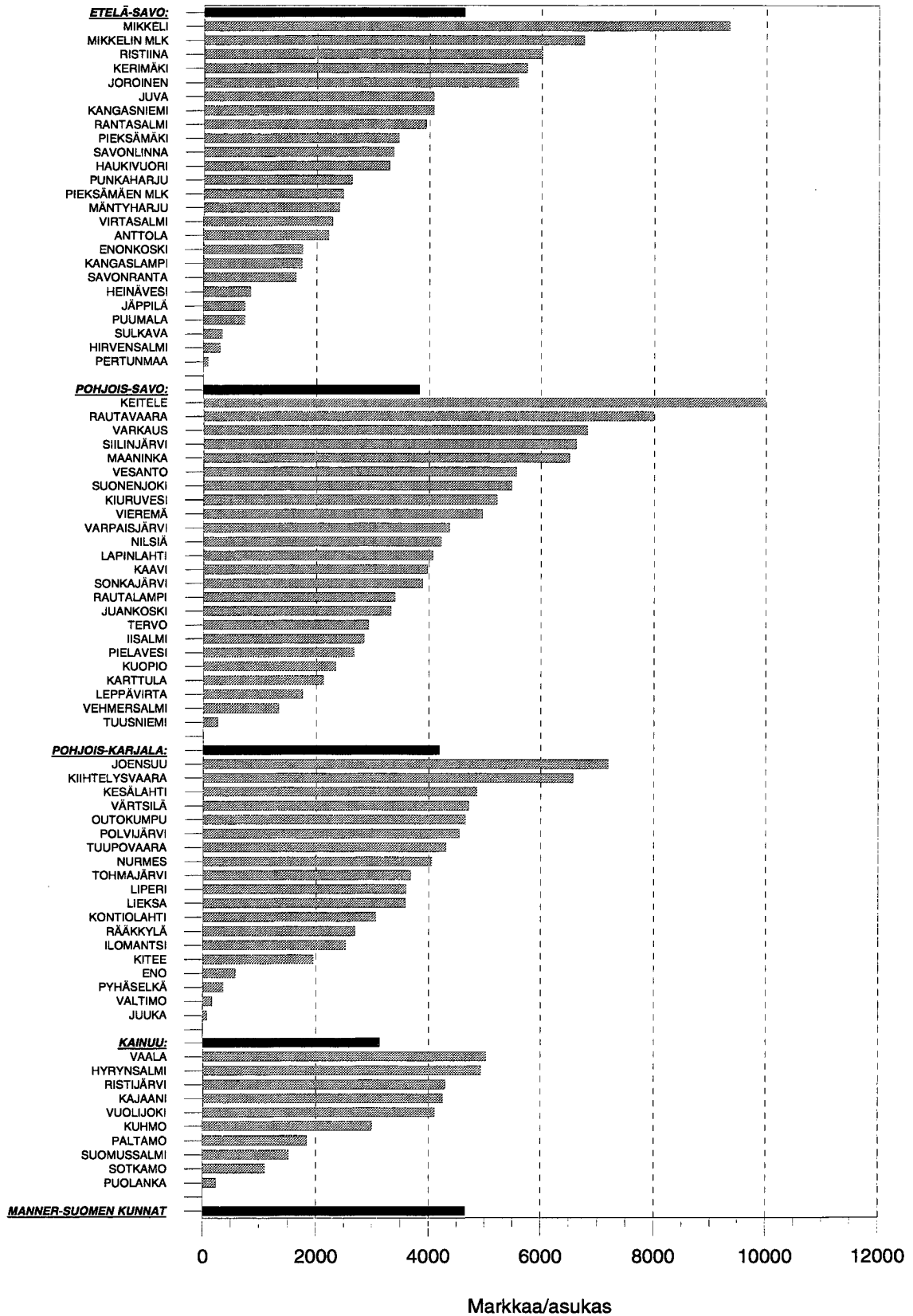

Kuva 134. Lainakanta kunnittain 1998.

Kuva 135. Suhteellinen velkaantuneisuus kunnittain 1998.

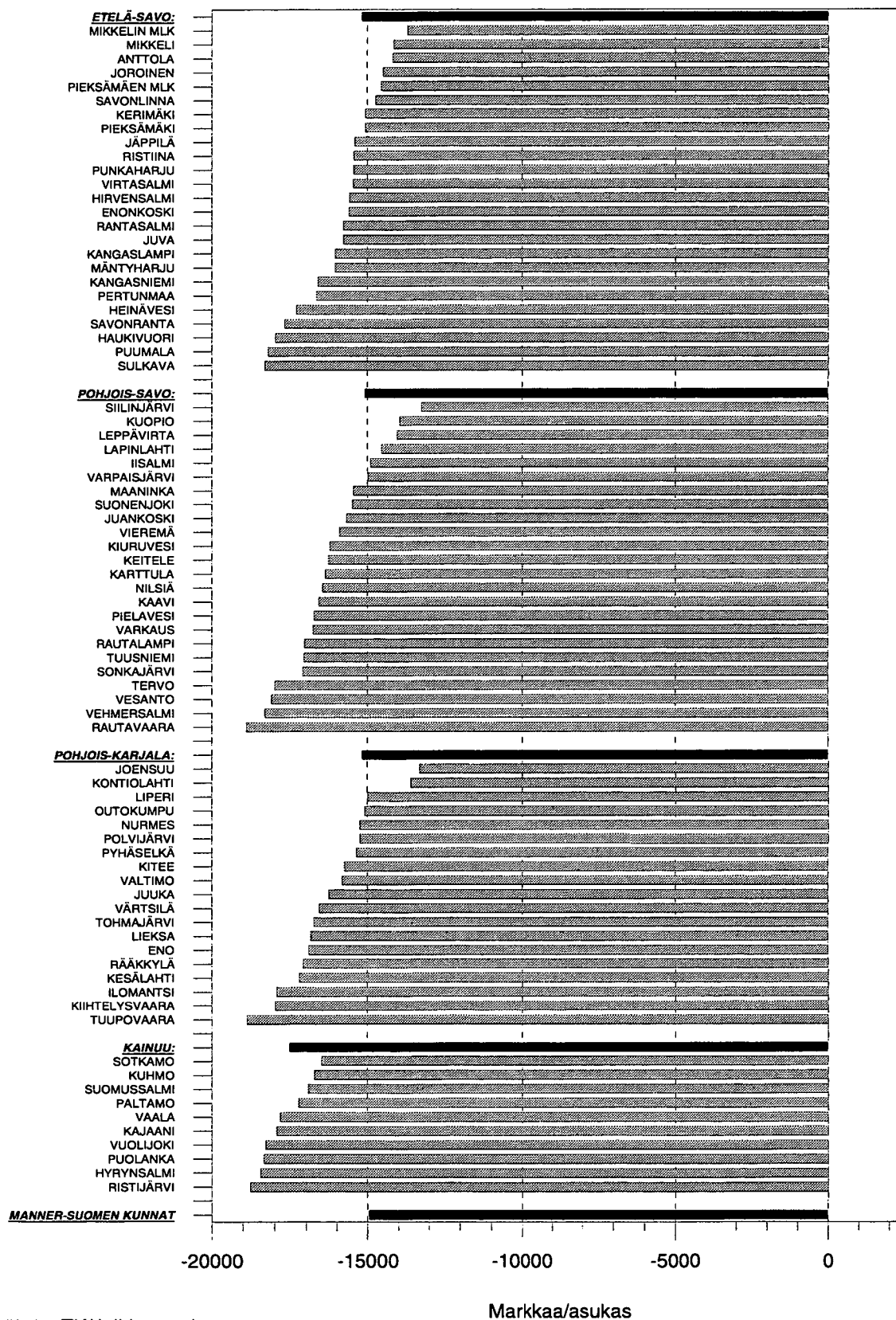
Lainakanta kunnittain 1998

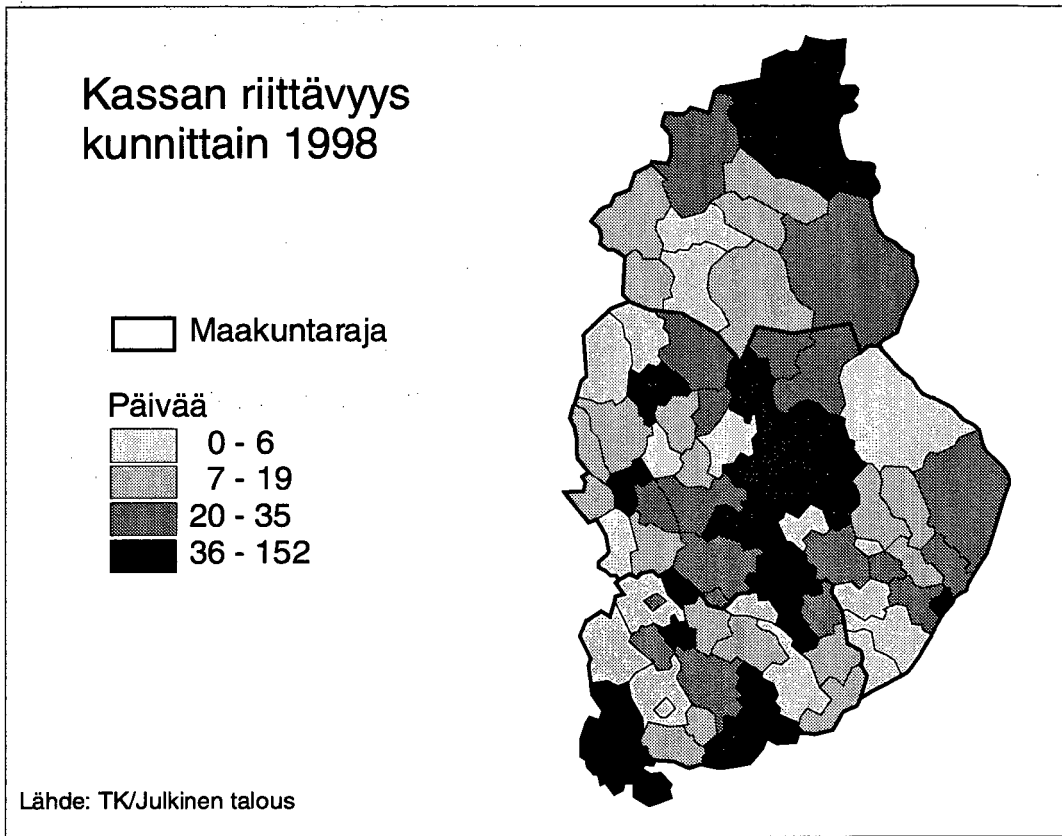
Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 136. Lainakanta kunnittain 1998.

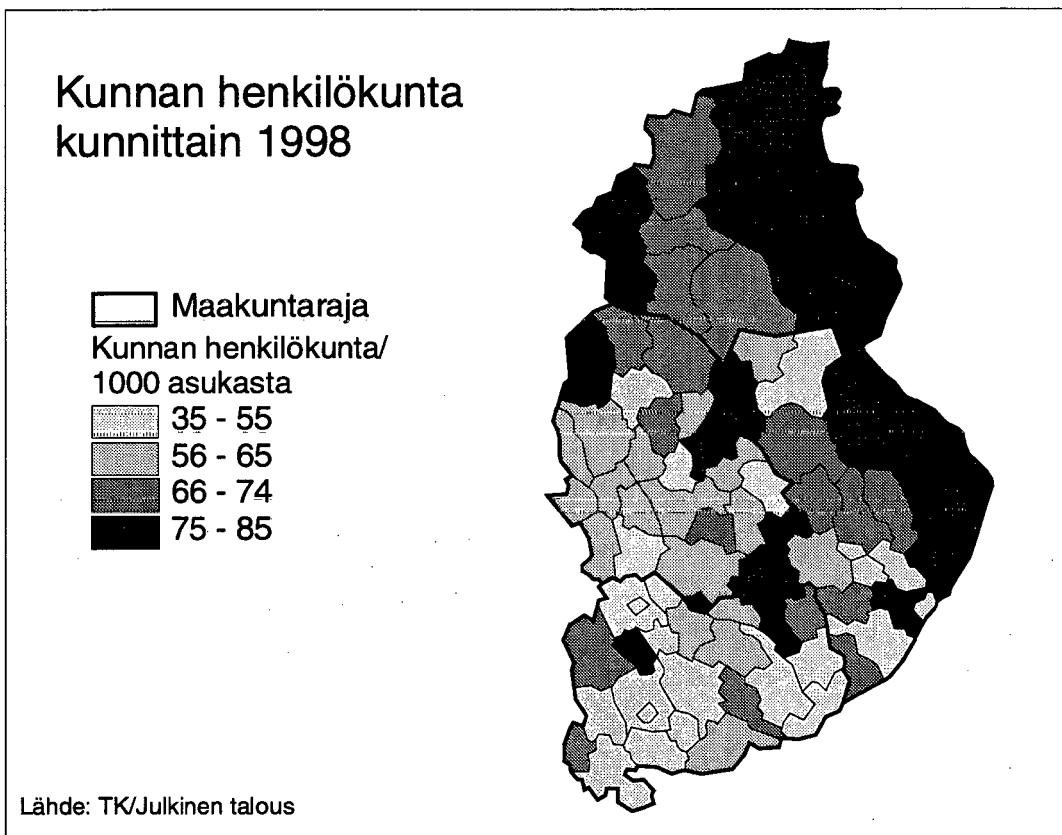
Toimintakate kunnittain 1998

Kuva 137. Toimintakate kunnittain 1998.

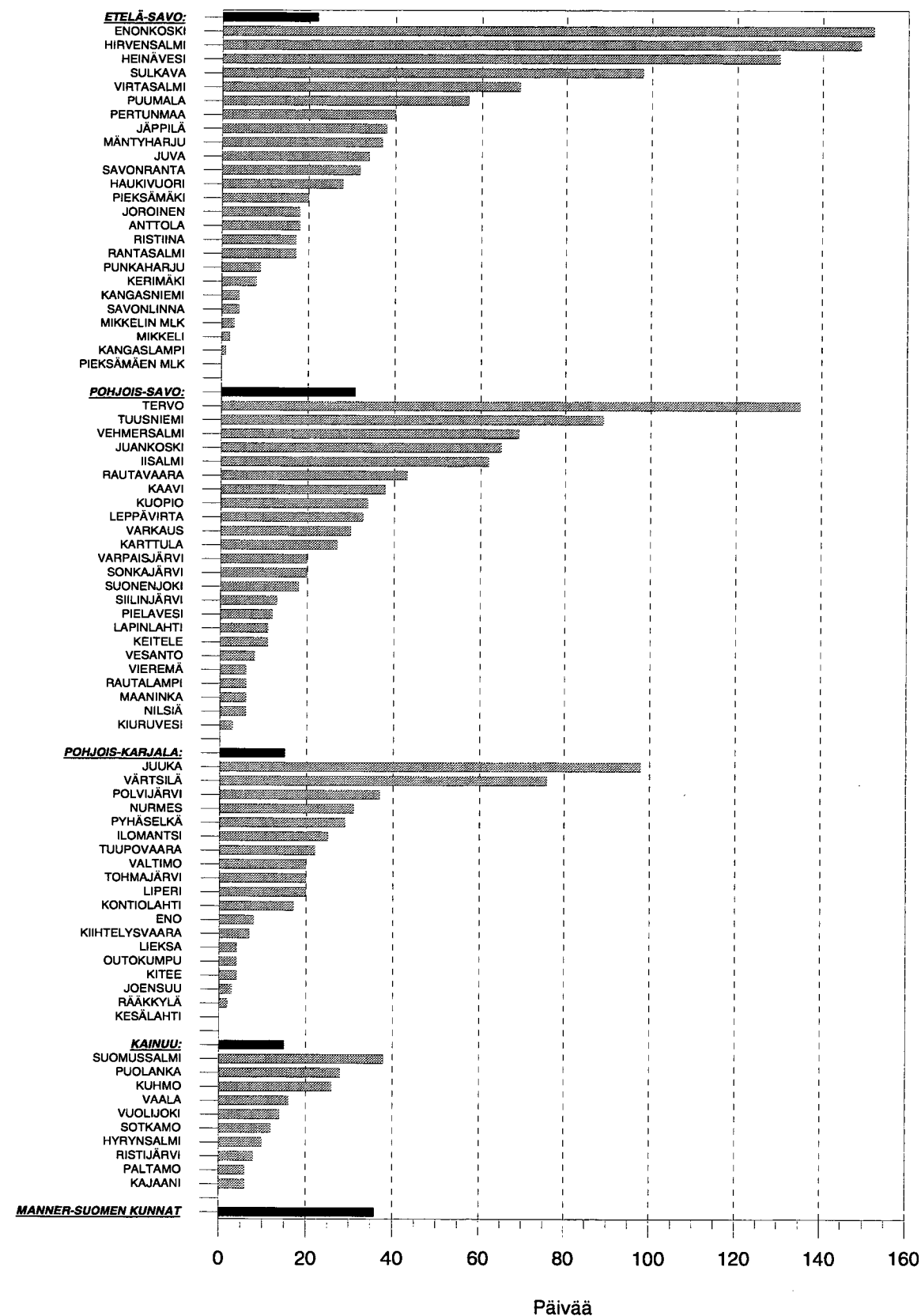

Kuva 138. Kassan riittävyys kunnittain 1998.

Kuva 139. Kunnan henkilökunta kunnittain 1998.

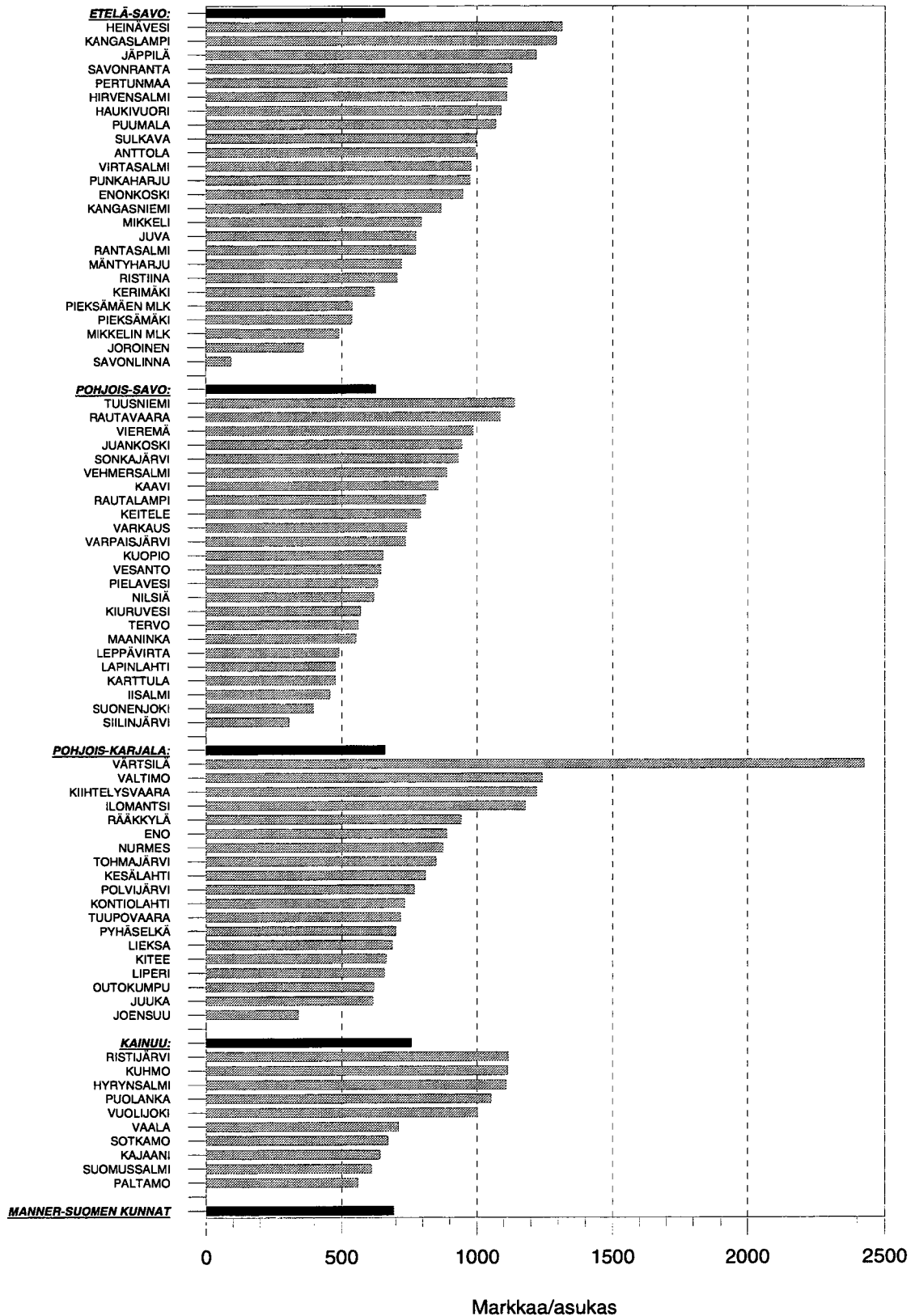
Kassan riittävyys kunnittain 1998

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 140. Kassan riittävyys kunnittain 1998.

Yleishallinnon nettokustannukset kunnittain 1998

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 141. Yleishallinnon nettokustannukset kunnittain 1998.

ALUEPOLITIikka

Euroopan unionin rakennerahastojen pyrkimyksenä on vähentää alueiden kehityseroja. Kehityksessä jälkeenjääneitä ja taantuvia alueita tuetaan alue- ja rakennepoliittisin toimenpitein, joita rahoitetaan yhteisin varoin muodostettujen rakennerahastojen avulla. EU-tuen suuntaamiseksi oikeisiin kohteisiin on sovittu tavoiteohjelmista. Uusimman ohjelmakauden ajankohta on 2000 – 2006. Suomen hallitus on ehdottanut EU-komissiolle Pohjois-Suomen ja Itä-Suomen tavoite 1-ohjelmasta sekä tavoite 2-ohjelmasta lisäksi siirtymäkauden alueista. Koko Itä-Suomen alue kuuluu tavoite 1-ohjelman piiriin.

Itä-Suomen tavoite 1-ohjelman tavoitteena on Itä-Suomen nykyisen kielteisen kehityskierteen katkaiseminen ja talouden kehityksen nostaminen kasvu-uralle. Keskeisenä tavoitteena on uusien työpaikkojen luominen. *Pohjois-Suomen tavoite 1-ohjelmalla* pyritään lisäämään taloudellista kasvua niin, että alueelle saadaan uusia työpaikkoja ja uutta yrittäjyyttä ja näin voidaan alentaa työttömyyttä. Ensisijaisesti parannetaan nykyisten yritysten laajenemismahdollisuuksia ja uuden yritystoiminnan syntymisedellytyksiä (Sisäasiainministeriö).

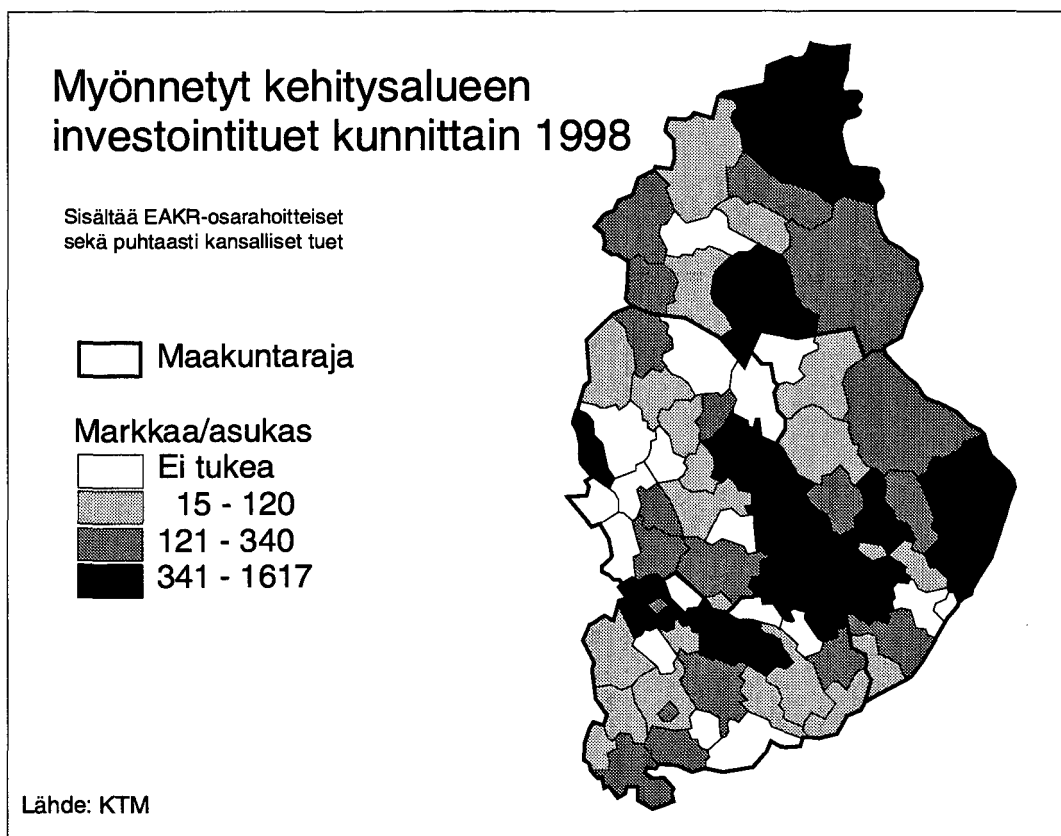
Yritystuet

TE-keskuksen yritysosasto voi osarahoittaa yritysten investointi- ja kehittämishankkeita. Kotimaisten valtion varojen lisäksi TE-keskusten kautta kanavoituu Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) varoja. EAKR-rahaston vastuuministeriönä toimii sisäasiainministeriö. Tärkeimmät rahoitusmuodot ovat kehitysalueen investointituki, pienyritystuki, pk-yritysten kehittämistuki, toimintaympäristötuki, kansainvälistymistuki ja energiatuki.

Kehitysalueen investointitukea voidaan myöntää tuotannollisille, matkailualan ja yritys-palveluyrityksille, jotka aloittavat tai laajentavat toimintaansa kehitys- tai rakennemuutos-alueella ja joilla on edellytykset kannattavaan toimintaan. *Pk-yritysten kehittämistukea* voidaan myöntää tuotannon, tuotteiden, liikkeenjohdon tai markkinoinnin kehittämishankkeisiin. Tavoitteena on kilpailukyvyyn parantaminen ja kansainvälistymisen edistäminen. Pk-yritykseksi luetaan yritys, jonka henkilöstöä on alle 250 ja liikevaihto alle 240 miljoonaa markkaa tai taseen loppusumma alle 162 miljoonaa markkaa. *Pienyritystukea* voidaan myöntää tuotanto-, matkailu- ja yritys-palveluyrityksille, jotka edistävät yritystoiminnan kehitystä erityisesti maaseutu- ja rakennemuutosalueella. Pienyrityksen henkilöstö on alle 50 ja liikevaihto jää alle 42 miljoonaan markkaan.

Kansainvälistymistuki on tarkoitettu vientitoimintaansa aloittaville tai vahvistaville pk-yrityksille, joilla on riittävät edellytykset menestykselliseen vientitoimintaan. *Tuki yritysten toimintaympäristön parantamiseen* voidaan myöntää koko maassa yhteisöjen, säätiöiden, yritysten ja yksityishenkilöiden hankkeisiin, jotka kehittävät pk-yritysten tarvitsemia palveluja alueella. Tukea myönnetään yritysten tarvitsemien neuvonta-, tutkimus-, laatu-, markkinointi-, tuotekehitys- ja suunnittelupalvelujen kehittämiseen liittyviin hankkeisiin (TE-keskus).

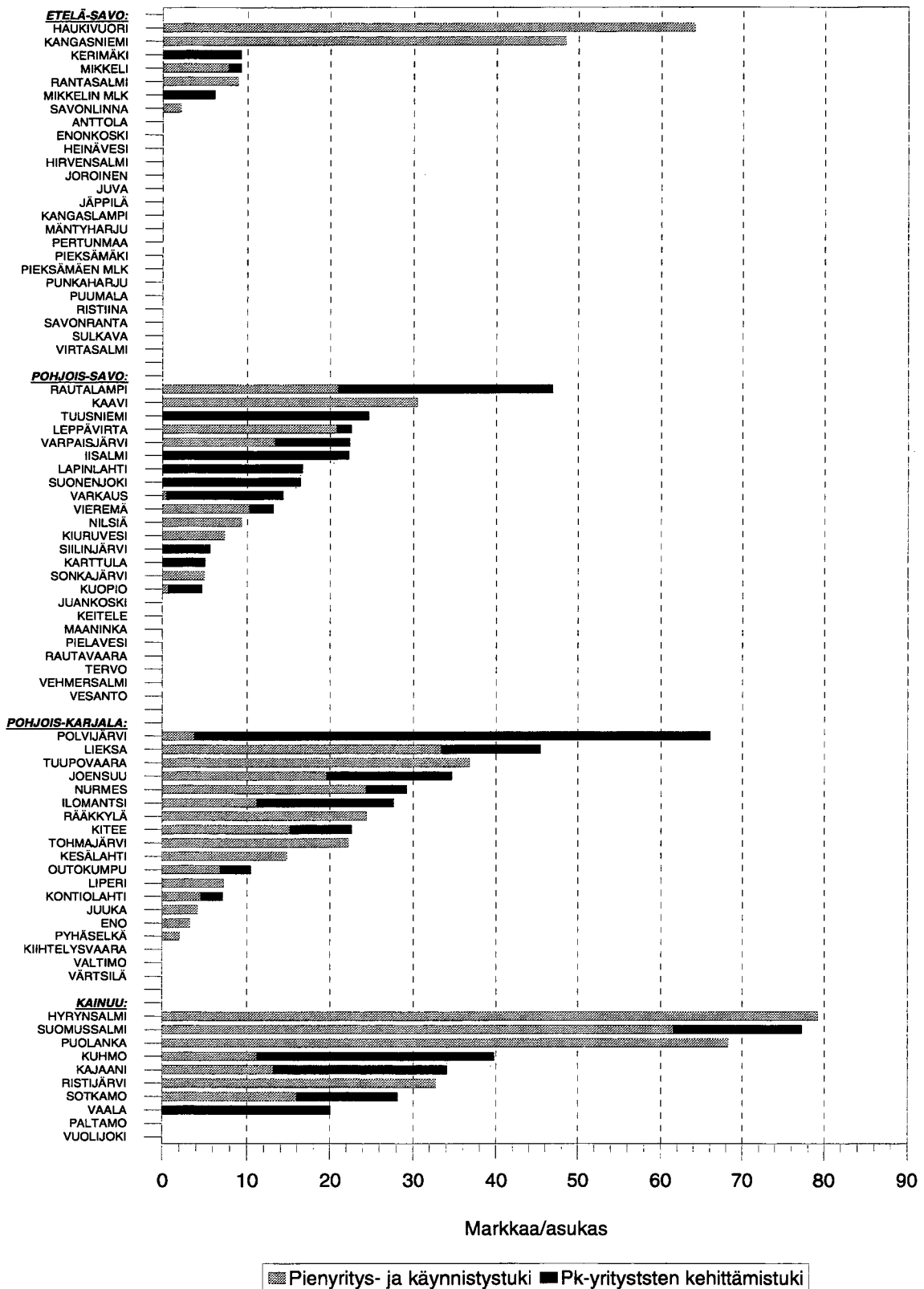
Itä-Suomen alueella kehitysalueen investointitukea myönnettiin asukasta kohti eniten Suomussalmen kuntaan, 1 617 mk/asukas. Suhteellisesti eniten pienyritystukea suunnattiin Hyrynsalmen kuntaan lähes 80 mk/asukas. Polvijärvelle asukasta kohti myönnettiin noin 62 mk pk-yritystukea. Kansainvälistymistukea myönnettiin asukasta kohti eniten Pieksämäen maalaiskuntaan ja toimintaympäristöntukea suuntautui eniten Mikkeliin. Kokonaan ilman tukea jäi 17 kuntaa.

Kuva 142. Myönnetyt kehitysalueen investointituet kunnittain 1998.

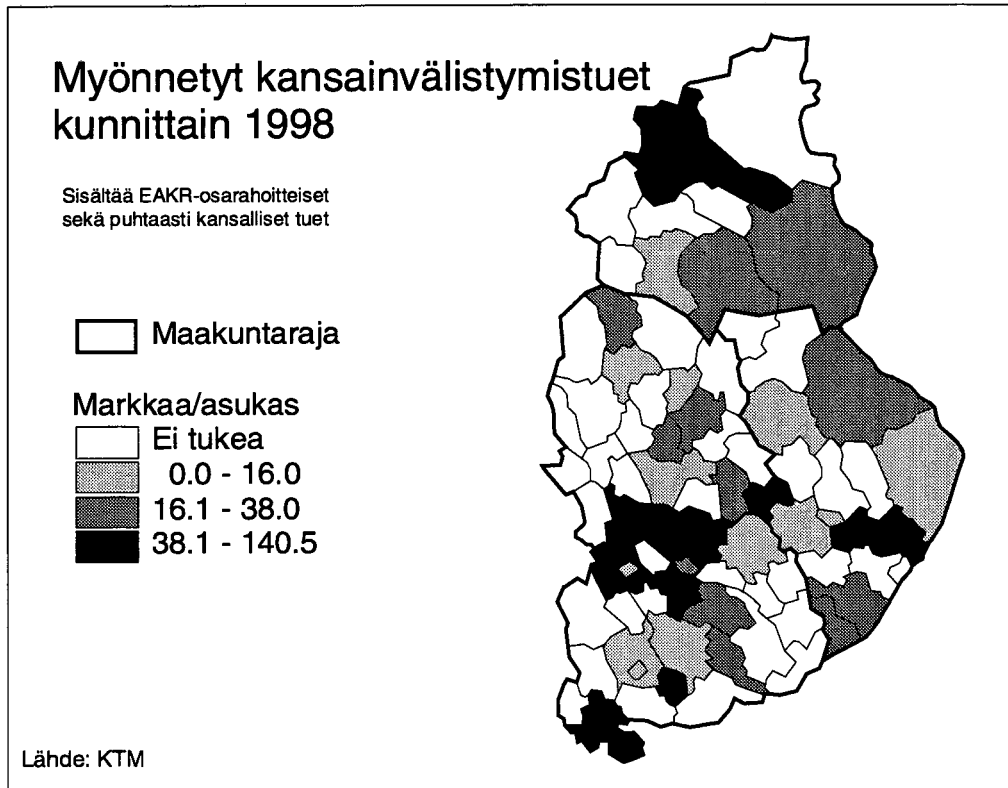
Myönnettyt pienyritys- ja pk-yritysten tuet kunnittain 1998

Sisältää EAKR-osarahoitteiset sekä puhtaasti kansalliset tuet

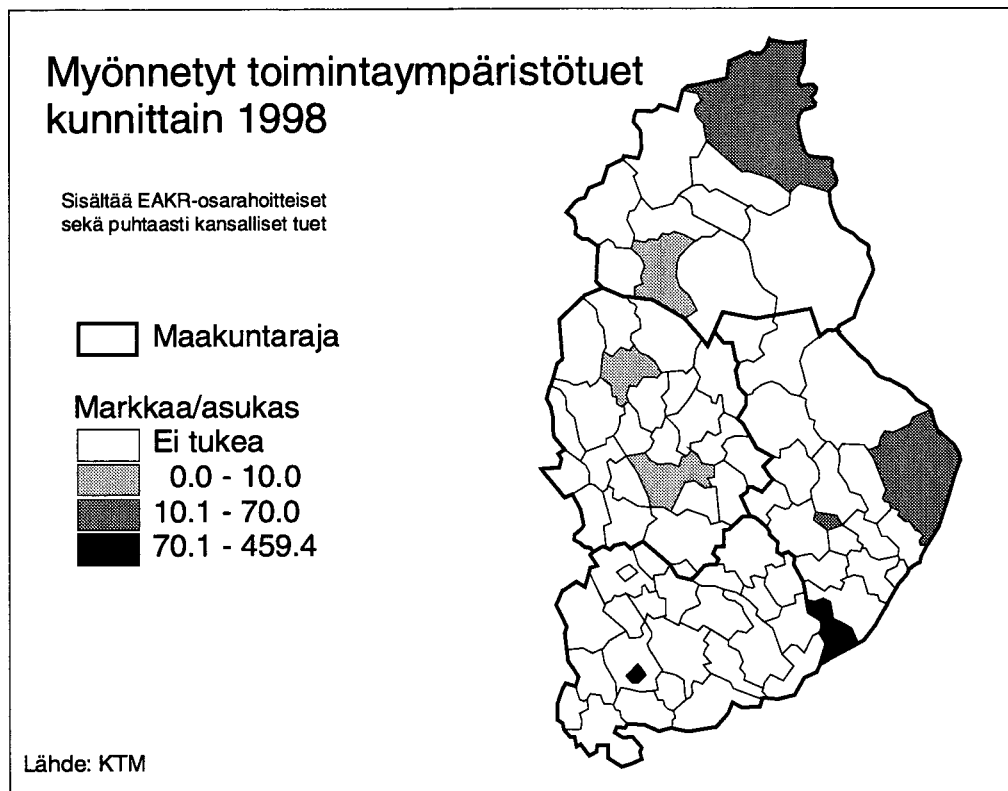

Lähde: KTM

Kuva 143. Myönnettyt pienyritys- ja pk-yritysten tuet kunnittain 1998.

Kuva 144. Myönnettyt kansainvälistymistuet kunnittain 1998.

Kuva 145. Myönnettyt toimintaympäristötuet kunnittain 1998.

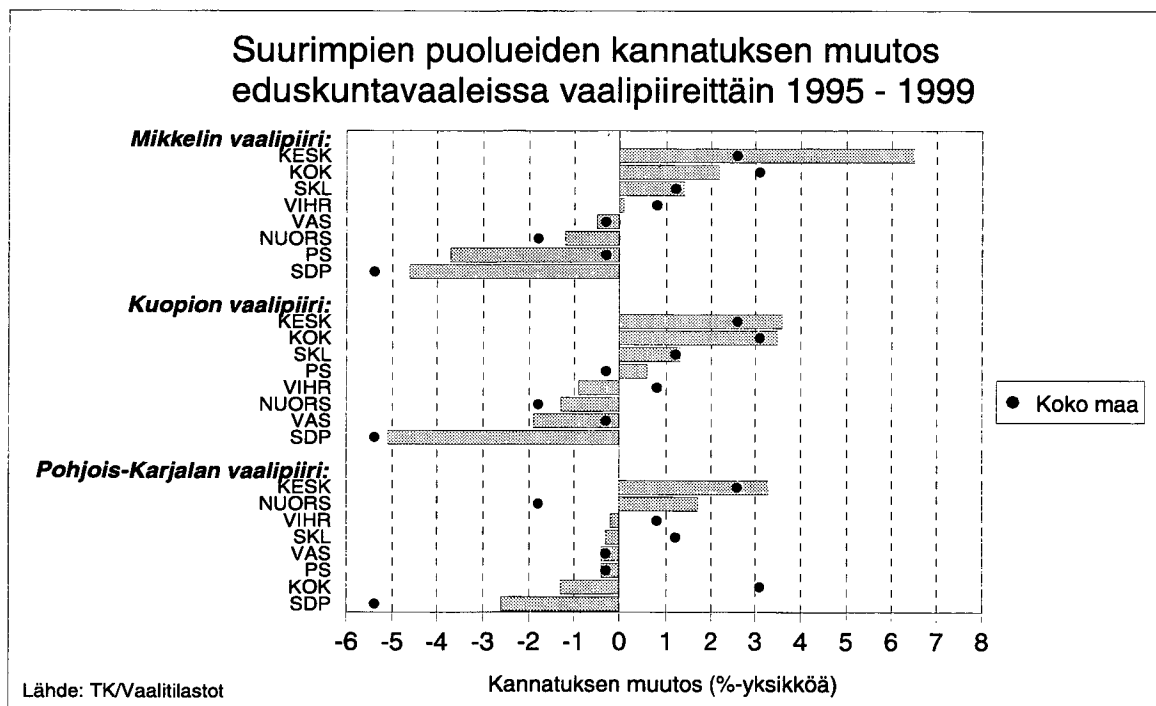
VAALIT

Vuonna 1999 toteutettiin Suomessa sekä eduskunta- että europarlamenttivaalit. Molemmissa vaaleissa äänestysaktiivisuus laski edellisiin vastaaviin vaaleihin verrattuna. Keväällä toteutettujen eduskuntavaalien äänestysprosentti oli koko maassa 68.3 %. Kesän europarlamenttivaaleissa äänestysprosentti jäi poikkeuksellisen alhaiseksi ollen koko maassa 31.4 %.

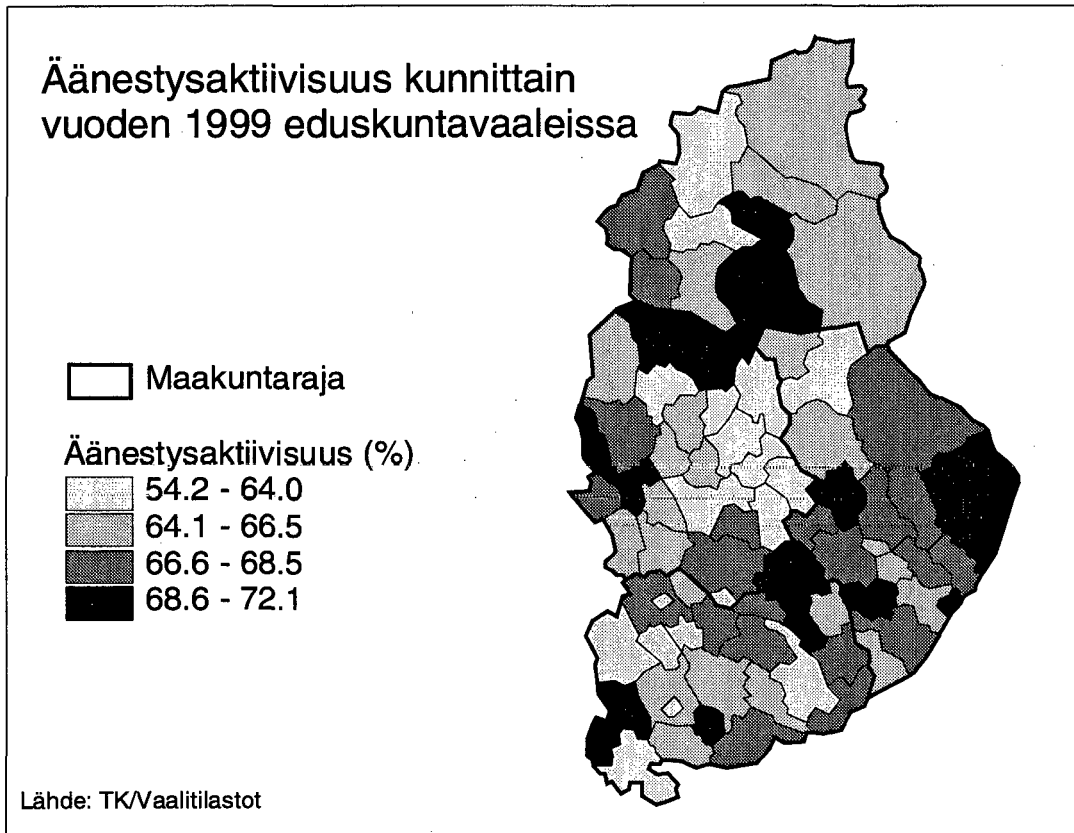
Itä-Suomen alueella eduskuntavaalien pienimmät kunnittaiset äänestysprosentit olivat Rautavaaralla ja Kaavissa. Suurin äänestysaktiivisuus oli Keiteleellä, Hirvensalmella ja Värtsilässä, yli 71 %. Suurimmista puolueista Keskustan kannatus nousi eniten Itä-Suomessa edellisiin, vuoden 1995 eduskuntavaaleihin verrattuna. Koko maassa Kokoomuksen kannatus kasvoi eniten. SDP:n kannatus laski eniten Itä-Suomen vaalipiireissä, kuten myös koko maassa.

Kunnittain tarkasteltuna SDP:n kannatus oli suurin Lieksassa, pienin Ristijärvellä ja Puolangalla. Suomen Keskustan kannatus oli vastaavasti suurin Pertunmaalla ja Viemällä, pienin Varkaudessa ja Joensuussa. Kansallinen Kokoomus sai suurimmat kannatusprosentit Heinävedellä. Kokoomusta äänestettiin vähiten Valtimolla ja Polvijärvellä. Vasemmistoliiton vahvimmat kunnat Itä-Suomessa olivat Kajaani ja Suomussalmi, heikoimmat Hirvensalmi ja Värtsilä. Vihreä Liiton kannatus oli voimakkainta Mikkelissä ja Kuopiossa, laimeinta Kaavin, Keiteleen ja Ristijärven kunnissa.

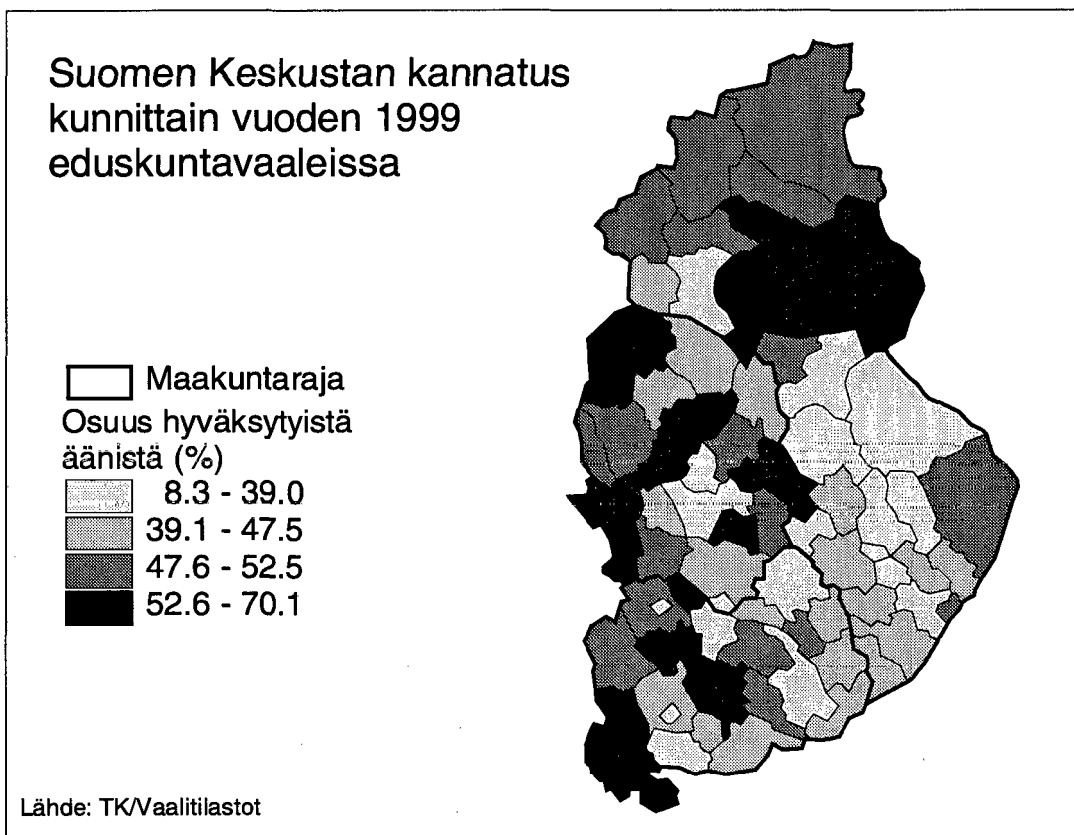
Europarlamenttivaalien äänestysprosentti oli koko maassa 28.8 %-yksikköä alhaisempi kuin edellisissä europarlamenttivaaleissa vuonna 1996. Itä-Suomen kunnista aktiivisimmin äänestivät Tervon ja Haukivuoren äänioikeutetut. Haukivuorella äänestysprosentti laskikin vähiten vuodesta 1996. Alhaisimmat prosentit olivat Rautavaaralla, jossa vain 17 % äänioikeutetuista kävi äänestämässä. Äänestysprosentti laski eniten Kangaslammella.

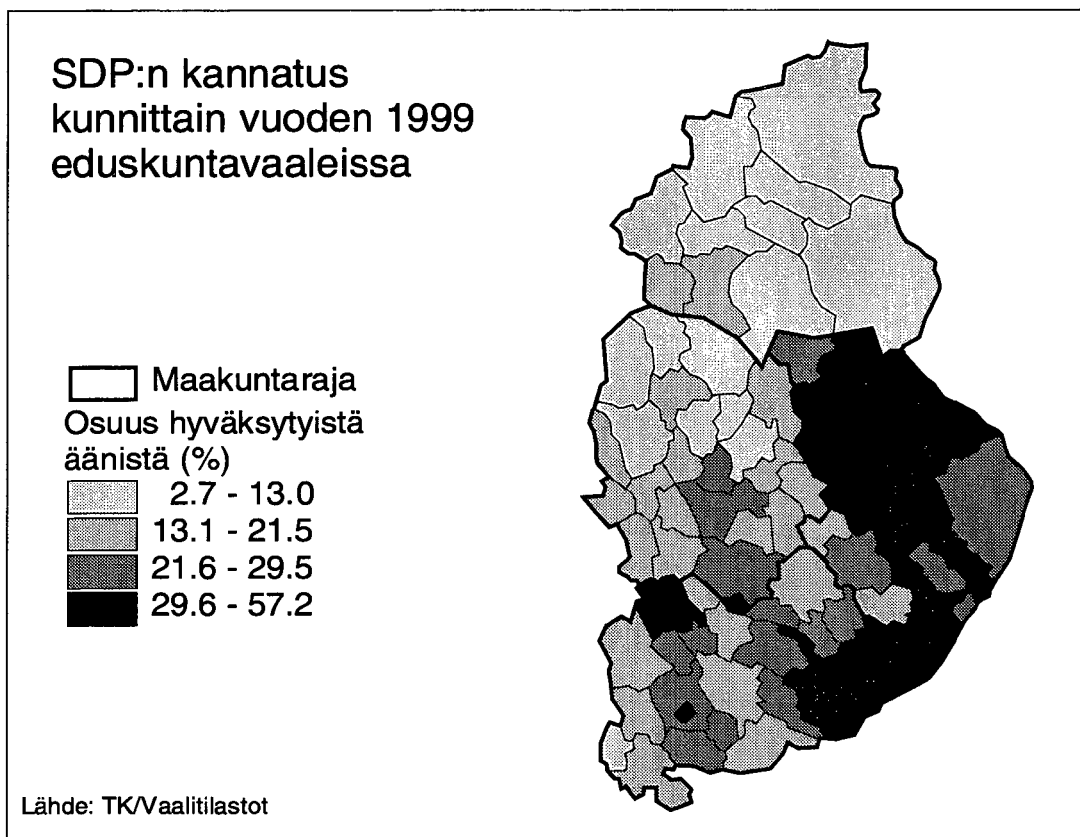
Kuva 146. Suurimpien puolueiden kannatuksen muutos eduskuntavaaleissa vaalipiireittäin 1995 – 1999.

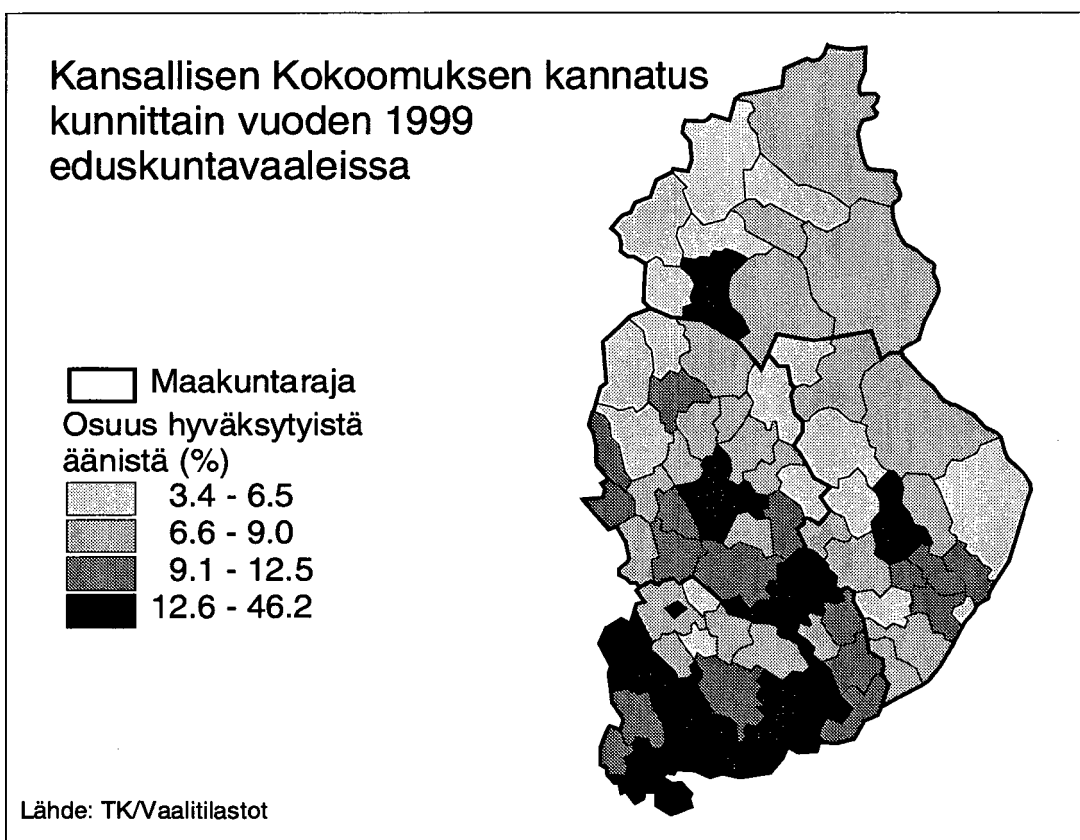
Kuva 147. Äänestysaktiivisuus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

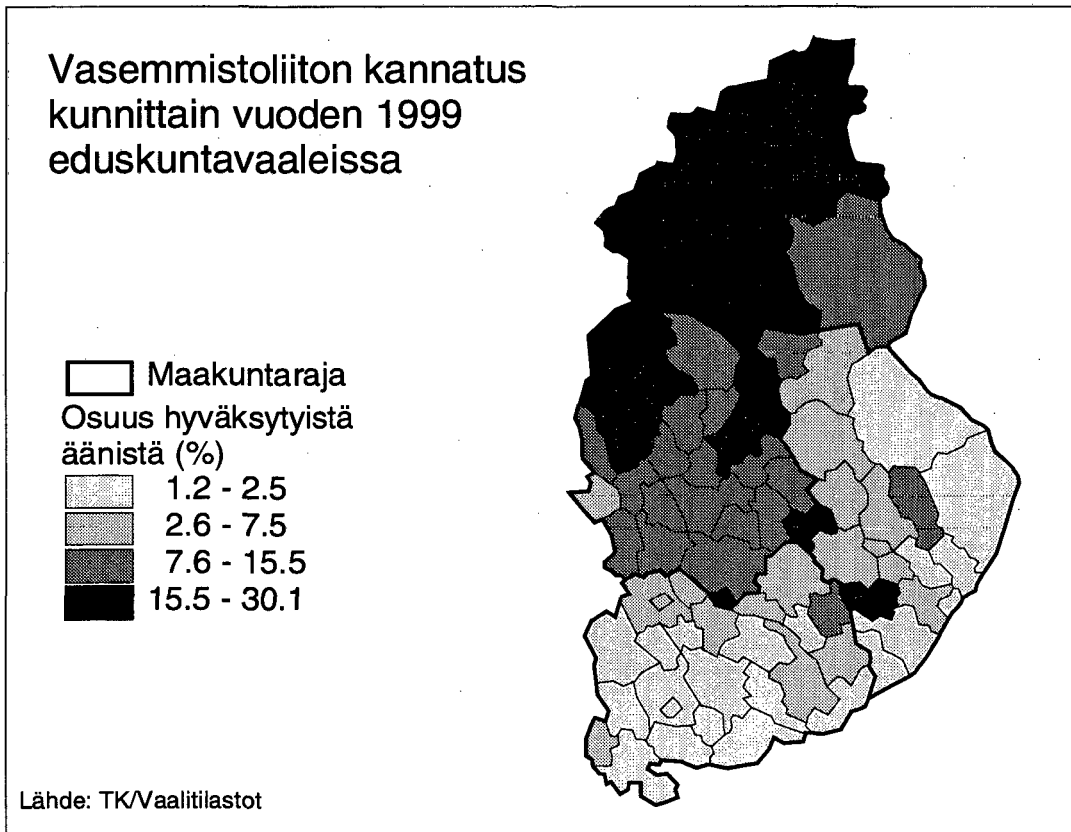
Kuva 148. Suomen Keskustan kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

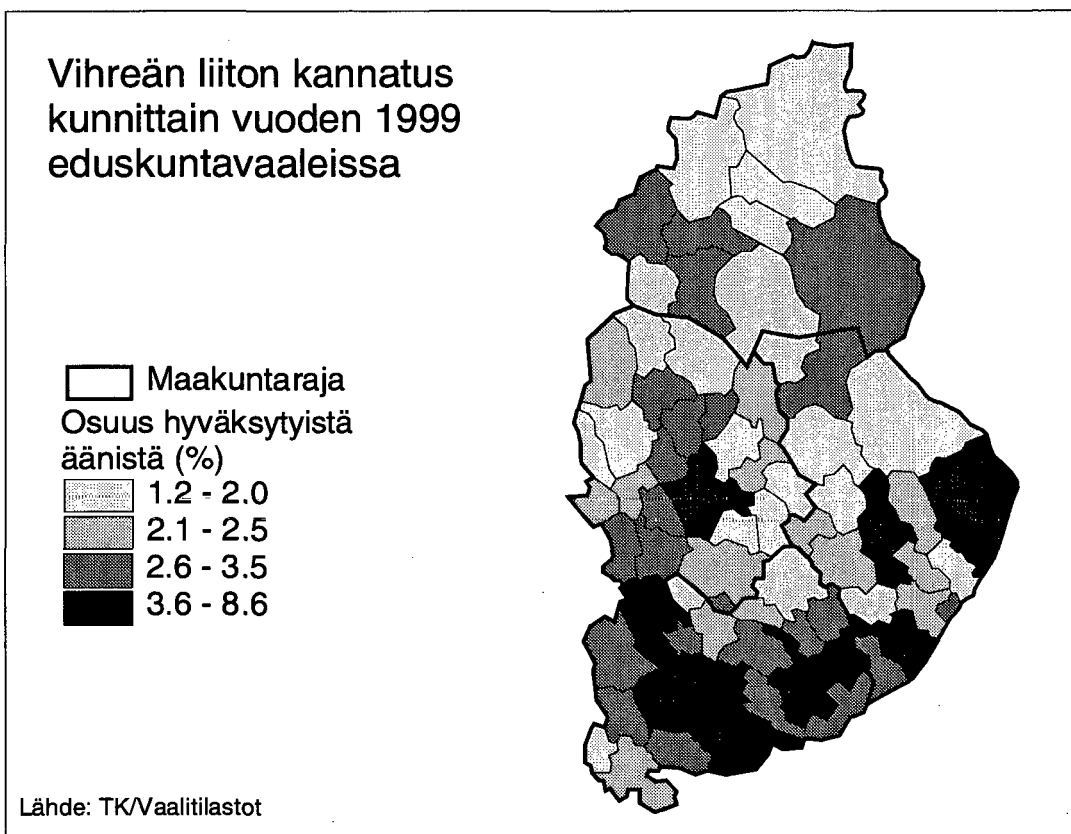
Kuva 149. SDP:n kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

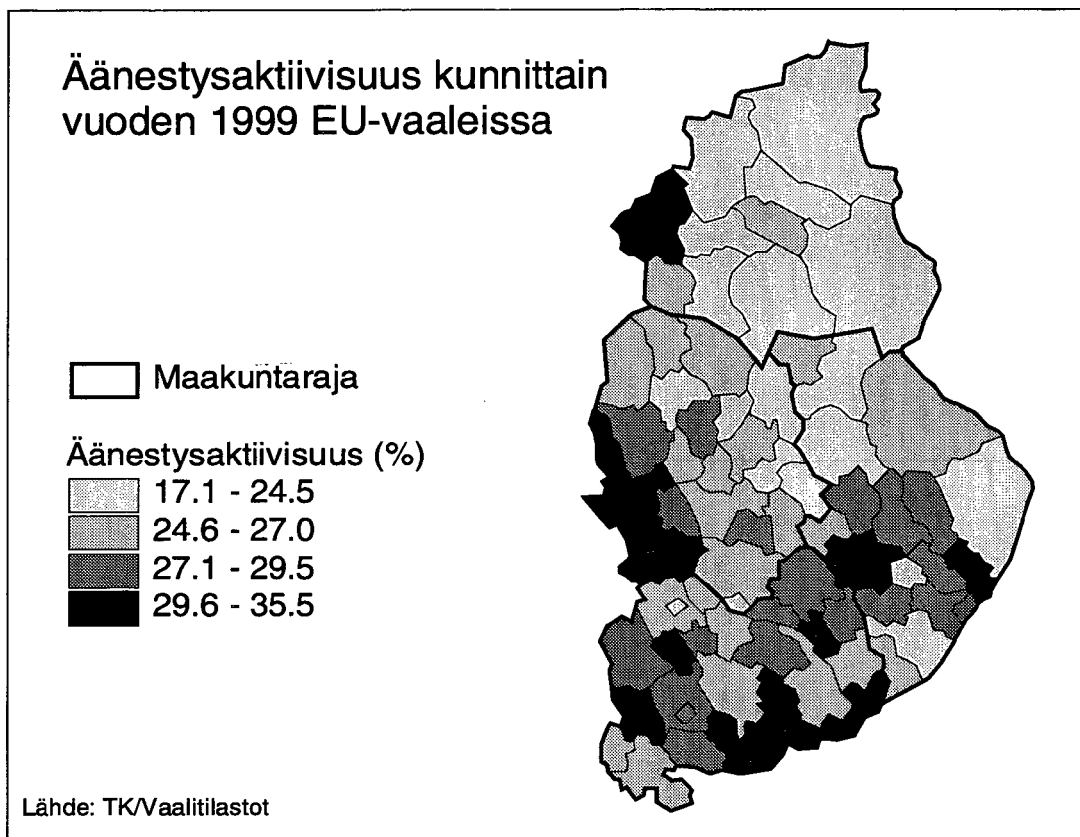
Kuva 150. Kansallisen Kokoomuksen kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

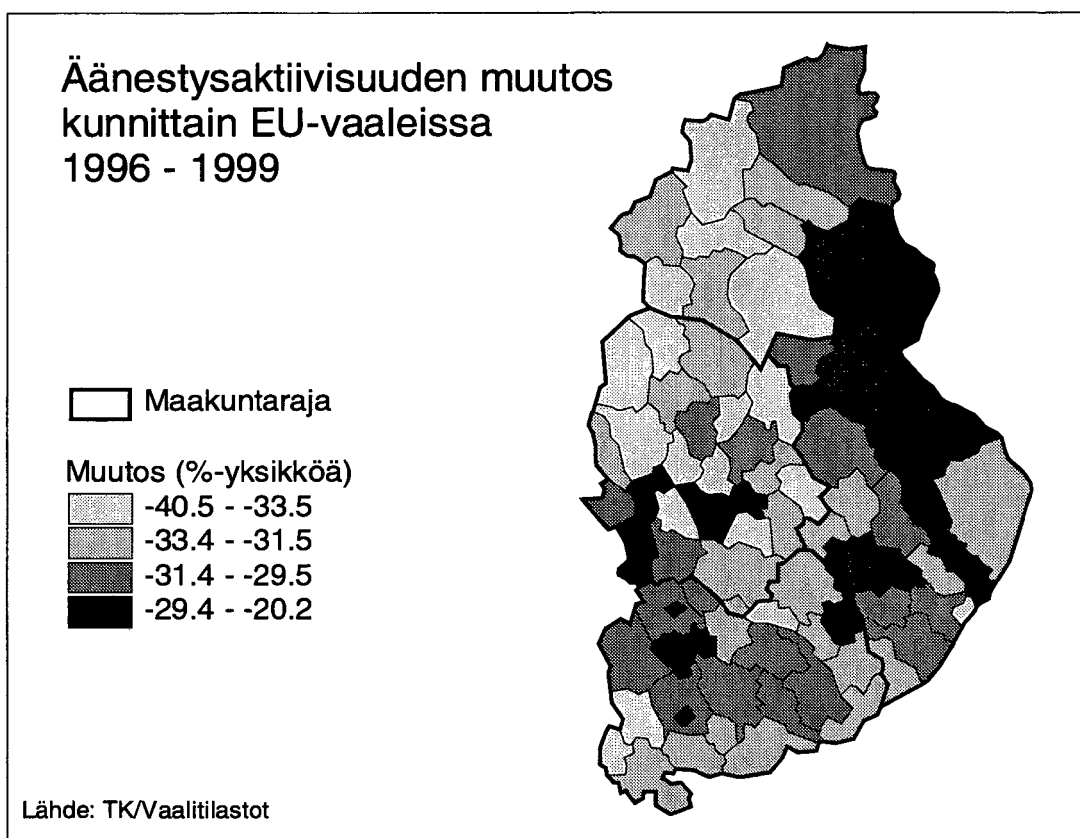
Kuva 151. Vasemmistoliiton kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

Kuva 152. Vihreän Liiton kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa.

Kuva 153. Äänestysaktiivisuus kunnittain vuoden 1999 EU-vaaleissa.

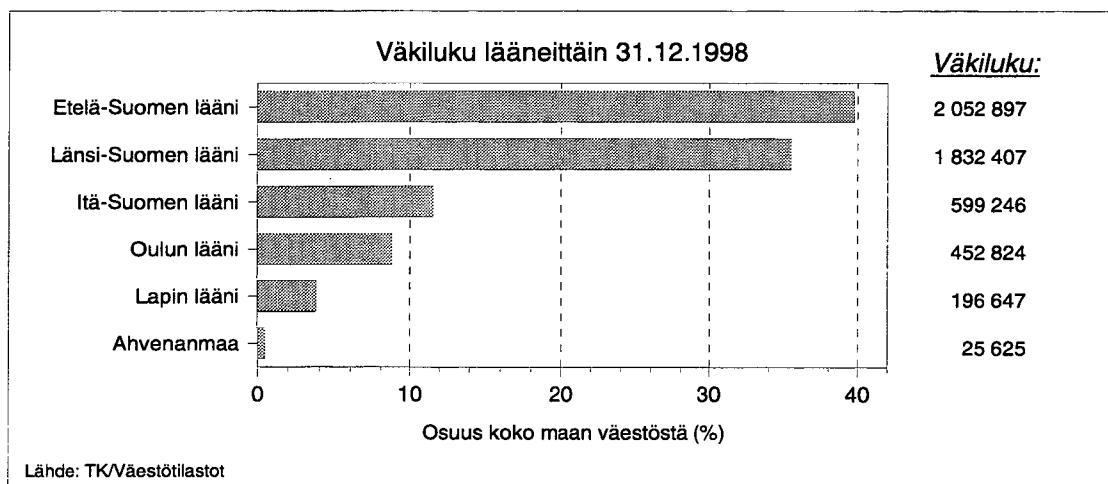
Kuva 154. Äänestysaktiivisuuden muutos kunnittain EU-vaaleissa 1996 – 1999.

LÄÄNIT

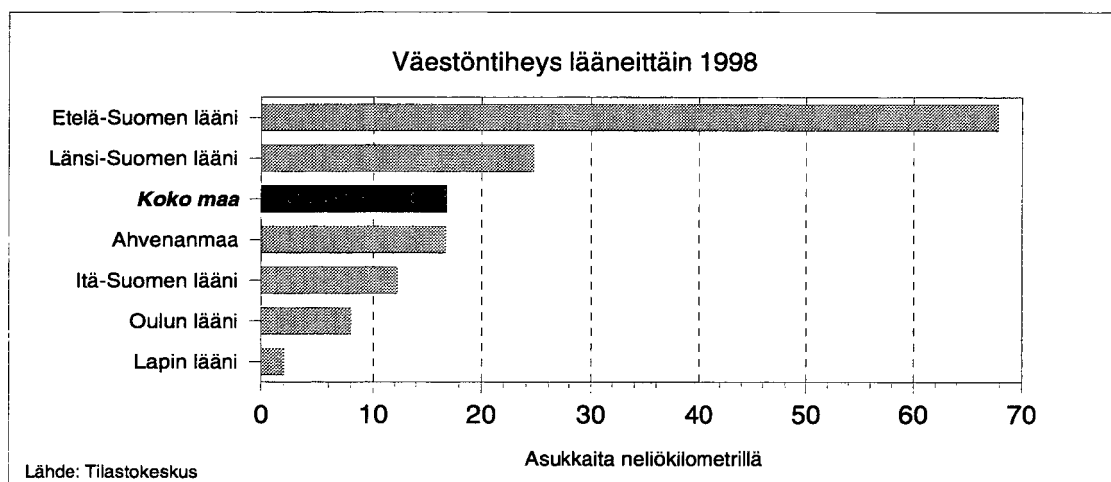
1.9.1997 astui voimaan uusi läänijako; Etelä-Suomen, Länsi-Suomen, Itä-Suomen, Oulun ja Lapin läänit sekä Ahvenanmaa. Etelä-Suomen lääni käsittää kuusi maakuntaa, joissa on yhteensä 89 kuntaa. Länsi-Suomen lääniin kuuluu yhteensä 205 kuntaa ja seitsemän maakuntaa. Itä-Suomen lääni muodostuu kolmesta maakunnasta ja 68 kunnasta. Oulun läänissä on kaksi maakuntaa ja 52 kuntaa. Lapin läänissä on 22 ja Ahvenanmaalla 16 kuntaa.

Taulukko 2. Perustietoja lääneistä.

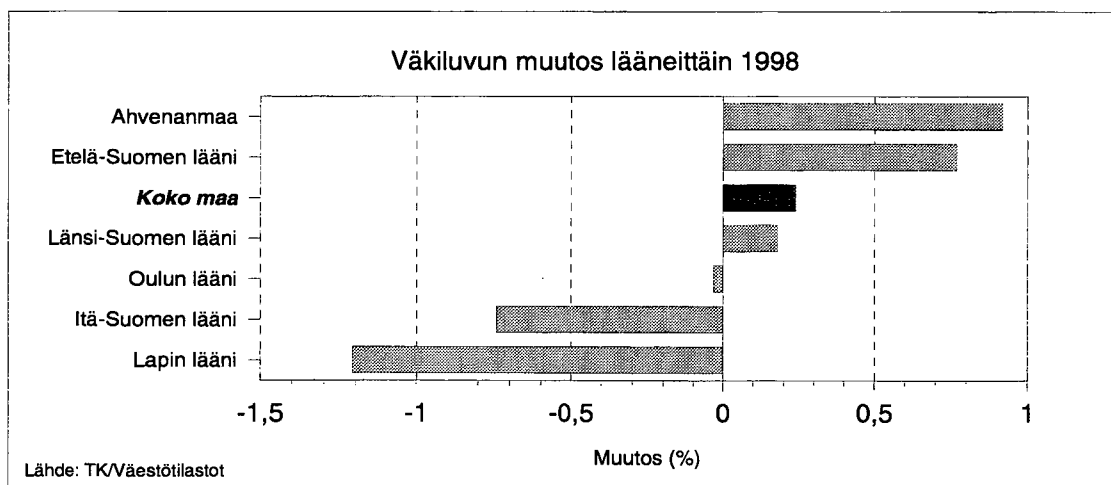
	Etelä-Suomen lääni	Länsi-Suomen lääni	Itä-Suomen lääni	Oulun lääni	Lapin lääni	Ahvenanmaa
Maapinta-ala (km ²)	30229	74187	48728	56868	93057	1527
Väkiluku 31.12.1998	2052897	1832407	599246	452824	196647	25625
0-14 -vuotiaat 1998	374636	330954	107001	95977	37799	4778
15-64 -vuotiaat 1998	1406397	1206133	391593	297569	131319	16670
Yli 64 -vuotiaat 1998	271864	295320	100652	59278	27529	4177
Väkiluvun muutos 1998	15750	3314	-4478	-118	-2404	233
Väkiluvun muutos 1998 (%)	0,8	0,2	-0,7	0	-1,2	0,9
Muuttovoitto 1998	10415	1423	-3836	-2010	-2766	149
Muuttotase 1998 (%)	5,11	0,78	-6,35	-4,44	-13,9	5,87
Syntyneet 1998	23202	19697	6002	5724	2172	311
Kuolleet 1998	18425	18086	6750	3941	1823	237
Syntyneiden enemmitys 1998	4777	1611	-748	1783	349	74
Syntyneiden enemmitys 1998 (%)	2,3	0,9	-1,2	3,9	1,8	2,9
Väestöennuste 2030	2182598	1820774	575409	456657	188000	26317
Väestöennuste 0-14v. 2030	337368	279489	83601	80505	29113	4032
Väestöennuste yli 64-v. 2030	530762	484641	164948	111077	50138	6936
Kaikki työlliset 1997	874851	711852	209402	162195	67663	12034
Alkutuotannon työlliset 1997	23786	54986	24807	14292	5279	947
Jalostuksen työlliset 1997	212888	222988	49064	44543	15384	1790
Palvelutoimialan työlliset 1997	623034	419835	130312	100017	45223	8820
Alkutuotannon osuus työllisistä 1997 (%)	2,7	7,7	11,9	8,8	7,8	7,9
Jalostuksen osuus työllisistä 1997 (%)	24,3	31,3	23,4	27,5	22,7	14,9
Palvelujen osuus työllisistä 1997 (%)	71,2	59,0	62,2	61,7	66,8	73,3
Työttömyysaste 1998	13,1	15,3	19,4	18,3	23,6	3,2
Keskiasteen suorittaneet 1998	565623	533317	181795	135551	59729	6823
Korkea-asteen suorittaneet 1998	438544	311764	90526	71114	30214	4305
Peruskoulun varaan jääneet 1998	674094	656372	219924	150182	68905	9719
Korkea-aste 1998 (%) yli 15-vuotiaista	26,1	20,8	18,4	19,9	19,0	20,7
Keskiaste 1998 (%)	33,7	35,5	36,9	38,0	37,6	32,7
Peruskoulun varaan jääneet 1998 (%)	40,2	43,7	44,7	42,1	43,4	46,6
Tulot mk/tulonsaaja 1997	105067	87457	79359	83248	80315	98170
Verotulot mk/asukas 1998	15796	12464	11569	11490	12138	..
Vuosikate mk/asukas 1998	2158	1014	818	1157	839	..

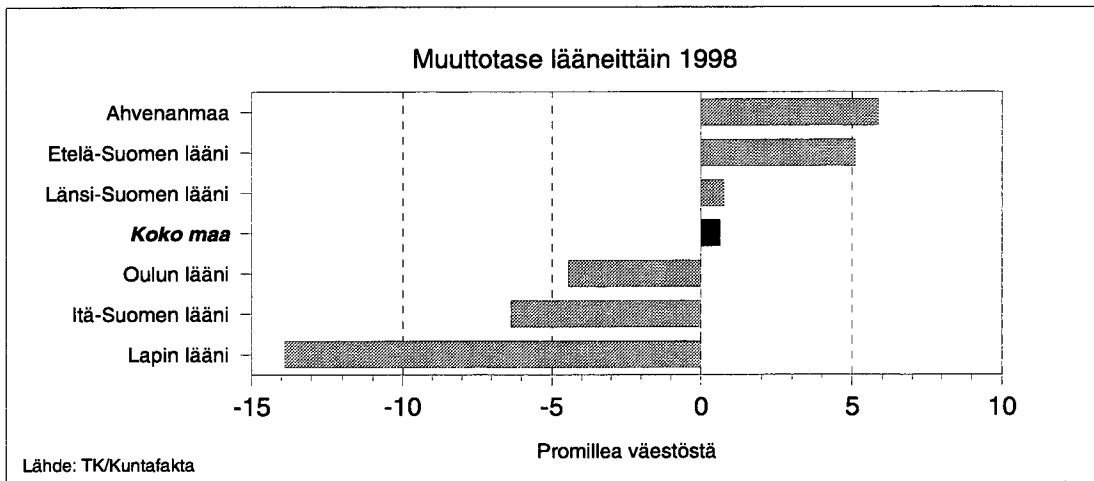
Kuva B1. Väkiluku lääneittäin 31.12.1998.

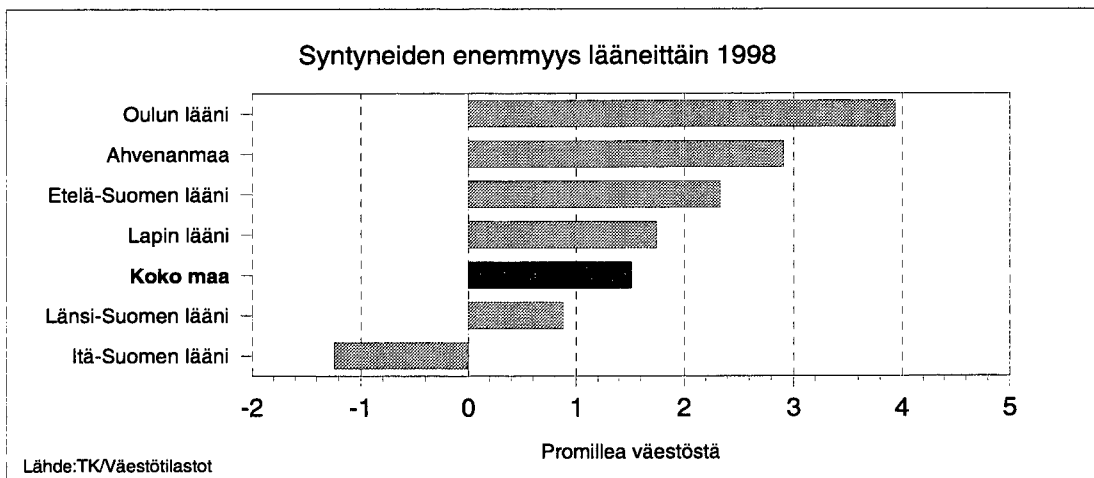
Kuva B2. Väestötiheys lääneittäin 1998.

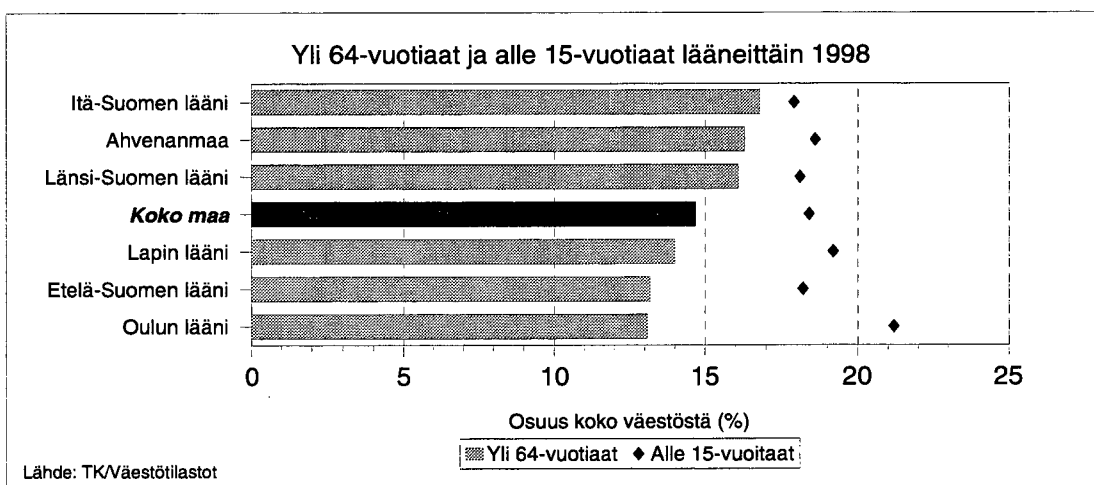
Kuva B3. Väkiluvun muutos lääneittäin 1998.

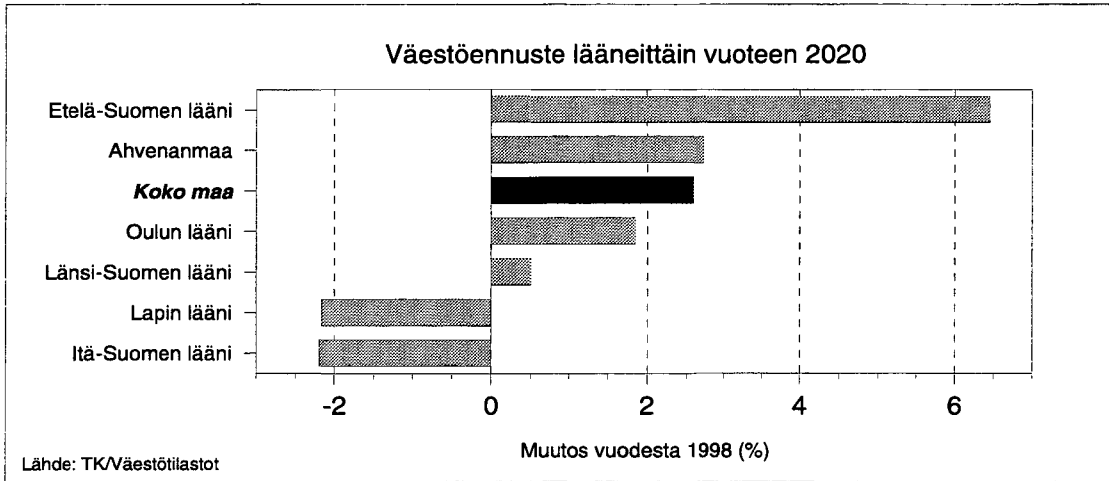
Kuva B4. Muuttotase lääneittäin 1998.

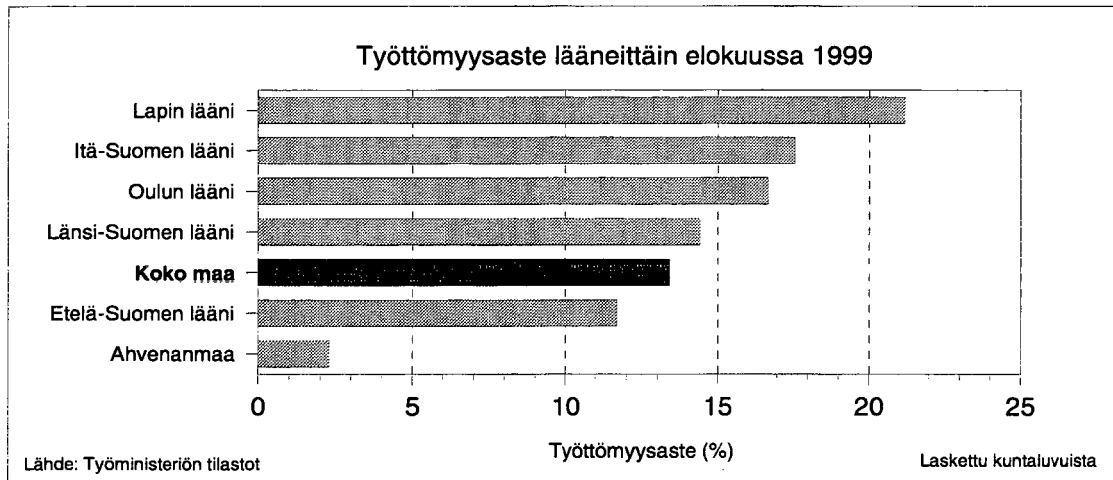
Kuva B5. Syntyneiden enemmitys lääneittäin 1998.

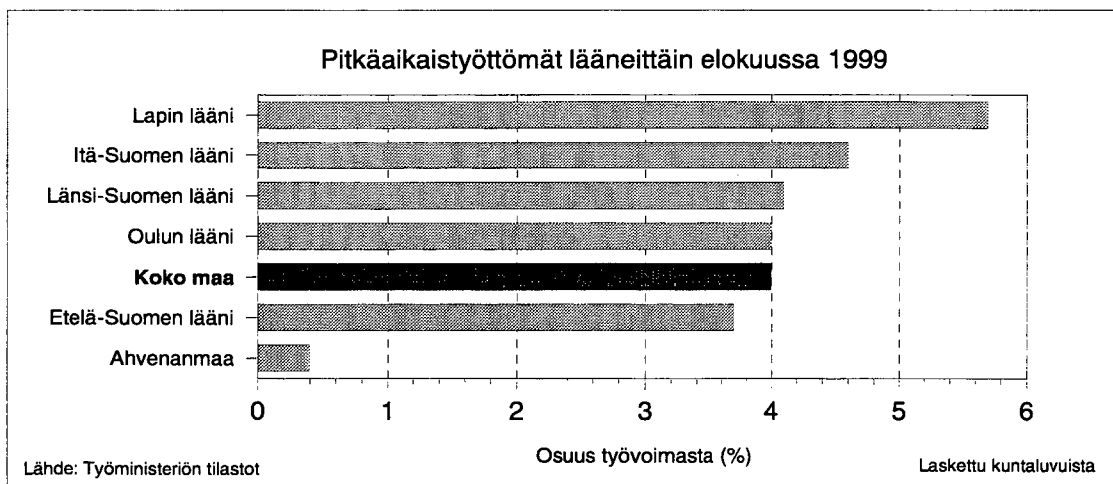
Kuva B6. Yli 64-vuotiaat ja alle 15 -vuotiaat lääneittäin 1998.

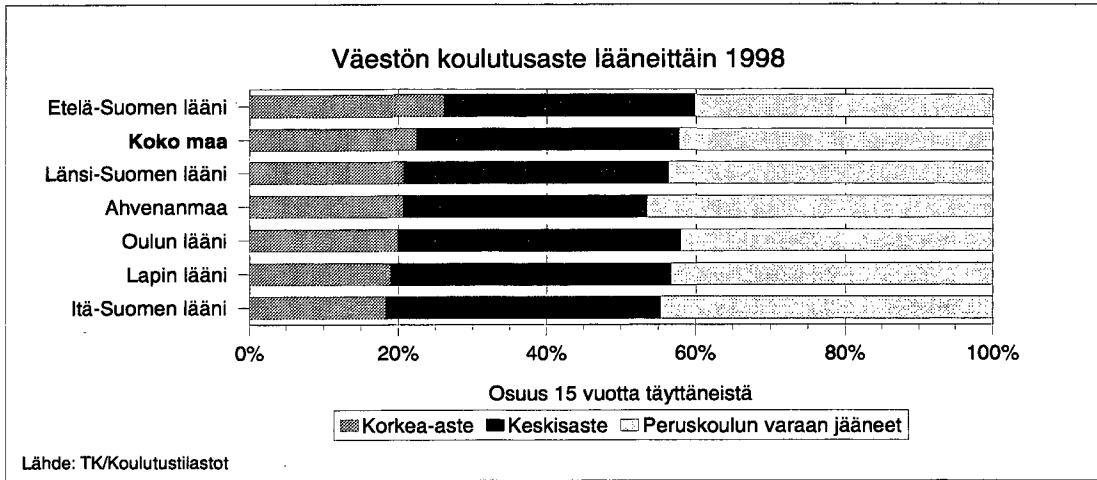
Kuva B7. Väestöennuste lääneittäin vuoteen 2020.

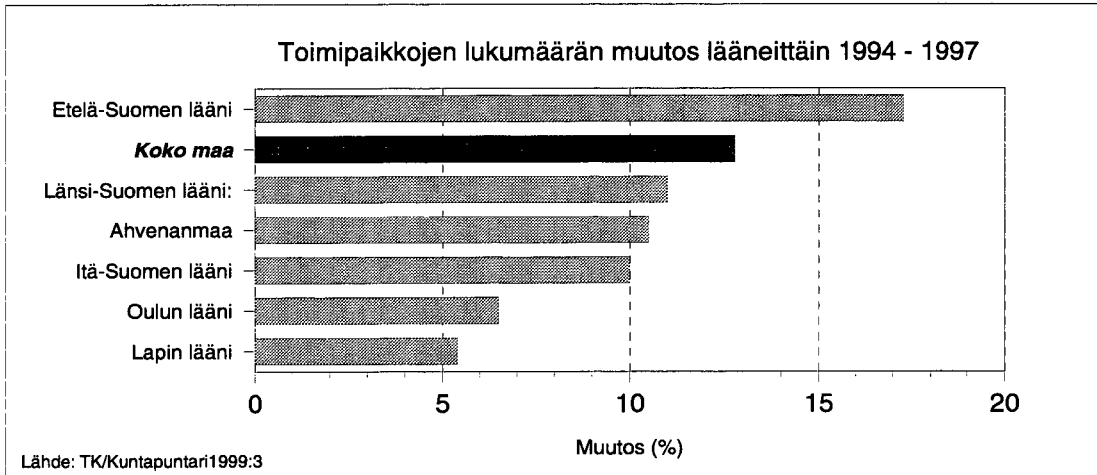
Kuva B8. Työttömyysaste lääneittäin elokuussa 1999.

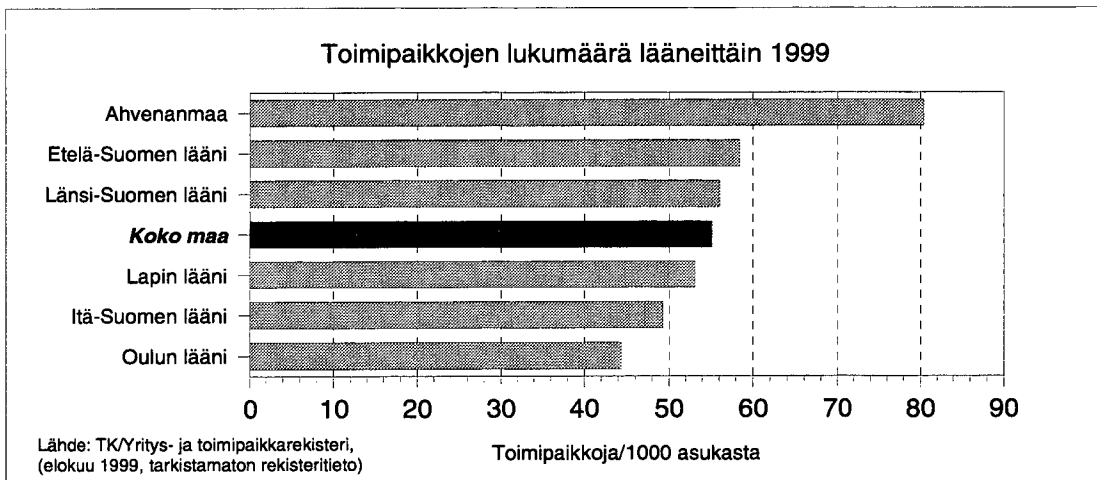
Kuva B9. Pitkäaikaistyöttömät lääneittäin elokuussa 1999.

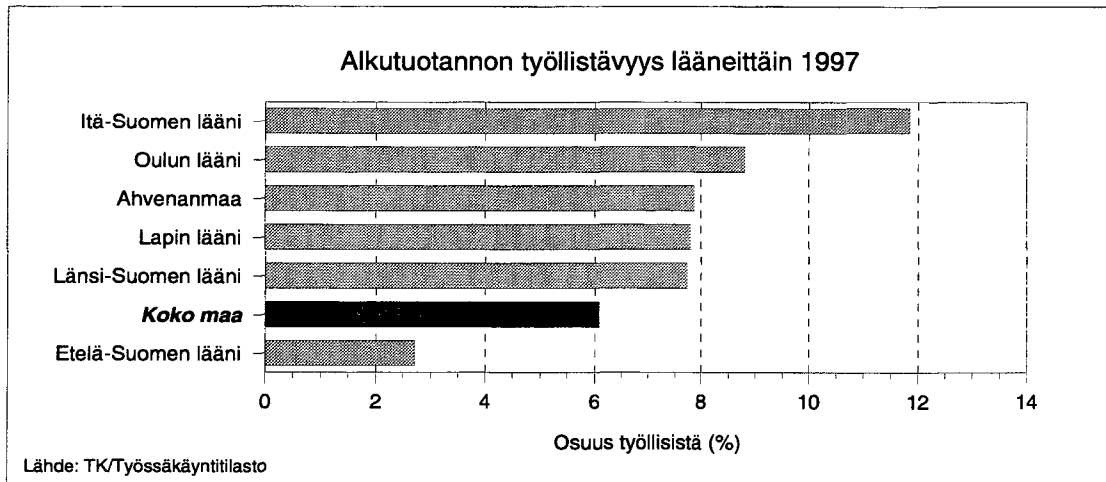
Kuva B10. Väestön koulutusaste lääneittäin 1998.

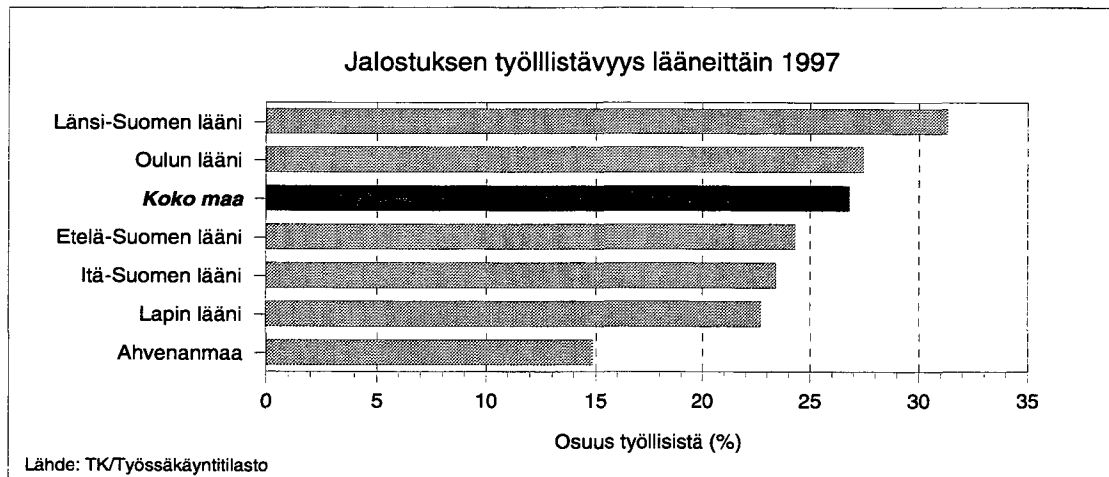
Kuva B11. Toimipaikkojen lukumäärän muutos lääneittäin 1994 – 1997.

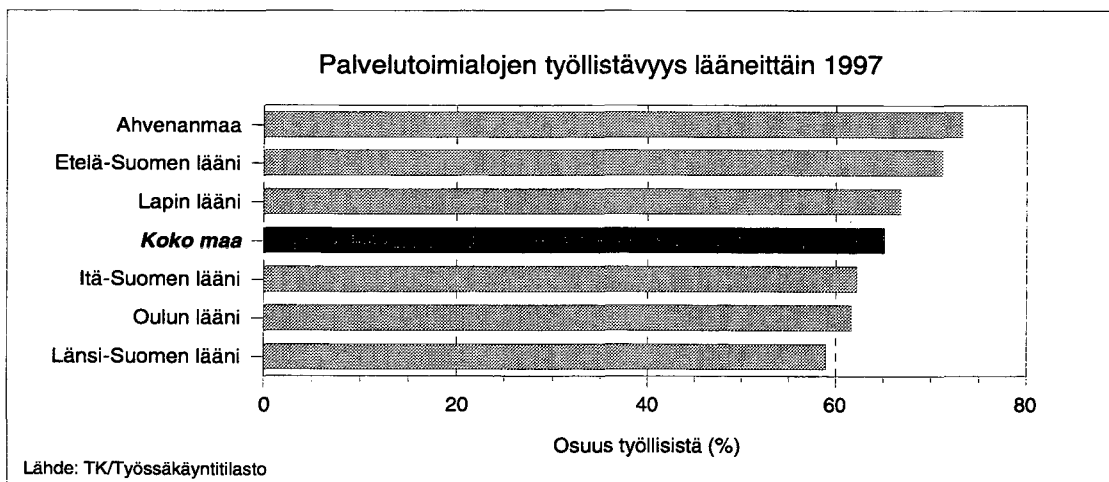
Kuva B12. Toimipaikkojen lukumäärä lääneittäin 1999.

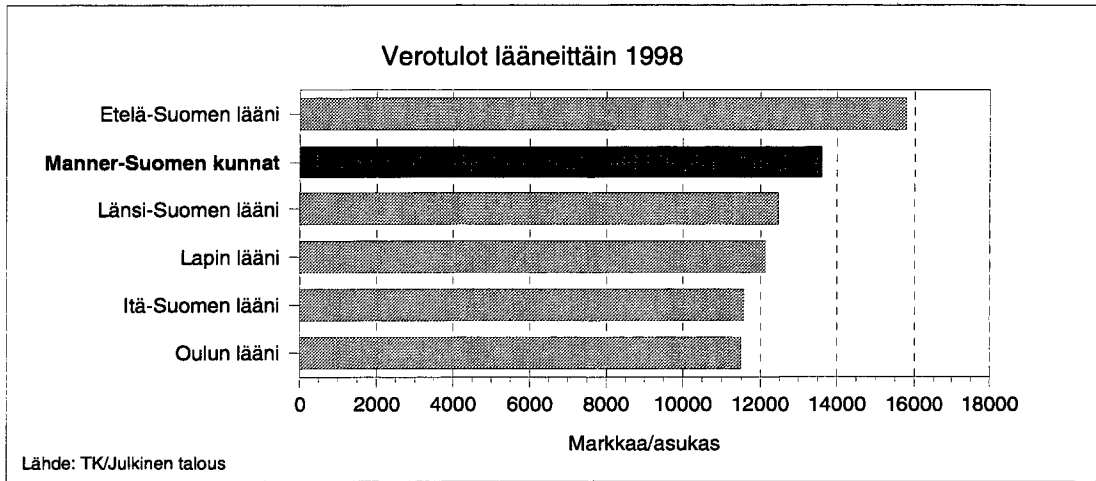
Kuva B13. Alkutuotannon työllistävyys lääneittäin 1997.

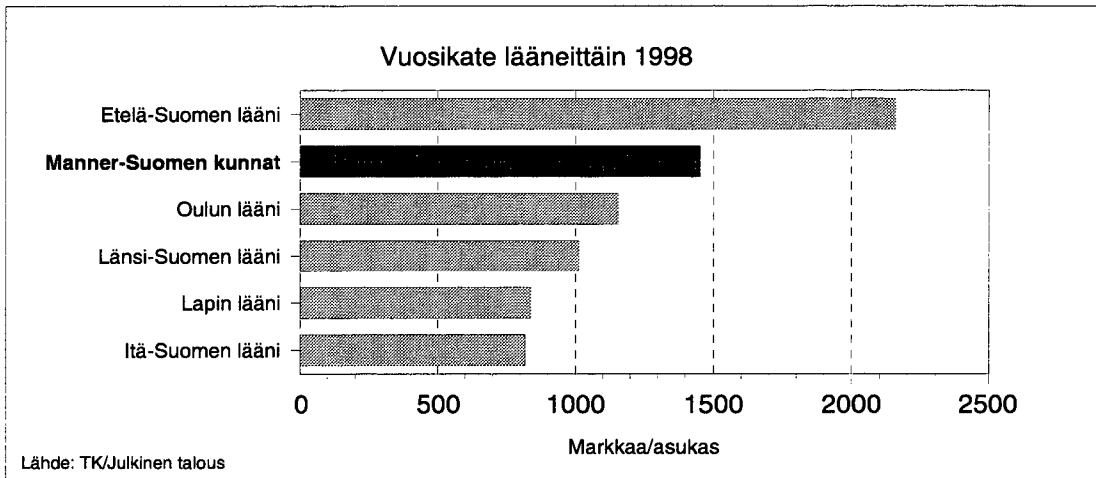
Kuva B14. Jalostuksen työllistävyys lääneittäin 1997.

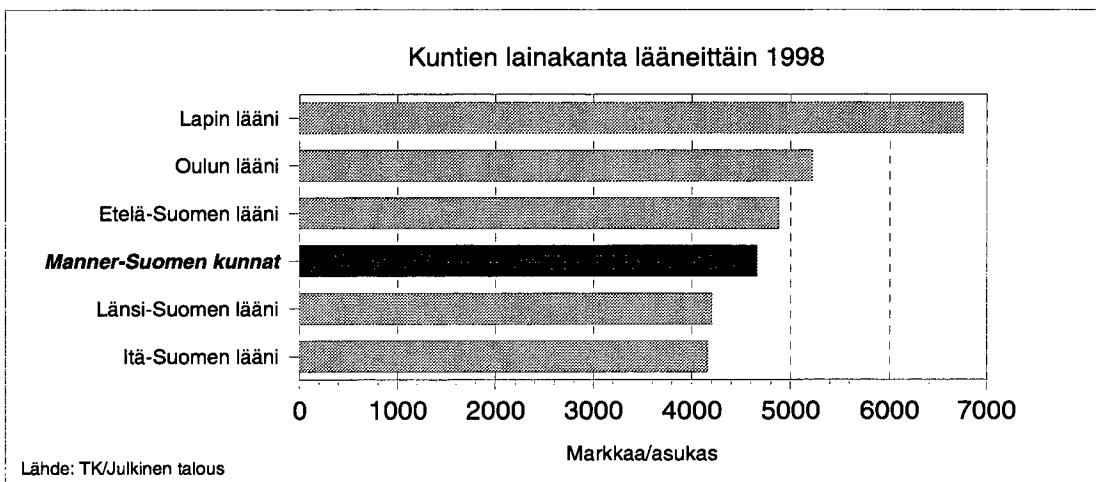
Kuva B15. Palvelutoimialojen työllistävyys lääneittäin 1997.

Kuva B16. Verotulot lääneittäin 1998.

Kuva B17. Vuosikate lääneittäin 1998.

Kuva B18. Kuntien lainakanta lääneittäin 1998.

KÄYTETYT LYHENTEET JA TIETOLÄHTEET

BKT = bruttokansantuote

EAKR = Euroopan aluekehitysrahasto

EU = Euroopan unioni

Ilmailulaitos

KTM = Kauppa- ja teollisuusministeriö

Kuntafakta = Tilastokeskuksessa kehitetty mikrotietokoneohjelma, johon on koottu tietoja Suomen kunnista.

NUTS = Nomenclature of territorial units for statistics

Tielaitos

TK = Tilastokeskus

Tullihallitus

Työministeriö

Sisäasiainministeriö

Sähkölaitosyhdistys

KÄYTETYT KÄSITTEET

Ahtaasti asuminen. Asunto määritellään ahtaasti asutuksi ja siinä asuvat henkilöt ahtaasti asuviksi, jos asunnossa asuu normi 3:n mukaan enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiö lasketaan huonelukuun.

Alueella työssäkävillä tarkoitetaan kaikkia tällä alueella työssäkäyviä henkilöitä riippumatta heidän asuinpaikastaan. Alueella työssäkävät muodostavat ns. työllisen päiväväestön, jonka määrää voidaan pitää mittarina alueen työpaikkojen määrälle.

Asutokunta. Kaikki henkilöt, jotka ovat vakinaisesti kirjoilla samassa asunnossa eli joilla on väestön keskusrekisterin henkilörekisterissä sama kotipaikkatunnus, muodostavat asutokunnan.

Bruttokansantuote (BKT). Bruttokansantuoteluvut esitetään tuotannontekijähintaisina kunkin vuoden hintatason mukaan. Maakunnittaisia ja seutukunnittaisia bruttokansantuotetietoja on käytetty sekä markkamääräisinä että alueen asukasmäärään suhteutettuina.

Jalostusarvo saadaan vähentämällä tuotannon bruttoarvosta ulkopuolisilta sekä saman yrityksen toisilta toimipaikoilta hankittujen tuotantopanosten arvo, mukaanlukien käyttömaisuudesta maksetut vuokrat, vähennettynä tai lisätynä polttoaine- sekä aine- ja tarvikkevarastojen muutoksella. Hankittuihin tuotantopanoksiin sisältyvät polttoaineiden, sähkön, lämmön, pakkausten, aineiden ja tarvikkeiden korjaus- ja asennustöiden, teetettyjen palkkiotöiden sekä myös palvelusten hankinta. Tuotannon bruttoarvo käsittää omien tuotteiden toimitusten arvon, saadun korvauksen vieraille suoritetuista valmistus- yms. palveluksista (palkkiotyö), muista palveluista saadun bruttokorvauksen (ei-teollisten palveluiden myynti) sekä kauppatavaroiden myynnistä saatujen tuotteiden ja kauppatavaroiden hankintakustannusten erotuksen vähennettynä tai lisätynä valmiste- ja kauppatavaravarastojen sekä varastossa olevien keskeneräisten töiden muutoksella.

Kokonaistuotos on toimipaikkojen tarkasteluajanjakson aikana tuottamien tavaroiden ja palvelusten summa.

Koulutusasteen mittaaminen perustuu koulutusaikaan.

Koulutustaso on koulutusta kuvaava kolminumeroinen mittainluku, joka on laskettu kunkin alueen 20 vuotta täytäneestä väestöstä tietyn kaavan mukaan. Mitä pitempi koulutuksen kokonaispituus on, sitä korkeampi on koulutustaso ja sitä suurempi on vastaava lukuarvo.

Kuntaryhitys. Kaupunkimaiset kunnat: Väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000. **Taajaan asutut kunnat:** Väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000. **Maaseutumaiset kunnat:** Väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000 tai väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Muuttotase on nettomuutto suhteutettuna alueen asukaslukuun.

Nettomuutto on alueen tulomuutto - lähtömuutto.

NUTS (Nomenclature of territorial units for statistics) on EU:n hierarkkinen alueluokitusjärjestelmä, jonka mukaan laaditaan kaikki EU:n alueelliset tilastot: NUTS 1 (Manner-Suomi, Ahvenanmaa), NUTS 2 (suuralueet 6 kpl), NUTS 3 (maakunnat 20 kpl), NUTS 4 (seutukunnat 85 kpl) ja NUTS 5 (kunnat 452 kpl).

Pitkäaikaistyötön on henkilö, jonka työttömyys on kestänyt yli vuoden.

Rakennus on erillinen, sijaintipaikalleen kiinteästi rakennettu tai pystytetty, omalla sisäänkäynnillä varustettu rakennelma, joka sisältää eri toimintoihin tarkoitettua katettua ja yleensä ulkoseinien tai muista rakennelmista (rakennuksista) erottavien seinien rajoittamaa tilaa.

Rakentamisvuodella tarkoitetaan vuotta, jona rakennus valmistui käyttökuntoon.

Seutukunta on kuntien yläpuolelle luotu toiminnallinen välitaso. Niiden rajauksesta on päättänyt Sisäasiainministeriö. Seutukuntia on Suomessa 85 kpl.

Taajamaksi määritellään kaikki vähintään 200 asukkaan rakennusryhmät, joissa rakennusten välinen etäisyys ei yleensä ole yli 200 metriä. Taajamien rajauksissa otetaan huomioon asuinrakennusten lisäksi mm. liike-, toimisto- ym. työpaikkoina käytettäviä rakennuksia.

Taajama-aste tarkoittaa taajamissa asuvien osuutta koko väestöstä.

Tutkinnon suorittaneeksi määritellään henkilö, joka on suorittanut perusasteen jälkeisiä tutkintoja. Perusasteen jälkeisiksi tutkinnoiksi katsotaan lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa loppuun suoritettut tutkinnot, joissa koulutusaika on vähintään 400 tuntia. Työllisyyskoulutuksen osalta tutkinnoiksi katsotaan vain työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen koulutusammattiin tai tutkintoon johtaneen koulutuksen suoritus.

Työlliseen työvoimaan luetaan kaikki 15-74 -vuotiaat henkilöt, jotka laskentahetkellä ovat työllisiä.

Työpaikkaomavaraisuus on alueella olevat työpaikat/työlliset*100. Mikäli alueen työpaikkojen lukumäärä on suurempi kuin työllisten lukumäärä, alueen työpaikkaomavaraisuus ylittää 100 %.

Työttömyysasteella tarkoitetaan työttömän työvoiman prosentiosuutta koko työvoimasta. Nuorten työttömyysasteella tarkoitetaan alle 25-vuotiaiden työttömien prosentiosuutta saman ikäisestä työvoimasta.

Yritystoimipaikat on kunnittain tilastoitu. Toimipaikkoihin sisältyvät sekä yksitoimipaikkaiset yritykset että monitoimipaikkaisten yritysten toimipaikat.

KUNNALLISTALouden KÄSITTEET:

Kassan riittävyys on $365 \times \text{kassavarat/kassasta maksut}$. Tämä tunnusluku poikkeaa aikaisemmissa tilastoissa käytetyistä kassan riittävyys laskukaavasta. (Kassasta maksut = Henkilöstökulut + palvelujen ostot + aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot tilikauden aikana – varastojen lisäys (+) tai vähennys (-) + avustukset + muut kulut + alv-takaisinperintä + korkokulut + muut rahoituskulut + käyttöomaisuusinvestoinnit + lainananto + pitkäaikaisten lainojen lyhennykset)

Lainakanta = Vieras pääoma - pitkäaikaisen vieraan pääoman saadut ennakot – lyhytaikaisen vieraan pääoman saadut ennakot – lyhytaikaisen vieraan pääoman ostovelat – lyhytaikaisen vieraan pääoman siirtovelat.

Suhteellinen velkaantuneisuus (%) = $(\text{Vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tehtäväkohtaiset käyttökustannukset, käyttötuotot ja nettokustannukset on laskettu seuraavasti: Käyttökustannuksiin on käyttötalouden menoista laskettu yhteen toimintamenot, käyttöomaisuuden poistot ja vyörytyserät. Käyttötuottoihin on käyttötalouden tuloista laskettu yhteen toimintatulot ja vyörytyserät. Nettokustannukset ovat käyttökustannusten ja käyttötuottojen erotus.

Toimintakate muodostuu *toimintatuottojen* (=myyntitulot, maksutuotot, tuet ja avustukset, muut tuotot, valmisteverojen lisäys tai vähennys, valmistus omaan käyttöön) ja *toimintakulujen* (=henkilöstökulut, palvelujen ostot, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot, varastojen lisäys tai vähennys, avustukset, muut kulut) erotuksesta

Vuosikate muodostuu seuraavasti: *toimintakate* + verotulot ja valtionosuudet - arvonlisäveron takaisinperintä (=käyttökate) + korkotulot + osinkotulot + muut rahoitustuotot – korkokulut – muut rahoituskulut.

Yleishallintoon kuuluvat: Kunnan ylintä päätäntä- ja toimeenpanovaltaa käyttävien hallintoviranomaisten sekä niiden neuvoa antavien ja suunnitteluelinten tehtävät, niiden oheispalvelut, tilat jne, vaalit, yleinen taloushallinto, rahoituksen ja varainhoidon hallintotehtävät, verojen perintä ja tarkastustoimi. Yleishallintoon ei enää kuulu aikaisemmat tehtäväluokat Toimialapalvelut ja Muut sisäiset palvelut.

KUVALUETTELO**ITÄ-SUOMI**

1. Läänit ja maakunnat 1999
2. Taajama-asteeseen perustuva kuntaryhmittäminen 1999
3. Katsauksen kunnat ja maakunnat 1999
4. Seutukunnat Itä-Suomessa 1999

VÄESTÖ**Väestömuutokset**

5. Väkiluvun kehitys maakunnittain 1985 – 1998 (1985=100)
6. Väkiluku kunnittain 31.12.1998
7. Väkiluvun muutos kunnittain 1995 – 1998
8. Väkiluvun muutos maakunnittain tilastollisen kuntaryhmän mukaan 1998
9. Väkiluvun muutos kunnittain 1998

Luonnollinen väestönkasvu

10. Yleinen hedelmällisyysluku kunnittain 1998
11. Väestömuutokset maakunnittain 1980 – 1998
12. Syntyneiden enemmyys kunnittain 1998
13. Syntyneiden enemmyys kunnittain 1998

Muutot

14. Muuttotase kunnittain 1998
15. Kuntien sisäinen muuttoliike maakunnittain 1990 – 1998
16. Muuttotase kunnittain 1998
17. Maakuntien väliset muutot 1998
18. Syntyperäiset kuntalaiset 1997

Ikä- ja sukupuolirakenne

19. 15 – 64 -vuotiaat kunnittain 1998
20. Yli 64 – ja alle 15-vuotiaat kunnittain 1998
21. Väestön ikä- ja sukupuolirakenne maakunnittain 1998
22. Väestön keski-ikä kunnittain 1998
23. Väestön keski-ikä muutos kunnittain 1996 – 1998
24. Sukupuolirakenne kunnittain 1998

Väestöennuste

25. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2020

Ulkomaalaisväestö

26. Suurimmat ulkomaalaisryhmät maakunnittain 1998
27. Ulkomaan kansalaiset maakunnittain 1990 – 1998
28. Ulkomaalaiset kunnittain 1998

ELINKEINOELÄMÄ**Yritysten toimipaikat**

29. Toimipaikat kunnittain 1999
30. Toimipaikat kunnittain 1999
31. Toimipaikat toimialoitain maakunnittain 1999
32. Toimipaikkojen lukumäärän muutos kunnittain 1994 - 1997
33. Toimipaikkojen liikevaihdon muutos kunnittain 1994 - 1997
34. Toimipaikkojen henkilöstön muutos kunnittain 1994 - 1997

Elinkeinorakenne

35. Alkutuotannon työllistyvyys kunnittain 1997
36. Työllinen työvoima maakunnittain 1987 - 1997
37. Elinkeinorakenne maakunnittain 1997
38. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty alkutuotannon mukaan
39. Tilojen keskimääräinen peltoala kunnittain 1997
40. Tilojen keskimääräinen metsäala kunnittain 1997
41. Verotettavat tulot tilaa kohti valtionverotuksessa kunnittain 1997
42. Maatilatalouden velat tilaa kohti kunnittain 1997

Jalostus

43. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty jalostuksen mukaan
44. Teollisuuden toimipaikat toimialoitain maakunnittain 1999
45. Teollisuustoiminta maakunnittain ja toimialoitain 1997. Toimialojen osuudet teollisuuden henkilökunnasta, jalostusarvosta ja viennistä
46. Jalostuksen työllistyvyys kunnittain 1997
47. Teollisuuden jalostusarvo maakunnittain 1985 – 1997
48. Teollisuuden jalostusarvo kunnittain 1997
49. Teollisuuden henkilökunta kunnittain 1997
50. Teollisuuden vienti kunnittain 1997

Palvelu

51. Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1990 – 1997
52. Työpaikkojen muutokset maakunnittain palvelutoimialoilla 1995 – 1997
53. Elinkeinorakenne kunnittain 1997. Kunnat järjestetty palvelutoimialojen mukaan
54. Palvelutoimialojen työllistyvyys kunnittain 1997

Tulonsaajien tulot

55. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1997
56. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1997
57. Valtionveron alaisten tulojen muutos kunnittain 1996 – 1997

Bruttokansantuote

58. Bruttokansantuote asukasta kohti suuralueittain 1997, EU=100
59. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1990 – 1997, EU=100
60. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1990 – 1997
61. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1997, milj. mk
62. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1997, %

TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS

63. Työpaikkaomavaraisuus kunnittain 1996
64. Työpaikkaomavaraisuuden muutos kunnittain 1994 – 1996
65. Työpaikkojen vuosimuutos maakunnittain 1988 – 1997
66. Avoimet työpaikat TE-keskuksittain 1991 – 1999
67. Taloudellinen huoltosuhte kunnittain 1990 ja 1997
68. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1999
69. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1999
70. Työttömyysaste TE-keskuksittain 1991 – 1999
71. Työttömyyden muutos kunnittain 1997 – 1998
72. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1999 (Osuus työvoimasta)
73. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1999 (Osuus työttömistä)

KOULUTUS

74. Koulutustaso eri kuntaryhmissä maakunnittain 1998
75. Koulutustaso kunnittain 1998
76. Perusasteen jälkeisiä tutkintoja suorittanut väestö koulutusasteen mukaan maakunnittain 1998
77. Koulutustaso kunnittain 1998
78. Väestön koulutusaste kunnittain 1998
79. Peruskoulun nettokustannukset kunnittain 1998

TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT

80. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö tehtävälueittain 1998
81. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1998
82. Erikoissairaanhoidon nettokustannukset kunnittain 1998
83. Perusterveydenhuollon nettokustannukset kunnittain 1998
84. Lasten päivähoiton nettokustannukset kunnittain 1998
85. Kunnallinen lasten päivähoito kunnittain 1998
86. Lasten päivähoiton käyttökustannukset kunnittain 1998

RAKENTAMINEN JA ASUMINEN

87. Valmistuneet rakennukset maakunnittain 1995 – 1998
88. Rakennustuotanto kunnittain 1998
89. Rakennusten keskimääräinen valmistumisvuosi kunnittain 1997
90. Asuntotuotanto maakunnittain 1982 - 1998
91. Asuntotuotanto kunnittain 1998
92. Asuntojen hintojen kehitys alueittain 1985 - 1999
93. Asuntojen hinnat kunnittain 1998
94. Asutuskuntien keskipakko kunnittain 1997
95. Ahtaasti asuvat asutuskunnat kunnittain 1997
96. Valmistuneet vapaa-ajan asuinrakennukset maakunnittain 1988 – 1998
97. Kesämökkit maakunnittain 1980, 1990 ja 1998
98. Kesämökkit kunnittain 1998

LIIKENNE JA MATKAILU

99. Henkilöautot maakunnittain 1997 ja 1998
100. Henkilöautot kunnittain 1998
101. Tielikenteessä kuolleet maakunnittain 1995 - 1998
102. Maahan saapuneet ja maasta lähteneet henkilöautot Venäjän-maaraja-asemilla 1998
103. Kotimaan lentoliikenne Itä-Suomen suurimmilla asemilla 1986 - 1998

Majoitus- ja ravitsemuspalvelut

104. Majoitus- ja ravitsemistoimipaikat kunnittain 1999
105. Hotellien huonekapasiteetin käyttö alueittain 1987 – 1998
106. Yöpymisvuorokaudet maakunnittain 1995 – 1998
107. Majoituskapasiteetti maakunnittain 1994 – 1999
108. Yöpymisvuorokaudet kansallisuuden mukaan maakunnittain 1998

ENERGIATALOUS

109. Sähkön tuotanto maakunnittain 1981 – 1998
110. Sähkön kulutus maakunnittain 1981 – 1998
111. Sähkön käyttö maakunnittain 1998
112. Yksityinen sähkön kulutus kunnittain 1998
113. Sähkön tuotanto ja kulutus maakunnittain 1997 - 1998
114. Vesivoimalla tuotettu energia maakunnittain 1981 – 1998
115. Sähköomavaraisuus maakunnittain 1981 – 1998

YMPÄRISTÖN TILA

- 116. Typen oksidien päästöt maakunnittain 1992 - 1998
- 117. Rikkidioksidipäästöt maakunnittain 1992 - 1998
- 118. Hiukkasäästöt maakunnittain 1992 - 1998
- 119. Typen oksidipäästöt (No_x) kunnittain 1998
- 120. Rikkidioksidipäästöt (SO₂) kunnittain 1998
- 121. Hiukkasäästöt kunnittain 1998
- 122. Kansallis- ja luonnonpuistot Itä-Suomessa 1999

OIKEUSTILASTOT

- 123. Konkurssiin haettujen yritysten määrä ja henkilöstö maakunnittain 1998
- 124. Konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä alueittain 1990 - 1998
- 125. Poliisin tietoon tulleet rikokset maakunnittain 1994 - 1998
- 126. Rikoslakia vastaan tehdyt rikokset kunnittain 1998
- 127. Poliisin tietoon tulleet rikokset kunnittain 1998

KUNNALLISTALOUS

- 128. Veroprosentti kunnittain 1999
- 129. Keskimääräisen äyrimäärän kehitys maakunnittain verovuosina 1980 - 1997
- 130. Verotulot kunnittain 1998
- 131. Verotulot kunnittain 1998
- 132. Vuosikate kunnittain 1998
- 133. Vuosikate kunnittain 1998
- 134. Lainakanta kunnittain 1998
- 135. Suhteellinen velkaantuneisuus kunnittain 1998
- 136. Lainakanta kunnittain 1998
- 137. Toimintakate kunnittain 1998
- 138. Kassan riittävyys kunnittain 1998
- 139. Kunnan henkilökunta kunnittain 1998
- 140. Kassan riittävyys kunnittain 1998
- 141. Yleishallinnon nettokustannukset kunnittain 1998

ALUEPOLITIIKKA

- 142. Myönnetty kehitysalueen investointituet kunnittain 1998
- 143. Myönnetty pienrytys- ja pk-yritysten tuet kunnittain 1998
- 144. Myönnetty kansainvälistymistuet kunnittain 1998
- 145. Myönnetty toimintaympäristötuet kunnittain 1998

VAALIT

- 146. Suurimpien puolueiden kannatuksen muutos eduskuntavaaleissa vaalipiireittäin 1995 - 1999
- 147. Äänestysaktiivisuus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa
- 148. Suomen Keskustan kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa
- 149. SDP:n kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa
- 150. Kansallisen Kokoomuksen kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa
- 151. Vasemmistoliiton kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa
- 152. Vihreän Liiton kannatus kunnittain vuoden 1999 eduskuntavaaleissa
- 153. Äänestysaktiivisuus kunnittain vuoden 1999 EU-vaaleissa
- 154. Äänestysaktiivisuuden muutos kunnittain EU-vaaleissa 1996 - 1999

LÄÄNIT

- B1. Väkiluku lääneittäin 31.12.1998
- B2. Väestönrikkäisyys lääneittäin 1998
- B3. Väkiluvun muutos lääneittäin 1998
- B4. Muuttotase lääneittäin 1998
- B5. Syntyneiden enemmisyys lääneittäin 1998
- B6. Yli 64-vuotiaat ja alle 15 -vuotiaat lääneittäin 1998
- B7. Väestöennuste lääneittäin vuoteen 2020
- B8. Työttömyysaste lääneittäin elokuussa 1999
- B9. Pitkäaikaistyöttömät lääneittäin elokuussa 1999
- B10. Väestön koulutusaste lääneittäin 1998
- B11. Toimipaikkojen lukumäärän muutos lääneittäin 1994 - 1997
- B12. Toimipaikkojen lukumäärä lääneittäin 1999
- B13. Alkutuotannon työllistyvyys lääneittäin 1997
- B14. Jalostuksen työllistyvyys lääneittäin 1997
- B15. Palvelutoimialojen työllistyvyys lääneittäin 1997
- B16. Verotulot lääneittäin 1998
- B17. Vuosikate lääneittäin 1998
- B18. Kuntien lainakanta lääneittäin 1998

Itä-Suomen katsaus 1999 antaa päättäjille ja muille tiedontarvitsijoille tuoretta ja valmiiksi muokattua aluetietoa Itä-Suomesta. Katsaus sisältää noin 160 havainnollista diagrammia ja kuntapohjaista teemakarttaa, joissa esitetään tietoa Itä-Suomen

- väestöstä
- elinkeinoelämästä
- bruttokansantuotteesta
- työllisyydestä
- koulutuksesta
- rakentamisesta ja asumisesta
- terveys- ja sosiaalipalveluista
- liikenteestä ja matkailusta
- rikollisuudesta
- energiataloudesta
- ympäristöstä
- kunnallistaloudesta
- aluepolitiikasta
- vaaleista

Katsaus sisältää myös 18 diagrammikuvaa käsittävän läänien vertailun. Julkaisussa olevia kuvia tai kuvien pohjana olevaa tilastoaineistoa voi tilata Tilastokeskuksen aluepalvelutoimistoista. Kuvat on saatavana myös värikalvoina. Paperiversion ohella julkaisu on saatavana myös sähköisessä muodossa.

Vastaavan tietosisältöisinä tuotetaan myös Pohjois-Suomen, Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen katsaukset.

Katsauksen on tuottanut Tilastokeskuksen Oulun aluepalvelu.

www.tilastokeskus.fi/aluekatsaus.html

Julkaisujen myynti: Tilastokeskus

Aluepalvelut:	puhelin	faksi	sähköposti
Oulu	(08) 537 2046	(08) 537 2047	oulu.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
Seinäjoki	(06) 414 4539	(06) 423 3696	sjoki.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
Tampere	(03) 3141 5900	(03) 3141 5950	tampere.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
Turku	(02) 274 3430	(02) 274 3440	turku.tilastokeskus@tilastokeskus.fi
Myyntipalvelu	(09) 1734 2011	(09) 1734 2474	myynti.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

ISSN 1239-7466
ISBN 951-727-665-6
Tuotenro: 9731

